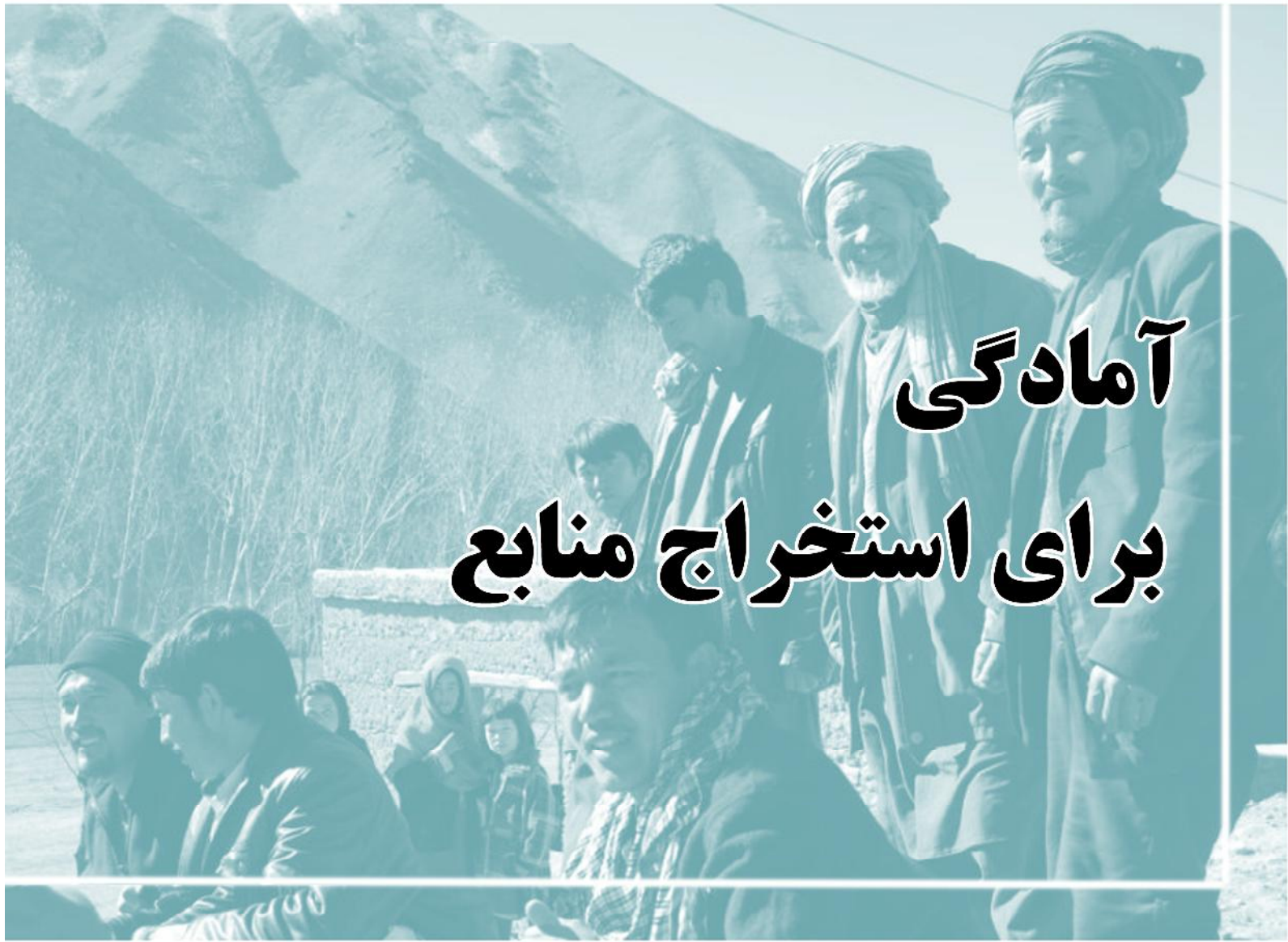

جمهوری اسلامی افغانستان وزارت معادن و پترولیم

Afghanistan Watch
دیدهبان افغانستان

آمادگی برای استخراج منابع

راهنمای آموزشی برای جامعه مدنی افغانستان به منظور
استخراج شفاف و صلح‌آمیز منابع

فهرست مطالب

۱	درباره موسسه دیده بان افغانستان.....
۱	درباره نهاد حقوق جهانی (گلوبل رایٹس GLOBAL RIGHTS).....
۲	چکیده اجرایی.....
۳	مقدمه.....
۴	هدف.....
۷	افغانستان، ثروت و منابع طبیعی.....
۷	زمین.....
۷	آب.....
۸	معادن.....
۸	مس عینک.....
۹	حاجیگک.....
۱۰	مکان های معدنی دیگر.....
۱۱	نفت و گاز.....
۱۱	حوزه نفتی آمودریا.....
۱۲	حوزه نفتی افغان-تاجیکستان.....
۱۲	پایپ لاین گاز تاپی (TAPI Pipeline).....
۱۴	بازیگران نقش و مسئولیت هایشان.....
۱۴	دولت.....
۱۵	دولت مرکزی.....

- ۱۶..... شورای ملی
- ۱۶..... حکومت ولایتی و محلی
- ۱۶..... بازیگران غیردولتی
- ۱۷..... دولت‌های خارجی
- ۱۷..... مکلفیت حقوق بشری دولت
- ۱۸..... شرکت‌های استخراج نفت و معادن
- ۲۰..... سرمایه‌گذاران
- ۲۰..... مشاوران ارزیابی تأثیرات محیط‌زیستی و دیگر مشاوران حرفه‌ای
- ۲۰..... پیمان‌کاران و دیگر سازمان‌های ارائه‌دهنده خدمات
- ۲۱..... شرکت‌های امنیتی
- ۲۲..... کلیات درباره شرکت‌ها
- ۲۲..... نقش شرکت‌ها
- ۲۲..... شرکت‌های سهامی، دولتی و خصوصی
- ۲۳..... تعدد شرکت‌های استخراج‌کننده
- ۲۳..... مسئولیت‌های حقوق بشری شرکت‌ها
- ۲۴..... جوامع تأثیرپذیر
- ۲۵..... جامعه مدنی و رسانه‌ها
- ۲۵..... جامعه مدنی
- ۲۶..... رسانه‌ها
- ۲۸..... فرایند، اثرات و منافع
- ۲۸..... معادن

۲۹.....	استخراج معادن در مقیاس کم و با روش‌های ابتدایی.....
۳۰.....	استخراج صنعتی معادن.....
۳۱.....	مراحل «بالادستی» فرایند استخراج صنعتی معادن.....
۳۲.....	مرحله انکشاف معادن.....
۳۲.....	مراحل انکشاف معادن.....
۳۲.....	مرحله پایانی یا بستن معادن.....
۳۳.....	نفت و گاز.....
۳۳.....	دسته‌بندی صنعت نفت.....
۳۳.....	مراحل بالادستی یا انکشاف و تولید نفت و گاز (E&P).....
۳۵.....	تأثیرات بالقوه.....
۳۶.....	زمین.....
۳۸.....	از دست دادن معیشت.....
۳۹.....	استخراج ابتدایی و در مقیاس محدود.....
۳۹.....	استخراج صنعتی.....
۳۹.....	آب.....
۴۰.....	زباله و باطله.....
۴۱.....	تخلیه اسید معادن.....
۴۱.....	پایان استخراج/بستن معدن.....
۴۲.....	نفت و گاز.....
۴۲.....	حریق گاز.....
۴۲.....	ضایعات.....
۴۲.....	امنیت.....
۴۳.....	مهاجرت مردم.....
۴۴.....	محلات فرهنگی-تاریخی.....
۴۴.....	صحت.....
۴۴.....	استخراج معادن به روش‌های ابتدایی و در مقیاس کوچک.....

۴۴..... استخراج صنعتی

۴۵..... زنان و اطفال

۴۵.....

۴۶..... اقتصاد

۴۶..... مزیت‌های بالقوه.....

۴۶..... پول بیشتر

۴۷..... اشتغال

۴۷..... شکل ابتدایی استخراج معدن

۴۹..... عملی نشدن وعده‌های استخدام.....

۵۰..... ظرفیت‌های محلی

۵۱..... معنی کلمه «محلی» چیست؟.....

۵۱..... زیربناها و آرایه خدمات

۵۴..... چهارچوب قانونی

۵۴..... محتوا.....

۵۵..... زمین

۵۵..... چهارچوب قانونی

۵۶..... قوانین اسلام

۵۷..... اداره

۵۷..... اکتساب زمین و جبران خسارت

۵۷..... قانون ملی

۵۸..... اکتساب اجباری.....

۵۸..... قانون اسلامی

۵۹..... معیارهای بین‌المللی

آب ۶۰

چهارچوب قانونی ۶۰

قانون ملی ۶۰

قانون اسلامی ۶۰

اداره ۶۱

اولویت‌ها در استفاده از آب ۶۱

قانون ملی ۶۱

محیط‌زیست ۶۲

اداره ۶۲

مدیریت و ارزیابی اثرات زیست‌محیطی ۶۳

مشارکت عامه و معلومات ۶۵

قانون ملی ۶۵

استخراج نفت و معادن ۶۷

چهارچوب قانونی ۶۷

حقوق منرالها ۶۷

اداره ۶۸

پروسه جواز دهی ۶۸

اقسام جوازها ۶۸

مجوز اکتشاف معادن ۶۸

مجوز بهره‌برداری از معادن ۶۸

مطالعه قابلیت اجرای کار ۶۹

توافق نامه انکشافی جامعه ۶۹

ثبت جواز برای استخراج معادن ۷۰

فسخ جواز ۷۰

بسته شدن معدن ۷۰

عواید ناشی از استخراج ۷۱

کار ۷۲

۷۲..... چهارچوب قانونی

۷۳..... اداره

۷۳..... سیاست‌های محافظتی

۷۳..... چهارچوب قانونی

۷۴..... اداره

۷۴..... حقوق بشر

۷۴..... چهارچوب قانونی

۷۵..... اداره

۷۶..... حق موافقت آزاد، آگاهانه و قبلی

۷۶..... ابزارها برای جامعه مدنی

۷۷..... مدیریت چالش‌ها

۷۷..... صحنه‌سازی (سناریو)

۸۱..... توانمندسازی جوامع محلی

۸۱..... بسیج جوامع محلی

۸۱..... تقویت حقوق اراضی جامعه

۸۲..... تأسیس یک مرکز معلومات محلی

۸۴..... درباره پروتکل مشوره‌دهی جامعه

۸۶..... درباره پروتکل‌های جامعه

۸۷..... ارزش پروتکل‌های جامعه

۸۷..... استفاده از پروتکل جامعه

۸۷..... چالش‌ها

۸۸	تسهیل ارزیابی اثرات اجتماعی.....
۸۸	ضعف‌های ارزیابی اثرات نظارتی.....
۸۸	ارزیابی اثرات، تحت رهبری جامعه.....
۸۹	اهمیت ارزیابی اثرات، تحت رهبری جامعه.....
۸۹	چگونگی پروسه ارزیابی اثرات تحت رهبری جامعه.....
۹۰	استفاده از ارزیابی اثرات تحت رهبری جامعه.....
۹۰	رایزن و مشاوره درباره توافق انکشاف جامعه.....
۹۰	درباره توافقات مورد مذاکره.....
۹۲	موضوعات راجع به CDA.....
۹۴	حمایت از جوامع.....
۹۵	نظارت انفرادی یا جمعی؟.....
۹۶	انجام یک مطالعه ابتدایی.....
۹۷	انواع اطلاعات.....
۹۸	شیوه‌های مشارکتی.....
۱۰۰	انواع اثرات.....
۱۰۲	شفافیت.....
۱۰۲	ایجاد یک مرکز معلوماتی اینترنتی ملی.....
۱۰۳	امنیت.....
۱۰۴	تقویت شیوه‌های حل منازعه.....
۱۰۵	شیوه‌های حل منازعه چیست؟.....
۱۰۵	انکشاف خطوط رهنما و مواد آموزشی.....
۱۰۶	کاوش و استخراج معادن در سطح کوچک.....
۱۰۷	ظرفیت‌های محلی.....

۱۰۷.....ایجاد پاسخ‌گویی.....

۱۰۹.....تحقیق پروژه و شرکت.....

۱۱۰.....چه چیز را می‌توان در مورد پروژه یافت؟.....

۱۱۰.....کارکرد شرکت چیست؟.....

۱۱۰.....مالکین شرکت چه کسانی هستند؟.....

۱۱۱.....چه نوع وجایب داخلی متوجه شرکت‌ها است؟.....

۱۱۲.....نهادها و مقامات فشار.....

۱۱۲.....تاکتیک‌ها.....

۱۱۳.....دادخواهی آرام.....

۱۱۵.....چاره‌جویی از طریق مکانیسم‌های پاسخگویی.....

۱۱۵.....تحت‌فشار قرار دادن مقامات دولتی.....

۱۱۶.....ضمیمه.....

۱۱۶.....تعریفات.....

ط..... Acronyms.....

Acronyms

AEITI Afghanistan Extractive Industries Transparency Initiative

AIHRC Afghan Independent Human Rights Commission

ALA Afghanistan Land Authority

ALP Afghan Local Police

AMD Acid Mine Drainage

AREU Afghanistan Research and Evaluation Unit

ASM Artisanal and Small-Scale Mining

CAC Citizens' Advisory Council

CBO Community-Based Organization

CDA Community Development Agreement

CDC Community Development Council

CNPC China National Petroleum Corporation

CSO Civil Society Organization

CSR Corporate Social Responsibility

ESAB Environmental and Social Advisory Board

EIA Environmental Impact Assessment

EITI Extractive Industries Transparency Initiative

EMP Environmental Management Plan

ESIA Environmental and Social Impact Assessment

ESMP Environmental and Social Mitigation Plan

E&P Exploration and Production

FPIC Free, Prior and Informed Consent

GoIRA Government of the Islamic Republic of Afghanistan

IBA Impact-Benefit Agreements

ICC International Coordinating Committee

ICMM International Council on Mining and Metals

IFC International Finance Corporation

IFI International Financial Institution

ILO International Labour Organization

IPIECA International Petroleum Industry Environmental Conservation Association

IWA Integrity Watch Afghanistan

MAIL Ministry of Agriculture, Irrigation, and Livestock

MCC China Metallurgical Group Corporation

MEW Ministry of Energy and Water

MFA Ministry of Foreign Affairs

MIDAS Mining Investment and Development for Afghan Sustainability, funded by USAID

MoCI Ministry of Commerce and Industry

MoE Ministry of Economy

MoF Ministry of Finance

MoLSAMD Ministry of Labour, Social Affairs, Martyrs and the Disabled

MoI Ministry of the Interior

MRRD Ministry of Rural Rehabilitation and Development

NEPA National Environmental Protection Agency

NGO Non-Governmental Organization

NHRI National Human Rights Institution

NRMN Natural Resources Monitoring Network

OECD Organization for Economic Cooperation and Development

RAP Resettlement Action Plan

SESA Strategic Environmental and Social Assessment

SIA Social Impact Assessment

SLO Social License to Operate

SME Small- and Medium Enterprises

SOE State-Owned Enterprise

TAPI Turkmenistan-Afghanistan-Pakistan-India natural gas pipeline

TFBSO Task Force for Business and Stability Operations, of the United States Defense
Department

TMF Tailings Management Facility

TSF Tailings Storage Facility

UN United Nations

UNDRIP United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples

UNICEF United Nations Children's Fund

USAID United States Agency for International Development

USD United States Dollar

حق نشر برای دیده‌بان افغانستان و گلوبل‌رایتس (حقوق جهانی) همکاران برای عدالت، محفوظ است.

ویرایش نخست: جون ۲۰۱۴

عکس روی جلد: لین دی برویگر (Lien De Brouckere)

ما از نسخه‌برداری، چاپ دوباره و اقتباس از هر بخش و یا تمام این کتاب برای رفع ضرورت‌های بومی (محل) استقبال می‌کنیم، حق چاپ دوباره این کتاب برای انتشارات اصلی آن محفوظ است و توزیع این کتاب برای فروش و کسب سود نیست. کسب موافقت ناشر برای افراد و سازمان‌هایی که خواستار نسخه‌برداری، نشر و اقتباس بخش‌ها و یا تمام این کتاب برای اهداف انتفاعی (تجارتی) باشند، الزامی است.

درباره موسسه دیده‌بان افغانستان

دیده‌بان افغانستان یک‌نهاد پیشرو مدنی، مستقل، غیردولتی و غیرسیاسی است که در وزارت اقتصاد جمهوری اسلامی افغانستان ثبت شده است. این نهاد در آرزوی یک جامعه دموکراتیک، آرام، بردبار و عادلانه است که در آن تمام شهروندان از فرصت‌های یکسان برای تحقق بخشیدن پتانسیل‌های انسانی خود برخوردار باشند. مأموریت این نهاد تعهد به انجام فعالیت‌هایی است که به ترویج صلح، عدالت، فرهنگ‌مدارای متقابل و احترام به حقوق انسان‌ها در افغانستان می‌انجامد. به‌عنوان ارزش‌های بنیادین، این نهاد قویاً متعهد به دموکراسی، عدالت، حقوق و توسعه باثبات و متوازن کشور، بی‌طرفی، استقلال و شایسته‌گرایی به‌مثابه اصول راهنمای فعالیت‌هایش است.

درباره نهاد حقوق جهانی (گلوبل‌رایتس) (Global Rights)

در سال ۱۹۷۸ بنیاد نهاده شد، گلوبل‌رایتس یک سازمان حقوق بشری است که در همکاری با نهادهایی در افریقا، آسیا و آمریکایی لاتین در پی ساختن ریشه‌ی جنبش‌هایی است که برای ترقی و محافظت از حقوق جوامعی است که به دلایل جنسیتی، قومیت، نژاد، وضعیت اقتصادی-اجتماعی، هویت جنسی و یا معلولیت به حاشیه رانده شده‌اند. ما در میان سازمان‌های که در این عرصه کار می‌کنند، به دلیل روش کاری و ایجاد اثرگذاری از درون جامعه به سمت بالا، ائتلاف آموزش و پرورش، رویکردی مشارکتی میان افراد و سازمان‌ها که شفافیت درازمدت و تغییر پایدار را به ارمغان می‌آورد، منحصر به فرد هستیم. گلوبل‌رایتس به دلیل رویکرد بنیادی‌اش، همکارانش را در مستندسازی و بازنمایی نقض حقوق بشر، بسیج و انجام خدمات گروهی، حمایت از بهسازی قانونی و سیاسی و فراهم‌سازی خدمات قانونی و حقوقی، تقویت می‌کند

چکیده اجرایی

این راهنمای آموزشی برای جامعه مدنی افغانستان به منظور حمایت از استخراج درست و صلح‌آمیز منابع آن، تهیه شده است. در بخش مقدمه، ما ضرورت به این راهنمای آموزشی را این‌گونه بیان کرده‌ایم: دولت جمهوری اسلامی افغانستان در پی کسب درآمد از ثروت فراوان معادنش به منظور جایگزینی برای کمک‌های نظامی و انکشافی کشورهای خارجی که فعلاً افغانستان بدان متکی است، می‌باشد. هردو، واقعیت و روشی که با آن دولت افغانستان و شرکت‌های استخراج معادن، این برنامه را تطبیق می‌کنند، پیامدهای جدی را برای امنیت، همبستگی، ساکنین محلی، زمین و موادی و توسعه باثبات کشور به همراه دارد.

بخش ۱ درباره ثروت منابع طبیعی افغانستان، مانند زمین، آب و ذخایر معدنی، بخصوص ذخایر معدنی عمده‌ی مس‌عینک و معدن آهن حاجیگک است.

بخش ۲ به توضیح بازیگران بخش معادن، نقش و مسئولیت آنان در قبال استخراج این منابع در افغانستان می‌پردازد. ما با تشخیص و توضیح درباره چهار گروه اصلی بازیگران ذیدخل در استخراج معادن (دولت، اجراکنندگان (شرکت‌های استخراج‌کننده)، جوامع متأثر از استخراج معادن، جامعه مدنی و رسانه‌ها)، همچنان نقش‌ها، مسئولیت‌ها، به شمول مکلفیت‌های حقوق بشری آنان می‌پردازیم.

بخش ۳ روند، تأثیرات و مزایای استخراج منابع را توضیح می‌دهد. در این بخش در پی شناسایی و توضیح کارهایی هستیم که در جریان مراحل مختلف استخراج صنعتی معادن و نیز در بخش فعالیت‌های مربوط به نفت و گاز بایستی انجام شود. به‌طور دقیق هدف ما؛ بحث روی تأثیرات بالقوه‌ی منفی استخراج معادن روی زمین، محیط‌زیست، صحت، امنیت، زنان و کودکان، مهاجرت‌های داخلی، مکان‌های فرهنگی-تاریخی و اقتصاد است. ما همچنان امتیازات بالقوه‌ی آن را مانند ایجاد زیربناها، ازدیاد پول، اشتغال و غیره را توضیح خواهیم داد. در سرتاسر این کتاب، ما عوامل تأثیرگذاری را که سبب تغییرات مثبت و یا منفی می‌شوند، برجسته می‌سازیم.

بخش ۴ چارچوب قانونی استخراج معادن را توضیح می‌دهد. بعد از این که در ابتدا ما توضیحاتی را پیرامون چالش‌های فراروی اداره منابع در افغانستان ارائه می‌دهیم، به‌طور خلاصه موارد مهم قوانین مرتبط به زمین، آب، حفاظت از محیط‌زیست، استخراج معادن و نفت، کارگران، سیاست‌های حفاظتی بین‌المللی و حقوق بشر را توضیح خواهیم داد.

بخش ۵ ابزارهایی را برای جامعه مدنی به منظور حمایت از نتایج مثبت استخراج معادن برای تمام افراد ذیدخل، بر اساس موضوعات مطرح‌شده در بخش‌های ۱ تا ۴ فراهم کرده، جدول زمانی پیشنهادی را برای فعالیت‌های شما ارائه می‌کند، سپس ابزارهای توانمندسازی ساکنین محلی، نظارت و مستندسازی، آگهی‌دهی در مورد سیاست و روش کار دولت و شرکت‌های استخراج‌کننده و حسابدگی را توضیح می‌دهد.

ضمیمه‌ها، تعریف واژه‌ها، سرنام‌ها (مخفف‌ها) و یادداشت‌های پایانی، در بردارنده توضیحاتی است درباره منابع استفاده‌شده در کتاب که خواننده را با تعدادی از منابع اضافی برای مطالعه و رایزنی بیشتر آشنا می‌کند.

مقدمه

ضرورت این راهنمای آموزشی

برای هزاران سال - بنا بر بعضی تخمین‌ها ۶۵۰۰ سال - ذخایر خیره‌کننده منابع طبیعی افغانستان به شمول طلا، سمنت، لاجورد، یاقوت، زمرد، کهربا، یورانیم و زغال‌سنگ آن کم‌وبیش استخراج‌شده است. روش‌های مورد استفاده برای استخراج این منابع در آن زمان بر مهارت فردی استوار بوده است، یعنی مردم بیشتر از قدرت فیزیکی و ابزارهای ابتدایی، مانند بیل، آک، کلنگ و برای استخراج لاجورد از مواد انفجاری استفاده می‌کرده‌اند. اکثر این مکان‌ها توسط شبکه‌های متشکل از جنایتکاران سازمان‌یافته و یا افرادی از این قبیل که اکثر آن‌ها وابسته به نخبگان سیاسی، جنگ‌سالاران بوده و در قاچاق تولیدات (استخراج معادن) به خارج از کشور، توسط ملیشه‌های شخصی و حمایت‌های سیاسی محافظت می‌شوند.

اکنون این وضع در حال تغییر است، چراکه دولت جمهوری اسلامی افغانستان در پی کسب درآمد از ذخایر فراوان معادن که ارزش آن از ۱ الی ۳ تریلیارد دالر برآورد شده؛ به منظور جایگزینی آن با کمک‌های نظامی و انکشافی کشورهای خارجی که فعلاً بیش از ۹۰٪ بودجه دولت افغانستان را تشکیل می‌دهد، می‌باشد. دولت افغانستان می‌گوید؛ تا سال ۲۰۳۰ سکتور معادن حدود نیم میلیون شغل و بیش ۵۰٪ تولید ناخالص داخلی را می‌سازد.^۱ موقعیت جغرافیای افغانستان که میان دو حوزه غنی نفت و گاز آسیای میانه و آسیای شرقی واقع شده است، تقاضای رو به افزایش مراکز اقتصادی مهمی مانند هند و چین، افغانستان را به یک کشور مهم برای ترانزیت انرژی تبدیل می‌کند.^۲

برنامه‌ی کوتاه‌مدت دولت برای کسب درآمد استخراج از میادین نفت و گاز شمال و معادن متوسط طلا خواهد بود؛ اما برنامه تأمین درآمد بلندمدت دولت از طریق دوتا از بزرگ‌ترین و معروف‌ترین ذخایر معدنی این کشور خواهد بود. ذخایر معدنی مس عینک با ارزش تخمینی بیش از ۴۶ میلیارد دالر^۳ که در ولایت لوگر واقع شده است و دومی ذخایر عظیم سنگ آهن حاجیگک - که به عنوان «جواهر افغانستان» یاد می‌شود - با ارزش تخمینی بیش از ۳۴۰ میلیارد دالر،^۴ که در کوتل حاجیگک، میان ولایت‌های بامیان و میدان وردک قرار دارد. انتظار می‌رود تا سال ۲۰۳۰، مس عینک و معدن آهن حاجیگک باهم سالانه به‌طور متوسط بیش از ۹۰۰ میلیون دالر درآمد برای افغانستان فراهم کند.^۵ بدون یک مکانیسم اساسی برای آوردن صلح، اداره سالم، عدالت اجتماعی و حسابدهی، تغییر جهت به سوی استخراج صنعتی ثروت معدنی افغانستان، این کشور را به سوی تشدید خطر منازعه، افزایش ناامنی و آسیب‌های جدی و غیرقابل برگشت محیط‌زیستی، هدایت کرده، احتمالاً به توقف تولید از این معادن بیانجامد. آسیب‌های اجتماعی و نقض حقوق بشر در یک کشور از قبل آسیب‌پذیر و دیگر موارد ذکر شده، به نوبه خود، تمام دست‌آوردهای انکشافی و اقتصادی را که دولت به شدت نیازمند آن است، تهدید می‌کند.

با توجه به این، تغییرات بسیار و چشمگیری که احتمالاً همراه با استخراج صنعتی منابع طبیعی واقع شود، جامعه مدنی چه امروز و چه فردا، نقش بسیار مهمی را برای تضمین هرچه بیشتر پیامدهای مثبت آن نسبت به عواقب منفی آن، در قبال مردم افغانستان دارد.^۶ تا به امروز، بیشتر توجه دولت مردان در بخش استخراج معادن در افغانستان، متمرکز بر شفافیت مناقصه، مدیریت قراردادهای و درآمد بوده است. این راهنمای آموزشی کمتر متمرکز به آن موضوعات بوده، بیشتر متمرکز بر فراهم‌سازی ابزار و تهیه معلومات برای جامعه مدنی است تا آنان قادر به پیش‌بینی و مدیریت عوامل منازعه، عوامل واقعی درگیری و یا درک نابرابری در استخراج منابع، باشند.

هدف

مخاطبان این راهنمای آموزشی گروه‌های جامعه مدنی افغانستان، چه گروه‌های مردمی و چه سازمان‌های غیردولتی (NGOs) که در فعالیت‌های مرتبط با استخراج معادن بخصوص استخراج صنعتی معادن، نفت و گاز، برایشان تازه است، می‌باشد. هدف این راهنمای آموزشی، ارائه اطلاعات جامع راجع به ثروت منابع طبیعی افغانستان، نقش بازیگران و مسئولیت‌های آنان در قبال توسعه، فرایند، تأثیرات و فواید استخراج این منابع، چهارچوب قانونی آن در افغانستان و شناسایی مجموعه ابزارهای مناسب برای جامعه مدنی به‌منظور حمایت قوی از استخراج منصفانه و صلح‌آمیز این منابع در افغانستان است.

ایده‌ی تنظیم این راهنمای آموزشی از محتوای مطالب مورد بحث و ارائه‌شده در یکی ورکشاپ‌های ظرفیت‌سازی که در ماه نوامبر ۲۰۱۳ توسط دیده‌بان افغانستان (AW) و شبکه مدنی نظارت از منابع طبیعی (NRMN) میزبانی می‌شد، آمده است. شبکه مدنی نظارت از منابع طبیعی (NRMN) بعد از چندین جلسه بحث و مشاوره میان سازمان‌های مدنی افغانی و بین‌المللی، در جنوری ۲۰۱۳ تشکیل شد. امروز این نهاد، شامل بیش از ۳۵ نهاد مدنی افغانستان می‌شود که به دنبال اهدافی چون؛ انکشاف بهره‌برداري مؤثر، شفاف، متوازن، باثبات و مسالمت‌آمیز از منابع طبیعی افغانستان برای توسعه اقتصادی و اجتماعی این کشور، است.

گلوبل رایتس از سوی دیده‌بان افغانستان برای حمایت از شبکه مدنی نظارت از منابع طبیعی (NRMN) در طرح و ارائه این دوره کارآموزی (Training) دعوت‌شده بود. اگرچند در این دوره کارآموزی، به‌طور خلاصه فقط روی ابعاد محدود استخراج معادن اشاره شد، اما راهنمای آموزشی در پی ارائه یک نمای کلی و معلومات هرچه کامل‌تر از فرایند استخراج معادن، قوانین مرتبط و موضوعات عمومی همراه با ابزارهایی برای تنظیم کنش‌های جامعه مدنی بر اساس آن، به‌منظور تضمین نتایج هرچه مفیدتر استخراج این معادن بجای عواقب بد آن است.

سپاسگزاری: این راهنمای آموزشی توسط لیبن د. بروکر مسئول حقوق بشر و منابع طبیعی «گلوبل رایتس: همکاران برای عدالت» نوشته و ویراستاری شده است. نوشته و تنظیم این راهنمای آموزشی بر اساس کارهای انجام‌شده در برنامه حقوق بشر و منابع طبیعی موسسه گلوبل رایتس است؛ و از مواد و مطالب مربوط به نهادهایی چون پل‌های فراتر از مرزهای کمبودⁱ، توسعه همکاری عملⁱⁱ، حقوق و دموکراسیⁱⁱⁱ، عدالت طبیعی^{iv}، استفاده کرده و کارتون‌ها از شبکه محیط‌زیست زوی^v وام گرفته‌شده‌اند.^{vi}

از تمام کسانی که وقت گذاشتند و پیش‌نویس این راهنمای آموزشی را مرور و نقد کردند؛ بی‌نهایت سپاسگزارم:

جاوید نورانی از دیده‌بان شفافیت افغانستان، استیفن کارتر از موسسه شاهدان جهانی یا گلوبل ویتنس^{vi}، کریستینا ام. ویلیگاس از موسسه پکت^{vii} و آن تامسون از موسسه مشاورتی شینگل اسپیت^{viii}. همچنان مدیون کسانی هستم که دوره‌ی کارآموزی نوامبر ۲۰۱۳ را با مهارت و تخصصشان ممکن ساختند، جاوید نورانی و مریم کوشا از موسسه دیده‌بان شفافیت افغانستان، جلیل بینش از موسسه دیده‌بان افغانستان، ابراهیم جعفری از موسسه افغانایت، موسی محمودی از انجمن جامعه مدنی لوگر، عتیق صدیقی، لیه

ⁱBridge Across Borders Cambodia

ⁱⁱDevelopment and Partnership in Action

ⁱⁱⁱRights & Democracy

^{iv}Natural Justice

^vZoi Environment Network

^{vi}Global Witness

^{vii}Pact

^{viii}Shinglespit Consultant

سُروکاⁱ و راشیل ورهمⁱⁱ از تیم سرمایه‌گذاری و انکشاف معادن USAID برای توسعه پایدار افغانستان (MIDAS)؛ و از چندین همکار حقوقی ما در گلوبل رایتس (حقوق جهانی: همکاران برای عدالت) هریک: الهام کاظمی، راشل جیمیسونⁱⁱⁱ و سیمون آلت^{iv} که در بخش ویراستاری این جزوه مرا یاری کردند سپاسگزارم. ویراست نخست این راهنمای آموزشی راجع به یک موضوع بسیار پیچیده و متغیر در یک کشور بسیار شکننده و آسیب‌پذیر است. تمام نظریات، اشتباهات و افتادگی‌ها، که در این جزوه ممکن با آن مواجه شوید، مربوط من است. من از شما دعوت می‌کنم تا نظریات، انتقادات و بینش خودتان راجع به این موضع را از طریق این ایمیل آدرس: (leind@globalrights.org)، برای هرچه بهتر شدن آن در ویراست دوم، برایم بفرستید.

ⁱ Leah Sorok
ⁱⁱ Rachel Wareham
ⁱⁱⁱ Rachel Jamison
^{iv} Simon Ault

افغانستان، ثروت و منابع طبیعی

افغانستان، ثروت و منابع طبیعی

زمین

زراعت هنوز به‌عنوان یک منبع کلیدی معیشت در افغانستان باقی‌مانده است. بر اساس یک تخمین، بیش از ۵۰ درصد نیروی کار افغانستان در کارهای مربوط به زراعت و تولیدات زراعتی اشتغال دارند بیش از ۷۰ تا ۸۰ درصد افغان‌ها متکی به زراعت، مالداري و استخراج غیرحرفه‌ای معادن برای ادامه زندگی خود هستند.^۸ افغانستان صادرکننده‌ی پیشتاز مواد مخدر و مسؤل بیش از ۹۰ درصد تولید، توريد و تجارت مواد مخدر در جهان است.^۹

مطالعات نشان می‌دهد که دسترسی به منابع طبیعی علت بیش از نصف منازعات و رخدادهای محلی در افغانستان است. رقابت بر سر زمین و آب به‌عنوان دو عامل اصلی منازعه در میان جوامع محلی در سرتاسر افغانستان پنداشته می‌شود.^{۱۰}

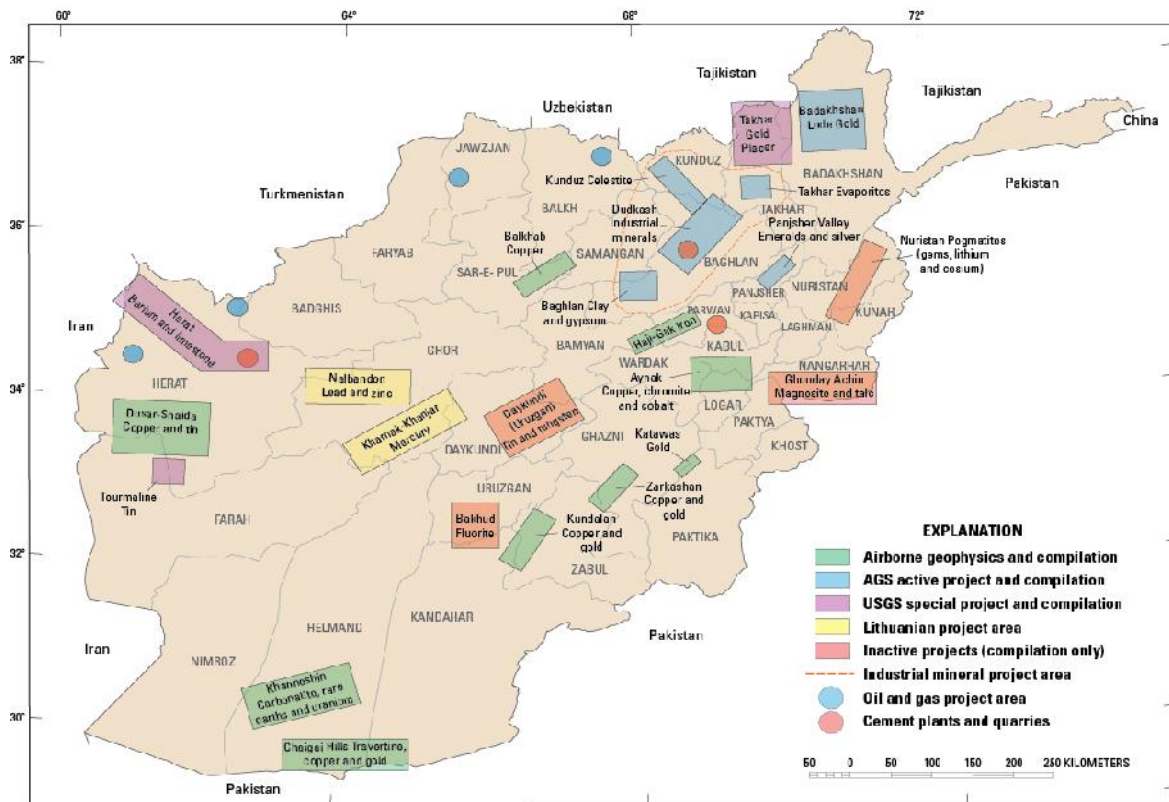
آب

توأم با تغییر اقلیم در افغانستان، این کشور در برابر هردو پدیده خشک آبی و سیلاب نیز آسیب‌پذیر است. ۸۰ درصد منابع آب آن از آب شدن برف‌های سلسله کوه‌های هندوکش فراهم می‌شود که از سه آب‌ریزه اصلی سرازیر می‌شوند.

دریای پنج یا آمودریا حدود ۵۰ درصد منابع آب افغانستان را در برمی‌گیرد.^{۱۱} تمام این منابع آبی به دلیل سرازیر شدن مواد باطله و زائد ناشی از افزایش جمعیت شهری، عدم رعایت بهداشت، مواد کیمیائی و مکان‌های آلوده در معرض آسیب‌پذیری جدی قرار دارند و ۱۱ درصد کشور فاقد منابع آب می‌باشد.^{۱۲} دسترسی به آب آشامیدنی بسیار مهم است، تنها ۲۵ درصد کل آب کشور قابل آشامیدن است و تنها ۳۱ درصد کل خانواده‌ها به آب آشامیدنی صحی دسترسی دارند.^{۱۳} از دهه ۱۹۶۰ بدین سو بارش باران با حد اوسط ۲ درصد در سال کاهش داشته است. تا آخر قرن بیستم پیش‌بینی می‌شد به‌طور متوسط درجه حرارت در همه جا از ۲ درجه سانتی‌گراد به ۲۶ درجه سانتیگراد افزایش یابد درحالی‌که بارندگی تقریباً ۶،۱ اینچ کاهش خواهد یافت. به‌طور کلی فرایند سریع آب شدن یخچال‌های طبیعی هیمالیا، ذخایر آبی افغانستان را به‌شدت تهدید می‌کند. برنامه حفاظت از محیط‌زیست سازمان ملل، افغانستان را به‌عنوان یک کشور به‌شدت آسیب‌پذیر در برابر تغییرات اقلیمی تشخیص داده و گزارش داده است که از سال ۱۹۹۸ بدین سو حوادث طبیعی و رویدادهای اقلیمی، بیش از ۷۶ میلیون افغان را تحت تأثیر قرار داده است.^{۱۴} افغانستان از سال ۱۹۹۸ الی ۲۰۰۶ و دوباره از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۰۹ از خشک‌سالی شدید رنج برده است و حالا در سال ۲۰۱۴ با خشک‌سالی دیگری همراه با پیامدهای جدی امنیت غذایی، دست‌وپنجه نرم می‌کند. خشک‌سالی پی‌درپی همچنان امکان افزایش سیلاب را بیشتر می‌کند؛ زیرا زمین خشک و سخت به زودی قادر به جذب بارش نیست.^{۱۵} بسیاری از مناطق این کشور برای خیزش سیلاب‌های سالانه مناسب بوده و سبب تلفات جانی، از دست رفتن دهات و زمین‌های زراعتی و همچنان تخریب زیر بناها می‌شود.

معادن

افغانستان دارای انواع گوناگون منابع زیرزمینی و طبیعی به شمول سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی، فلزات معمولی، فلزات خاکی کیمیا، فلزات گران قیمت، تعدادی از ذخایر سوخت‌های فسیلی مانند زغال سنگ، نفت و گاز طبیعی، است. بر اساس برآوردها، ارزش ذخایر معدنی افغانستان میان ۱ تا ۳ تریلیون دلار آمریکایی تخمین شده است.^{۱۶}

شکل ۱- ذخایر معدنی، گاز و نفت افغانستان^{۱۷}

مس عینک

معدن مس عینک که تنها در ولایت لوگر منحصر شده است، بر اساس پیش‌بینی‌ها مس عینک دارای بیش از ۵،۵ میلیون تن سنگ معدن مرغوب (high-grade) است و ارزش کلی آن ۴۳ تا ۴۶ میلیارد دلار تخمین شده است. پیش‌بینی شده، معدن مس عینک از سال ۲۰۱۶ به بعد سالانه بیش از ۵۴۱ میلیون دلار درآمد خواهد داشت.^{۱۸} دو شرکت دولتی چینی بنام‌های «گروه شرکت‌های ذوب و استخراج چین» و شرکت مس «ژیانگ شی» طی قراردادی با وزارت معادن افغانستان، با سرمایه‌گذاری بیش از ۵،۳ میلیون دلار در سال ۲۰۰۸، متعهد به استخراج، تصفیه، ساختن خط آهن، تولید بیش از ۴۰۰ مگاوات برق و ذوب مس، شده است. این بزرگ‌ترین سرمایه‌گذاری خارجی در تاریخ افغانستان است.

گزارش‌ها حاکی از مذاکرات مجدد بر سر محتوای این قرارداد دارد، بخصوص موضوع اعمار پالایشگاه و خط آهن که به خاطر کاهش قیمت مس و نیز شدن روند رشد اقتصادی چین^{۱۹}، این پروژه با مشکلاتی روبرو شده است:

- فساد: ابراهیم عادل، وزیر سابق معادن متهم به دست‌کاری فوق‌العاده در فرایند مناقصه، با اخذ بیش از ۳۰ میلیون دالر رشوه برای اهدای این قرارداد به شرکت چینی (MCC) است. گفته می‌شود این مقدار از طریق یکی از بانک‌های دبی پرداخت شده است.^{۲۰} هرچند آقای عادل، این اتهام را رد کرد، اما او مقامش را از دست داد و زندانی شد.^{۲۱} زمانی که وزارت معادن قراردادهای معادن را منتشر کرد، قرارداد مس‌عینک اما انتشار نیافت.
- امنیت: گزارش‌ها از شایع بودن دزدی در ساحات مس‌عینک و همچنان ۱۹ حمله راکتی تنها در سال ۲۰۱۳ توسط طالبان و گروه‌های شبه‌نظامی در این محل خبر می‌دهند.^{۲۲} گزارش‌ها همچنان حکایت از خطر اختطاف کارمندان داشته که کارکنان محلی را نیز هدف قرار می‌دهند تا کارمند شرکت چینی (MCC) را وادار به ترک محل کنند که در نتیجه آن فقط ساختار اسکلتی کارمندان امنیتی باقی می‌مانند.^{۲۳} اما وزارت معادن می‌گوید هیچ‌گونه مشکل امنیتی در عینک وجود ندارد.^{۲۴}
- بسته شدن معادن زغال‌سنگ: دولت افغانستان دو معدن در حال استخراج زغال‌سنگ را که شامل قرارداد مس‌عینک می‌شود، بدون اطلاع و جبران کافی کارگران بست. این کار بیش از ۵،۰۰۰ نفر کارگر و فروشنده زغال را امرارمعاششان محروم ساخت. این کار سبب افزایش ناامنی در بامیان شد و راه استخدام افراد را برای جنگجویان مخالف دولت آسان‌تر کرد.^{۲۵}
- مکان‌های تاریخی: شرکت چینی فعالیتش را به دلیل آغاز عملیات حفاری و محافظت از پیدا شدن پیش‌بینی ناشده‌ی آثار باستانی بودایی در محل، متوقف کرده است.
- کمبود فسفیت (نمک فاسفوریک اسید): پس از آنکه در سال گذشته معلوم شد افغانستان فسفیت کافی که برای ذوب کردن مس با شرکت چینی (MCC) موافقت کرده بود را دارا نیست، پیشرفت‌های زمین شناسانه در این زمینه نیز با مشکلاتی مواجه شده است.

حاجیگک

ذخایر آهن افغانستان در امتداد یک خط طولانی میان بدخشان و هرات واقع شده است، این مسیر چند صد کیلومتر توسعه می‌یابد و از تاجیکستان تا ایران را در برمی‌گیرد.^{۲۶} اما در میان این مسیر؛ بزرگ‌ترین و مشهورترین آن ذخایر آهنی است که در حاجیگک، منطقه‌ی حائل میان ولایات بامیان و میدان وردک واقع شده است که به‌خاطر وسعت و کیفیت بالای آن از این معدن بنام «جواهر افغانستان» یاد می‌شود: مطابق برآوردها، این معدن از ۱.۸ میلیون تن آهن باکیفیت برخوردار است. ارزش این ذخایر حدود ۳۴۰ الی ۳۵۰ میلیارد دالر آمریکایی برآورد شده است.

کنسرسیوم فولاد و آهن افغانستان (AFISCO) که توسط یک شرکت دولتی هندی (SAIL)ⁱ مدیریت می‌شود و شرکت کیلو (Kilo) که یک شرکت کوچک کانادایی در بخش استخراج معادن استⁱⁱ در سال ۲۰۱۰ از سوی وزارت معادن افغانستان به‌عنوان برندگان این مناقصه انتخاب شد. کیلو و کنسرسیوم فولاد آهن با وزارت معادن افغانستان تا هنوز بر سر قرارداد استخراج و تولید آهن از معدن، باهم در مذاکره‌اند و گفته می‌شود که بعد از تصویب شدن قانون بازبینی‌شده معادن افغانستان، این قرارداد نیز به امضا خواهد رسید.

ⁱSteel Authority of India Limited (SAIL)

ⁱⁱKilo Goldmines Ltd (Kilo)

مکان‌های معدنی دیگرⁱ

گفته می‌شود افغانستان بزرگ‌ترین ذخایر دست‌نخورده‌ی لیتیوم^{۳۷} را دارد که در صورت استخراج، ارزش آن بیش از ۱۴۹ میلیارد دلار برآورد شده است.^{۳۸} لیتیوم یک فلز نرم و انعطاف‌پذیر است که برای ساختن ایون لیتیومⁱⁱ باتری‌های لیتیوم پالیمرⁱⁱⁱ به‌منظور تهیه انرژی برقی در موترهای برقی^{iv} تا موبایل‌های هوشمند^v و کامپیوتر استفاده می‌شود.^{۳۹} بعضی از پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد که تقاضا برای لیتیوم در دهه‌ی بعدی دو برابر خواهد شد.^{۴۰} ذخایر لیتیوم در رسوبات و محلول دریاچه‌های غزنی، هرات، نیمروز و هلمند یافت می‌شود.^{۴۱} هرچند که معدن بزرگ مس رسوبی^{vi} در عینک واقع شده است، اما ذخایر مس پورفیری^{vii} (سنگ معدنی / مس صخره‌ای) بیشتر پراکنده بوده و در ولایت‌های شمال شرقی بغلان و تخار و مناطق جنوب غربی مانند هرات و فراه و مناطق جنوب شرقی و مرکزی افغانستان، در سرتاسر ولایت‌های هلمند، کندهار، زابل، ارزگان و غزنی یافت می‌شود.

- ذخایر قلع و تنگستن^{viii} از امتداد بامیان و ننگرهار تا ولایت شمال شرقی بدخشان و سپس ولایت‌های هرات و فراه را نیز در برمی‌گیرد و از قندهار تا دایکندی ادامه می‌یابد.^{۴۲} ذخایر طلا بیشتر در شمال شرق کشور و در درجه نخست در بدخشان متمرکز بوده است.^{۴۳} مناقصه قراردادهای ذخایر طلای قره‌ذغن موفقانه به پایان رسیده و در مراحل پایانی مذاکره برای عقد قرار دارد برای استخراج ذخایر زرکشان و کندلان ولایت بدخشان قرار دارد.^{۴۴}
- ذخایر بوکسیت^{ix} (سنگ معدن آلومینیم) بیشتر در دایکندی و ارزگان واقع شده است، اما ذخایر کوچک‌تر آن در غزنی و میدان وردک نیز وجود دارد.^{۴۵}
- ذخایر سرب و روی^x از بدخشان تا مناطق مرکزی افغانستان و سپس از آنجا تا هرات و فراه امتداد می‌یابد.^{۴۶} اما بزرگ‌ترین ذخایر آن در بامیان و بدخشان واقع شده است.^{۴۷}

افغانستان همچنان منابع زیاد دیگری را زیرخاکش دارد که شامل باریتین^{xi}، سنگ گچ^{xii}، گرافیت^{xiii}، پگماتیت^{xiv} (سنگ خارا)، می‌شود.^{۴۸} ذخایر یورانیم در ولایت هلمند واقع شده است^{۴۹} و ذخایر نمک از گوشه شمال غربی ولایت فاریاب تا تخار امتداد می‌یابد.^{۴۰} کرومیت و طلق^{xv} که در امتداد یک خط از کابل شروع تا غزنی و زابل و قندهار ادامه می‌یابد.^{۴۱} افغانستان همچنان دارای بیش از ۴۰ نوع سنگ مرمر می‌باشد که از ولایت شمال شرقی بدخشان شروع شده به‌طرف جنوب تا نورستان، کابل و به‌طرف غرب تا غور و دایکندی را در برمی‌گیرد.^{۴۲} و بالاخره، تاریخی طولانی از

ⁱ More Area of Interest

ⁱⁱ Lithium-ion

ⁱⁱⁱ Lithium Polymer Batteries

^{iv} Electric Car

^v Smart Phone

^{vi} Sedimentary Copper

^{vii} Porphyry Copper

^{viii} Tin and Tungsten

^{ix} Bauxite

^x Lead and Zinc

^{xi} Barites

^{xii} gypsum

^{xiii} graphite

^{xiv} pegmatite

^{xv} - طلق یا تالک (Talc)، ماده معدنی نرم مرکب از هایدریت مگنازیوم سیلیکات ساخته شده است؛ و در ساختن کاغذ، پلاستیک، رنگ‌های روغنی، لوازم آرایشی و زیبایی بکار می‌رود (مترجم).

استخراج سنگ‌های قیمتی وجود دارد، سنگ‌های گران قیمتی مانند یاقوت سرخⁱ، زمردⁱⁱ، لاجوردⁱⁱⁱ، تورمالین^{iv} (کهربا) در ولایت‌هایی مانند کابل، کاپیسا، بدخشان و لغمان یافت می‌شود و اکثراً با روش‌های ابتدایی استخراج می‌شوند.^{۴۳}

نفت و گاز

در مرزهای افغانستان، منابع نفت، گاز طبیعی و زغال نیز وجود دارد که بیشترین آن در ولایت‌های شمالی افغانستان مانند تخار، بغلان، پروان و سمنگان قرارداد. علاوه بر آن، هرات و بادغیس نیز از ذخایر کوچک نفت و گاز برخوردار هستند.^{۴۴} بر اساس گزارش‌های وزارت معادن و پترولیم، افغانستان سه دریاچه (حوزه نفتی افغان-تاجیکستان^v، حوزه نفتی آمو و حوزه نفتی هرات^{vi}) تثبیت شده و دو دریاچه بالقوه (حوزه نفتی هلمند و حوزه نفتی کتواز)^{۴۵} دارد. برآوردها نشان می‌دهد که ترکیبات هایدروکاربن کشور در حدود ۲ تریلیون دالر ارزش دارد.^{۴۶}

حوزه نفتی آمودریا^{vi i}

بر بنیاد برآوردها، حوزه نفتی آمودریا که در منطقه مرزی میان ولایت‌های فاریاب و سرپل واقع شده است، دارای بیش از ۸۰ میلیون بیرل نفت است.^{۴۷} بر اساس گفته‌های بانک جهانی، ذخایر نفت آمودریا قابلیت تولید ۲۵۰،۰۰۰ بیرل نفت خام را در روز دارا است. در دسامبر ۲۰۱۱، شرکت پترولیم ملی چین^{vii} (CNPC) که یک شرکت دولتی است، همراه با شرکت افغانی، «وطن نفت و گاز»^{ix}، یک قرارداد ۷۰۰ میلیون دلاری استخراج و تولید مشترک را با دولت افغانستان امضا کرد.^{۴۸} این پروژه نیز با موانعی لوجیستیکی و ترانسپورتی روبرو شد، زیرا حمل‌ونقل با موتورهاى باربرى نیازمند موافقت ازبکستان و تاجیکستان است و حمل‌ونقل با قطار نیازمند خط آهن است^{۴۹}؛ و همچنان نگرانی‌های امنیتی هم وجود دارد.^{۵۰}

ⁱRuby

ⁱⁱ Emerald

ⁱⁱⁱ lapis lazuli

^{iv} Tourmaline

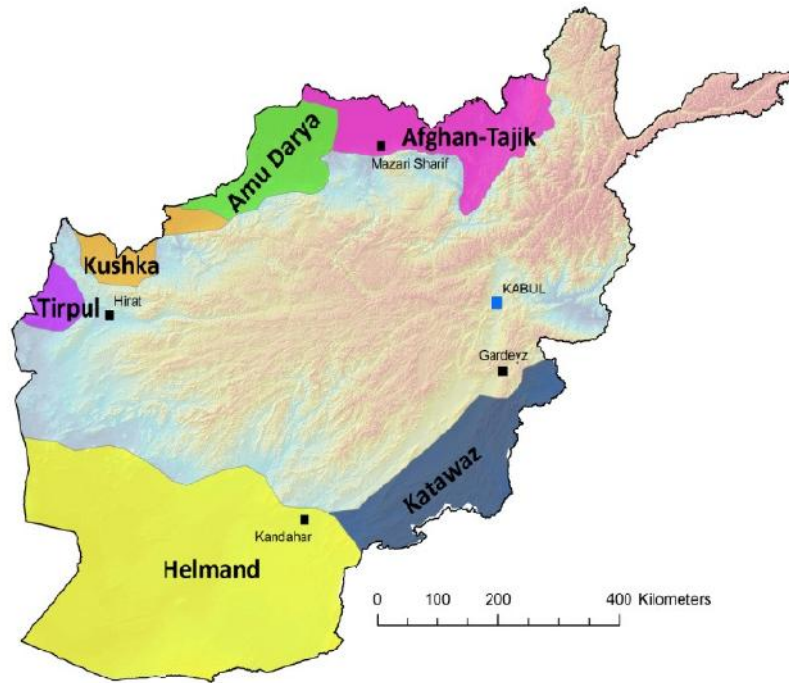
^v - Afghan-Tajik Basin

^{vi} - Heart Basin

^{vii} -Amu Darya Basin

^{viii} -China National Petroleum Corporation

^{ix} - Watan Oil and Gas

شکل ۲: نقشه حوزه‌های مهم نفتی افغانستان.^{۵۱}

حوزه نفتی افغان-تاجیکستان

پیش‌بینی می‌شود حوزه نفتی افغانستان-تاجیکستان، دارای ذخایر بسیار بیشتر از حوزه نفتی آمودریا باشد. در سال ۲۰۱۲، شش بلاک این حوزه‌ی نفتی به مناقصه گذاشته شد. در این مناقصه‌ی رقابتی، یک کنسرسیوم ترکی زیر نظر ترکیش پترولیم، دراگن اویلⁱ (شرکت نفتی اماراتی)، کویت پترولیمⁱⁱ (شرکت کویتی) و غضنفر (شرکت افغانی) به‌عنوان شرکت‌های برتر این مناقصه انتخاب^{۵۲} شدند.

پایپ‌لاین گاز تاپی (TAPI Pipeline)

پایپ‌لاین گاز ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند (تاپی) دارای بیش از ۱۸۰۰ کیلومتر طول است که قرار است گاز طبیعی ترکمنستان را از مسیر افغانستان به پاکستان و هند انتقال بدهد. بیش از ۲۰ سال است که روی این پروژه بحث می‌شود و این پایپ‌لاین بیش از صدها میلیون دلار تنها به‌عنوان حق ترانزیت برای افغانستان درآمد خواهد داشت^{۵۳}. این موافقت‌نامه خریدوفروش گاز، حمایت جدی بانک توسعه آسیای را در پی داشته است. در حال حاضر این پروژه در مرحله ایجاد شرکت خط لوله است. آغاز آمادگی‌ها برای تطبیق این پروژه در اگست ۲۰۱۵ برنامه‌ریزی شده است. طرح ساخت‌وساز و راه‌اندازی پروژه در اگست ۲۰۱۷ شروع خواهد شد^{۵۴}.

ⁱ - Dorgan Oil

ⁱⁱ - Kuwait Petroleum

بازیگران نقش و مسئولیت‌هایشان

بازیگران نقش و مسئولیت‌هایشان

حمایت مؤثر از روند استخراج و بهره‌برداری از منابع طبیعی توسط جامعه مدنی نیازمند آماده‌سازی، بخصوص فهم درست از اینکه چه کسانی در توسعه منابع طبیعی درگیر هستند، نقش و مسئولیت‌هایی که هر کدام از آن‌ها دارند، می‌باشد. با شناخت افراد درگیر در قضیه و مسئولیت آنان، نهادهای جامعه مدنی به‌طور مؤثر می‌توانند نقش هر بازیگر ذی‌دخل در قضیه را تضمین و شکاف‌هایی را که باید پر شود تشخیص دهد. در این بخش، ما با شناخت و معرفی چهار گروه کلیدی و ذی‌دخل در استخراج منابع، همچنان به نقش و مسئولیت ویژه هریک از آنان و نیز مکلفیت‌های حقوق بشری آن‌ها خواهیم پرداخت.

- دولت؛ نقش و مسئولیت‌های وزارت خانه‌ها و نهادهای دولت مرکزی، پارلمان، ادارات ولایتی و محلی، بازیگران غیردولتی، دولت‌های خارجی و همچنان مکلفیت حقوق بشری دولت را شناسایی و تعریف می‌کند.
- تطبیق کنندگان پروژه استخراج منابع، مسئول شناسایی شرکت‌های استخراج‌کننده، سرمایه گذران، مشاوران ارزیابی تأثیرات محیط‌زیستی (EIAⁱ) و دیگر مشاوران ضروری، پیمان‌کاران و فراهم‌کنندگان خدمات تخنیکی و لجیستیکیⁱⁱ، شرکت‌های امنیتی خصوصی و همچنان نقش این شرکت‌ها، ساختارهای مختلف مالکیت و همچنان مکلفیت‌های حقوق بشری این شرکت‌ها، می‌باشند.
- جوامع اثرپذیر، تعاریف مختلف از «جوامع اثرپذیر» را مشخص می‌کنند که به شکل گسترده می‌شود آن را به‌عنوان جوامعی که از ناحیه فیزیکی، محیط‌زیستی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در فرایند تطبیق پروژه استخراج منابع تأثیر می‌پذیرند، تعریف نمود.
- جامعه مدنی و رسانه‌ها؛ گروه‌های مختلف جوامع مدنی، مسئولیت و نقش مختلف آنان را شناسایی و تعریف می‌کنند و همچنان، رسانه‌های ملی و بین‌المللی.

در میان گروه‌ها، وجود تفاوت و تنوع طبیعی است، به عبارتی؛ در میان این گروه‌ها باورها و نظرات متفاوتی راجع به موضوع وجود دارد. این موضوع که کارمندان دولت و یا تطبیق کنندگان پروژه، باید از دیدگاه و چشم‌انداز یکسانی برخوردار باشد. چنین واقعیت و اجتماعی در میان جوامع اثرپذیر وجود ندارد. کسانی شاید مخالف استخراج معادن باشد، کسانی هم شاید موافق و کسانی دیگر شاید در نوسان میان دو باور مخالف و موافق وجود داشته باشند. همین‌طور، در میان جامعه مدنی، گروه‌های مختلف، منافع متفاوت و باورهای گوناگون دارند که ممکن در هماهنگی و همسویی با تمام این گروه‌ها نباشد.

دولت

حکومت و نهاد باصلاحیت، یا نهادهای دولتی هستند که تصمیم می‌گیرند که آیا کدام پروژه استخراج معادن را روی دست بگیرند یا نه اگر بگیرند در کجا باید باشد و چگونه انجام شود. یک تعداد از نهادهای دولتی در قسمت صدور اجازه و صلاحیت استخراج معادن برای شرکت‌ها و همچنان نظارت فرایند کار و شیوه‌ی فعالیت این شرکت‌ها، کار می‌کنند.^{۵۵} به‌صورت کلی، نقش دولت تعریف،

ⁱ-Environment Impact Assessment

ⁱⁱ-Contractors and Suppliers

تطبیق، نظارت بر هماهنگی میان فعالیت‌ها و سیاست‌ها، تدوین و تصویب چارچوب‌های قانونی برای تمام بازیگران شامل در روند استخراج و انکشاف معادن می‌باشد.

دولت مرکزی

قانون اساسی ۲۰۰۴، مهم‌ترین نقش دولت را؛ وضع و اجرای قانون، پاسداری از استقلال، همبستگی و تمامیت ارضی افغانستان، محافظت از حقوق و نظم عامه، تهیه بودجه، قانونمندی امور مالی و پاسداری از دارایی‌های عمومی، ایجاد و تطبیق برنامه‌هایی برای توسعه اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و پیشرفت تکنولوژیکی، می‌داند.^{۵۶} اینجا ما لیست تعدادی از وزارتخانه‌ها و نهادهای کلیدی دولت افغانستان را که مسئول قانون‌گذاری، تطبیق و نظارت بر روند صنعت استخراج می‌باشد، همراه با اشاره به مسئولیت‌های خاص هریک آن‌ها در قبال روند استخراج معادن را می‌آوریم:

- دفتر ریاست جمهوری: مسئولیت عمومی در قبال کل مسائل کشوری
- وزارت معادن و پترولیوم: به‌عنوان نخستین نهاد دولتی، مسئول تنظیم انکشاف و تولید صنایع معادن^۱، نظارت و انکشاف معادن به شمول استخراج و تصفیه آن است.^{۵۷}
- وزارت داخله: مسئول تأمین امنیت است. پولیس ملی افغانستان یک واحد ویژه محافظت از معادن با بیش از ۱۵۰۰ کارمند امنیتی در مقر مس‌عینک دارد. قرار است تعداد عساکر واحد محافظت از معادن به بیش از ۷،۰۰۰ نفر افزایش یابد تا امنیت فیزیکی تمام حوزه‌های معادن را تأمین کند.^{۵۸}
- شورای امنیت ملی: مسئول تأمین امنیت و ثبات در افغانستان است.
- وزارت خارجه: مسئول تأمین روابط با دیگر کشورها به شمول سرمایه‌گذاران خارجی است.
- وزارت مالیه: مسئول تطبیق مدیریت مالی و جمع‌آوری درآمدهای دولتی است.^{۵۹}
- اداره ملی حفاظت از محیط‌زیست: مسئول تنظیم، تصدیق، هماهنگی، نظارت و تطبیق قوانین محیط‌زیستی و مقررات حامی آن است.
- وزارت احیا و انکشاف دهات: مسئول ارتقای امنیت انسانی و انکشاف متوازن از طریق کاهش فقر در دهات و روستاهای افغانستان است.
- وزارت امور زنان: مسئول امور زنان است، به شمول رسیدگی به تأثیرات استخراج و توسعه معادن بر زنان.
- کمیته بین‌الوزرا (IMCⁱⁱ): مسئول نظارت فراگیر و گسترده از صنعت استخراجی در افغانستان است و همچنان تمام نهادهای دولتی را از روند پیشرفت سکتور معادن آگاهی می‌دهد. از لحاظ قانونی IMC یا کمیته وزرا شامل نهادهای زیر می‌شود: وزارت معادن (رئیس)؛ وزارت مالیه (معاون)؛ وزارت اقتصاد (عضو)، وزارت تجارت و صنایع (عضو)؛ وزارت خارجه (عضو)، اداره مستقل ارگان‌های محلی (IDLGⁱⁱⁱ) و اداره ملی حفاظت از محیط‌زیست (NEPA^{iv}).
- وزارت انرژی و آب: مسئول تهیه آب و برق در سرتاسر کشور، به شمول تنظیم و نظارت دسترسی و کیفیت آب.
- وزارت فواید عامه: مسئول ساخت‌وساز زیربنای ترانسپورتی برای انتقال معادن استخراج به بازارهای ملی و جهانی

ⁱ -Upstream

ⁱⁱ - Inter-ministries committee

ⁱⁱⁱ -Independent Directorate of Local Government.

^{iv} National Environment Protection Agency

- وزارت تجارت و صنایع: مسئول تنظیم صنایع پایین‌دستی^۱ (پروسس، فروش و توزیع معادن)، به شمول تصفیه، انتقال، صدور و فروش تولیدات معادن که بعد از استخراج مواد خام انجام می‌شود، می‌باشد.
- وزارت کار و امور اجتماعی، شهدا و معلولین: مسئول تنظیم بازار کار و فراهم‌سازی فرصت‌های تکنیکی، تحصیلی و آموزش‌های حرفه‌ای مناسب و ضروری برای نیروی کار در سکتورهای مختلف.
- سروی زمین‌شناسی (جیولوژیکی) افغانستان: نهاد اصلی تطبیق‌کننده مطالعات علمی-جغرافیایی، به شمول نقشه‌برداری زمین‌شناختی، سروی ژئو-شیمی و ژئوفیزیکی و بررسی مناطقی که معادن در آن واقع شده‌اند.
- کمیسیون مستقل حقوق بشر: مسئول نظارت از وضعیت در سرتاسر کشور، ارتقا و پاسداری از حقوق بشر؛ نظارت وضعیت و دسترسی مردم به حقوق و آزادی‌های اساسی‌شان، تحقیق و رسیدگی موارد نقض حقوق بشر و سنجش ارتقا و بهیمنگی حقوق بشر در افغانستان.

شورای ملی

شورای ملی عالی‌ترین ارگان قانون‌گذاری افغانستان است.^{۶۰} شورای ملی از دو مجلس دیگر ساخته شده است: ولسی جرگه (خانه‌ی ملت) و مشرانو جرگه (مجلس اعیان).

حکومت ولایتی و محلی

علاوه بر وزارتخانه‌ها و ادارات عالی دولت مرکزی، حکومت‌های ولایتی و محلی نیز نقش کلیدی در روند انکشاف و استخراج معادن بازی می‌کنند. حکومت محلی و ولایتی یک نقش کلیدی برای نظارت و بررسی فعالیت‌های روزانه‌ی شرکت‌های استخراج و پروسس معادن دارند.

شوراهای انکشافی محل: این شوراهای نیز نقش مهمی در تضمین فعالیت‌های انکشافی اجتماعی و انسانی مطابق به اولویت‌های ولایتی و محلی دارند.

بازیگران غیردولتی

بر اساس یک تخمین، تقریباً ۸۰ درصد معادن موجود در افغانستان توسط بازیگران غیردولتی کنترل می‌شود^{۶۱}، زغال‌سنگ، سنگ‌های گرانبها، پودر طلق^۱، کرومیت، دیگر مواد و تولیدات معدنی غالباً خارج از کنترل رسمی دولت مرکزی تولید می‌شود و دولت هیچ‌گونه حق امتیازی از استخراج و انکشاف این معادن به دست آورده نمی‌تواند.^{۶۲} بعضی از آمارها نشان می‌دهد که تقریباً ۳ میلیون تن زغال‌سنگ هر سال به‌طور غیرقانونی به خارج از کشور صادر می‌شود. اگر این روند ادامه پیدا کند، صنعت معادن افغانستان با صنعت مواد مخدر آن رقابت می‌کند که تقریباً کل هرویین جهان را به بازارها عرضه می‌کند و هردوی این‌ها توسط گنگسترها و یا گروه‌های مافیایی کنترل می‌شود.^{۶۳}

سیاست ملی معادن افغانستان، هرگونه استخراج و فروش غیرقانونی معادن را ممنوع کرده، نقض آن اقدامات قانونی را در پی دارد. در اواسط سال ۲۰۱۳، وزارت معادن افغانستان لیست بیش از ۰۰،۱۴ شرکت و افرادی را در کار استخراج و تجارت

ⁱ - Downstream

ⁱⁱ - پودر طلق یا تالک، (Talc or Talcum Powder)

غیرقانونی معادنی مانند زغال سنگ، کرومیت، سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی، سرب، فلوراید^۱، طلق، سنگ مرمر، سنگ صخره، شن و غیره دست دارند، منتشر کرد^{۶۴}. شبکه نظارت از منابع طبیعی^۱، بارها از دولت مرکزی خواسته است که مانع غارت منابع معدنی افغانستان شود و کارهای غیرقانونی را متوقف کند^{۶۵}.

دولت‌های خارجی

دولت‌های خارجی در صورتی می‌توانند نقش مهمی در توسعه معادن بازی کنند که شرکت استخراج‌کننده و یا اجراکننده دیگر پروژه‌های توسعه‌ی منابع متعلق به یک کشور خارجی باشد. این نقش می‌تواند از نفوذ سیاسی، ارتقای سرمایه‌گذاری در افغانستان تا امور مهارت‌های فنی و ... را دربر بگیرد.

دیپلمات‌ها در سفارت‌ها شرکت‌ها را در تشخیص و پیگیری فرصت‌ها کمک می‌کنند، همچنان تحقیقات راجع به بازار را گرد می‌آورند و آن را به شرکت‌های علاقه‌مند در داخل کشور توزیع می‌کنند. گاهی یک دولت ممکن است مأموریتی تجارتي را سازمان‌دهی و حمایت مالی کند که اکثراً توسط سیاستمداران ارشد همراه با نمایندگان شرکت علاقه‌مند به کار و تجارت در یک کشور و یا منطقه‌ای خاص، اداره می‌شود.

یک دولت خارجی، همراه با کشور میزبان، ممکن است برای حل یک جنجال و یا تأمین یک معامله مطلوب برای یک سرمایه‌گذار، در پروسه مداخله کنند. دولت‌ها همچنان روی امضای پیمانهای دوطرفه‌ی تجارتي و تعهدات سرمایه‌گذاری به‌منظور تسهیل تجارت و روابط میان کشورها باهم گفتگو و مذاکره می‌کنند. بسیاری از کشورها مؤسسات اعتبار صادرات در کشورهای خارجی دارند که شرکت‌های تجارتي کننده را در کشورهای خارجی حمایت مالی می‌کنند.^{۶۶} دولت‌های خارجی و جنایتکاران سازمان‌یافته در کشورهایی مانند پاکستان، ایران و چین، نیز در به دست آوردن کالاهای قاچاق، مانند معادن، سنگ‌های قیمتی از جنگ‌سالاران و زورمندان، حمایت می‌کنند.

مکلفیت حقوق بشری دولت

دولت مکلفیت دارد تا:

- به حقوق بشر احترام بگذارد
- از حقوق بشر محافظت کند.
- و حقوق بشر را تطبیق کند.

مکلفیت احترام به حقوق بشر یک مکلفیت منفی است که از دولت می‌خواهد از هرگونه اقدامی که سبب محرومیت فرد از حقوقش می‌شود پرهیز کند.

مکلفیت پاسداری از حقوق بشر از دولت می‌خواهد تا دست به اقدامات مثبتی بزند و از شهروندانش محافظت کند؛ مانند اتخاذ قوانین و سیاست‌های مناسب، وضع و تطبیق درست آن، به شمول محافظت از حقوق آن‌ها در برابر دخالت‌های شخص سوم (شرکت‌ها).

^۱ - ایون معدنی عنصر فلورین (F_۲)

ⁱⁱ - Natural Resources Monitoring Network MRMN

اقدامات مثبت به اقداماتی مانند جلوگیری از نقض حقوق بشر، تحقیق و مجازات ناقضان و فراهم‌سازی شرایط برای جبران خسارت گفته می‌شود.

هرچند دولت همیشه قادر نیست تا از نقض حقوق بشر جلوگیری کند، اما اگر دولت در برابر اقدامات ناقض حقوق بشر (مانند ویران کردن خانه‌ها، ایجاد آلودگی محیطی که مواد غذایی، آب و بهداشت را متأثر می‌سازد)، اقدام نکند، در انجام مسئولیت خود در قبال حفاظت از حقوق شکست‌خورده است.

مکلفیت تطبیق حقوق بشر، از دولت می‌خواهد تا به تعهدات حقوق بشری خود در قبال پاسداشت از حقوق و آزادی‌ها مردم عمل کند. این شاید مثبت‌ترین و مهم‌ترین چشم‌داشت مردم از دولت باشد تا امکاناتش را در جهت تطبیق واقعی حقوق مردم بکار اندازد.

تطبیق کنندگان

اصطلاح تطبیق کنندگان پروژه استخراج منابع، به افراد، گروه‌ها و یا شرکت‌هایی که عملاً در پیشبرد پروژه سهم دارند، اطلاق می‌شود.

شرکت‌های استخراج نفت و معادن

شرکت‌های استخراج نفت و معادن در قبال تعهداتشان به دولت افغانستان، رعایت قوانین این کشور و همچنان مکلفیت‌هایی که توسط شرکت متبوعش به این شرکت‌ها وضع شده، مسئول‌اند.^{۶۷} تعدادی از شرکت‌های فعال در حوزه صنعت نفت و معادن در افغانستان (شرکت‌های بزرگ در آغاز لیست و شرکت کوچک در آخر لیست تنظیم شده) از این قرار است:

- شرکت ملی نفت چین (CNPC)ⁱ، شرکت نفت و گاز چینی وابسته به دولت این کشور و پنجمین شرکت بزرگ جهان است.^{۶۸} شرکت ملی نفت چین از سرمایه‌گذاران اصلی حوزه نفتی آمودریا است.
- گروه متالورژی چین (MCC)ⁱⁱ، یا کنسرسیوم استخراج معادن و پیمان کار چینی، شرکت متعلق به دولت چین که سرپرستی شرکت‌های کوچک دیگر به ارزش بالاتر از یک میلیارد دلار را دارد.^{۶۹} ام.سی.سی (MCC) یک شرکت سرمایه‌گذار، صاحب امتیاز و تطبیق کننده پروژه استخراج مس عینک است. ام.سی.سی همچنان استخراج کننده معادن مس و طلای سینداک ایالت بلوچستان پاکستان است.
- کنسرسیوم فولاد هند (SAIL)ⁱⁱⁱ: شرکت دولتی تولید فولاد هند، با عواید بیش از ۱٫۸ میلیارد دلار آمریکایی در سال ۲۰۱۳. دولت هند بیش از ۸۰ درصد سهام اصلی آن و نیز کنترل آن را در دست خود نگهداشته است.^{۷۰} این شرکت به عنوان شرکت برتر در مناقصه پروژه استخراج معادن آهن حاجیگک گزینش شده است.
- شرکت معادن عینک (MJAM)^{iv}، این شرکت توسعه دهنده‌ی پروژه مس عینک است، مجام (MJAM) با ترکیب سرمایه مشترک شرکت ام.سی.سی (MCC) و شرکت مس ژیانگشی^v (JCC) به ترتیب با نسب سهام ۷۰ درصد و ۲۶ درصد میان این دو شرکت تأسیس شد.^{۷۱}

ⁱ - China National Petroleum Corporation (CNPC)

ⁱⁱ - Metallurgical Corporation of China (MCC)

ⁱⁱⁱ - Steel Authority of India Limited (SAIL)

^{iv} - MCC-JCL Aynak Minerals Company Ltd (MJAM)

^v - Jianxi Copper Corporation (JCC).

- کنسرسیوم آهن و فولاد افغانستانⁱ (AFISCO): به شمول سه شرکت دولتی، (کنسرسیوم فولاد هند، شرکت ملی توسعه معادنⁱⁱ و رشتريا اسپت نغمⁱⁱⁱ) و چهار شرکت خصوصی تولید فولاد^{iv} تماماً هفت شرکت هندی را دربرمی گیرد. شرکت فولاد هند اما بزرگترین سهامدار کنسرسیوم فولاد و آهن افغانستان است^v. کنسرسیوم آهن و فولاد افغانستان به عنوان شرکت برتر مناقصه استخراج سه بلاک از مجموعه چهار بلاک ذخایر آهن حاجیگک شناخته شده است^{vi}.
- شرکت تولید مس ژیانگشی (JCC): شرکت دولتی تولید و تصفیه مس چین (بزرگترین شرکت تولید مس در چین) و یکی از سرمایه گذاران پروژه مس عینک.
- وطن گروه: شرکت خدمات، لوجیستیک و امنیت افغان، برای صنعت استخراج. این شرکت اتهامات مربوط به تعلق این شرکت به پسر کاکای آقای حامد کرزی (رئیس جمهور) را انکار کرده است^{vii}. شرکت ملی نفت چین و وطن گروه از برندگان مناقصه سه بلاک از حوزه نفتی آمودریا است.
- شرکت نفت و گاز باخترا: شرکت افغانی، برگزیده مناقصه پروژه استخراج دو بلاک نفت و گاز حوزه نفتی افغان-تاجیکستان شده است^{viii}.
- شرکت طلا و معادن افغانستان^{ix} (AGMC): یک شرکت افغانی فعال در بخش خدمات و معادن است. این شرکت مسئول و صاحب امتیاز پروژه استخراج طلای معدن قره ذغن ولایت بغلان است^x. این شرکت همچنان در مناقصه پروژه استخراج ذخایر مس بلخاب در ولایات سرپل و سلخ، به عنوان پیشنهادکننده برتر این مناقصه گزینش شده است. ۵۱ درصد سهام این شرکت مربوط به شرکت افغان کریستال (تحت مالکیت تاجر افغان) و باقی ۴۹٪ سهام آن از شرکت افغان گولد هولدینگز^{xi} است. این شرکت افغانی همچنان سهامدار بیش از ۴۹ درصد شرکت صنعت معادن افغان-ترکیش نیز می باشد^{xii}.
- افغان مینرال گروه: پیمانکار اکتشاف و استخراج معادن، برنده مناقصه پروژه استخراج ذخایر مس شیدا در ولایت هرات^{xiii}.
- شرکت صنعت معادن افغان-ترکی (افغان-ترک): شرکت با مسئولیت محدود تحت مدیریت ترکها، ثبت شده در کابل که از مشارکت میان شرکت ترکی ایتی گوموس^{xiv} (51 درصد سهام) و شرکت طلا و معادن افغان^{xv} (۴۹ درصد سهام) تشکیل شده است. به عنوان برنده مناقصه در پروژه استخراج ذخایر طلای ولایت بدخشان اعلان شده است. ایتی گوموس بزرگترین شرکت ترکی فعال در بخش معادن و شانزدهمین تولیدکننده نقره در جهان است^{xvi}.
- کیلوگولدماینز لمیتید (کیلو): یک شرکت کوچک اکتشاف معادن کانادایی، با سهم ۲۰ درصدی در شرکت آهن کیلو^{xvii} (BVI) که به عنوان برنده مناقصه چهارمین بلاک ذخایر آهن حاجیگک اعلان شده است^{xviii}.
- شرکت معادن راه ابریشم^{xix} (سیلک رود ماینینگ): شرکت کوچک کانادایی فعال در معادن که به عنوان پیشنهادکننده ذخیره در پروژه های استخراج ذخایر مس شیدا و بلخاب در نظر گرفته شده است^{xx}.

ⁱ - Afghan Iron and Steel Consortium (AFISCO)

ⁱⁱ -National Mineral Development Corporation

ⁱⁱⁱ -Rashtriya Ispan Nigam Ltd (ISNL)

^{iv} -JSW Steel' JSW Ispat, Jindal Steel and Power & Monnet Ispat

^v -Afghan Gold and Mineral Company (AGMC)

^{vi} -Afghan Gold Holdings (Guernsey) .

^{vii} -EtiGümüs

^{viii} -Afghan Gold and Minerals Company

^{ix} -Kilo Iron Ore (BVI)

^x -Silk Road Mining

- کپگ لمیتید (CAPG Ltd): به‌عنوان پیشنهادکننده ذخیره، برای پروژه استخراج ذخایر طلای بدخشان در نظر گرفته شده است.^{۸۳}

علاوه بر این‌ها، لیست کاملی از شرکت‌های فعال در بخش معادن در افغانستان، در اختیار خبرگزاری پژواک قرار دارد.^{۸۴}

سرمایه‌گذاران

سرمایه‌گذاران افرادی هستند که به هدف دستیابی به بازدهی مثبت (سود) در شرکت‌ها پول (سرمایه) می‌گذارند. منابع احتمالی پول عبارتند از: دولت، بانک‌های تجاری، بانک‌های توسعه (مانند بانک جهانی، مؤسسات مالی بین‌المللی، بانک بین‌المللی برای توسعه و بازسازی، بانک توسعه آسیایی)، مؤسسات اعتباری صادرات^۱ و حتی خود شرکت‌ها.

مشاوران ارزیابی تأثیرات محیط‌زیستی و دیگر مشاوران حرفه‌ای

شرکت‌های فعال در بخش استخراج، تصفیه و صنعت معادن، اغلب شرکت‌ها یا افراد حرفه‌ای را برای بررسی تأثیرات محیط‌زیستی (EIAⁱⁱ)، ارزیابی پیامدهای استخراج و پروسس معادن روی محیط‌زیست، استخدام می‌کنند. افراد و شرکت‌هایی که این‌گونه خدمات را فراهم می‌کنند بنام «مشاوران ارزیابی محیط‌زیستی (EIA Consultants)» یاد می‌شوند. این شرکت‌ها همچنان می‌توانند مشاوران حرفه‌ای را مانند انسان‌شناسان، مشاوران عملکرد اجتماعیⁱⁱⁱ، مشاوران بخش اسکان مجدد^{iv} و... در خدمت خود

- شرکت ساختمانی و مهندسی تکنولوژی سبز^v از زیرمجموعه عمران گروه، شرکت افغانی که در بخش‌های مختلف محیط‌زیستی، صنایع و آب و فاضلاب، ساخت‌وساز زیربنایها و... فعال است.^{۸۵} این شرکت ارزیابی‌های پایه‌ی محیط‌زیستی و ارزیابی‌های تأثیرات محیط‌زیستی را برای شرکت ملی نفت چین و شرکت نفت و گاز وطن، در حوزه نفتی آمودریا انجام داده است.^{۸۶}

پیمان‌کاران و دیگر سازمان‌های ارائه‌دهنده خدمات

شرکت‌های فعال در بخش صنعت استخراج و تصفیه معادن، غالباً پیمان‌کاران ویژه‌ای را در بخش کارهای تخریبی استخدام می‌کنند؛ مانند زمین‌شناسان، شرکت‌های حفاری و کندنکاری، شرکت‌های تولید برق، شرکت‌های راه‌سازی و ...

- خدمات بخش معادن آسیای مرکزی (CAMS)^{vi}، شرکت پشتیبانی استخراج و ارائه‌کننده خدمات حفاری و اکتشافی^{۸۷} توسط شرکت کانادایی کیلو (Kilo)، برای ارزیابی و تشخیص زیربنای مورد ضرورت برای حمایت از یک برنامه اکتشافی (استخراجی)، در بلاک‌های مربوطه‌اش در حاجیگک، گماشته شده است.^{۸۸}

ⁱ-Export Credit Agency

ⁱⁱ-Environment Impact Assessment(EIA)

ⁱⁱⁱ-Social Performance Consultant

^{iv}-Resettlement Consultant

^v-Green Tech Construction & Engineering

^{vi}-Central Asia Mining Services

- افغان ناپت، نخستین شرکت افغانی فراهم کننده خدمات در بخش معادن و ژئوتکنیکی در افغانستان است.^{۸۹}

شرکت های امنیتی

بر اساس قانون، امنیت محیط معادن باید توسط واحد حفاظت از معادن تأمین شود؛ اما یک شرکت استخراج، تصفیه و صنعت معادن ممکن است شرکت های امنیتی خصوصی را برای تأمین امنیت حوزه معادن استخدام کند.

ساکنان محلی میان شرکت ها بر اساس نوع و اندازه آن فرق نمیگذارند. هر چند که شرکت ظرفیت، منابع و زیرساخت متفاوتی برای پاسخگویی به نیازهای مردم محلی داشته باشد.

کلیات درباره شرکت ها

در این بخش، شما درباره نقش کلی شرکت ها (به منظور کسب سود برای سهامدارانش)، انواع شرکت ها و مکلفیت های حقوق بشری این شرکت ها خواهید آموخت.

نقش شرکت‌ها

مهم‌ترین هدف شرکت این است که با حداکثر سازی سود سهامدارانش (که بر اساس «تیوری شرکت (Firm)» میلتون فریدمن، بنام سهامداران شرکت یاد می‌شود) که در حقیقت مالکان شرکت هستند، ثروت ایجاد کند. بعضی از شرکت‌ها یک تیوری متفاوت دیگر را دنبال می‌کنند که بنام «تیوری ذینفعⁱ» یاد می‌شود، بر اساس باور آن‌ها، سهامداران فقط یک ذینفع در میان دیگران است، از این‌رو، از این‌رو، تنها افزایش سود، به‌مثابه تنها هدف شرکت‌ها، برای سهامداران به ضرر سهامداران یا افراد ذینفع در سود و زیان شرکت‌ها است. شرکت‌ها ممکن است فعالیت‌های هماهنگ مسئولیت اجتماعیⁱⁱ (CSR) که از آن بنام فعالیت‌های خیریه و بشردوستانه یاد می‌شود، نیز انجام دهند. بعضی از شرکت‌ها ممکن «خواهان مجوز اجتماعی برای فعالیت» شوند که این به معنای گرفتن تأیید مداوم جوامع محلی و دیگر جوانب ذینفع است.^{۹۰}

شرکت‌های سهامی، دولتی و خصوصی

از نظر مالکیت به‌طور عموم، سه نوع شرکت وجود دارد. شرکت‌های تحت مالکیت دولتی (شرکت‌های دولتی) و شرکت‌های سهامی. شرکت‌های سهامی که سهام آن به‌طور عام در بازارهای بورس خریدوفروش می‌شود (شرکت سهامی عام) و شرکت سهامی که سهام به‌طور خصوصی میان افراد با شرایط خاص دادوستد می‌شود (شرکت سهامی خاص).

- شرکت‌های دولتی: شرکت‌های دولتی شامل تمام شرکت‌هایی می‌شوند که مالکیت آن نهایتاً با دولت است. دولت ممکن مالک تمام سهام این شرکت‌ها باشد یا به‌اندازه‌ای که بتواند در برابر مقدار سهامی که دیگر افراد یا شرکت‌ها در دست دارند، کنترل شرکت را با خود داشته باشد، در آن سهیم باشد. دسترسی به معلومات راجع به شرکت‌های دولتی وابسته به این است که دولت‌ها به چه اندازه باز و شفاف‌اند.^{۹۱}
- شرکت سهامی عامⁱⁱⁱ: شرکت‌هایی که مالکیت آن‌ها به تعدادی سهام تقسیم‌شده‌اند، طوری که هر سهم مالکیت قسمی بر شرکت را نمایندگی می‌کند. این سهام به‌طور عمومی در بازار بورس خریدوفروش می‌شوند. بازار بورس به‌جای گفته می‌شود که در آن سهامداران به خریدوفروش سهامشان می‌پردازند.^{۹۲} اکثر بازارهای بورس، از شرکت‌های ثبت‌شده در بازار، می‌خواهند مقدار مشخصی از معلومات (راجع به شرکت) و نیز اشخاصی که بورس سهام را تنظیم می‌کند، به بازار بورس سهام ارائه کند. این کار، دست یافتن به معلومات راجع به شرکت‌های سهامی عام را نسبت به شرکت‌های خصوصی و دولتی آسان‌تر می‌سازد.
- شرکت‌های سهامی خاص: شرکت خصوصی عموماً به شرکتی اطلاق می‌شود که مالکیت آن نیز به سهام مشخص تقسیم می‌شود، این سهام به‌طور خصوصی در دست یک گروه کوچک از افراد و یا شرکت‌ها قرار دارد و این سهام به‌طور عمومی در بازارهای بورس خریدوفروش نمی‌شوند. این کار، غالباً دستیابی به معلومات درست راجع به این شرکت‌ها را اگر نه محال، اما مشکل می‌سازد.^{۹۳}

در عمل، ساختار مالکیت شرکت‌ها می‌تواند به‌شدت پیچیده باشد. این‌ها اغلب از تعداد زیادی از سازمان‌های کوچک ساخته‌شده‌اند که هر یک با در نظر داشت ساختار سلسله‌مراتبی به دیگری گزارش می‌دهد. شرکت کنترل‌کننده بنام شرکت مادر و شرکت‌هایی که به شرکت مادر گزارش می‌دهند، زیرمجموعه یا شرکت تابع (شرکت مادر یا شرکت اصلی) هستند. در بعضی موارد، شرکت مادر (تمام یا

ⁱ-Stakeholder Theory

ⁱⁱ-Corporate Social Responsibility

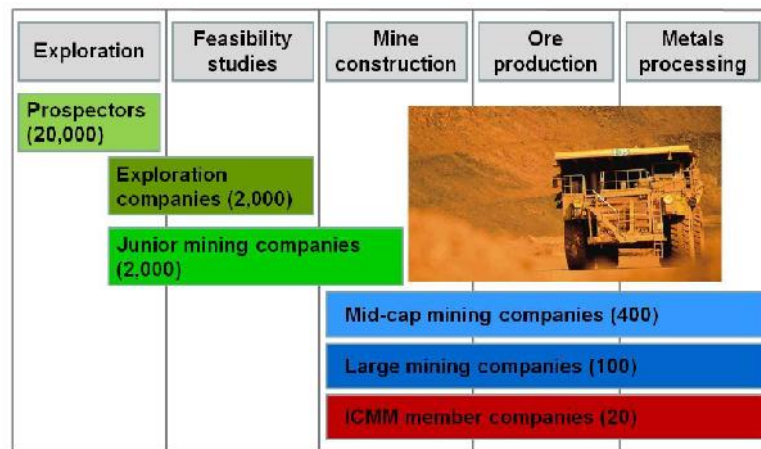
ⁱⁱⁱ- Public Company

بخشی از آن) یک شرکت دولتی است، یک، یا تعدادی بیشتر از شرکت‌های تابع، شرکت سهامی عام هستند که سهامشان در بازار بورس به‌طور عمومی خریدوفروش می‌شود.

تعداد شرکت‌های استخراج‌کننده

تعدادی وسیعی از شرکت‌ها (تطبیق‌کنندگان) مجری توسعه صنعت استخراج هستند. به‌طور نمونه، گراف پایین؛ در مورد معادن، شرکت‌های حرفه‌ای را در مراحل معین از فرایند استخراج معادن که مبتنی بر نام‌گذاری شورای جهانی معادن و فلزات (ICMM)ⁱ، است، نشان می‌دهد که در چه مرحله‌ی آن‌ها تخصص دارند. این شرکت‌ها می‌توانند داخلی، یا خارجی، شخصی یا دولتی باشند.

شکل ۴، انواع شرکت‌های فعال در بخش معادن در سطح جهانی^{۹۴}

مسئولیت‌های حقوق بشری شرکت‌ها

قبل از سال ۲۰۱۱، هیچ روشنی و اجماع بین‌المللی درباره‌ی نقش و مسئولیت‌های شرکت‌ها در تضمین حقوق بشر در جریان فعالیت‌ها و روابط تجارتهایشان وجود نداشت.

بر اساس یک پیشنهاد که طی شش سال تحقیق و مشاوره در اطراف جهان، توسعه یافت؛ شورای حقوق بشر سازمان ملل در جون ۲۰۱۱، با اتفاق آراء، یک مجموعه از اصول راهنما (اصول راهنمای سازمان مللⁱⁱ) را برای تطبیق چارچوب «محافظت کردن، احترام و جبرانⁱⁱⁱ» در مورد تجارت و حقوق بشر به تصویب رساند. اصول راهنمای سازمان ملل یک استاندارد معتبر جهانی را در ارتباط با نقش دولت‌ها و بنگاه‌های تجارتهای برای کمک به ملزم ساختن شرکت‌ها در احترام به حقوق بشر، هنگام کار و در روابط تجارتهایشان، ایجاد می‌کند. این اصول راهنما به تمام تجارتهای و در همه شرایط باید تطبیق شود.^{۹۵}

ⁱ -International Council on Mining and Metals(ICMM)

ⁱⁱ - UN-Guiding Principles

ⁱⁱⁱ -“protect, Respect, Remedy “ framewrok

اصول راهنمای سازمان ملل بر ستون‌های زیر استوار است: محافظت، وظیفه دولت (علیه نقض حقوق بشر از سوی شخص سوم به شمول بنگاه‌های تجاری، به‌وسیله تقنین، سیاست‌گذاری، تحقیق و تطبیق، قوانین و سیاست‌گذاری)، احترام گذاشتن، مسئولیت شرکت‌ها (عمل و تلاش جدی به‌منظور پرهیز از تخلف در مورد حقوق دیگران و تشخیص و رسیدگی به تأثیرات منفی فعالیت‌های آنان) و ضرورت دسترسی به درمان/اجبران مؤثر (از طرف نهادهای عدلی و غیر عدلی به قربانیان تخلف‌های مرتبط با فعالیت‌های تجاری). ما فکر می‌کنیم بعضی از مواد اساسی اصول راهنمای سازمان ملل به‌شدت با صنعت استخراجی افغانستان مرتبط است، به شمول اصول ۵، ۴ و ۶ در مورد پیوند دولت و بنگاه‌های تجاری و اصل ۷ در مورد حمایت از نهادهای تجاری برای احترام به حقوق بشر در مناطق بحران‌زده.^{۹۶}

نکته مهم اینکه، اصول راهنمای سازمان ملل در بسیاری از نهادهای استاندارد بین‌المللی دیگر نیز بکار گرفته شده است، به شمول نهادهایی مانند سازمان توسعه و همکاری اقتصادی (OECDⁱ)، چارچوب توسعه پایدار سکتور خصوصی اعطای وام بانک جهانی، همکاری‌های مالی بین‌المللی (IFC) و چارچوب فشرده جهانی سازمان مللⁱⁱ، استاندارد ISO 26000 و سیاست همگام مسئولیت اجتماعی اتحادیه اروپا (CSR)ⁱⁱⁱ.

جوامع تأثیرپذیر

تعریف جوامعی که از فرایند پروژه استخراج منابع متأثر می‌شوند موضوعی است جنجالی است. جوامع تأثیرپذیر می‌تواند به شیوه‌های مختلف تعریف شود.

دولت و شرکت‌های استخراج کنند برای حداقل ساختن مخالفت‌ها و تقاضای جبران خسارت‌ها به یک تعریف محدود و حداقلی علاقه‌مند می‌باشند. آن‌ها اغلب از طریق یک اندازه‌گیری فضایی^{iv}، جوامع تأثیرپذیر؛ مانند مردمی که در محدوده‌ی یک‌فاصله مشخص از محل استخراج معادن زندگی می‌کنند را مشخص می‌کنند. این‌گونه اندازه‌گیری می‌تواند خیلی دلبخواهی باشد، چنانچه مردمی که از پیامد زیست‌محیطی آن متأثر می‌شوند، تأثیرات آن روی مکان‌های فرهنگی که از اهمیت گسترده‌تری برخوردارند و یا تأثیرات اجتماعی آن روی کارگران که در پی شغل به محلات نزدیک (سایت استخراج معدن) مهاجرت می‌کنند، در این‌گونه اندازه‌گیری، نادیده گرفته می‌شوند.^{۹۷} پیش‌نویس قانون معادن ۲۰۱۲، گروه^v جامعه تأثیرپذیر را این‌گونه تعریف می‌کند: مردمی که از فعالیت‌های مرتبط با منابع، متأثر می‌شوند و یا اینکه انتظار می‌رود متأثر شوند.^{۹۸}

جوامع تأثیرپذیر همچنان می‌تواند به شکل بین نسلی تعریف شود. تنها نسل امروز نیست که متأثر می‌شوند، بلکه نسل‌های فردا نیز از کارهایی که امروز انجام می‌دهیم و تصمیمی که امروز اتخاذ می‌کنم متأثر می‌شوند. در میان جوامع تأثیرپذیر، دو گروه به‌ویژه در افغانستان، می‌توانند شدیداً آسیب‌پذیر باشند.

- زنان و کودکان: تنها ۳۰ درصد از زنان بالغ، با داشتن تعلیمات ابتدایی، باسواد هستند.^{۹۹} هشتاد درصد زنان و دختران هدف نوعی از انواع خشونت، به شمول تجاوز جنسی و ازدواج اجباری، قرار گرفته‌اند.^{۱۰۰} تقریباً تمام زنان هیچ زمینی ندارند. میزان مشارکت کارگران زن یک‌سوم است.

ⁱ – the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)

ⁱⁱ – UN Global Compact.

ⁱⁱⁱ – European Union's Corporate Social (CSR) Policy.

^{iv} – Spatial Measurement

^v – Affected community

- گروه‌های کوچی: همچنان به آن‌ها مالدار نیز می‌گویند. کسانی که برای نسل‌ها همراه با مواسی‌شان میان افغانستان و پاکستان دائم در مهاجرت‌اند. در مقایسه با یک‌سوم کل جمعیت افغانستان، بیش از نصف جمعیت فعال کوچی‌ها، در فقر زندگی می‌کنند (در پایین‌ترین میزان فقر در کشور). میزان سواد در میان کوچی‌ها فقط ۱۰ درصد است و در میان زنان فقط ۳ درصد آنان باسواد هستند^{۱۰۱}

جامعه مدنی و رسانه‌ها

جامعه مدنی

جامعه مدنی، آن‌طور که ما در این راهنمای آموزشی آن را بکار می‌بریم، اشاره به طیف گسترده‌ای از گروه‌های مختلف مانند سازمان‌های غیردولتی (NGOs)، سازمان‌های جامعه مدنی (CSOs)، سازمان‌های اجتماعی (CBOs)، گروه‌های آنلاین، انجمن‌های شبکه‌های اجتماعی، کنش جمعی جنبش‌های اجتماعی/ هویتی، رهبران مذهبی، جوامع مذهبی، سازمان‌های مذهبی، اتحادیه‌های کارگری، کارآفرینان اجتماعی، انجمن‌های تعاونی و مردمی.^{۱۰۲}

جامعه مدنی یک تعداد نقش‌های مهم را برای بازی کردن در جهت پیگیری اهدافی چون ارتقای مؤثر، شفافیت، توازن، ثبات و بهره‌برداری صلح‌آمیز از منابع طبیعی برای توسعه اقتصادی و اجتماعی افغانستان دارد، به‌ویژه بسیج و توانمندسازی جوامع محلی، آموزش مهارت‌های تکنیکی، ایجاد فضا برای دیالوگ و ارتقای اشتراک اطلاعات، تسهیل مشارکت جوامع محلی آگاه در تصمیم‌گیری و حمایت از سکتور استخراج منابع متنوع و فراگیر.

در کل، جامعه مدنی می‌تواند نقش‌های مهم زیر را بازی کند.

نگهبان- مسئول ساختن دولت، شرکت‌ها و نهادهای مرتبط، به ارتقای شفافیت و حسابدگی، از نظر درآمدها، مناقصه‌ها و قراردادهای و همچنین پاسخگویی، ارتقای عدالت اجتماعی و به‌صورت خاص کمک به صلح و توسعه فراگیر.

دادخواست- بالا بردن سطح آگاهی مردم از مسائل و چالش‌های اجتماعی و حمایت از تغییرات مثبت.

رأه خدمات- ارائه خدمات به‌منظور دست یافتن به نیازهای اجتماعی مانند تعلیم و تربیه، صحت، غذا، امنیت، تطبیق مدیریت بحران، آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری.

تخصص- بار آوردن اطلاعات دانش و تجارت منحصربه‌فرد به‌منظور شکل دادن به سیاست و استراتژی، تشخیص و ایجاد راه‌حل‌ها برای مشکلات.

ظرفیت‌سازی: فراهم‌سازی خدمات، آموزش‌های حرفه‌ای و دیگر برنامه‌های ظرفیت‌سازی.

انکوباتور (روش رشد، راه‌حل)- توسعه راه‌حلهایی که نیازمند به یک باروری و یا بازدهی درازمدت است.

نماینده- تقویت صدای گروه‌ها و افراد به حاشیه رانده‌شده^۱.

قهرمان شهروندی- تشویق به مشارکت شهروندان و حمایت از حقوق شهروندان.

حامیان منسجم- ارتقای ارزش‌های اساسی و جهانی

تعریف‌کنندگان استانداردها (معیارها)- خلق معیارهایی که فعالیت‌های دولت و بازار را شکل می‌دهد^{۱۰۳}.

^۱ -Under-represented.

رسانه‌ها

رسانه‌های محلی یا ملی ممکن بخواهند از وضعیت استخراج معادن در افغانستان گزارش تهیه کنند. همچنین ممکن است در مورد رسانه‌های کشورهای بیگانه که شرکت‌های استخراج‌کننده به آن‌ها تعلق دارند، نیز درست باشد (بخصوص چین و هند). در سال اخیر مطالبی متعددی در رسانه‌های ملی و بین‌المللی راجع به استخراج معادن، اخراج ساکنان محلی، مشکلات زمین و موضوعات محیط‌زیستی از اطراف جهان، به شمول اقدامات انجام‌شده از سوی شرکت‌های فعال در افغانستان، نشر شده است. گزارشگران به بالا بردن اطلاعات راجع به مشکلات موجود کمک می‌کنند و ممکن در تصمیمات جمهوری اسلامی افغانستان راجع به تضمین جواز استخراج در بعضی مناطق، نیز تأثیرگذار باشند.^{۱۰۴}

فرایند، اثرات و منافع

۳

فرایند، اثرات و منافع

این قسمت؛ فرایند استخراج منابع طبیعی را توضیح می‌دهد (فعالیت‌هایی که در مراحل مختلف تطبیق پروژه انجام می‌شود) و همچنان تغییراتی که استخراج منابع با خود می‌آورد. نکته مهم اینکه، به‌منظور استخراج منصفانه و شفاف معادن در افغانستان، ما تمام موضوعاتی را که روی این فرایند اثرات منفی یا مثبت از خود برجای می‌گذارند، برجسته کرده‌ایم. دانستن این موضوعات برای جامعه مدنی بسیار کلیدی هستند تا برای پیامدهای آن و همچنان پرهیز از عواقب منفی آن، دادخواهی کنند.

معادن

استخراج معادن می‌توانند با ابزارهای معمولی انجام شود، چنانچه در افغانستان از هزاران سال قبل بدین سو این‌گونه انجام شده است و یا اینکه در سطح کلان، کاملاً صنعتی و با ماشین‌آلات و زیربناهای خیلی پیچیده صورت گیرد. این دو شیوه استخراج معادن به‌طور خلاصه در پایین توضیح داده شده است.

– استخراج‌کنندگان ابتدایی و استخراج در مقیاس کوچک (ASMⁱ): به این معنا که انسان‌ها از دیرباز با استفاده از نیروی فیزیکی و ابزارهای ابتدایی دست به استخراج معادن می‌زدند. معمولاً به شکل غیررسمی از آن به‌عنوان یک استراتژی تعیین معیشت در مناطق روستایی استفاده می‌کردند. استخراج‌کنندگان ابتدایی معمولاً از بیل، غربال (الک) و کلنگ (در مورد لاجورد از مواد منفجره) برای استخراج معادن استفاده می‌کردند. استخراج‌کنندگان در مقیاس کوچک (small scale mining) به‌طورمعمول از امنیت مالی، امکانات تخنیکی بیشتر (مانند موترهای باربری و بلدوزرهای حفاری) نسبت به استخراج‌کنندگان ابتدایی برخوردارند، آن‌ها از لحاظ سازمانی منظم‌ترند، احتمالاً فعالیت اکثر آن‌ها قانونی بوده و همچنان احتمالاً نسبت به استخراج‌کنندگان ابتدایی تولیدات بیشتری دارند.

– استخراج صنعتی (Industrial Mining): استخراج‌کنندگان مدرن یا صنعتی، معمولاً از امکانات و ماشین‌های صنعتی پیچیده‌تر، ابزارهای زمین‌شناختی قوی‌تر، کامیون‌های با ارتفاع سه برابر انسان‌های عادی برخوردار هستند، در حوزه‌هایی که در آن بیش از صدها تا هزاران تن سنگ معادن توسط شرکت‌هایی با پول‌های هنگفت (شرکت‌هایی که از ارزش ۱۰ میلیارد تا ۴۰ میلیارد دالر در جهان برخوردارند) استخراج می‌شود. تقاضای جهانی برای مواد معدنی و فلزی، امروزه در سطح جهان و در جهان اول با محوریت چین رو به افزایش است، تنها با استخراج صنعتی در مقیاس بزرگ، این نیازها و تقاضاها تأمین می‌شود.

تصاویری زیر تفاوت میان استخراج معادن به شیوه ابتدایی، در سطح کم و استخراج صنعتی یا استخراج در سطح بزرگ را نشان می‌دهد.^{۱۰۵}

شکل ۵: استخراج معادن به شکل ابتدایی و در سطح کم در افغانستان

ⁱ-Artisanal and Small-Scale Mining(ASM)

شکل ۶: تصویر استخراج مس در مقیاس صنعتی در ایالت بلوچستان پاکستان

استخراج معادن در مقیاس کم و با روش‌های ابتدایی

از چندین هزار سال تا به امروز، اکثریت قریب به تمام شیوه‌های استخراج معادن در افغانستان به شکل ابتدایی و در مقیاس ناچیزی بوده است. باوجوداین واقعیت شناخته‌شده، هیچ‌گونه منبع اطلاعات قابل‌اعتماد راجع به استخراج معادن با شیوه‌های ابتدایی و در مقیاس کم، در افغانستان وجود ندارد^{۱۰۶}. تا هنوز مشخص نیست که چقدر مرد و زن - و از همه مهم‌تر چقدر اطفال - با همان شیوه‌های ابتدایی در کار استخراج طلا، لاجورد، سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی اشتغال دارند. تا هنوز مشخص نیست که این کارگران و فروشندگان گمنام معادن از چه تعداد انسان‌های دیگر سرپرستی می‌کنند. همچنان تا هنوز معلوم نیست که این‌ها با چه خطرات و

مشکلات احتمالی مانند؛ مرگ، کار اجباری، تهدید و ارعاب روبرو می‌شوند. بالاخره، ارزش فعلی و بالقوه اقتصادی منابع و معادنی که این‌ها استخراج می‌کنند نیز نامعلوم است.

تصویر سمت چپ لاجورد با درجه متوسط را در یک انبار در کابل نشان می‌دهد که برای صدور به هند آماده شده است.^{۱۰۷}

در سطح جهانی، ما می‌دانیم که اکثریت مطلق کسانی که در کار معادن به‌صورت غیررسمی و با شیوه‌های ابتدایی استخراج معادن اشتغال دارند، بسیار فقیر هستند و در یک وضعیت بسیار سخت و خطرناک از ذخایر حاشیه‌ای به‌مثابه استراتژی تعیین معیشت برای خود و فامیلشان، بهره‌برداری می‌کنند. برای نمونه، در بدخشان، استخراج‌کنندگان کوچک معادن لاجورد چرخه اکثریت اقتصاد این ولایت را می‌گردانند زیرا این کار اکثریت کارگردان، تجارت پیشه‌ها، شرکت‌های ترانسپورت، ملیشه‌ها و

نیروهای امنیتی، بازیگران مافیا، عرضه‌کنندگان تجهیزات (استخراج و ترانسپورت معادن)، مقامات دولتی و تمام کسانی که به این‌ها وابسته هستند را دربرمی‌گیرد.^{۱۰۸}

بر اساس گفته‌های سازمان بین‌المللی کار (ILOⁱ)، در سال‌های اخیر استخراج معادن در مقیاس کوچک و با شیوه‌های ابتدایی، ۱۵ تا ۲۰ درصد تولیدات معدنی غیر سوختی جهان را تشکیل می‌دهد.^{۱۰۹} در سطح جهانی، حدود ۴۰ درصد کارگران معادن را زنان تشکیل می‌دهد؛ که نظر به کشورهای، نوع معادن و ویژگی معادن، این رقم به‌طور چشم‌گیری تغییر می‌کند (زنان مایل‌اند در ذخایر کم‌عمق و سطحی معادن کار کنند). استخراج بعضی از تولیدات معدنی مانند زمره، تنگستن، در سطح جهانی با شیوه‌های ابتدایی انجام می‌شود.^{۱۱۰}

استخراج صنعتی معادن

تا به امروز، استخراج معادن در افغانستان به شیوه‌ی صنعتی انجام نشده است. وزارت معادن و پترولیوم افغانستان به‌تازگی دو ذخیره مهم معدنی مس‌عینک و معدن آهن حاجیگک را به مناقصه گذاشته و تاکنون روی قرارداد تولید معادن از این ذخایر، مذاکرات (و یا مذاکرات مجددی) را انجام داده است (به بخش یک مراجعه کنید).

ازلحاظ تاریخی، به‌خاطر جنگ‌ها، اهمال و همچنان استخراج غیرمجاز و قاچاق منابع، استخراج صنعتی معادن در افغانستان تا هنوز انجام نشده است. امروزه نیز کشور افغانستان، قبل از آغاز استخراج صنعتی معادنش به‌خاطر فقدان سرمایه‌گذاری کافی، نیروی کار حرفه‌ای، انرژی برق و آب و نیز فقدان دسترسی به زیربنای ترانسپورتی مانند راه‌ها و راه‌آهن‌ها برای انتقال ماشین‌ها و ابزارهای سنگین استخراج و تصفیه و همچنان انتقال معادن استخراج‌شده به کشورها و بندرها کشورهای همسایه، با چالش‌های فراوانی روبرو است. ماینهای منفجرنشده در زمین‌های پیرامون موقعیت معادن و همچنان جنگ‌سالاران و نخبگانی که کنترل زمین و استخراج معادن را در دست گرفته‌اند، مانع پیشرفت کار می‌شود.

ⁱ -International Labor Organization

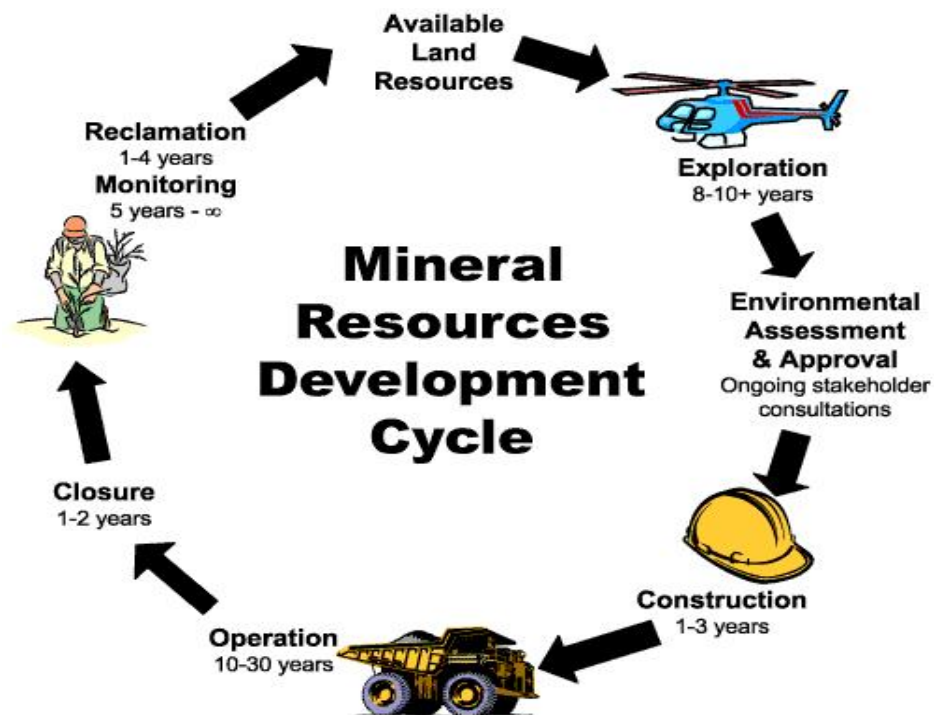
مراحل «بالادستی»ⁱ فرایند استخراج صنعتی معادن

مهارت یا کاردانی استخراج صنعتی معادن می‌تواند به دو کته‌گوری خیلی وسیع: صنعت/مهارت بالادستی و صنعت/مهارت پایین‌دستیⁱⁱ، تقسیم می‌شوند:

صنعت بالادستی به فعالیت‌هایی برای جستجو و بیرون کشیدن معادن از زمین اطلاق می‌شود، پس اکتشاف و استخراج را دربرمی‌گیرد.

صنعت پایین‌دستی: به فعالیت‌هایی مانند تصفیه و دگرگونی مواد خام به شکل مواد قابل استفاده و نیز فروش این مواد در بازارها اطلاق می‌شود. صنایع پایین‌دستی، فرایند تصفیه، دگرگونی، فروش و تجارت معادن را دربرمی‌گیرد.

در این بخش، ما به چهار مرحله اصلی فرایند اکتشاف و استخراج یا صنایع بالادستی معادن می‌پردازیم: این چهار مرحله عبارت است از: اکتشاف، توسعه، بهره‌برداریⁱⁱⁱ و پایان

مراحل فرایند صنعت بالادستی معادن یا (Upstream Industry)ⁱⁱⁱ

ⁱ-Upstream

بخش بالادستی در صنعت معادن و نفت عبارتی است که عمدتاً به بخش جستجو، اکتشاف، حفاری و تولید نفت خام و گاز طبیعی (و در مواردی در مورد معادن) اشاره دارد. صنایع بالادستی گاهی به نام اکتشاف و تولید هم شناخته می‌شود.

ⁱⁱ-down stream

بخش پایین‌دستی، اصطلاحی است که برای اشاره به عملیاتی از قبیل فروش و توزیع گاز طبیعی و محصولات مشتق شده از نفت خام و نیز معادن، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

ⁱⁱⁱ - من اینجا (Operation) را به‌جای عملیات بهره‌برداری ترجمه کردم، فکر می‌کنم بیشتر به متن سازگار است. (مترجم)

۱- مرحله انکشاف معادن

ستالایت، هوایما و هلیکوپتر برای ساختن یک طرح نقشه زمین‌شناختی مناسب کمک می‌کنند. نقشه زمین‌شناختی افغانستان در دسترس عموم قرار دارد، مانند صفحه سیستم اطلاعات معدنی افغانستان در سروی جیالوژیکی ایالات‌متحده^{۱۱۳}؛ این نقشه همچنان شرکت‌های اکتشافی و جستجو کننده معادن را کمک می‌کند تا نشانه‌گذاری، نمونه‌گیری، تحقیقات، جستجو و اکتشافاتی در سطح بالا را انجام دهند.^{۱۱۳}

زمانی که یک شرکت جستجو و یا یک شرکت استخراج معادن کوچک^{۱۱۴}، به ذخایر دوام پذیر^{۱۱۵}، دست می‌یابد (بعضی از پیش‌بینی‌ها می‌گویند که چانس تبدیل کردن یک مواد خام به یک تولید ۱ در ۵،۰۰۰ یا ۱۰،۰۰۰ است) آن‌ها این ذخایر را به شرکت‌های بزرگ‌تر می‌فروشند. خریدار می‌تواند یک شرکت در سطح متوسط باشد و یا یک شرکت بزرگ استخراج معادن. اکتشافات در هر جایی می‌تواند از ۱ الی ۱۰ سال دوام کند.

۲- مراحل انکشاف معادن

گرداننده شرکت استخراج معادن، بعضی از فعالیت‌ها مانند مطالعات امکان‌سنجی^{۱۱۶}، ارزیابی تأثیرات محیطی، خطوط اجتماعی، ایجاد یک طرح برای بستن و احیای مجدد معدن، اجازه تعامل و مشاوره اجتماعی، گفت‌وگو برای توافق روی مفاد و تأثیرات^{۱۱۷}، تأمین مالی و ساخت‌وساز را انجام دهد.

توسعه یا انکشاف معادن می‌تواند از ۷ الی ۱۰ سال را در برگیرد. ۲-۳ سال برای آزمایش‌های، ۱-۳ سال برای ارزیابی تأثیرات محیطی، ۱-۵ سال برای ساختن معدن و زیربنای حمایتی آن^{۱۱۴}.

مرحله عملیات یا استخراج معادن (Mine Operation Stage):

در این مرحله شرکت استخراج‌کننده، کارمندان و قرارداد کنندگانش را استخدام و به آن‌ها آموزش و مأموریت می‌دهد و تولید معادن را به عهده می‌گیرد (برای پیدا کردن سنگ معدن خاک و مواد زائد روی آن را کنار می‌زند) و قبض و بسط معدن را انجام می‌دهد.^{۱۱۸}

یک معدن صنعتی معمولاً چهار محل کاری دارد: محل حفاری یا کندنکاری، محل تصفیه، محل ذخیره مواد زائد (خاک و صخره) و محل خدمات حمایتی. عملیات استخراج معادن در هر جایی می‌تواند از ۲ تا ۲۰۰ سال را در برگیرد^{۱۱۵}.

۳- مرحله پایانی یا بستن معادن

شرکت استخراج‌کننده برنامه بستن و احیای مجدد معدن را اجرا خواهد کرد که به ما می‌گویند چگونه شرکت استخراج‌کننده باید محل را ببندد و زمین را تا حد ممکن به همان شکل و حالت قبل از استخراج معدن برگرداند. این بخش، کارهایی مانند غیرفعال‌سازی،

ⁱ-United State Geological Survey's Afghanistan Mineral Information System Page

ⁱⁱ-Junior Mining Company

ⁱⁱⁱ- Viable deposit

^{iv}-Feasibility Studies

^v-Impact-benefit agreements

^{vi}-Does mine expansion and contraction

تخلیه و احیای اراضی (برگرداندن زمین‌های پیرامون آن به حالت قبل از استخراج معدن تا حد ممکن) و بعضی از فعالیت‌های پس از بسته شدن معدن را در برمی‌گیرد.

مرحله پایانی یا بستن معادن عموماً به‌طور دائم ادامه می‌یابد^{۱۱۶}!

نفت و گاز

دسته‌بندی صنعت نفت

به‌طور کلی در صنعت نفت از سه دسته‌بندی حرف زده می‌شود: صنایع بالادستی (Upstream)، صنایع میان دستی (Midstream) و صنایع پایین‌دستی (Downstream)

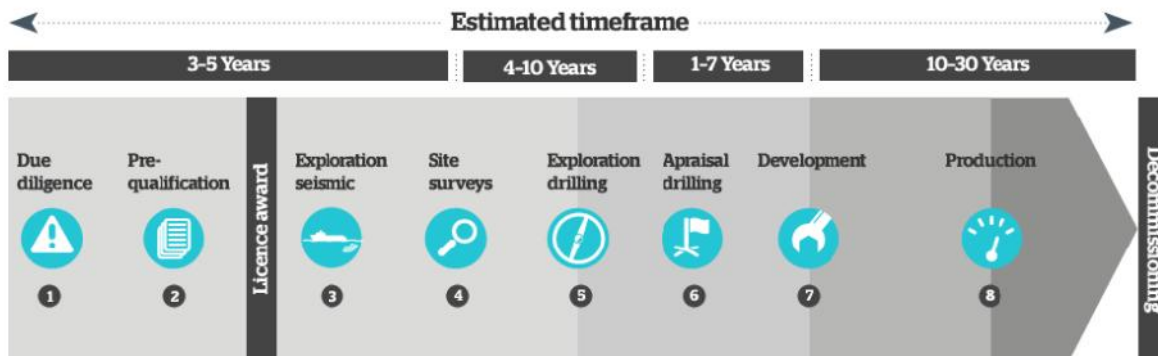
- صنایع بالادستی که عموماً به آن اکتشاف و تولید نیز می‌گویند و فعالیت‌هایی چون کشف و تولید نفت خام و گاز طبیعی را در برمی‌گیرد^{۱۱۷}.
- صنایع میان دستی: فعالیت‌هایی مانند تصفیه، ذخیره‌سازی، عرضه در بازار و ترانسپورت (مانند انتقال آن در خط لوله) نفت خام، گاز طبیعی، گاز مایع (گازهای مایعی مانند اتان، پروپان و بوتان) و گوگرد را در برمی‌گیرد^{۱۱۸}.
- صنایع پایین‌دستی: پالایشگاه‌های نفت، کارخانه‌های پتروشیمی و توزیع‌کنندگان را شامل می‌شود^{۱۱۹}. این صنایع محصولات یا تولیدات نهایی مانند بنزین، دیزل، سوخت جت، روغن گرم‌کننده، آسفالت، چرب کننده (مبلاين)، رابره‌ای ترکیبی، پلاستیک، کود کیمیایی، ضد یخ، ضد آفت، ترکیبات پتروشیمی، گاز طبیعی، پروپان را برای مشتریان تولید می‌کند^{۱۲۰}.

مراحل بالادستی یا اکتشاف و تولید نفت و گاز (E&P)

فرایند اکتشاف و تولید نفت و گاز (صنایع بالادستی) عموماً دارای سه مرحله است:

اکتشاف، انکشاف مناسب، تولید و واپس‌گذاری محل

شکل ۸، کایرن انرژی (Cairn Energy): دوره‌ی دوام پروژه نفت و گاز^{۱۲۱}

^۱ - Mine closure generally lasts to perpetuity.

۱- مرحله اکتشاف و تولید نفت (E&P)

در مرحله اکتشاف شرکت اکتشافی و تولید نفت و گاز، از کاوش‌های اکتشافی ژئوفیزیکی برای جستجوی ذخایر استفاده می‌کند. به دنبال آن شرکت یک سروی راجع به احتمال زمین‌لرزه را انجام خواهد داد تا یک تصویر بهتر از شکل صخره‌های زیرزمین داشته باشد. شوک‌های زمین‌لرزه‌ای^۱ ممکن سبب انفجار یا ارتعاشات مکانیکی شود که این به نوبه خود ممکن است سبب آسیب‌های چشم‌گیری به فرآورده‌ها شود.^{۱۲۲} این دوره از مرحله ۳ تا ۱۰ دوام می‌کند.

۲- مرحله اعمار و انکشاف چاه در اکتشاف و تولید نفت (E&P)

بعد از اینکه مرحله اکتشاف و مطالعات لرزه‌ای قادر به تعیین یک موقعیت که از نظر اقتصادی قابل احیای دوباره باشد می‌شود، شرکت استخراج‌کننده در آغاز به حفر یک یا دو چاه (که به آن «حفاری ابتدایی»ⁱⁱ گفته می‌شود) اقدام می‌کند که در صورت یافت نشدن هایدروکاربن‌ها حفاری را ادامه ندهد و اگر هایدروکاربن به مقدار کافی پیدا شد حفر چاه را تا پایان ادامه می‌دهد.^{۱۲۳} تنها راه برای تشخیص اینکه آیا واقعاً آرایش یا ساختار یک صخره حاوی نفت یا گاز است یا خیر، حفر یک چاه با استفاده از دکل‌های حفاری است.^{۱۲۴} این مرحله ممکن است از ۱-۷ سال طول بکشد.

۳- مرحله تولید اکتشاف و تولید نفت (E&P):

در مرحله تولید، شرکت اکتشافی و تولیدکننده نفت، هایدروکاربن‌ها را استخراج می‌کنند، مخلوط‌های هایدروکاربن‌های مایع، گاز، آب و مواد جامد آن را از هم جدا کرده، بخش‌هایی را که قابل فروش نیستند از بین می‌برد و باقی هایدروکاربن‌های مایع و گاز را به فروش می‌رساند. نفت تقریباً همیشه در پالایشگاه تصفیه می‌شود و گاز طبیعی در محل استخراج (Field) یا در کارخانه‌های پروسس یا پالایش گاز طبیعی تصفیه می‌شود.^{۱۲۵} این مرحله از ۱۰ تا ۳۰ سال را در برمی‌گیرد.

۴- پایان اکتشاف و تولید نفت یا مرحله ترک سایت (Site Abandonment Stage):

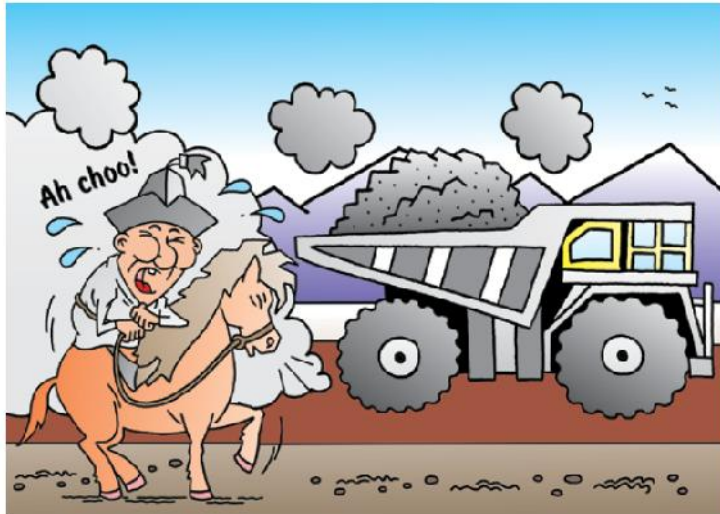
زمانی که ذخیره نفت یا گاز کاهش یابد و تولید آن از نظر اقتصادی مفید و قابل تداوم نباشد، شرکت مربوط دهانه‌ی چاه‌های نفت را با سمنت می‌بندد و محل را پاک‌سازی و دوباره به حالت اولی برمی‌گرداند. اگر در جریان اعمار چاه آزمایش نشان داد که چاه فقط یک حفره خشک است و قادر به تولید مقدار تجارتي از نفت و گاز نیست، کارگران حفاری یا نیروهای حفر کننده، چاه‌ها را با سمنت می‌بندند و سایت را دوباره پاک‌سازی می‌کنند.^{۱۲۶}

تغییرات:

هر نوع استخراج منابع، چه بافرم ابتدایی و در مقیاس کم و چه بافرم صنعتی و در مقیاس بزرگ، تغییراتی را به همراه دارد. این تغییرات توسط افراد به شکل‌های متفاوت تجربه می‌شود و ممکن عواقب منفی و یا مثبتی را برای آن‌ها به همراه داشته باشد. افغانستان از بسیار ابعاد کشور منحصربه‌فردی می‌باشد و بر شما است که با کمک هم بفهمید و دریابید که چگونه تأثیرات و فواید آن در کشور زیبا و منحصربه‌فردتان نقش بازی می‌کند. هر چیز دیگری ممکن با آن رخ بدهد؛ اما استخراج منابع؛ شیوه‌های زندگی و سیستم‌های سنتی را درهم می‌ریزد. ما تغییرات ناشی از استخراج منابع را در مقیاس وسیع در سه کت‌گوری کلان دسته‌بندی می‌کنیم:

ⁱ-Seismic shootingⁱⁱ-spudding

- ۱- تأثیرات محیطی که سبب تغییرات اجتماعی-محیط می‌شود؛
- ۲- هجوم مردم به سوی مناطق معدنی و سایت‌های استخراج معادن که سبب تغییرات اجتماعی-اقتصادی و فرهنگی می‌شود.
- ۳- ریزش نقدینگی که سبب تغییرات اجتماعی-اقتصادی می‌شود.

Destruction of local roads, limited support from mining companies to improve infrastructure and dust formation by mining trucks and operations are among the leading complaints of the local residents.

چگونه این تغییرات به‌مثابه نتایج منفی و یا مثبت ناشی از استخراج منابع دیده و فهم می‌شوند که سبب خلق یک ظرفیت

بالقوه‌ی تنش و منازعه در سطوح محلی، ولایتی و ملی می‌گیرد. این روند می‌تواند سبب افزایش تنش‌ها و زاینده منازعات خشونت‌بار در کشورهای ظاهراً آرام شود. در کشورهای جنگ‌زده، خطر اینکه استخراج منابع در مقیاس وسیع عوامل موجود منازعات را قوت بخشد و سبب یک منازعه خشونت‌بار گردد، بسیار بالا است^{۱۲۷}. هرچند تا امروز چند تحقیق و مطالعه روی تقاطع میان منابع طبیعی و منازعه در افغانستان انجام شده است، یکی از مطالعات اخیر در این باره هفت مطالعه موردی (Case Study) است که نشان می‌دهد منابع طبیعی (زمین، آب، معادن و چوب) در کنار فاکتورهای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی، یکی از عوامل اصلی در تشدید منازعات محلی است^{۱۲۸}. تغییرات ناشی از استخراج معادن می‌تواند طوری مدیریت شود که پروژه‌های [بخش معادن] فردی متضمن پیامدهای مثبت‌تر باشد تا منفی؛ که غالباً سبب افزایش ناامنی دانسته می‌شود تا کاهش آن، مفاد یا سود اجتماعی ناشی از آن می‌تواند، به‌مراتب بیشتر از آسیب‌های پراکنده و اضافی آن باشد.

مدیریت تغییرات به‌منظور حداکثر سازی پیامدهای مثبت، نیازمند منابع انسانی و مالی بسیار چشم‌گیر است، آمادگی قبلی و مهم‌تر از آن، جدیت و اراده مشترک تمام گروه‌های ذی‌دخل، بخصوص دولت، شرکت‌ها، گروه‌ها یا جوامع آسیب‌پذیر، جامعه مدنی و رسانه‌ها است. جامعه مدنی در گردآوری، آموزش و ایجاد فضای دیالوگ مؤثر میان جوانب قضیه و ارایه خدمات حمایتی، تخنیکی و تخصصی در این فرایند در درازمدت نقش اساسی دارد.

تأثیرات بالقوه

در این بخش ما درباره تأثیرات استخراج منابع بالای زمین، آب، محیط‌زیست، امنیت، مهاجرت‌های داخلی، مکان‌های تاریخی-فرهنگی، صحت، زنان و کودکان و اقتصاد توضیح خواهیم داد. همزمان با توضیح این تأثیرات، ما موضوعات تأثیرگذار و اینکه این موضوعات تا چه اندازه‌ای حاوی عواقب مثبت یا منفی هستند و به نظر می‌رسند حاوی این عواقب باشند را نیز در کنار آن برجسته خواهیم کرد.

اکثر تأثیرات ناشی از استخراج منابع در یک مقیاس وسیع در سطح محلی رخ می‌دهد، مانند تخریب محیط‌زیست، از دست دادن زمین، از دست دادن معیشت و تأثیرات اجتماعی آن روی مهاجرت‌های داخلی^{۱۲۹}. همچنین در این سطح است که اعضای جامعه اکثراً انتظارات بسیار زیادی را از مزایایی که استخراج وسیع منابع با خود می‌آورد، بخصوص در ایجاد اشتغال - دارند. در واقعیت، انتظارات بلند جامعه محلی، احتمالاً به‌عنوان مهم‌ترین موضوع (چالش) فراروی مدیریت استخراج منابع در افغانستان تصدیق شده است^{۱۳۰}. در بسیاری از موارد، جوامعی که از نظر منابع غنی هستند، بجای اینکه شاهد بهتر شدن وضعیت زندگی خود همان‌طور که از قبل انتظار داشتند باشند، به دلیل اینکه فقط چند شغل و مزایای بسیار محدود به آن‌ها تعلق می‌گیرند، شدیداً ناامید می‌شوند. در عوض آن‌ها را از بسیاری از حقوق مقدم خود به‌خاطر تأثیرات منفی شکننده که زندگی آن‌ها را بیش‌ازپیش مشکل می‌سازد، محروم می‌کند؛ و نهایتاً حس خشم و بی‌عدالتی را در آن‌ها ایجاد می‌کنند که با توسل به خشونت و اشتراک در نامنی‌ها ابراز می‌شود.

زمین

دسترسی به زمین برای انکشاف صنعت استخراج همواره با بحران همراه است. دولت و شرکت‌ها برای اکتشاف باید به زمین دسترسی داشته باشند و باید زمین به دست بیاورند تا قادر به استخراج معدن و حفر چاه نفت باشند. دولت افغانستان قدرت و صلاحیتش را برای سلب مالکیت زمین (که به آن تصرف یا خرید اجباری زمین نیز می‌گویند) به‌منظور توسعه زیربناها مانند سرک‌ها، مکتب و کانال‌ها اعمال کرده است. (به بحث راجع به زمین در بخش چهار مراجعه کنید.) با توجه به اینکه افغانستان دارای یک سیستم و مدیریت ضعیف تصدی زمین^۱ است. چگونگی دستیابی دولت و شرکت‌ها سوال‌ها و نگرانی‌های بسیار جدی را فراروی جوامع محلی مطرح می‌کند، مانند:

- بسیاری از اعضای جامعه از حقوق خود نسبت زمین باخبر نیستند و زمین‌های خود را در مطابقت با آخرین قوانین مربوط زمین ثبت نکرده‌اند. هرچند آن‌ها ممکن معتقد باشند که آن‌ها مالکان زمینⁱⁱ هستند، اما دولت ممکن آن‌ها را به‌عنوان صاحبان موقت زمینⁱⁱⁱ بشناسد و حقوق محدودی برای آن‌ها قائل باشد. همچنان نگرانی‌هایی در مورد به رسمیت شناخته شدن زمین‌های عرفی وجود دارد.
- با توجه به تاریخ معاصر افغانستان، تعداد زیادی از مالکان غایب زمین هستند که مالکیت مشروع نسبت به این زمین‌ها دارند، اما چون حضور ندارند و به‌خاطر سال‌ها غیبت حالا با برگشت آن‌ها بر سر این زمین‌ها نزاع وجود دارد.
- عین واقعیت در مورد استخراج‌کنندگان کوچک و ابتدایی معادن نیز وجود دارد. بعضی از گروه‌های استخراج‌کننده ممکن حق قانونی نسبت به زمینی که روی آن کار می‌کنند داشته باشند، درحالی‌که دیگران ممکن نداشته باشند.
- چندین گزارش از عینک لوگر حاکی از آن است که دولت با استفاده از تانک و زور مردم را مجبور به ترک زمین‌هایشان کرده است. همچنان گزارش شده که بعضی از مقامات دولتی آمده و خرمن‌های روستائیان را به‌هم ریخته است تا آن‌ها را مجبور به خالی کردن زمین‌هایشان کنند.^{۱۳۱}

جبران خسارت‌ها برای سلب مالکیت و دیگر آسیب‌ها

وقتی دولت زمین‌ها را تصرف می‌کند، باید به کسانی که از زمین‌هایشان محروم شده‌اند، در مطابقت با قوانین مرتبط با زمین و دیگر سیاست‌های محافظتی که عموماً از استاندارد بالایی برخوردار است (به بخش‌های فرعی مرتبط با موضوع

ⁱ-has weak land tenure systems and governance

ⁱⁱ-Land owner

ⁱⁱⁱ-Land owner

«زمین» و همچنان «سیاست‌های محافظتی» در بخش چهارم مراجعه کنید.^{۱۳۲} شرکت‌ها همچنان، جبران خسارات وارده به زمین‌ها را باید به صاحبان آن بپردازند.

باعث تعجب نیست که در مس‌عینک، یکی از مشکلات کلیدی تصرف اجباری زمین‌های زراعتی و پرداخت جبران خسارات به صاحبان این زمین‌ها بوده است: اسناد ثبت زمین‌های دولت تا تکمیل بود، اعضای جامعه اسناد قانونی و عرفی مبین مالکیت بر این زمین‌ها را نداشتند، از سویی روند و قوانین مرتبط با تصرف زمین‌ها نیز مبهم بوده است.^{۱۳۳} موضوعات وسیعی در ارتباط با چگونگی پرداخت جبران خسارات وجود دارد که شما می‌توانید انتظارش را داشته باشید.

- اینکه به چه اندازه جبران خسارت به اعضای جامعه محلی پرداخته می‌شود وابسته به این است که بر اساس قوانین افغانستان، آن‌ها چگونه تصدی و تصرف روی این زمین‌ها دارند. ممکن مردم از نظر قانونی حق تصدی و تصرف ضعیف‌تری نسبت به آنچه آن‌ها عملاً فکر می‌کنند داشته باشند.

- تقریباً هیچ زنی در افغانستان مالک زمین نیست، پس تنها مردن واجد شرایط دریافت جبران برای این خسارت‌ها هستند. این موضوع به نابرابری و تضعیف هرچه بیشتر زنان دامن می‌زند.

- بیشتر شکل رایج پرداخت خسارت‌ها برای مالکان و در دست دارندگان زمین در افغانستان زمین-دربرابر- زمین (دریافت قطعه زمین دیگر و نقدینه‌ها برای خرید یا ساخت خانه)، اسکان مجدد (دریافت قطعه زمین دیگر با یک‌خانه از قبل ساخته‌شده) و یا زمین در برابر نقدینه (دریافت ارزش نقدی در برابر زمین و خانه‌ها) است. در مورد مس‌عینک اما ساکنان محلی می‌گویند که قبل ساختن محلات اسکان مجدد آن‌ها را وادار به ترک زمین‌هایشان کرده و زمین‌های زراعتی که در محله‌های جدید به آن‌ها اختصاص داده‌شده از کیفیت به‌مراتب کمتری نسبت به زمین‌های اصلی آن‌ها برخوردارند.^{۱۳۴} آن‌ها همچنان می‌گویند که محله‌های جدید مجراهای آبرسانی، مسجد و قبرستان ندارد.^{۱۳۵} غالباً، اعضای جامعه پرداخت نقد در برابر زمین را به‌مثابه گزینه خوب و دلخواه می‌نگرند، اما این گزینه آن‌ها را بدون زمین می‌گذارد و در صورتی که آن‌ها نمی‌دانند این مقدار پول چگونه بکار بی‌اندازند، این کار آن‌ها را به‌سوی یک فقر عمیق‌تر هدایت می‌کند.

- فرایند ارزش‌گذاری زمین‌های تصرف‌شده توسط دولت برای پرداخت خسارات و دیگر آسیب‌ها و زیان‌ها ممکن شفاف نبوده و در مطابقت با ارزش‌های محلی نباشد. در عینک، مردم بر این باورند که قیمت‌های تعیین‌شده از سوی دولت به‌مراتب پایین‌تر از قیمت اصلی این زمین‌ها در بازار خریدوفروش زمین^{۱۳۶} است.

- چیزی که موضوع را پیچیده‌تر می‌کند، انکشاف صنعت استخراج معادن غالباً سبب افزایش ارزش زمین می‌شود و این به‌نوبه‌ی خود تعداد معاملات را افزایش می‌دهد که اکثراً توسط دلالتان با وابستگی‌های سیاسی بسیار قوی انجام می‌شود. این روند به‌طور ناعادلانه سبب افزایش ریسک صاحبان و در دست دارندگان فعلی زمین می‌شود تا آن‌ها از حقوق خود نسبت به این زمین‌ها محروم شوند. در عینک، از اینکه جبران خسارات تنها به مردمان متنفذ و قدرتمند در این نواحی پرداخته می‌شود، سبب افزایش نگرانی‌ها گردیده است.^{۱۳۷}

- همچنان دولت به‌طور قابل‌توجهی مقدار پرداخت جبران خسارت‌ها را کاهش و یا پرداخت آن را (گاهی برای همیشه) تعویق می‌اندازد. به‌طور نمونه، در مس‌عینک، ساکنان بیجا شده‌ی آن اکثراً کمتر از نصف مبلغ یا مقدار وعده شده را دریافت کرده‌اند.^{۱۳۸} گزارش شده است که تنها یک‌سوم مردم آسیب‌دیده مقدار متناسب به خساراتشان را دریافت کرده‌اند.^{۱۳۹}

- صاحبان و در دست دارندگان فعلی زمین که زمین‌هایشان توسط دولت مصادره شده است باید بدانند، چگونه برای جبران خسارت‌های وارده و دریافت فوری مبالغ پرداخت‌نشده جبرانی، دادخواهی کنند. این دادخواهی را می‌توان از طریق نهادهای عدلی و یا مکانیسم‌های حسابدهی نهادهای بین‌المللی (چه یک بانک توسعه چندجانبه و دیگر نهادهای مالی) که برای این پروژه حمایت مالی فراهم می‌کند، پیگیری کرد.

از دست دادن معیشت

تصرف زمین توسط دولت یا شرکت‌های استخراج‌کننده معادن، دسترسی جوامع محلی را به زمین و چراگاه‌ها محدود می‌کند. برای نمونه، مردم در مس‌عینک دیگر به زمین‌های زراعتی و معیشتشان در محدوده امنیتی موقعیت معدن دسترسی ندارند که منتج به از دست دادن معیشت و هزینه‌های سنگین برای ساکنان نزدیک اطراف معدن شده است.^{۱۴۰}

محل استخراج معادن می‌تواند خطرات خاصی را به اقلیت‌های آسیب‌پذیر بومی مانند کوچی‌ها تحمیل کند. کوچی‌های چادرنشین گروه‌های خودکفایی هستند که از قرن‌ها بدین سو میان شمال و جنوب افغانستان در حال مسافرت بوده‌اند، آن‌ها نیز از پروژه‌های استخراج معادن به دلیل محروم‌شدن از دسترسی به چراگاه‌هایی که معادن مورد استخراج در آن واقع شده‌اند، متأثر می‌شوند.

مطالعات زلزله‌ای در استخراج گاز و نفت ممکن است، سبب آسیب‌های جدی به زمین و به‌خصوص محصولات آن شود. ساخت چاه‌های نفت و محلات استخراج معدن سبب فرسایش و از بین رفتن جنگل‌ها می‌شود. اختلاط در زمین و محیط طبیعی در نتیجه حفاری‌های صنعتی محیط معادن، زباله‌های باطله و بندهای از کارافتاده می‌تواند به وجود آید.

بعضی از معدن‌ها مانند؛ آهن و مس نیاز به انرژی زیاد برای ذوب شدن دارند. این به این معنا است که جدا از تصرف زمین‌های زراعتی در عینک، دولت احتمالاً زمین‌هایی را که معادن زغال‌سنگ در آن واقع شده متصرف خواهد شد، مانند آنچه در مورد معادن زغال‌سنگ کلیج، ایشپسته، برای ذوب مس‌عینک انجام داد. بر اساس پیش‌بینی‌ها این کار دولت بیش از ۵۰۰۰ کارگر، فروشنده و وابستگان آن‌ها را از معیشتشان محروم کرده است.^{۱۴۱}

شکل ۱۰، کارتونی از کشور آفریقای چاد.^{۱۴۲}

هرگونه فعالیت استخراجی، چه استخراج به شیوه‌های ابتدایی و کم و چه استخراج زیاد و صنعتی، یا انکشاف و تولید نفت و گاز می‌تواند تأثیرات قابل توجهی محیط‌زیستی داشته باشد.

استخراج ابتدایی و در مقیاس محدود

استخراج ابتدایی و کم می‌تواند تأثیرات متعدد و قابل توجهی روی کیفیت آب، به شمول ریزش مستقیم مواد باطله و فاضلاب در رودخانه‌ها، تهدیدهای ناشی از ساخت نادرست و بی‌کیفیت سدهای مواد باطله، سبب لجن شدن رودخانه‌ها و آسیب‌های جدی به مناطق آبرفتی این رودخانه‌ها شود. تأثیرات استخراج ابتدایی و کم طلا و نقره شامل آلودگی مواد کشنده‌ی سیانور و جیوه می‌گردد.^{۱۴۳} استخراج در سطح کم و ابتدایی همچنان سبب امراضی ناشی از آب (چنانچه که در این مناطق کمتر توالست وجود دارد) می‌گردد، علاوه بر آن (در کشورهای مالاریا خیز) به‌خاطر حوضچه‌های آب ایستاده، تعداد واقعات مصاب به مالاریا افزایش می‌یابد.

استخراج صنعتی

استخراج صنعتی تأثیرات شدید و دایمی محیط‌زیستی را به همراه دارد. این تأثیرات نه‌تنها مدت‌زمان استخراج و پایان معدن را در برمی‌گیرد؛ که آن برای همیشه باقی می‌ماند؛ زیرا استخراج صنعتی ترکیب فیزیکی، کیمیایی، بیولوژیکی زمین را دگرگون می‌کند.

آب

استخراج صنعتی، برای استفاده از آب با دیگران استفاده‌کنندگان آن - مانند انسان‌ها و حیوانات و مزارع- رقابت می‌کند. این می‌تواند تأثیرات قابل توجهی را روی اقتصادی مانند افغانستان داشته باشد که در آن ۹۵٪ کل آب مورد استفاده در این کشور در مزارع جذب می‌شود.^{۱۴۴} تعداد افرادی که به محل معدن برای کار (در جستجوی کار) مهاجرت می‌کنند نیز پیامدهای قابل توجهی محیط‌زیستی روی دهات، شهرک‌ها و شهرهای مجاور آن دارد، بخصوص در دسترس بودن آب

شکل ۱۱، شبکه کارتون زیست‌محیطی زوی

آشامیدنی باکیفیت مناسب. قیودات امنیتی نیز دسترسی مردم محلی به آب را مسدود می‌کند که تأثیر منفی روی معیشت آن‌ها می‌گذارد.

Local people often oppose mining in environmentally sensitive ecosystems such as mountain forests and rivers, where impacts on water quality and biodiversity can be serious.

استخراج صنعتی مس و طلا آب فراوانی نسبت به استخراج زغال‌سنگ، نمک و ماسه مصرف می‌کند. مصارف جمعی آب برای استخراج مس‌عینک در ۱۶ سال اول ۵۸۴،۰۰۰ مترمکعب در روز و بعدازآن ۵۷۳،۰۰۰ مترمکعب در روز برآورد شده است.^{۱۴۵} متخصصان ناظر می‌گویند که افغانستان هنگام برنامه‌ریزی استخراج صنعتی و فعالیت مربوط به نفت و گاز، فراهم‌سازی آب آشامیدنی را در نظر نگرفته است.^{۱۴۶}

نکته دیگر اینکه؛ هرچند روند استخراج به مقدار زیادی آب نیازمند است، اما وجود کیفیت برای این آب ضروری نیست. کیفیت آب مورد ضرورت معادن (برای نمونه برای پروسس و ترمیم فلزات، کنترل گردو خاک، شستشوی تجهیزات) پایین‌تر از کیفیت آب مورد استفاده انسان‌ها است. این بدین معنا است که معدن، نیاز به آب تازه و گران‌بهای آشامیدنی برای پروسس ضرورت ندارد.^{۱۴۷} تا هنوز مشخص نیست که آیا در افغانستان منابع آلترناتیو آب هم در نظر گرفته شده است یا خیر؟

استخراج صنعتی معادن همچنان روی آب‌های زیرزمینی تأثیر می‌گذارد، استخراج معادن عمق آب‌ها و نیز فیلتر طبیعی آن را کاهش می‌دهد و آب‌های آلوده به رودخانه‌ها و دریاچه‌ها سرازیر می‌شود.^{۱۴۸} مواد باطله سبب ازکارافتادن جریان آب آشامیدنی محلی می‌شود. دسترسی به آب آشامیدنی پاک از همین حالا برای شهروندان کابل با مشکلات عدیده‌ای همراه است.^{۱۴۹} آب مورد نیاز پروژه مس عینک از آبخیز مشترک با شهر کابل تأمین می‌شود.^{۱۵۰} احتمال زیاد وجود دارد که مواد باطله‌ی مس عینک رودخانه را آلوده کرده، باعث گسترش وضعیت نامناسب صحتی و معیشت و تأثیرات متعدد دیگر روی ولایاتی مانند لغمان و ننگرهار گردد.^{۱۵۱}

و بالاخره، تأثیرات استخراج معادن روی آب آشامیدنی بعد امنیتی را نیز به‌همراه دارد. در افغانستان، بعد از زمین آب دومین موضوع مهم در محور منازعات محلی قرار دارد. مدیریت مناسب منابع آب- که تمام ابعاد اجتماعی، انرژی، صحت، رشد اقتصادی و امنیت غذایی جامعه را پی‌ریزی می‌کند- سبب می‌شود تا مانع بروز منازعات جدید در سطح محلی در کشورهای پس از جنگ شود.^{۱۵۲}

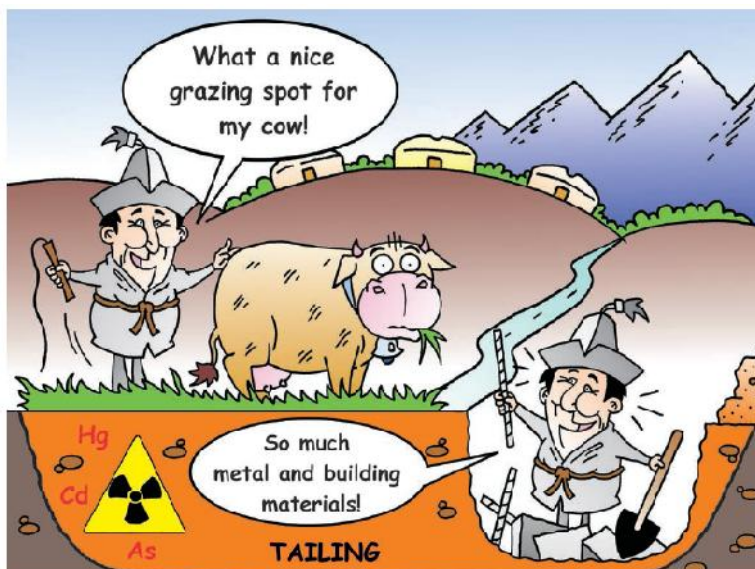
زباله و باطله

«هیچ‌گونه استخراج صنعتی و در مقیاس بزرگ معادن روباز را نمی‌توان بدون تأثیرات درازمدت و قابل توجه انجام داد، به‌خاطر اینکه؛ تقریباً ۹۹ درصد تمام صخره‌های کنده و پروسس شده در شیوه مدرن استخراج روباز به‌عنوان باطله باقی می‌ماند.^{۱۵۳}»

زباله‌های کیمیایی مانند جیوه و سیانور مواد باطله خطرناک هستند و می‌توانند عمیقاً روی خاک (کیفیت محصولات و بستر آبی زیرین آن)، آب، صحت کسانی که از این‌ها استفاده می‌کنند و همچنان جوامع پیرامون آن‌ها تأثیر می‌گذارد.

شکل ۱۲، شبکه کارتون‌های زیست محیطی زوی

مواد اضافی معدن را بنام تفاله یا «پس‌مانده» یاد می‌کنند، جریان زباله یا پس‌مانده شامل صخره‌های زیرزمینی و مواد باقیمانده حاصل از پروسس استخراج سنگ معدن می‌شود. این زباله‌ها معمولاً به شکل مواد آبکی (دوغاب) در محل ذخیره‌سازی نهایی تخلیه می‌شود که عموماً بنام مدیریت پس‌مانده‌ها یا تسهیلات ذخیره‌سازی یاد می‌شود.^{۱۵۴}

The grazing of animals on old tailings sites and the salvaging of materials left there are risky practices that may expose people to radioactive or toxic contamination.

مواد اضافی یا باطله معمولاً به‌عنوان تنها عامل

مهم تأثیرات محیط‌زیستی فرایند استخراج معادن تشخیص شده‌اند. اندازه مواد پس‌مانده یا باطله غالباً به محل ذخیره‌سازی بیشتر از

محل تمام مواد استخراج و پروسس شده نیازمند است^{۱۵۵}. در افغانستان، سطح بلند خطرات زمین لرزه، اهمیت بیشتر به طراحی و ساخت محکم و درست سدهای مواد باطله را ایجاب می‌کند.^{۱۵۶}

تخلیه اسید معادن

عامل اساسی تأثیرات زیست‌محیطی استخراج معادن؛ تخلیه اسید معادنⁱ است. تخلیه اسید معدن زمانی اتفاق می‌افتد که صخره‌های معدنی حاوی سلفاید در معرض آب‌وهوا گذاشته می‌شود و از سلفاید به سلفوریک اسید تبدیل می‌شود. تخلیه اسید معدن آبیان را از بین می‌برد و درمان آن بسیار دشوار و گران است، این اثرات در صورت شیوع، می‌تواند برای قرن‌ها ادامه پیدا کند. بسیاری از اسیدهای تخلیه‌شده از معادن حاوی فلزات سنگین سمی مانند سرب، جیوه، آرسنیک و کادمیوم است.^{۱۵۷}

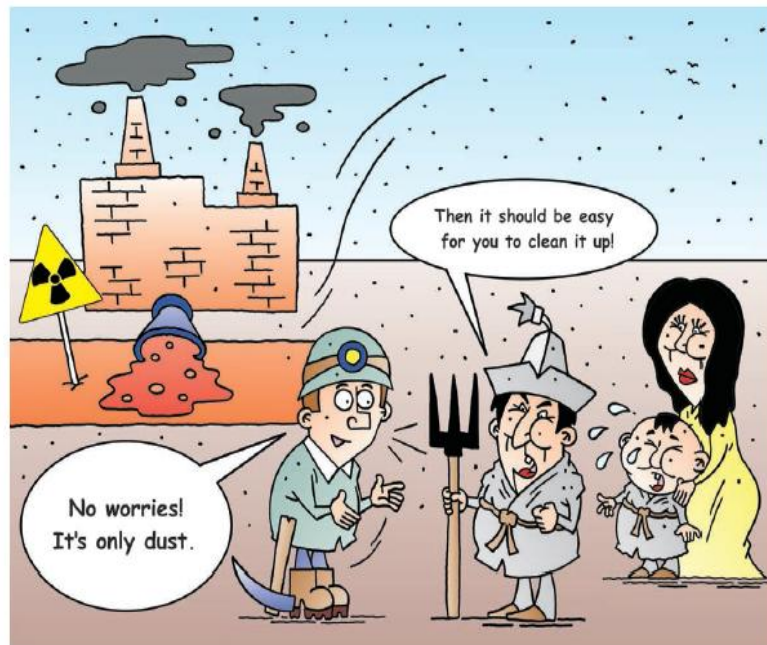
پایان استخراج/بستن معدن

عدم ثبات فیزیکی و کمبود زمین در مناطقی که معادن در آن واقع شده است، از پیامدهای ماندگار و کلیدی است که برای مدت‌ها پس از پایان استخراج و بسته شدن معادن ادامه می‌یابد.

این کار نیازمند دوباره‌سازی و نظارت دائمی است؛ زیرا ممکن است، شرکت مربوطه اعلان ورشکستگی کند و یا کدام شرکت دیگر عهده‌دار آن شود، شرکت‌ها باید بیمه، اوراق تضمین انجام کارⁱⁱ و اوراق تضمین احیا/بازسازیⁱⁱⁱ فراهم کند که به وسیله‌ی آن حمایت مالی پاک کاری و ترمیم محیط معدن تضمین شود.^{۱۵۸}

شکل ۱۳، شبکه تولید کارتون‌های محیط‌زیستی زوی

آلودگی صوتی، گردوغبار هوا.

Industry managers often understate the environmental impacts of their enterprises, while the people remain dissatisfied and demand effective measures.

در جریان انکشاف، حفاری ممکن سبب تولید آلودگی صوتی و هوا و آسیب به مناطق مسکونی شود،

مطالعات زلزله‌نگاری ممکن است سبب سروصدا و از بین رفتن مزارع زارعتی شود. غبار مشخصاً می‌تواند به صورت گسترده پخش شده، به مناطق اطراف سرایت کند.

ⁱ-Acid Mine Drainage (AMD)

ⁱⁱ-Performance bonds

ⁱⁱⁱ-Reclamation bonds.

نفت و گاز

حریق گاز

حریق گاز زمانی رخ می‌دهد که یک تطبیق کننده بامهارت کیسه‌های گاز طبیعی را که هنگام حفاری آزاد شده است، می‌سوزاند. هرچند ابزارهای تکنولوژیکی موجود که به تطبیق کننده پروژه اجازه می‌دهد بجای سوزاندن گازهای رها شده از آن به شیوه مفید استفاده کند، اما هزینه این ابزارها بیش از ارزش مقدار کمی گازهای رها شده است که دوباره به دست می‌آید.^{۱۵۹} احتراق گاز یک کار بیپهوده و از نظر محیط‌زیستی خطرناک است زیرا احتراق این گازها سبب تولید و آزاد شدن گازهای گلخانه‌ای می‌شود. این کار همچنان سبب آزاد شدن دودهایی سمی در مناطق می‌گردد که سبب تولید ترکیبات گوگرد و در نتیجه باعث انتشار باران‌های اسیدی و نیز انتشار ترکیبات سرطان‌زا می‌گردد.

ضایعات

ضایعات تولید نفت باید به‌طور مناسب در آبگیرهای ردیف، بر اساس استانداردهای صنعت نگهداری شود و باید در یک حداقل فاصله از مناطق مسکونی نگهداری شود. در جمهوری کانگو، مردم به مقامات شکایت کرده‌اند، در جریان فصل‌های بارانی، آبگیرهای ضایعات نفتی سرریز می‌کند و محتوای شیمیایی آن در یک محدوده وسیع به زمین‌ها، جوی‌ها و رودخانه‌هایی را که به‌طور عادی برای صید ماهی و آب آشامیدنی از آن استفاده می‌شود، سرازیر می‌گردد.

به‌عنوان نمونه، در اگست ۲۰۱۳، دولت چاد تمام فعالیت‌های شرکت ملی نفت چین (CNPC) را به‌خاطر عدول توجه به استانداردهای محیط‌زیستی در جریان حفاری برای نفت خام، به تعلیق درد آورد. دولت به «نقض آشکار استانداردهای محیط‌زیستی» توسط شرکت ملی نفت چین دست‌یافت. آن‌ها همچنان دریافتند که رویکرد شرکت ملی نفت چین غیرقابل قبول است: اینجا همچنان اقدامات عمدی به‌منظور کاهش هزینه انجام‌شده است و تسهیلات برای پاک‌سازی مواد خام دور ریخته شده فراهم نشده است. همچنان اشاره شده است که شرکت ملی چین چاله‌هایی را حفر کرده و مواد خام را بدون رعایت موارد ایمنی، در آن ریخته و از کارگران محلی خواسته‌اند تا این مواد زائد و خام را بدون لوازم محافظتی از آنجا بردارند.^{۱۶۰}

امنیت

استخراج و توسعه منابع طبیعی، با تأثیرات متقابل، دینامیک و دوطرفه میان پروژه و زمینه‌ای که در آن پروژه تطبیق می‌شود، می‌تواند تأثیرات منفی روی امنیت بگذارد:

- پروژه می‌تواند باعث یک منازعه گردد (مانند رفتار نیروی‌های امنیتی، اسکان مجدد بدون مشاوره و آمادگی قبلی و بدون پرداخت خسارت و غرامت کافی و قبلی و محروم کردن از مزایای پروژه)،
- پروژه می‌تواند بر تنش‌های از پیش موجود اثر متقابل داشته باشد (مانند استخدام کارگران از یک گروهی قومی خاص، پرداخت نا ثابت درآمدها و توزیع انرژی)
- منازعه می‌تواند روی پروژه تأثیر بگذارد، مانند بازیگران مسلح غیردولتی که زیربناهای پروژه را هدف قرار می‌دهند^{۱۶۱}

نمونه‌های زیادی از چنین رویارویی‌ها در افغانستان رخ داده است مانند:

- خراب شدن وضعیت امنیتی در ولایات لوگر و بامیان، پس از قرارداد مس‌عینک، منطقه معدن عینک شاهد حمله‌های راکتی، اختطاف کارمندان خارجی، سربریده شدن کارمندان امداد، حمله به پولیس و کارمندان استخدام‌شده از سوی ارتش امریکا در پایگاه لوگر بوده است^{۱۶۴}. گزارش‌هایی هم از ناامن بود مسیرهای منتهی به معدن حاجیگک در دست است، جایی که گفته می‌شود تعدادی از مهندسان ناپدیدشده‌اند و در سال گذشته ۲۰۱۳، چندین نماینده شورای ولایتی بامیان در این مسیر سربریده شده‌اند^{۱۶۳}.
- عدم موفقیت دولت و شرکت‌ها در مشاوره با ساکنان محلی در مورد جابجایی و جبران خسارت‌ها قبل از تخلیه زمین‌های آبیایی آنان^{۱۶۴}.
- بسته شدن معادن زغال‌سنگ کلیج و اشپشته در ولایت بامیان (که شامل قرارداد مس‌عینک شده است) بدون نظر و پرداخت خسارت قبلی. تخمین می‌شود بیش از ۵،۰۰۰ کارگر، فروشنده و وابستگان آنان معیشتشان را فقط در یک‌شب ازدست‌داده‌اند. از دست دادن ناگهانی مقدار قابل‌توجه درآمد‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها، فرصت برای استخدام نیروی‌های بیکار شده توسط جنگجویان ضد دولتی را افزایش داده و باعث ایجاد خصومت نسبت به دولت مرکزی، سوءتفاهم و سوءظن‌ها و افزایش راهزنی‌ها گردیده است^{۱۶۵}.
- مردمان محلی در بامیان همچنان درباره درگیری‌های بالقوه در نتیجه مهاجرت‌های داخلی کارگرانی که از ولایت دیگر برای جستجوی کار سرازیر شده‌اند، هشدار داده‌اند^{۱۶۶}.

رفتار نیروهای امنیتی به‌طور تعیین‌کننده‌ای می‌تواند روی خشونت‌های مرتبط با پروژه‌های استخراج منابع تأثیرگذار باشد. موارد متعددی در اطراف جهان وجود دارد که نشان می‌دهد نیروهای امنیتی دولتی و خصوصی به ارباب مردمان محلی، زخمی و کشتار روستاییان با مهمات و گازهای اشک‌آور، تجاوز دسته‌جمعی به زنان، شکنجه و اعدام غیرقانونی، بازداشت‌های خودسرانه، چپاول و غارت سایت‌های استخراج دست‌زده‌اند.

نمونه‌های متعددی از چنین برخوردهایی در افغانستان وجود دارد. در ولایت کنر، گزارش‌ها نشان می‌دهد که پولیس محلی افغانستان در استخراج و پروسس کرومیت دست دارد که توسط نیروی کار وزارت دفاع ایالات‌متحده برای ثبات روند تجارت^۱ امکان‌پذیر شده است. در جریان آن، پولیس محلی مردم محلی را بدون هیچ دلیلی بازداشت و در انظار عمومی شکنجه کرده‌اند و همچنان مردم را در زندان‌های غیرقانونی نگاه‌داشته‌اند^{۱۶۷}. واحد محافظت از معادن که موظف به تأمین امنیت و محافظت از سایت‌های معادن شده است، مورد سؤال قرار گرفت و بر اساس گزارش‌ها آن‌ها پذیرفته‌اند که در بدل پرداخت رشوه، ۱۰ تونل معادن کلیج و اشپشته را دوباره باز کرده‌اند^{۱۶۸}.

مهاجرت مردم

مهاجرت کارگران و نیروهای در جستجوی کار از دیگر نقاط و یا از خارج کشور، سبب افزایش سریع تعداد جمعیت سایت‌های استخراج و مناطق اطراف آن می‌گردد. این‌گونه مهاجرت‌ها باعث ایجاد تنش می‌گردد، زیرا مردم برای دست یافتن به مزایای پروژه - به‌ویژه کار- باهم رقابت می‌کنند. مهاجرت مردم از ولایات دیگر یک موضوع اصلی نگرانی و ترس در میان مردم و روستاییانی که در اطراف سایت معدن آهن حاجیگک با آن‌ها مصاحبه شده، ابراز شده است. آلودگی این مناطق سریعاً شش تا هفت مرتبه زیاده‌تر از اندازه اصلی آن افزایش یافته، خدمات و زیربنای موجود (آب، برق، سرک‌ها، تشناب‌ها، خدمات و تسهیلات صحتی و منازل مسکونی) غیر کافی و زیر فشار بالایی قرار دارد. مهاجران به نگران صحتی و ایمنی دامن می‌زند، چنانچه نرخ اعتیاد به الکول و فحشا را نیز افزایش

^۱ -United States Department of Defence's Task Force for Business Stability Operation

می‌دهد. تعداد زیاد از تازه‌واردها همراه با افزایش نقدینگی و رشد اقتصادی ممکن سبب از میان رفتن رسوم و هویت فرهنگی گردد. افزایش و شدت کار به معنای پرداخت کمتر به فعالیت‌ها و رویدادهای فرهنگی است.

محلات فرهنگی – تاریخی

استخراج معادن به شکل صنعتی، اکتشافات و تولید منابع نفتی و گازی در تمام مراحل، محلات فرهنگی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، مانند حفر قبرستان‌ها، از بین بردن محلات مقدس و غیره.

در این محل خانه باستانی بودایی‌های قدیم قرارداد، به شمول شش عبادتگاه بزرگ و تعدادی زیادی از آثار تاریخی در داخل محل و یا در مجاورت محل تطبیق پروژه. بر اساس گزارش دیلی چاینا کنسرسیوم در زمان امضای قرارداد از ارزش‌های فرهنگی محلی آگاه نبوده‌اند. هزینه محافظت از محلات فرهنگی در حدود ۱۴ میلیون دالر برآورد گردیده است.^{۱۶۹}

صحت

استخراج معادن به روش‌های ابتدایی و در مقیاس کوچک^۱

استخراج معادن به روش‌های ابتدایی و در مقیاس کوچک؛ کارگران معادن، فامیل‌های آن‌ها و جوامعی را که کارگران معدن در آن زندگی می‌کنند، در معرض خطرات جدی قرار می‌دهد. بر اساس گزارش‌های سازمان بین‌المللی کار، پنج خطر عمده که استخراج معادن به شکل ابتدایی و در مقیاس کوچک دارد عبارت‌اند از: ایجاد آلودگی، پخش عناصر کیمیایی (به شمول سیماب در معادن نقره و طلا)، تأثیرات سروصداها و ارتعاشات، تأثیرات ناشی از عدم تهویه هوای سالم (گرمی، رطوبت و عدم موجودیت آکسیجن)، تأثیرات توسعه بیش‌ازحد معدن، موجودیت فضای ناکافی برای کار و تجهیزات نامناسب می‌باشد. یک تعداد حوادث و تصادفات دیگر مانند سقوط و فرونشست کوه‌ها، عدم موجودیت سیستم تهویه هوا، انفجارها، عدم آموزش و دانش کافی، تجهیزات کهنه و نگهداری نادرست از آن‌ها نیز مواردی هستند که باعث به وجود آمدن خطرات می‌گردد.^{۱۷۰}

در افغانستان، به ارتباط وضعیت کارگران در پروژه‌های استخراج معادن به شکل ابتدایی و در مقیاس کوچک معلومات و اسناد اندک در دسترس می‌باشد. گزارش‌ها می‌رساند؛ کارگران به‌خاطر آلودگی محیط‌زیست و هوا با خطرات جدی صحتی و عدم مصونیت مواجه‌اند. این کارگران همچنان به‌خاطر عدم مصونیت کافی محل کار با خطرات جدی مواجه می‌باشند، مانند استخراج معادن به شکل ابتدایی که توسط ستون‌های چوبی استوار نگه‌داشته می‌شود. انفجار گاز ناشی از تجمع گاز میتان که سبب تخریب و فروریزی معادن زغال در ولایات سمنگان و بغلان گردید. در جریان دو سال ۵۵ نفر بر اثر این‌گونه حوادث کشته‌شده است.

استخراج صنعتی

باشندگان ساحاتی که استخراج معادن در آن به شکل صنعتی صورت می‌گیرد و یا ساحاتی که به‌خاطر استخراج منابع نفتی و گازی مورد استفاده قرار می‌گیرد به‌صورت عموم از بعضی مشکلات صحتی رنج می‌برند. در جاهاییکه استخراج معادن به شکل صنعتی و یا بهره‌برداری نفتی از آنجا صورت می‌گیرد، باشندگان آن معمولاً از مشکلات تنفسی و ریوی، خارش‌های جلدی، اسهال، مالاریا سرگیجه، تهوع و دیگر مشکلات صحتی شکایت دارند. آن‌ها این مشکلات را ناشی از تأثیرات استخراج منابع بالای آب، هوا، خاک و محصولات می‌دانند.

مردم عینک در مورد خطرات استخراج و تأثیرات آن بالای صحت‌عامه نگرانی دارند؛ مانند ناکامی در تدوین برنامه‌ی بستن معادن،

^۱Artisanal and small-scale mining

پخش عناصر کیمیایی زهری در هوا، خاک و آب که به صورت درست ارزیابی و تشخیص نگردیده است. این‌ها همچنان از اینکه هیچ گزینه‌ی بدیل در مطالعه قابلیت اجرا در نظر گرفته نشده است، نگران می‌باشند.^{۱۷۱}

زنان و اطفال

استخراج منابع به روش‌های ابتدایی و در مقیاس کوچک

اطفال بیشترین فیصدی نیروی کار را در استخراج معادن در افغانستان تشکیل می‌دهند. مطالعات نشان می‌دهد که اطفال از ۲۰ تا ۲۴ ساعت در یک روز در معادن زغال‌سنگ در ولایت تخار و سمنگان کار می‌کند. در یک معدن طلا در ولایت تخار اطفال در حدود یک‌سوم نیروی کار را از بین ۷۰۰۰ کارگر تشکیل می‌دهند. آن‌ها طلا را شست‌وشو داده با دست پالایش می‌کنند؛ در مقابل این زحمات آن‌ها تنها ۳ دلار آمریکایی از فروش قطعات کوچک طلا روزانه به دست می‌آورند. بر اساس برآوردها بیش از هزار طفل در معدن نمک ولایت تخار کار می‌کنند.^{۱۷۲}

173

استخراج منابع به شکل صنعتی

«زنان بیشترین فشارهای ناشی از پروژه‌های بزرگ استخراج معادن را متحمل می‌شوند درحالی‌که از مزیت‌های بالقوه آن به صورت منصفانه برخوردار نمی‌گردند» (اکسفام)

اثرات استخراج منابع به شکل صنعتی خنثی از تفاوت جنسیتی نیست. مردان بیشتر از مزیت‌های استخراج منابع برخوردار می‌گردند درحالی‌که خطرات زیست‌محیطی و اجتماعی را بیشتر زنان متحمل می‌شوند.

شرکت‌ها در مورد دسترسی به زمین و جبران خسارت یا سود ناشی از پروژه بیشتر با مردان مذاکره و رایزنی می‌کنند نه با زنان. پرداخت به‌خاطر جبران خسارت نیز به مردان «به نمایندگی از فامیل‌هایشان» صورت می‌گیرد. مردان نسبت به زنان بیشتر استخدام می‌شوند و عواید بیشتر دریافت می‌کنند. مردان سرمایه‌دار ممکن است بیشتر از یک خانم بگیرند. تمام این موارد موقف زنان را در جامعه تضعیف نموده و وابستگی زنان را به مردان از لحاظ اقتصادی تشویق کرده، سبب تشدید تفاوت جنسیتی موجود در جامعه می‌گردد.^{۱۷۳}

در نتیجه تغییرات قواعد خانوادگی، سطح عواید و فشارهای اجتماعی خشونت‌های مبتنی بر جنسیت و خانواده افزایش می‌یابد. زمانی که استخراج معادن باعث تخریب محیط‌زیست می‌گردد توانایی زنان را به‌خاطر تهیه غذا و آب پاک برای اعضای فامیلشان تحت تأثیر قرار می‌دهد و زنان مجبور می‌گردند تا به‌خاطر دسترسی به آب، نفت و چوب، جنگلات و زمین به‌خاطر کشت نمودن محصولات غذایی رنج و زحمات بیشتری را متحمل گردند.^{۱۷۴}

به‌طور مثال، در عینک، زنان گفته‌اند که از زمان آغاز کار استخراج معدن آن‌ها اکثراً قادر به دیدوبازدید با دوستان و خویشاوندانشان نبوده‌اند، زیرا دسترسی آن‌ها به محل تطبیق پروژه استخراج معدن محدود است. در عوض آن‌ها از قدم زدن بر طبق عادات گذشته‌شان محروم شده، حالا آن‌ها در خانه‌هایشان بیشتر محصور گردیده‌اند و تطبیق پروژه استخراج معادن آن‌ها را بیشتر به مردان متکی ساخته است. به‌خاطر بدتر شدن اوضاع امنیتی از زمان آغاز کار عملیاتی معادن، ممکن است مردان رفت‌وآمد زنان را به بیهوده و بسیار خطرناک تلقی کنند. زنان همچنان از عدم دسترسی به آب آشامیدنی باکیفیت رنج می‌برند.^{۱۷۵}

اقتصاد

با افزایش سطح عواید، موضوعات مدیریت نقدینگی، اجتماعی و فساد نیز مطرح می‌گردد. زمانی که پول توسط افرادی دریافت می‌شود که آن‌ها قبلاً مصرف‌کننده را تجربه نکرده باشند، آن‌ها ممکن است این پول‌ها را غیر مؤثر و بی‌مورد به مصرف برسانند. به‌عنوان مثال، آن‌ها ممکن است تمام پول را موتورسایکل و یا موتور خریداری نمایند و برای خرید گاز، نگهداری و ترمیم وسایط پول کافی نداشته باشند. پول جبران خسارت به رییس خانواده داده می‌شود، اگر این مرد دارای دو خانم باشد در این صورت این پول برای حمایت از یک چنین فامیل بزرگ کفایت نخواهد کرد. تورم و تقلیل قیمت‌ها منحنی نتیجه احتکار زمین و روند رو به افزایش مهاجرت به داخل می‌تواند کیفیت زندگی جوامع محلی را به‌صورت منفی متأثر سازد.

مزیت‌های بالقوه

در این بخش ما مزیت‌های بالقوه استخراج منابع را توضیح می‌دهیم، به شمول پول زیاد، اشتغال، زیربنا و عرضه خدمات. ما همچنان عواملی را که بر سر راه مزیت‌های بالقوه مانع ایجاد می‌کنند تا به یک مزیت واقعی تبدیل گردد نیز مشخص می‌سازیم. این مزیت‌ها شامل سطح ملی می‌گردد درحالی‌که اثرات منفی تخریب‌کننده آن را جوامع محلی متحمل می‌شوند. به‌هرحال، در اینجا توقع زیاد برای مزیت‌ها در سطح محلی وجود دارد. به‌عنوان مثال، مصاحبه با مردمی که نزدیک معدن حاجیگک ولایت بامیان زندگی می‌کنند نشان داده است که آن‌ها فکر می‌کنند حضور شرکت‌ها برای استخراج این معدن منجر به بهتر شدن زندگی آن‌ها خواهد شد. آن‌ها فوق‌العاده باور دارند که این پروژه منجر به بالا رفتن سطح اشتغال در آنجا می‌گردد. همچنان آن‌ها توقع مکاتب، کلینیک و سرک‌های بیشتر را در منطقه دارند.^{۱۷۷}

پول بیشتر

استخراج منابع در سطح بزرگ برای دولت مرکزی پول بیشتری را به همراه دارد. عواید و ثروت ناشی از صادرات، حق الزحمه در مقابل خدمات، صدور مجوزها، زمین‌های کرایه‌ای و حق‌الامتیازها. استخراج در این سطح همچنان می‌تواند باعث سرمایه‌گذاری‌های اضافی گردد.^{۱۷۸} این حق‌الامتیازها و مالیات‌ها ممکن است منجر به انکشاف اجتماعی و اقتصادی در سطح منطقه‌ای و ملی گردد. همچنین امکان آن نیز وجود دارد که استخراج در این سطح باعث انکشاف اجتماعی و اقتصادی جوامع محلی گردد.

موضوع اصلی اینجا فساد است که از تبدیل شدن مزیت‌های بالقوه به مزیت‌های

Mining companies pay national and local taxes, but because the local population does not see the benefits, companies have started making direct contributions to local communities.

واقعی و قابل استفاده جلوگیری می‌کند که با وضاحت کامل نشان می‌دهد، چه مقدار از عواید دولت، به صورت قابل ملاحظه توسط فساد کاهش می‌یابد. نهاد ابتکار شفافیت صنایع استخراجی افغانستان این خطرات را تشخیص داده است (در بخش ۴ به «قوانین استخراج معادن و نفت» مراجعه کنید)

چالش‌های زیادی درباره اینکه آیا پول بالقوه می‌تواند به یک مزیت واقعی و عینی تبدیل گردد، وجود دارد به‌ویژه چالش‌هایی که در زیر ذکر شده‌اند.

آیا یک سود یا مزیت اقتصادی خالص در اینجا وجود دارد؟ مسئولان پروژه‌های استخراج باید این مزیت یا سود خالص را مشخص کنند. این مزیت‌ها عبارت‌اند از: مزیت حق‌الامتیاز، مالیات، حق‌الزحمه‌ها به دولت و سود شرکت‌ها منهای مصارف کنترل اثرات نامطلوب آن بالای محیط‌زیست که در عمر اقتصادی و یا بقای پروژه دوام خواهد یافت. مصارف زیست‌محیطی یک معدن شامل مدیریت از بین بردن یا تصفیه اثرات اسیدی معدن است که این مصارف از ابتدا تا انتها ممکن است در حدود یک تریلیون دالر شود.^{۱۷۹} این محاسبات باید نشان دهد که آیا استخراج پروژه پیشنهادشده سود یا مزیت اقتصادی قابل انتظار را خواهد داشت یا خیر.

قیمت محصول در عمر اقتصادی پروژه یا دوران زندگی پروژه دچار تغییرات زیاد می‌گردد. اینکه عاملین پروژه، سرمایه‌گذاران و یک کشور چه مقدار پول را از استخراج منابع به دست می‌آورند، متکی به قیمت محصول می‌باشد. این قیمت‌ها در طول عمر اقتصادی پروژه دچار تغییر و نوسانات زیاد می‌گردد.^{۱۸۰}

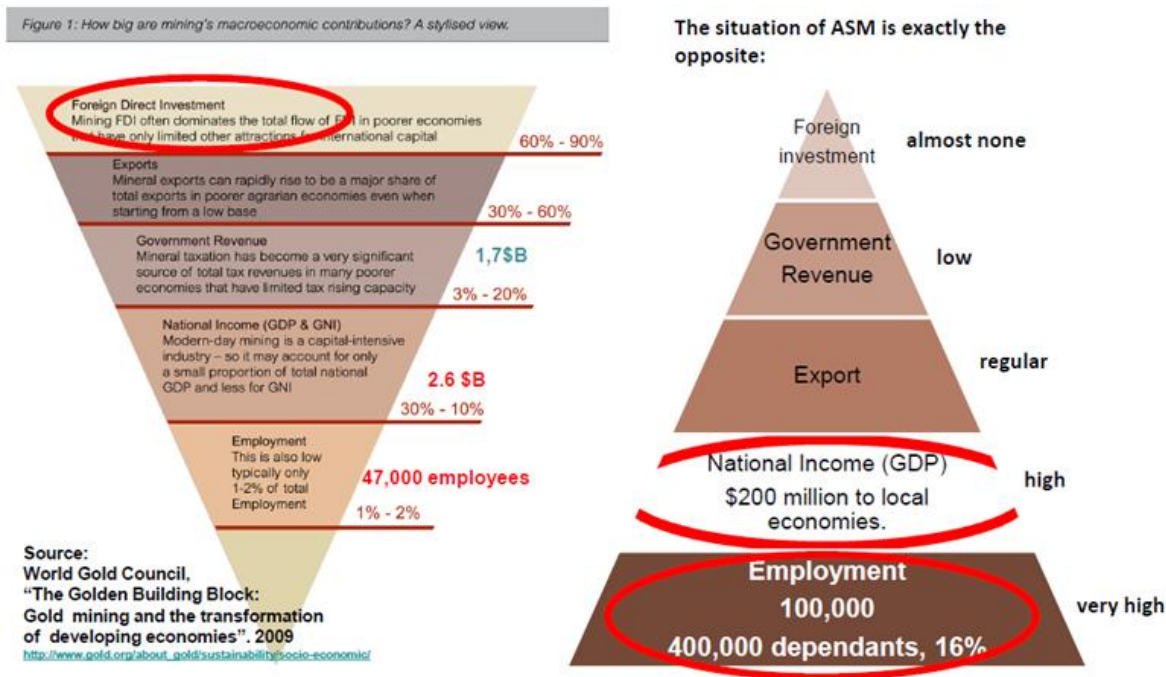
اشتغال

شکل ابتدایی استخراج معدن

شکل ابتدایی استخراج معدن در مقایسه با استخراج معدن به شکل صنعتی این مزیت را دارد که می‌تواند تعدادی زیادی از مردم را استخدام کند. برای مثال، در حدود تقریباً ۵۰۰۰ نفر در معدن زغال‌سنگ کیلیج و اشپشته در ولایت بامیان کار می‌کردند. این کارگران قادر بودند تا چهار مرتبه بیشتر از کارکنان یک شرکت ساختمانی در روز درآمد به دست بیاوردند.^{۱۸۱}

شکل ابتدایی استخراج معدن ضرورت کمتر به مهارت‌های تکنیکی داشته و بیشتر متکی به کارگران زیاد برای مساعدت اقتصادی می‌باشد. استخراج معدن به شکل صنعتی نیازمند مهارت‌های تکنیکی بسیار بلند می‌باشد. ضرورت کمتر به کارگران ساده برای مساعدت اقتصادی دارد. شکل پائین تفاوت در مزیت اقتصادی استخراج معدن به شکل صنعتی و استخراج معدن با استفاده از روش‌های ابتدایی را نشان می‌دهد، به‌ویژه در مورد سطح اشتغال.

شکل ۱۵ مقایسه استخراج معادن به شکل صنعتی و استخراج معادن با استفاده از روش‌های ابتدایی و همچنان مزیت‌های اقتصادی هریک از این روش‌ها را نشان می‌دهد.

استخراج منابع به شکل صنعتی

یک مزیت بالقوه انجام عملیات استخراج به شکل ابتدایی، افزایش نرخ استخدام نسبت به پروژه‌های استخراج صنعتی است. این می‌تواند یک استخدام مستقیم برای شرکت و یا به صورت غیرمستقیم افزایش استخدام در یک سیستم وسیع‌تر عرضه خدمات و کالا در صورت موجودیت ظرفیت‌های محلی باشد. در اینجا موضوعات زیاد مبنی بر اینکه مزیت بالقوه اشتغال تأثیر مثبت دارد و یا منفی وجود دارد.

توقع از زیاد اشتغال توسط جامعه محلی به خوبی مدیریت نمی‌گردد. پروژه‌های استخراج نیازمند کارگران با مهارت‌های عالی می‌باشند و جوامع محلی معمولاً چنین مهارت‌های عالی را ندارند. تنها برای شغل‌های ساده (مانند آشپز، نگهبان) اعضای جامعه محلی می‌توانند استخدام شوند.

TYPICAL JOBS IN A MINE OPERATION		
Miners	Carpenters	Computer technicians
Heavy equipment operators	Geologists	Human resources managers
Pipe fitters	Safety experts	Security officers
Environmental scientists	Clerks	Health and safety coordinators
Accountants	Assayers	Janitors
Administrators	Truck drivers	Construction workers
Laboratory technicians	Electricians	Landscapers
Community relations officers	Welders	Nurses
Drillers and blasters	Surveyors	Lawyers
Mechanics	Engineers and technicians	Marketing personnel
IT specialists	Instrumentation technicians	Cooks and catering staff

زمانی که توقعات جامعه درباره اشتغال به خوبی مدیریت نشود، آن‌ها از حضور شرکت در محل زندگی‌شان متنفر می‌شوند.

ارقام طرف راست نمونه‌ای از وظایف در یک عملیات استخراج معدن است. برای وظایف مذکور افراد با مهارت‌های تخنیکی برای کار در استخراج منابع نفت و گاز ضرورت است.^{۱۸۲} ماهیت این وظایف می‌تواند بالای جنسیت اجتماعی تأثیر داشته و این بسیار محتمل است که مردان نسبت به زنان بیشتر استخدام گردند.

عملی نشدن وعده‌های استخدام

غالباً دولت و سیاستمداران نه‌تنها در مدیریت توقعات استخدام جوامع محلی ناکام می‌گردند، بلکه با وعده‌های غیرواقعی مشکل را پیچیده‌تر می‌کنند. این موضوع قبلاً در معدن مس‌عینک تجربه‌شده است، زیرا در آنجا برای مردم لوگر وعده داده‌شده بود که ۷۰٪ شغل‌هایی که جدید ایجاد می‌گردد متعلق به آن‌ها خواهد بود.^{۱۸۳} درحالی‌که در زمان نوشتن این کتاب راهنما، تنها یک مدیر در مس‌عینک از ولایت لوگر استخدام شده‌بود. مشابه این، وزارت معادن گفته است که در حدود ۳۰۰۰۰ نفر با آغاز پروژه حاجیگک در آنجا استخدام خواهند شد که این ارقام بسیار سؤال‌برانگیز و توقع آفرین است.

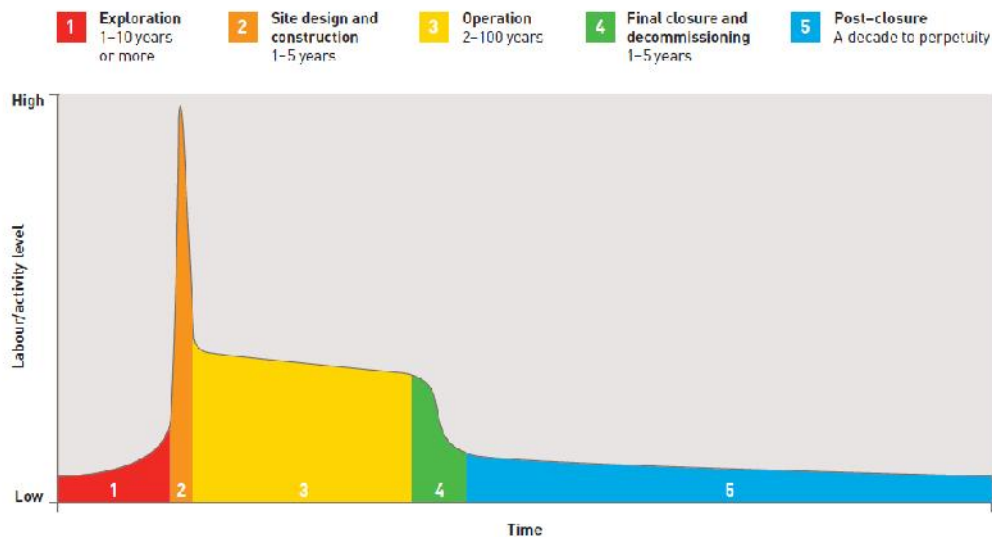
The local population does not always have the relevant qualifications for the mining companies' recruitment needs.

توزیع اشتغال و وظایف مبتنی بر جانب‌داری بوده است نه شفافیت. بعضی جوامع غنی از منابع را فساد و دادوستد رشوه به‌صورت گسترده تهدید می‌کنند. در اینجا سؤالات زیادی در مورد اینکه چه کسی فرصت‌های شغلی و آموزشی را به دست می‌آورد و که برای تصدی این وظایف انتخاب می‌شود وجود دارد. جوامع غنی از منابع حتی شاهد این موضوع بوده‌اند که در وظایفی که آن‌ها برای پیش برد آن شایسته بوده‌اند استخدام نگردیده و در عوض، پیمان‌کاران فرعی، کارگران را از اقوام و خویشاوندان خود وارد کرده‌اند و برای کارگران محلی شدیداً پول کم می‌پردازند.

اتکای زیاد به شغل‌های ناشی از استخراج معادن. افزایش مستقیم و غیرمستقیم نرخ استخدام از پروژه‌های استخراج می‌تواند منجر به افزایش اتکا به شغل‌های ناشی از استخراج منابع گردد. به هر صورت، این می‌تواند برای اقتصاد محلی و ملی خطرآفرین باشد، زیرا بعد از ختم پروژه استخراج، اگر اقتصاد محلی و ملی زیاد متکی به آن باشند دچار فروپاشی خواهد شد. در اینجا همچنان برای پروژه‌های استخراج منابع به شکل صنعتی ضرورت به نیروی کار کمتر می‌باشد، به‌استثنای یک جهش کوتاه سطح اشتغال که در جریان طرح و ساخت‌وساز به وجود می‌آید.

Figure 1 Level of labor and activity in industrial mining¹⁸⁴

شکل ۱۸، سطح کار و فعالیت در صنایع استخراجی معادن^{۱۸۵}

ن

محروم شدن مردم از کار در معادن زغال سنگ. پروژه مس عینک سبب بسته شدن ناگهانی دو معدن زغال سنگ گردید و در حدود ۵۰۰۰ نفر (به شمول فامیل‌ها و سایر وابستگان) را از درآمد و کارشان محروم کرد، ملیشه‌های محلی را نیز از عواید ناشی از فروش و تجارت آن محروم کردند. همچنان سبب کمبود نفت و سایر مواد سوخت در ماه‌های زمستان گردید. مردم محل به‌خاطر سرمایه‌گذاری‌شان در تونل‌های زغال سنگ مبالغ زیادی از قرض دهندگان مقروض ماندند، از ۲۵۰۰۰۰ افغانی (۴۳۰۰۰ دلار) گرفته تا ۱.۲ میلیون افغانی (۲۰۰۰۰ دلار). باوجود وعده‌های زیاد برای دریافت کمک‌ها از طرف وزارت مربوطه، تنها در حدود ۳۰۰ تن از ۵۰۰۰ کارگر در معدن جنوب استخدام گردیدند.^{۱۸۶}

ظرفیت‌های محلی

هرچند امکان ایجاد فرصت‌های شغلی مستقیم از طرف شرکت‌ها محدود می‌باشد، اما فرصت‌های دیگر برای جوامع محلی وجود

شکل ۱۹ کارتونی از یک معدن استخراج نفت در یوگاندا (دسامبر ۲۰۱۳)

دارد، مثلاً برای شرکت، پیمان‌کاران اصلی و فرعی اثاثیه و خدمات عرضه کنند، مانند فراهم‌سازی میوه‌جات، یونیفرم‌ها برای کارمندان، سبزی‌ها و تهیه مواد خوراکی برای شرکت‌ها، همچنان ایجاد فرصت‌های شغلی دیگر در بخش حمل‌ونقل، ساخت‌وساز و مشوره‌دهی تجاری نیز وجود دارد.^{۱۸۷} استخدام کارمندان محلی و تولید کالاها و خدمات محلی به‌صورت عموم ظرفیت‌های محلی نامیده می‌شود. در تمام جهان، مدیریت و استفاده خوب از ظرفیت‌های محلی برای شرکت استخراج‌کننده منابع و دولت یک موضوع مشکل و جنجالی بوده و باعث

بوجود آمدن مسایل زیر می‌گردد:

معنی کلمه «محلی» چیست؟

دولت و جوامع محلی هر کدام دید و فهم متفاوت از کلمه «محلی» دارند. آیا این کلمه به معنی یک قوم یا یک ملیت خاص است؟ و یا باشندگان یک ولایت که عملیات استخراج معدن در آن جریان دارد را در برمی‌گیرد؟ و یا هم یک باشنده شهر کوچک که کارهای عملیاتی در آن جریان دارد؟ اگر مهارت‌ها، کالاها و خدماتی که شرکت‌ها به آن ضرورت دارند در محل وجود نداشته باشد چه پیش خواهد آمد؟ آیا مؤسسات محلی با شرکت‌های بین‌المللی کدام قرارداد دارند؟ این یک سؤال است که بنام بحث یا مناظره فراگیر شفافیت درباره معنی «محلی» نامیده می‌شود، به‌خصوص در افغانستان که قانون نیز در این باره وضاحت کامل ندارد.

عرضه‌کنندگان محلی مختلف و غیررسمی. کسب‌وکارهای محلی غالباً غیررسمی و فاقد مهارت‌های معیاری برای عرضه کالا و خدمات برای شرکت‌ها و پیمان‌کاران می‌باشد. حمایت در این عرصه از جانب دولت ضروری است تا موانع مالی و اداری موجود را برطرف کند و هم از جانب شرکت‌ها تا به‌صورت دقیق ظرفیت‌های محلی را شناسایی کنند که این عمل به عرضه‌کنندگان اجازه می‌دهد تا مهارت‌ها و ظرفیت‌های لازم را به دست آورند.

موانع اداری و مالی. در افغانستان متشبهین کوچک و متوسط فاقد دسترسی به قرضه‌های کوتاه‌مدت و طولانی‌مدت و فاقد مقررات و ادارات شفاف می‌باشند. در اینجا همچنین هیچ مرکزی برای بلند بردن ظرفیت‌های کاری و آموزشی وجود ندارد.^{۱۸۸}

زیربناها و آرایه خدمات

«شما کارخانه‌های تولیدی را در محلی که ما زندگی می‌کنیم، دیدید. چراغ‌ها در شب بزرگ و روشن بوده، کارخانه‌ها ۲۴ ساعت شبانه‌روز را در گردش می‌باشند. این‌ها هرگز کارشان را متوقف نمی‌کنند. درحالی‌که ما تاریکی شب را با شمع‌ها سپری می‌کنیم. این منطقی نیست.» - کارگران لیبریا

مزیت بالقوه‌ی دیگر یک صنایع استخراجی در مقیاس بزرگ بهبود زیربناها می‌باشد، مانند سرک، نل‌کشی آب و برق‌رسانی. دولت نیز ممکن است قادر باشد تا عرضه خدمات اساسی مانند تعلیم و تربیه، مراقبت‌های صحتی و برنامه‌های اجتماعی را بهبود بخشد.

شکل ۲۰ کارتون از چاد^۱

ساختن زیربناها و آرایه خدمات ممکن است به موضوعات متعدد دامن بزند. در بعضی موارد، شرکت‌ها در عوض دولت خدمات را عرضه می‌کنند که به‌خاطر کیفیت پایین و ناپایدار بودنش ممکن است، موردقبول ساکنان

محل نباشد. گاهی شرکتها و دولت‌ها، بجای جوامع انتخاب می‌کنند که چه پروژه‌هایی باید تطبیق شود؛ و یا پروژه‌ها را با اولویت‌های محلی و منطقه‌ای هماهنگ می‌کنند. گاهی این عمل منجر به افزایش حس تنفر جامعه از پروژه گردیده و در نهایت جامعه پروژه را رد می‌کند. در نتیجه این عمل یک تأثیر منفی در محل بجای می‌گذارد تا یک تأثیر مثبت.

مردم همچنان مزیت‌ها را مقایسه می‌کنند که آیا مزیت آنها تنها برای استخدام شدن است و یا در اینجا مکتب، کلینیک و مسجد هم ساخته خواهد شد؟ جوامع محلی اکثراً از توسعه برق و آب‌نل‌کشی شده توسط شرکت‌ها که آنها را قادر می‌سازد تا از یک منبع ثابت برق و آب‌نل‌کشی شده مستفید گردند، ناامید شده‌اند.

چهارچوب قانونی

چهارچوب قانونی

در این بخش، ابتدا درباره چالش‌ها و نظارت بر منابع در افغانستان صحبت می‌کنیم. بعد از آن قوانین کلیدی مربوط به استخراج منابع را درباره زمین، آب، محیط‌زیست، استخراج معادن و نفت خام، کار، سیاست محافظتی و حقوق بشر توضیح خواهیم داد.

این بخش بر اساس قانون نافذ، در زمان نشر این راهنمای آموزشی نوشته شده است. اگر شما از این معلومات استفاده می‌کنید، لطفاً تحقیق کنید که کدام قوانین به صورت واقعی نافذ است، بخاطریکه این قوانین چندین بار تجدیدنظر شده‌اند.

شما همچنان باید سلسله‌مراتب قوانین را نیز بدانید. قانون اساسی ۲۰۱۴ عالی‌ترین قانون این سرزمین است و مشابه به اصول شریعت. قانون اساسی نیز بیان می‌دارد که هیچ قانون و اصولی در افغانستان نمی‌تواند خلاف احکام دین مقدس اسلام وضع و نافذ گردد. این بدین معنی است که تمام قوانین دیگر در افغانستان تابع قانون اساسی می‌باشد، در جاییکه در تضمین حقوق، بین قانون اساسی و قوانین دیگر تفاوت وجود داشته باشد، قانون اساسی ارجحیت دارد.

حقوق عرفی نیز هنوز در افغانستان به صورت گسترده کاربرد دارد، قانون اساسی در مورد حاکمیت قانون عرفی ساکت است.^{۱۸۹} قانون عرفی تا حد زیادی با اصول شریعت مطابقت دارد و شریعت عملی شدن قانون عرفی را تا حدی که با دستورات دین اسلام در تضاد قرار نگیرد اجازه می‌دهد.^{۱۹۰}

محتوا

امروز تمثیل کنندگان غیردولتی نسبت به دولت بالای فعالیت‌های استخراج منابع کنترل بیشتری دارند. برآوردها نشان می‌دهد که ۸۰٪ معادن افغانستان توسط تمثیل کنندگان غیردولتی کنترل می‌گردد.^{۱۹۱} در سال ۲۰۱۳، وزارت معادن لیست ۱۴۰۰ شرکت و افرادی را که در استخراج غیرقانونی معادن، مانند منرالها، زغال‌سنگ، کرومیت و بخش عمده‌ای از سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی، سرب، فلوراید، مرم، شن و الماس دست داشتند، منتشر کرد.

در کل می‌توان گفت؛ افغانستان در حالت گذار از یک وضعیت کاملاً غیر مرکزی به حالت مرکزی شدن قرار دارد. افغانستان هنوز که هنوز است بجای حاکمیت قانون و اداره مؤثر توسط حکومت مرکزی جای قدرت‌نمایی ۲۵۰۰۰ هزار حکومت محلی می‌باشد که توسط دلان قدرت و منتفدین محلی و منطقه‌ای اداره می‌شود.

جدا از تمثیل کنندگان غیردولتی که در ماورای حدود قانون عمل می‌کنند، یک تعداد چالش‌ها و کشمکش‌ها در پروژه‌های استخراج معدن در سطح بزرگ به حیث موانع بر سر راه اداره سالم و شفاف منابع عرض وجود می‌کنند که عبارت‌اند از:

عدم توازن در معلومات، دانش، منابع و قدرت مذاکره بین جوامع به حاشیه رانده شده، شرکت‌ها و دولت‌ها موجود می‌باشد. این موضوع می‌تواند توسط خشونت‌های ارثی و همچنان عدم حضور و یا عدم اعتماد به دولت پیچیده‌تر گردد.

کشمکش‌های ذاتی در پروژه‌های استخراج معادن بین جوامع محلی و ملی: منرالهایی که از یک طرف در زمین‌های پر از منابع جوامع قرار دارند و از طرف دیگر به حیث دارایی‌های عامه متعلق به دولت است منتج به کشمکش ناشی از تضاد منافع و ضرورت‌ها بین جوامعی که از اثرات منفی آن رنج می‌برند و دولت که مزیت و سود آن را بهره‌مند می‌شود، می‌گردد.

اصطلاح کفران منابع، زمانی مطرح می‌گردد که کشورهای دارای منابع نتوانند منابعشان را به‌صورت درست و به سود تمام اتباع و یا نفوس آن کشور مدیریت کنند و در راستایی انکشاف بشری، دولت‌داری و رشد اقتصادی درازمدت از این منابع استفاده بهینه کنند. این سرمایه‌های بادآورده به‌آسانی، مانند پول حاصل نا شده برای بزرگان و حاکمان می‌تواند ضایع گردد. یک‌شکل پیشرفته این کفران منابع زمانی به وجود می‌آید که استخراج منابع وضعیت کشور را بدتر از ماندن این منابع در زیرزمین سازد. بخاطریکه استخراج و رفتار سودجویانه محض منجر به بلند رفتن گراف منازعات، عدم‌تساوی بیشتر، فقر بیشتر و دولت استبدادی و نرخ پایین رشد درازمدت اقتصادی می‌گردد.^{۱۹۲}

چالش‌های بیشتر بر سر راه اداره شفاف منابع شامل وضع مقررات مؤثر، ماهیت دورانی عملیات استخراج معادن، تطبیق قوانین و مقررات، تمویل ناکافی برای بلند بردن ظرفیت‌های دولت، تغییر و تبدیلات در دولت، عدم وجود پرسنل شایسته در دولت و رقابت بین دولت و صنایع خصوصی به‌خاطر دریافت پرسنل شایسته می‌باشد.

زمین

چهار چوب قانونی

ماده ۴۰ قانون اساسی افغانستان حق مالکیت را تضمین کرده است. در سال ۲۰۰۷ کابینه دولت یک سیاست ارضی جدید را که رسمی‌سازی حق مالکیت زمین در مسکونی‌های غیررسمی را اجازه می‌دهد تصویب کرد.^{۱۹۳} قانون اداره امور اراضی^۱، تصویب سال ۲۰۰۸، انواع مختلف زمین‌ها را تعریف و آن را طبقه‌بندی کرده است. در این قانون؛ تمام شرایط لازم برای قبالة کردن زمین تعیین گردیده، اصول حاکم بر زمین‌های دولتی، اجازه‌داری زمین، مصادره یا سلب مالکیت زمین، تصفیه حقوق زمین و استرداد زمین‌ها^{۱۹۴} نیز تنظیم گردیده است.

این قانون، قوانین اسلامی (شریعت) را به رسمیت شناخته، در بعضی موارد از اصول اجرایی شریعت استفاده کرده است. در ساحتی که قانون اداره امور اراضی خاموش است، قانون مدنی کشور که مطابق به فقه حنفی می‌باشد نافذ است.^{۱۹۵} قوانین عرفی هنوز هم در افغانستان حاکمیت داشته و قانون مدنی کاربرد قوانین عرفی، در مورد حقوق اراضی را به رسمیت شناخته است.^{۱۹۶}

این برای شما بسیار مهم خواهد بود که بدانید چگونه قانون اسلامی و قانون عرفی حقوق اراضی را حمایت می‌کند- مخصوصاً برای مردمی که آن‌ها مالک زمین و یا ساکن زمین هستند؛ زیرا قوانین اراضی افغانستان در بعضی موارد مبهم است.

The laws and regulations on the use of subsoil, land allocation and environmental protection are sometimes confusing and inconsistent and so are the maps.

شکل 21 کارتون شبکه زیست‌محیطی Zoi

^۱Law on Managing Land Affairs

انواع اجاره و ملکیت

قانون ملی

استخراج منابع تنها در زمین‌های مشخص جواز دارد. بنا بر همین دلیل مهم است تا در مورد حق اجاره زمین و حق مالکیت بدانید. حق اجاره زمین یک ارتباط حقوقی و یا عرفی بین مردم (به صورت فردی و جمعی) و زمین می‌باشد. حقوق مالکیت، عبارت از حقوق (اختیار قانونی) فردی و یا جمعی کنترل، استفاده و سود بردن از یک ملکیت مخصوص بر دارایی‌های منقول و غیرمنقول می‌باشد.

اراضی افغانستان می‌تواند به افراد و نهادهای خصوصی، همگانی (خانواده‌ها، قبایل و جوامع) و به دولت اعطا گردد. این حقوق بعداً ممکن است بنام حق ملکیت، اجاره‌داری، حقوق دسترسی، حقوق اجاره و حقوق گرو و یا رهن یاد گردد.^{۱۹۷}

آشکارترین نوع مالکیت زمین در افغانستان اجاره‌داری است که یک نوع انحصاری مالکیت زمین است. مالک ممکن است آزادانه از زمینی که بالای آن حق مالکیت دارد استفاده کنند و یا از استفاده آن صرف نظر کند.^{۱۹۸}

اجاره‌داری بین طرف‌های خصوصی معامله، همچنان بین وزارتخانه‌های دولتی، افراد و نهادها جواز دارد. اجاره‌های زراعتی اعطاشده توسط دولت، یکی از درازمدت‌ترین نوع اجاره است. اجاره‌دهی برای اهداف غیر زراعتی محدود به اجاره‌های کوتاه‌مدت می‌باشد. اجاره زمین‌های خصوصی عمدتاً توسط قانون عرفی تنظیم گردیده و هدف آن کوتاه‌مدت می‌باشد.^{۱۹۹}

حقوق دسترسی توافق شده معمولاً به چراگاه‌های تحت مالکیت دولت راجع می‌گردد. اراضی مربوط به چراگاه‌ها ملکیت دولت می‌باشند، اما قانون عرفی به جوامع و افراد اجازه می‌دهد تا از آن‌ها استفاده نموده و قباله نمایند.^{۲۰۰}

حقوق تصرف؛ یک نوع حق غیررسمی بر اساس اصولی حقوق عرفی می‌باشد تا حقوق ساکنین زمین‌های غیررسمی را حفاظت کند. هم قانون رسمی و هم عرفی دو نوع گرو یا رهن زمین را به رسمیت شناخته است یک نوع آن قرضه بالای زمین است و مبلغ قرضه از زمین تأمین می‌گردد. در نوع دیگر آن؛ قرض‌دهنده تا زمانی ملکیت زمین را دارد که قرض‌گیرنده قرض را واپس تأدیه نماید. نوع دوم بیشتر عام می‌باشد.

نظر به عوامل متعدد، اجاره‌داری زمین در افغانستان از ثبات و امنیت زیاد برخوردار نیست، مانند ادامه خشونت و بی‌نظمی؛ چندین مورد منازعات حل نشده در عین زمین که ریشه در برگشت افغان‌ها به افغانستان دارد، دولت‌های مختلف که هرکدام حق ملکیت زمین را به نهادهای مختلف اعطا کرده‌اند، بیجا شدگان داخلی، موجودیت یک تاریخ غیرمنصفانه در جوامع در ارتباط به حقوق اراضی و این حقیقت که در افغانستان هیچ اصول قبول شده حاکم بر زمین‌های غیر زراعتی وجود ندارد.^{۲۰۱}

قوانین اسلام

قوانین اسلامی سه نوع ملکیت را از هم تفکیک کرده است: دولتی، خصوصی و زمین‌های وقف‌شده در امورات دینی. در اینجا تنها ملکیت‌های خصوصی توضیح داده خواهد شد.

۱. ملکیت دولتی (عامه). بالای ملکیت‌های عامه ملکیت جمعی توسط تمام افراد جامعه اعمال می‌گردد و تمام اعضای جامعه و یا گروه از آن مستفید می‌گردند. ملکیت‌های عامه شامل سرک‌ها، دریاها، جنگلات، پارک‌ها، چهل‌ها و چشمه‌های طبیعی، منابع منرالی و زمین‌هایی که تحت مالکیت و برای استفاده افراد و نهادهای خصوص نیستند، می‌گردد.^{۲۰۲}

دارایی‌های دولتی (عامه) برای استفاده جامعه می‌باشد مانند؛ سرک‌ها، دریاها و مساجد که قابل فروش نیستند و یا تحت ملکیت دولت قرار دارند و نمی‌تواند توسط اشخاص خصوصی اکتساب و یا تصاحب گردد.^{۲۰۳}

زمین‌های عامه بدون استفاده. عبارت از تمام زمین‌های تولیدی غیراقتصادی می‌باشد.^{۲۰۴}

ملکیت‌های عامه دولتی شامل تمام دارایی‌های عامه می‌گردد، مشروط بر اینکه استفاده آن‌ها توسط دولت به‌خاطر مصالح یا منافع عامه جواز داشته باشد.^{۲۰۵}

۲. ملکیت خصوصی. ملکیت خصوصی بر اساس استفاده آن تعریف می‌گردد. تحت قوانین اسلامی یک شخص می‌تواند ملکیت زمین را بنام خود اختصاص دهد، به این معنی که اگر زمین خالی را یک شخص انکشاف دهد، می‌تواند ملکیت آن را اکتساب کند. این عمل مالکیت واقعی ایجاد می‌کند.^{۲۰۶}

اداره

ریاست املاک وزارت امور زراعت و مالداری؛ مسئولیت اصلی برای اداره زمین را دارد؛ که این موضوع در قانون جدید حاکمیت اراضی افغانستان (ALA) نیز آمده است. به‌علاوه این وزارت، شهرداری‌ها و شوراهای قریه‌جات می‌توانند نقش عمده را در اداره نمودن زمین‌بازی نمایند، شهرداری‌ها در برابر اختصاص و اکتساب زمین مسئولیت دارند. همچنان شوراهای قریه‌جات در مورد نزاع‌ها و سایر موضوعات مرتبط به زمین می‌توانند مداخله نمایند.

منازعات زمین در افغانستان تبدیل به یک پدیده عام و اکثراً خشونت‌آمیز گردیده است. ادعاهای مهاجرین بالای زمین‌ها، تصرف زمین توسط بزرگان، کشمکش‌های قبیله‌ای، اسناد تقلبی، توافقات غیابی، حقوق وراثت و فشار جمعیت، تشدید منازعات را ازدیاد می‌بخشد. سیستم قضایی فاقد ظرفیت کافی برای وساطت و حل این منازعات است، به‌ویژه اکثریت مردم محاکم قضایی را فاسد تصور می‌کنند. محکمه ویژه منازعات اراضی به‌خاطر ناکامی در انجام وظایف شدیداً موردانتقاد قرار دارد. در عوض افغان‌ها عمدتاً منازعات را از طریق یک مکانیسم غیررسمی مانند محول کردن منازعات به رهبران محلی، اعضای فامیل و یا شوراهای محلی حل می‌کند.

اکتساب زمین و جبران خسارت

قانون ملی

اکتساب زمین به‌طور کل. حقوق مالکیت زمین از طریق خرید زمین، اختصاص زمین از طرف دولت، انتقال مالکیت مانند ارث کسب می‌گردد. در اینجا هیچ قانون مغایر و مخالف ملکیت وجود ندارد.^{۲۰۷} بر اساس قانون اساسی افغانستان، افراد خارجی از مالکیت دارایی‌های غیرمنقول منع گردیده است، اما می‌تواند ملکیت را به‌خاطر سرمایه‌گذاری اجاره کنند.

پیشنویس قانون معادن، مصوب ۲۰۱۲، واضح می‌سازد؛ در جاهاییکه زمین به‌خاطر فعالیت‌های استخراج معادن ضرورت است، مالکین زمین ممکن است ساحه را به دارنده جواز این کار اجاره دهند، یا اینکه دولت این زمین‌ها را به‌خاطر منافع عامه و بر اساس قانون اکتساب نماید.^{۲۰۸}

افغانستان یک سیستم ثبت قانونی دارد، اما پروسه ثبت بسیار پرحمت و طاقت‌فرسا می‌باشد. کمتر از ۱۰٪ ملکیت‌های روستایی و کمتر از ۳۰٪ ملکیت‌های شهری جواز ثبت قانونی دارد. در حدود ۹۵٪ از معاملات زمین به صورت غیررسمی و بدون ثبت قانونی صورت می‌گیرد.^{۲۰۹} تقریباً تمام زمین‌های ثبت‌شده بنام رییس خانواده می‌باشد. گرچه بر اساس قانون اساسی زنان می‌توانند حق مالکیت و یا اکتساب دارایی را داشته باشند. دختران غالباً ملکیت زمینشان را به برادرانشان می‌بخشند و زنان بیوه زمینشان را به پسرانشان می‌دهند، فقط ۲٪ از زنان افغان از حق مالکیت زمین برخوردارند.^{۲۱۰}

اکتساب اجباری

ماده ۴۰ قانون اساسی ضبط و یا مصادره ملکیت «بدون دستور قانون و محکمه باصلاحیت» را ممنوع کرده است و اکتساب بخش خصوصی را «تنها به منظور منافع عامه و در یک مبادله و جبران خسارت قبلی» اجازه می‌دهد. قانون سلب مالکیت اراضی، مصوب سال ۲۰۰۵، به دولت اجازه می‌دهد تا زمین را به هدف منافع عامه و با پرداخت ارزش منصفانه بازار آن اکتساب نماید. قانون اساسی در رابطه با اکتساب زمین برای منافع عامه و گزینه جبران خسارت مبهم بوده و تنها حق جبران خسارت را برای کسانی که ملکیت رسمی دارند اعطا نموده است، مالکیت عرفی و حق استفاده زمین را در نظر نگرفته است.^{۲۱۱} گرچه قانون مصادره اراضی درباره موضوعات اسکان دوباره خاموش است، بر اساس پیش‌نویس قانون معادن آماده‌کردن برنامه کاری اسکان دوباره برای جوامع متأثر شده باید توسط یک‌نهاد دارنده جواز قانونی صورت گیرد.^{۲۱۲}

جبران خسارت برای اکتساب اجباری. تحت قانون اکتساب زمین، جبران خسارت برای اراضی بر اساس نرخ‌های دولتی که توسط یک کمیته قانونی تنظیم می‌گردد صورت می‌گیرد. اگر دولت زمین را به خاطر اهداف عامه اکتساب کند، مالک زمین باید ارزش زمین، خانه‌های مسکونی، ساختمان‌ها، درخت‌ها، باغ‌ها و دیگر دارایی‌های مربوط به زمین را دریافت کند. (نرخ جبران خسارت برای منابع طبیعی توسط وزارت مالیه، در همکاری با ارگان‌هایی ذیصلاح دیگر تعیین می‌گردد، به ماده ۲۵ قانون محیط‌زیست مراجعه شود)

شورای وزیران ارزش زمین را بر اساس پیشنهادهای یک کمیته تعیین می‌نماید که این کمیته مرکب از: (۱) صاحب زمین، استفاده‌کننده زمین و یا نمایندگان، (۲) نمایندگان رسمی نهادهای می‌خواهد زمین را اکتساب نماید، (۳) نماینده شهرداری محلی، (۴) نماینده وزارت مالیه و (۵) نماینده وزارت عدلیه می‌باشد. این کمیته به‌هیئت بخش استینافی رسیدگی به منازعات راجع به تعیین ارزش ملکیت خدمت می‌نماید.^{۲۱۳}

قانون اسلامی

قانون اسلامی کلاسیک هر نوع اکتساب غیر قراردادی ملکیت دیگران را ممنوع کرده است. به‌شمول اکتساب با استفاده از وسایل دزدی، فریب‌کاری، غنیمت گرفتن، چپاول، غصب، اکتساب اجباری و اعمال تقلب و همچنان اکتساب زمین‌های استفاده‌نشده بدون احیای مجدد و مبادله متقابل که تحت قانون اسلامی کاملاً بی‌اعتبار و ممنوع می‌باشد.^{۲۱۴}

قانون اسلامی ملکیت‌هایی را که با استفاده از وسایل و طریقه‌های ممنوعه به‌دست‌آمده، به‌هیئت ملکیت مالک اصلی آن می‌شناسد که باید به صاحب اصلی و یا وارث آن برگردانده شود. اگر مالک و یا وارث آن موجود نباشد، در این صورت ملکیت باید از طرف مالک واقعی آن برای اهداف خیریه اختصاص داده شود.^{۲۱۵}

معیارهای بین‌المللی

قوانین افغانستان درباره اکتساب اجباری و جبران خسارت برای مالکین و صاحبان زمین مانند سیاست‌ها و معیارهای بین‌المللی درباره اکتساب زمین و اسکان دوباره غیر رضاکارانه مطلوب نیست، مانند سیاست‌های محافظتی بانک‌های انکشافی چندین جانبه (به بخش فرعی «سیاست محافظتی» در بخش ۴ مراجعه نمایید تا بدانید که چه وقت از این قوانین کار گرفته می‌شود).^{۲۱۶}

سیاست‌های محافظتی و بهترین عملکردهای بین‌المللی شامل مفاهیم زیر می‌گردند:

محتوا: اسکان مجدد غیر داوطلبانه تنها به معنی بیجا شدن فیزیکی نبوده، شامل از دست دادن و یا تغییر موقعیت زمین، پناهگاه و دیگر دارایی‌های ثابت نیز می‌باشد، اما جابجایی اقتصادی به معنی از دست دادن دارایی و یا دسترسی به دارایی که منجر به از دست دادن منابع عواید و یا وسایل تأمین معیشت به صورت دائمی یا موقتی گردد می‌باشد. این به این معنی است که اسکان مجدد همچنان شامل مردم می‌شود که از نظر فیزیکی توسط پروژه‌ها بیجا نشده باشند، اما به خاطر از دست دادن وسایل تأمین معیشت، در نتیجه تأثیرات پروژه رنج می‌برند، مانند جریان آب و یا از دست دادن جنگلات و محلات پرورش ماهی.^{۲۱۷}

هدف: با استفاده از هر نوع امکانات و طرح پروژه‌های جایگزین باید از اسکان مجدد پرهیز و یا به حداقل کاهش داده شود. به مردم متأثر شده باید مساعدت لازم صورت گیرد تا رفاه اجتماعی-اقتصادی و استانداردهای زندگی‌شان را بهبود بخشد. این هدف باید سکتگی در زندگی و تأمین معیشت مردم را به حداقل کاهش دهد. در اینجا باید از یک نگرش مبتنی بر حقوق استفاده شود، مانند وادار کردن مردم متأثر شده تا از حقوقشان آگاهی یابند و همچنان باید به آن‌ها امکان انتخاب از بین چندین گزینه داده شود. حقوق عرفی و دیگر حقوق مردم بومی را به رسمیت شناخته شده، شناسایی و جابجایی و حقوق بشری دولت و نهادهای انکشافی بین‌المللی انجام شود.^{۲۱۸}

فقدان عنوان زمین: برایⁱ مردم متأثر شده، بدون یک عنوان رسمی قانونی (مخصوصاً عنوان‌های عام در بین گروه‌های بومی، اقلیت‌های قومی، چوپان‌ها و زنان) یا در مقابل حقوق اراضیⁱⁱ به رسمیت شناخته شده؛ زمین، زیربنا و دیگر دارایی‌ها جبران خسارت فراهم گردد. عدم موجودیت عنوان قانونی زمین، نباید به وسیله‌ای برای جبران خسارت اسکان مجدد تلقی گردد.^{۲۱۹}

جبران خسارت: جبران خسارت باید قبل از جابجایی صورت گیرد و باید یک بخش از بسته‌ی بزرگ کمک‌های انکشافی اختصاص داده شده برای مردم متأثر شده ناشی از اسکان مجدد، بر اساس ضرورت‌های انکشافی و اولویت‌های آن‌ها باشد. مردم متأثر شده باید در مقابل تمام دارایی‌های از دست داده شده با پرداخت نقد و یا دارایی‌های معادل آن، جبران خسارت گردد. زمین‌های معادل باید بهتر یا حداقل مساوی به ارزش زمینی باشد که مردم متأثر شده از آن جابجا شده‌اند. اقدامات اسکان مجدد باید مردم را قادر سازد تا یک زندگی تولیدی مبتنی بر استخدام و یا زندگی مبتنی بر زمین‌داری را برایشان فراهم کرده بتواند تا بدین وسیله بتوانند به طور دائمی استانداردهای زندگی‌شان را بهبود و یا حداقل عوایدشان را به حالت اول برگردانند.^{۲۲۰}

مشارکت معنی‌دار: اشخاص بیجا شده باید درباره گزینه‌های موجود و حقوق مربوط به اسکان مجددشان آگاهی داده شود. به این‌ها باید فرصت انتخاب گزینه‌های ممکن، از میان گزینه‌های اقتصادی و تخنیکی اسکان مجدد داده شود. این به معنی توجه جدی به

ⁱLack of land Tittle

ⁱⁱ Land rights

موقعیت و زمان بندی فعالیت‌ها می‌باشد. به‌خاطر مشوره‌دهی بهتر، معلومات درباره پروژه‌های پیشنهادشده و برنامه‌های مربوطه به اسکان و احیای مجدد باید به مردم محل، مؤسسات جامعه مدنی، در زمان مناسب و به یک روش قابل فهم برای مردم محل قابل دسترس باشد. برای تأمین مشارکت مؤثر و کامل گروه‌های به حاشیه رانده شده و زنان ضرورت به اقدامات ویژه است.^{۲۳۱}

آب

چهارچوب قانونی

قانون ملی

در اپریل ۲۰۰۹، قانون جدید آب افغانستان مورد تطبیق قرار گرفت. این قانون یک نگرش متکی به رودخانه‌هاⁱ را تصویب کرده است. بدین معنی که سرحدات حوضه‌های آبی بالای تمام جنبه‌های مدیریت و برنامه‌ریزی منابع طبیعی حاکمیت دارد. در استفاده از آب بالای زمین‌های خصوصی و سیستم خصوصی، حل منازعات آبی و حفاظت از منابع آبی قانون عرفی حاکمیت دارد. به‌طور کل، بر اساس قانون عرفی، تخصیص آب از طریق یک سیستم مبتنی بر جامعه و کاریز صورت می‌گیرد.^{۲۳۲}

قانون آب تأکید می‌کند که آب ملکیت عامه می‌باشد و دولت صلاحیت مدیریت منابع آبی را دارد. مالکیت فردی و اشتراکی زمین در افغانستان شامل حقوق سطح و آب زمین می‌گردد و در بعضی موارد حقوق آبی توسط یک سند جداگانه انتقال پیدا می‌کند.^{۲۳۳}

زنان اشتراک محدود در مدیریت و آبیاری زراعت دارند. زمانی که زنان دارای حق زمین است، آن‌ها اکثراً تحت فشار قرار می‌گیرند تا آب را شامل این حق نسازند.^{۲۳۴}

قانون اسلامی

قرآن به اهمیت آب تأکید کرده است. در سوره ۲۱ آیه ۳۰ به اهمیت بنیادی آب چنین اشاره کرده است «ما همه زنده جان‌ها را از آب آفریدیم.» آب یک بخش ضروری برای پاکی و مراسم عبادی است. اهمیت آن در تمام مفاهیم شریعت به بهترین صورت انعکاس یافته است که این «یک‌راه به طرف آب است»ⁱⁱ ۲۳۵.

در قوانین اسلامی کلاسیک و مطابق عقیده عامه، حق ملکیت انفرادی بالای آب ممنوع است، زیرا آن‌ها آب را به‌حیث حق جامعه و هسته اصلی عملکردهای دینی و عبادی و همچنان آن را عامل بقای زندگی انسان‌ها می‌دانند. یک شخص می‌تواند از منابع آبی عامه برای آبیاری استفاده کند مشروط به اینکه به طرف سوم و یا جامعه زیان وارد نگردد.^{۲۳۶} قانون اسلامی می‌تواند یک طرف را به‌خاطر «ممنوعیت استفاده از آب یا سوءاستفاده از آب، به شمول آلوده کردن و یا کاهش آب پاک مسئول قلمداد کند»^{۲۳۷}

همگام با مفاهیم اسلامی و استفاده مفید از آب، قوانین اسلامی یک حق ملکیت مناسب بر آب را ایجاد می‌کند، مشروط بر اینکه مالک؛ شکل نگهداری آب، توزیع و محافظت از آب را مطابق به زمان بهتر سازد.

ⁱRiver basin

ⁱⁱ"a path to water "

قانون آب، وزارت انرژی و آب را برای برنامه‌ریزی، مدیریت و انکشاف منابع آبی وظیفه داده است. بر اساس این قانون وزارت زراعت و مالداري مسئولیت آبیاری را به‌عهده دارد.^{۲۲۸}

قانون آب؛ مدیریت منابع آبی را از طریق نمایندگی‌های حوضه‌های رودخانه‌ای و انجمن‌های استفاده‌کنندگان محلی آب فراهم می‌سازد. این قانون سیستم مدیریت اجتماعی موجود را به رسمیت می‌شناسد، کار عملیاتی‌شان را به کمک کارشناسان آب انجام داده و به آن‌ها اجازه می‌دهد به‌حیث عضو انجمن‌های محلی و شوراهای تنظیم آب خدمت نمایند.^{۲۲۹} هر قریه یک میراب اصلی دارد که از دیگر میراب‌های^۱ فرعی نمایندگی می‌نماید.

قانون آب می‌گوید؛ هر نوع منازعات آبی بین استفاده‌کننده آب توسط انجمن‌های استفاده‌کننده به کمک میراب‌باشی‌ها و میراب‌ها حل می‌گردد.^{۲۳۰} قانون آب همچنان کمیته‌های حوضه آبی فرعی و کمیته‌های حوضه‌های آبی دریایی و وزارت انرژی و آب را به‌حیث بدنه‌های حل منازعات بین استفاده‌کنندگان آب شناسایی نموده است.^{۲۳۱}

این به‌حیث یک سؤال باز باقی می‌ماند که دولت مرکزی بالای میراب‌ها چقدر تسلط دارد. برای مثال، مقامات دولتی در سمنگان و بلخ آشکارا اعتراف می‌کنند که آن‌ها حتی چیز مشخصی را در این باره نمی‌دانند، چه رسد به اینکه نظارت منظم بالای اکثریت میراب‌ها را در ولایتشان داشته باشند.^{۲۳۲}

آب بر طبق سنت‌ها و موافقت‌های محلی بین دهقانان، میراب‌ها و دولت محلی توزیع می‌گردد. بزرگان قریه با استفاده از قوانین عرفی به منازعات آبی رسیدگی می‌کنند. باشندگان به‌طور عموم از دخیل ساختن مقامات محلی، به خاطر از دست دادن کنترل منابع بی‌علاقه می‌باشند. در بعضی مناطق، فرماندهان محلی کنترل منابع آبی را در دست گرفته‌اند که می‌تواند تسلط سنتی افراد محل بالای منابع آبی را تحت شعاع قرار داده و باعث ایجاد منازعه با استفاده‌کنندگان آب که به‌صورت منفی توسط تصامیم نظامی متأثر شده گردد.

اولویت‌ها در استفاده از آب

قانون ملی

قانون آب سال ۲۰۰۹ برای استفاده از منابع آبی، به آب نوشیدنی و معیشتی اولویت داده است.

بهترین شیوه‌های بین‌المللی و قانون حقوق بشرⁱ

کمیته حقوق اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی سازمان ملل تأیید می‌کند که آب برای استفاده شخصی و خانگی یا به‌خاطر جلوگیری از قحطی و بیماری باید اولویت داده شود. آب باید مطابق با اصول اصلی میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی اولویت‌بندی شود. این میثاق توسط افغانستان در سال ۱۹۸۳ مورد تأیید قرار گرفته است. مثال تخلف از این قانون شامل قطع جریان آب دریا، آلوده‌سازی آب‌های زیرزمینی و کاهش منابع آبی قابل‌دسترس برای مردم می‌گردد.^{۲۳۳}

ⁱ mirabs

ⁱⁱ International best practice & human rights law

بر طبق اصول استخراج مسئولانه، معادن تولید مواد غذایی بهتر از استخراج معادن به شکل سؤال برانگیز است.^{۲۳۴} استخراج معادن نباید در ساحاتی که آب و زمین کمیاب است منابع را کاهش دهد؛ زیرا اثرات تخلیه منابع آبی بسیار شدید می‌باشد.^{۲۳۴} در تنظیم اولویت‌های استفاده از آب، استفاده خانگی در اولویت قرار دارد و استخراج معادن در آخر قرار دارد.^{۲۳۵}

محیطزیست

ماده ۱۵ قانون اساسی سال ۲۰۰۴، GOIRA را مسئول می‌سازد تا «اقدامات ضروری برای نجات و بهبود جنگلات و همچنان محیط زندگی را فراهم سازد.» در سال ۲۰۰۷، دولت این وجایب را با وضع کردن قانون محیطزیست عملی ساخت.^{۲۳۶}

در موضوعات محیطزیست، قانون محیطزیست بالای تمام قوانین دیگر به استثنای قانون اساسی نافذ است.^{۲۳۷} این بدین معنی است که در صورت تفاوت بین قانون محیطزیست و قانون معادن، قانون محیطزیست حکمیت دارد.

این قانون راهکارها را برای مدیریت موضوعات مرتبط به «احیای مجدد محیطزیست، حفاظت و استفاده پایدار از منابع طبیعی، ارگانیزم‌های زنده و غیرزنده» پیش‌بینی می‌کند.^{۲۳۸} اصول اساسی زیر در قانون محیطزیست تنظیم گردیده‌اند:

«صلح، انکشاف پایدار، حفاظت محیطزیست، حفظ و احترام به حقوق بشر و آزادی‌های بنیادی لازم و ملزوم یکدیگر می‌باشند.»

«اشخاصی که سبب تأثیرات منفی، بخصوص آلودگی هوا می‌گردند، باید هزینه اقتصادی و اجتماعی جلوگیری، کاهش و یا چاره‌سازی برای این تأثیرات منفی را پرداخت نمایند.»

قانون محیطزیست برای مدیریت فعالیت‌هایی که محیط را متأثر می‌سازند احکام را وضع نموده است، به شمول ارزیابی اثرات زیست‌محیطی (EIA)^{۲۳۹} و طرز‌العمل تصدیق شده برنامه کاهش اثرات مضر همراه با یک بورد متخصصین (EIA) و شرایط لازم برای اثبات اشتراک عامه.

قانون محیطزیست در ارتباط به بهره‌برداری و کاوش معادن چنین بیان می‌دارد «دارندگان جواز و صلاحیت‌های قانونی و دیگر اسناد مرتبط که اجازه بهره‌برداری و کاوش معادن را می‌دهد و در نتیجه آن محیطزیست را متأثر می‌سازند، نباید فعالیت‌هایشان را قبل از دریافت مجوز کتبی از طرف اداره ملی حفاظت از محیطزیست انجام دهند.»^{۲۴۰} این مجوز، همچنان شامل کنترل آلودگی و مدیریت زباله‌های خطرناک، مدیریت و حفظ منابع آبی و تنوع زیستی نیز می‌گردد.

اداره

قانون محیطزیست به نهاد تطبیق‌کننده، اداره ملی حفاظت از محیطزیست (NEPA) اجازه می‌دهد تا مقررات محیطی و طرز‌العمل‌های لازم را ایجاد کند، مفتشان را تعیین، از مطابقت آن با قانون و مقررات اطمینان حاصل کرده و پیروی از دستورات و فرمان‌ها را کاهش دهد.^{۲۴۱}

قانون محیطزیست همچنان «برای هر شخص که از تخریب محیطزیست متأثر شده و یا توسط یک آسیب جدی به منابع طبیعی و یا محیطزیست تهدید می‌شود» اجازه می‌دهد تا برای تهدید مذکور راه‌حل قانونی جستجو گردد.^{۲۴۲} اگر این اعمال توسط یک شرکت صورت گرفته باشد، این شرکت، رییس و دیگر مسئولین شرکت در مقابل آن پاسخ‌گو خواهند بود.^{۲۴۳}

^{۲۳۴}Food production trump questionable mining

مدیریت و ارزیابی اثرات زیست‌محیطی

بر اساس قانون محیط‌زیست، NEPA باید قبل از اینکه وزارت و یا دیگر مراجع صلاحیت‌دار ملی یک شخص و یا یک شرکت را اجازه دهد تا «یک فعالیت، پروژه، برنامه و یا سیاست مورد تطبیق قرار گیرد که اثرات ناگوار بالای محیط‌زیست داشته باشد» صورت اثرات زیست‌محیطی پروژه و برنامه کاهش‌دهنده آن را تصویب نماید.^{۲۴۴} مردم و شرکت‌ها از انجام این نوع فعالیت‌ها تا زمانی که تصدیق NEPA را دریافت نکرده‌اند منع شده‌اند.^{۲۴۵}

بر اساس قانون محیط‌زیست هر تأثیر بالقوه و واقعی بالای محیط‌زیست در حال حاضر و یا در آینده که به محیط‌زیست، صحت بشری، مصونیت و رفاه فرهنگی و اقتصادی آسیب برساند، یا منجر به اختلال در توانایی مردم و جامعه گردد به‌هیئت تأثیرات مضر^۱ تعریف می‌گردد.^{۲۴۶}

کدام پروژه‌ها مستلزم NEPA است تا ارزیابی اثرات زیست‌محیطی را تصویب کند؟

تعداد زیادی از فعالیت‌ها توسط مردم و یا شرکت‌ها انجام شده که تأثیرات مضر بالای محیط‌زیست داشته‌اند و به این دلیل تأیید NEPA یک ضرورت است.

۱. فعالیت‌های کته‌گوری اول، شامل فعالیت‌هایی است که به‌طور عمده و بی‌سابقه تأثیرات مضر دارد، مانند استخراج معادن، پروسس آهن، زغال‌سنگ، طلا، سلفر و سنگ‌های قیمتی، ساخت‌وساز کارخانه‌های ذوب، ساختن بندهای بزرگ و خنثی‌سازی مواد پرخطر و زهری.^{۲۴۷}
۲. فعالیت‌های کته‌گوری دوم، شامل آن فعالیت‌هایی می‌شود که تأثیرات مضر آن‌ها بالای محیط‌زیست نسبت به فعالیت‌های کته‌گوری اول کمتر است، مانند تولید برق در سطح کوچک، استخراج ریگ، ماسه، سنگ‌آهک، سفالگری، سلفر و دیگر منرالها با مصارف کمتر از ۱.۵ میلیون، بندهای کوچک، زباله‌های خانگی و مقدار محدودی از زباله‌های صنعتی.^{۲۴۸}
۳. فعالیت‌ها در ساحات حساس محیط‌زیستی.^{۲۴۹}
۴. فعالیت‌های تعیین‌شده توسط NEPA شامل فعالیت‌هایی می‌شود که تأثیرات شدیداً مضر بالای محیط‌زیست دارند.^{۲۵۰}

در بخش ۱۳.۲ سیاست استخراج معادن، «تمام فعالیت‌های استخراج معادن در افغانستان در مطابقت با اصول انکشاف پایدار انجام داده می‌شود. هیچ برنامه بدون یک ارزیابی اثرات زیست‌محیطی و اجتماعی (EISA) جامع، با یک برنامه مدیریت زیست‌محیطی مفصل و زمان‌بندی شده که توسط NEPA و MoM به ترتیب تصویب گردیده باشد تصویب نمی‌تواند. حداقل EMP باید زباله‌های مایع و جامد، کاهش و جلوگیری از آلودگی آب‌وخاک، اثرات انتقال بارهای سنگین و قطع درختان را مدیریت و به آن رسیدگی کند.»

در مس‌عینک، یک ارزیابی اثرات زیست‌محیطی در سال ۲۰۰۹ انجام شد، اما به‌خاطر بعضی مشکلات با اقدامات کاهش و برنامه مدیریت محیط‌زیست توسط NEPA تأیید نشد.^{۲۵۱} اعضای جامعه محلی عینک خودشان نگرانی‌هایشان را از طریق ترتیب یک شکایت‌نامه به هیئت تفتیش بانک جهانی درباره ناکامی شرکت MCC به‌خاطر فراهم کردن ارزیابی زیست‌محیطی اظهار کردند.^{۲۵۲}

^۱Adverse effect

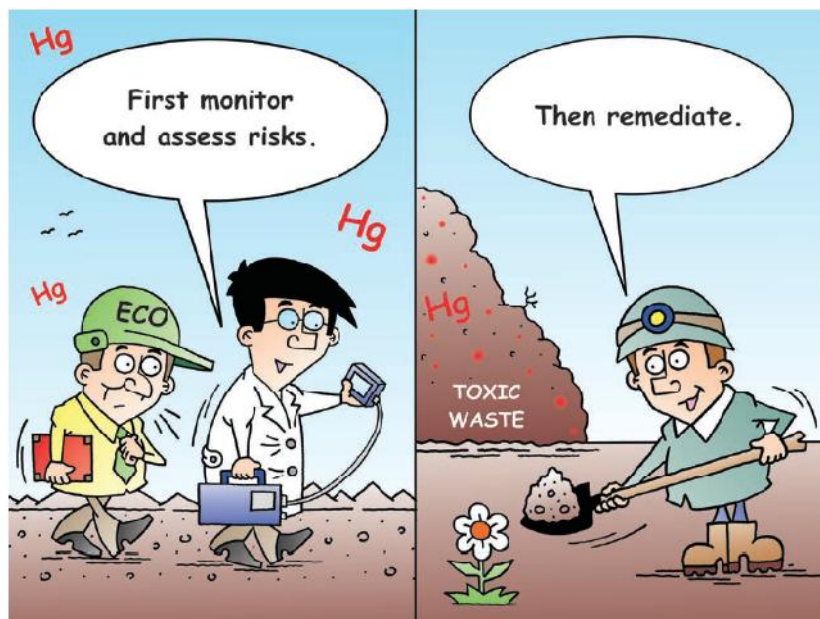
یک ارزیابی اثرات اجتماعی و زیست‌محیطی چیست؟

یک ارزیابی اثرات اجتماعی و زیست‌محیطی (ESIA) عبارت از یک گزارش فشرده از تمام اثرات مثبت و منفی پروژه‌های استخراج معادن می‌باشد، همچنان توضیح می‌دهد که چه نوع برنامه‌ای به‌خاطر حداقل ساختن اثرات منفی و در کنار آنچه نوع برنامه‌های جایگزین روی دست است.^{۲۵۳}

مقررات EIA به‌خاطر شامل کردن در ESIA نیازمند شرایط زیر می‌باشد.^{۲۵۴}

۱. کدام فعالیت؟ یک تشریح کامل از یک فعالیت، ضرورت‌های آن و مطلوبیت آن.
۲. در کدام ملکیت؟ یک تشریح کامل از ملکیت و محیط‌زیست و ملکیت مجاور که فعالیت در آنجا انجام خواهد شد، به شمول شکل جغرافیایی، فیزیکی، اجتماعی و فرهنگی ملکیت.
۱. راهکارها، جایگزین‌ها و اثرات چیست؟ یک شناسایی، تشریح و ارزیابی تمام اثرات و مزیت‌ها (بالای خاک، آب، هوا، جنگلات، اقلیم، صحت بشر، حیوانات و نباتات، منظره‌های طبیعی، ملکیت‌های باستانی، میراث‌ها و ارزش‌های فرهنگی، رفاه اقتصادی، اجتماعی و معیشت، محل سکونت بشری و تعاملات آن‌ها)، الترناتیف و یا اقدامات جایگزین به معنی انجام فعالیت‌ها، اقدامات به‌خاطر جلوگیری، راهکارها برای کاهش اثرات مضر و اقدامات به‌خاطر نظارت کردن می‌باشد.
۲. مشارکت عامه؟ یک شرح از پروسه مشارکت عامه و نگرانی‌های موجود.

شکل ۷، کاریکاتور شبکه محیط‌زیست ZOI

Monitoring and risk assessment provide the information necessary to prioritize and implement risk management and remediation measures.

توجه! دقت لازم را داشته باشید تا یک ارزیابی اثرات اجتماعی و زیست‌محیطی (ESIA) را با ارزیابی استراتژیکی، اجتماعی و زیست‌محیطی سکتور صنایع استخراجی وزارت معدن (SESA-EI) اشتباه نکنید.

یک ESIA گزارش قانونی ویژه مربوط به پروژه است که بر اساس آن شرکت فعالیت‌های استخراج معادن را انجام می‌دهد:

SESA-EI یک سند سیاست دولت است که توسط وزارت معدن و برای وزارت معدن به‌خاطر شناسایی اثرات متراکم سکتور صنایع استخراجی و شناسایی سیاست‌های پیشنهادی برای تطبیق می‌باشد.

ارزیابی اثرات اجتماعی و زیست‌محیطی را کی انجام می‌دهد؟

شرکت‌ها معمولاً برای نوشتن و انجام ESIA یک مشاور را استخدام می‌کنند. مشاور باید در مرحله اول «محتوا سازی» را از طریق دیوبازدید با اعضای جامعه انجام دهد و عملیات استخراج معدن را با آن‌ها موردبحث قرار داده و دیدگاه‌های اعضای جامعه را ثبت کند، بعد این‌ها را با نتایج تحقیقات دیگر ترکیب کند. بعد از آن مشاور، گزارش ESIA را به شرکت استخراج‌کننده معدن فراهم می‌سازد. شرکت استخراج‌کننده گزارش ESIA را به نمایندگی‌هایی که در قانون پیش‌بینی شده (NEPA and MoM) تحویل می‌دهد.

مشارکت عامه و معلومات

قانون ملی

قانون محیط‌زیست بیان می‌دارد که: «جامعه محلی باید در پروسه‌های تصمیم‌گیری راجع به مدیریت پایدار منابع طبیعی، شریک باشند.»^{۲۵۵} این قانون همچنان بیان می‌دارد که دولت «وظیفه دارد تا برای مردم معلومات و فرصت‌ها را برای اشتراک در پروسه‌های تصمیم‌گیری در مورد صحت بشری، محیط‌زیست و منابع طبیعی فراهم سازد.»^{۲۵۶} و تأکید می‌کند که هر شخص حق دسترسی به چنین معلومات و اشتراک در پروسه ESIA را دارد.^{۲۵۷} (به‌خاطر داشته باشید که در موضوعات محیط‌زیست، قانون محیط‌زیست نسبت به تمام دیگر قوانین، به استثنای قانون اساسی، در صورت ناهمسانی با قوانین دیگر برتر و حکم‌فرما می‌باشد.)^{۲۵۸} پیش‌نویس قانون منرالها، MoM را ملزم می‌سازد تا دسترسی عامه را برای ثبت جوازها، درخواست‌ها، گزارش‌های غیر سری (به شمول گزارش سالانه ارزیابی اثرات اجتماعی و زیست‌محیطی) تسهیل بخشد.^{۲۵۹}

ماده ۷ قانون محیط‌زیست حق جوامع را «برای استفاده قانونی از منابع طبیعی در مطابقت با سنت‌ها و روش‌های عرفی» به رسمیت می‌شناسد، به شمول دسترسی داشتن به معلومات و اشتراک در نشست‌ها، مظاهره، راهپیمایی، همه‌پرسی مرتبط به استفاده پایدار از منابع طبیعی.^{۲۶۰} ماده ۳۸، GOIRA را ملزم می‌سازد تا جوامع محلی را در تمام فعالیت‌های مرتبط به ساحات حفاظت‌شده ملی دخیل سازد.

ماده ۱۹ قانون محیط‌زیست این حق را برای اشخاص متأثرشده می‌دهد تا دیدگاهشان را درباره پروژه‌های پیشنهادشده ESIA ESMP بیان نماید. این بار را مسئول پروژه متحمل می‌شود تا رضایت NEPA را در مورد موجودیت یک دادخواهی عمومی نشان

^۱Scoping

دهد.^{۲۶۱} قانون محیط‌زیست همچنان «به هر شخص» اجازه می‌دهد تا به مدیرکل NEPA درباره اعطا و یا لغو اجازه، درخواست تجدیدنظر دهد.^{۲۶۲}

اشتراک در پروسه ESIA یک فرصت است برای جوامع محلی تا نگرانی‌هایشان را به صورت رسمی در ESIA ثبت داشته باشند و آن‌ها در برنامه کاهش اثرات مضر مورد رسیدگی قرار خواهد گرفت، این شرایط، احتمال رسیدگی به نگرانی‌های شما را توسط شرکت و یا دولت از دیداد می‌بخشد.

اصول و بهترین عملکردها برای اشتراک عمومی ESIA

شفافیت: مشارکت مؤثر عامه بدین معنی است که پروسه ESIA و گزارش‌ها باید علنی باشد؛ هیچ گزارش ارزیابی اجتماعی و زیست‌محیطی نباید از جوانب ذی‌دخل که به طور بالقوه متأثر شده‌اند، سری نگهداری شود.^{۲۶۳}

مشاوره: در اکثر اوقات، روشی که یک مشاور یا دولت با جوامع محلی «مشاوره» می‌کند، با تعریف و برداشت جوامع محلی از مشاوره سازگاری ندارد. برای جوامع محلی بسیار مهم است که درک شود با چه روش‌هایی با آن‌ها مشاوره صورت می‌گیرد و چگونه می‌توان این‌ها را در یک پروتکل جامعه و یا مشاوره ثبت کرد.

مشارکت در جمع‌آوری و تفسیر معلومات: مردمی که به طور بالقوه متأثر گردیده‌اند، باید در جریان دو سال که انجام یک ESIA در برمی‌گیرد، اشتراک کامل و آزادانه داشته باشند. این چه معنی می‌دهد؟ مردم متأثر شده باید در جمع‌آوری و تفسیر معلومات اشتراک واقعی داشته باشند. بر اساس اصل اشتراک عامه تنها گفتگو و دیدوبازدید، بی‌اهمیت و یا از اهمیت بسیار کم برخوردار است.^{۲۶۴}

تسهیل تفسیر معلومات: تفسیر معلومات جمع‌آوری شده در یک ESIA می‌تواند برای جوامع محلی و طرفدارانشان بسیار تخنیکی و چالش‌برانگیز باشد. دولت و شرکت‌ها به خاطر مشارکت معنی‌دار ممکن، باید هزینه پرداخت کنند.^{۲۶۵} برای مثال کشور کانادا «وجوه مداخله کننده» را برای اشخاص متأثر شده قابل‌دسترس ساخته است تا آن‌ها بتوانند کمک‌های تخنیکی را به خاطر اشتراک در جمع‌آوری معلومات، ترجمه اسناد به زبان محلی، توضیحات اصطلاحات تخنیکی، استخدام یک مشاور تخنیکی EIA به خاطر انجام یک بازبینی کوتاه از ESIA و یا قابل فهم ساختن ESIA به جوامع محلی به دست آورد.

پیمان جهانی قانون زیست‌محیطی^۱ یک کتاب رهنما را برای ارزیابی اثرات زیست‌محیطی استخراج معادن منتشر کرده است. این کتاب می‌تواند جوامع و حمایت‌کنندگان را کمک کند تا ارزیابی اثرات زیست‌محیطی استخراج معادن را بفهمند، اشتباهات در پروژه‌های استخراج معادن را تشخیص دهند، تصمیم‌گیرندگان را قانع سازند تا پروژه‌های استخراج معادن را که تصور منفی درباره آن‌ها وجود دارد رد کنند، راه‌هایی را جستجو کنند که بر اساس آن‌ها پروژه‌های استخراج معادن از نظر اجتماعی و اقتصادی برای جوامع قابل قبول باشد.^{۲۶۶} مؤسسات مختلف، کمک‌های تخنیکی EIA را برای جوامع و انجوها فراهم می‌سازد، به شمول ای-تک انترنشنل، مرکز علوم برای اشتراک عامه، پیمان جهانی قانون محیط‌زیستی.

تطبیق نظارت. پروسه ESIA تنها زمانی مفید است که نتایج آن‌ها مبتنی بر نظارت باشد. بعد از شناسایی جوانب ذی‌دخل، به حیث یکی از بهترین شیوه‌ها در پروسه ESIA، تمام معادن باید شوراهای مشورتی مشروع، مستقل و متشکل از نمایندگان اتباع را تشکیل دهند.^{۲۶۷}

^۱Environmental Law Alliance Worldwide

استخراج نفت و معادن

چهارچوب قانونی

ماده ۹ قانون اساسی بیان می‌دارد که: «معادن و دیگر منابع زیرزمینی و همچنان آثار باستانی ملکیت دولت خواهد بود. محافظت، مدیریت و استفاده مناسب از ملکیت‌های عامه مانند منابع طبیعی توسط قانون تنظیم می‌گردد.» در سال ۲۰۱۰، دولت قانون منرالها را که این حکم را نافذ می‌کند وضع کرد.

امروز، پیش‌نویس جدید قانون منرالها آماده‌شده، منتظر تصویب پارلمان است. این بخش از راهنمای آموزشی بر اساس قانون منرالها، مربوط سال ۲۰۱۰ و همچنان بر اساس یک ترجمه انگلیسی غیررسمی پیش‌نویس قانون منرالها مربوط سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۲) که به پارلمان داده‌شده، نوشته‌شده است.^{۲۶۸} (هر جایکه احکام قانون منرالها مربوط ۲۰۱۰ و پیش‌نویس قانون منرالها مربوط سال ۲۰۱۲ درباره عین موضوع است، از این بعد، به‌صورت ساده «قانون معادن» می‌گوییم) لطفاً بر اساس تازه‌ترین نسخه قانون معادن مشاوره دهید.

قانون معادن در مراحل شناسایی، اکتشاف، انکشاف، بهره‌برداری و فعالیت‌های کمکی منابع، به شمول آب و نفت، نافذ است.^{۲۶۹} بر اساس این قانون تمام ذخیره‌های منرالی موجود در افغانستان و یا در مسیر آب‌های افغانستان «ملکیت دولت» می‌باشند.^{۲۷۰} منافع سطح زمین شامل حق منرالها نمی‌گردد. وزارت معادن صلاحیت دارد تا حق استفاده از منرالها را بر اساس احکام قانون اعطا کند.^{۲۷۱}

قانون هایدروکاربن‌ها سال ۲۰۰۹، صادره فوق‌العاده، شماره ۹۷۲، در ماه فبروری سال ۲۰۰۹ وضع شد.^{۲۷۲} این قانون بهره‌برداری از ساحات گازی و نفت‌خیز را تنظیم می‌کند و چهارچوب قانونی را برای محافظت، بهره‌برداری، انکشاف و تولید گاز و نفت ایجاد می‌کند.^{۲۷۳}

هم برای قانون استخراج معادن و هم برای هایدروکاربن‌ها مقررات انکشاف داده‌شده است، همچنان یک تعداد ابزارهای سیاست در رابطه به استخراج منابع، به شمول پالسی ملی استخراج معادن^{۲۷۴} همراه با سیاست‌های دیگر که هر یک شامل موضوعات فرعی مانند منرالهای صنعتی، عناصر کمیاب زمین و روش‌های ابتدایی استخراج معدن، همچنان ارزیابی استراتژیکی زیست‌محیطی و اجتماعی سکتور صنایع استخراجی (SESA-EI) می‌گردد نیز انکشاف داده‌شده است.^{۲۷۵}

سلسله‌مراتب قوانین. قانون منرالها در ساحات قوانین مختلف دیگر نیز تداخل نموده است، به‌ویژه قانون اراضی، آب و محیط‌زیست. در صورتی که مواجه‌شدن با چنین موارد، همیشه در درجه اول متوجه قانون مشخص به موضوع باشید، مانند قانون محیط‌زیست، قانون آب، قوانین مختلف اراضی و قانون اساسی. اگر قانون منرالها راجع به موضوعی ساکت است، یا با قانون مشخص به موضوع در تناقض است، در این صورت قانون مشخص به موضوع قابل کاربرد و نافذ است.^{۲۷۶}

حقوق منرالها

تحت قانون منرالها، وزارت معادن می‌تواند حق استفاده از منرالها را به افراد و یا نهادهایی که تابعیت افغانستان را دارند، یا اتباع خارجی که مجوز قانونی اقامت، یا کسب‌وکار در افغانستان را داشته باشند اعطا نماید. به مقامات بلند رتبه دولتی، رییس بخش کلاتری، وکیل حقوقی، اعضای قوای مسلح، پلیس و دیگر کارمندان دولتی حق استفاده از منرالها اعطا شده نمی‌تواند.^{۲۷۷}

بر اساس قانون هایدروکاربن‌های سال ۲۰۰۹، تمام هایدروکاربن‌ها ملکیت اختصاصی دولت می‌باشد. تنها وزارت معادن به‌حیث مقام مسئول می‌تواند قراردادهایی به اشتراک‌گذاری تولید و بهره‌برداری، یا قراردادهای به اشتراک‌گذاری خدمات و تولید را که به پیمان‌کار امتیاز یک سهم از هایدروکاربن‌های استخراج‌شده را می‌دهد اعطا نماید. دولت حق خود را به سهم باقی‌مانده از هایدروکاربن‌ها محفوظ می‌دارد. بر اساس شرایط قرارداد، پیمان‌کار ممکن است سهم هایدروکاربن‌های تولیدشده را اخذ کند، بفروشد و یا صادر کند،^{۲۷۸}

اداره

وزارت معادن برای اجرای وظایف در قبال اکتشاف، جواز دهی، انکشاف و استخراج معادن و هایدروکاربن‌ها مسئولیت دارد. وزارت معادن ملزم است تا فعالیت‌های در ارتباط با منرالها و مواد نفتی را در مطابقت با قانون منرالها و قانون هایدروکاربن‌ها تنظیم کند. وظایف وزارت معادن شامل؛ تشکیل و تطبیق سیاست‌ها (به‌شمول ارتقای سکتور خصوصی)؛ ترتیب پیشنهادهای به شورای وزیران، راجع به رده‌بندی، حذف رده‌بندی و یا رده‌بندی دوباره ساحاتی که فعالیت‌های منرالی در آنجا ممنوع است، اعطا، انتقال و لغو حقوق استفاده از منرالها، نظارت از فعالیت‌های منرالی نهادهای دولتی، تشخیص و تأمین مجموع حق‌الامتیازها می‌گردد.^{۲۷۹}

قانون منرالها، تأسیس یک کمیسیون بین‌وزارتی را به‌خاطر نظارت از پروسه مزایده، تأیید قراردادهای استخراج معادن، اعطای معافیت‌ها از اجاره سطح زمین و تأیید نرخ حق‌الامتیازها پیش‌بینی نموده است. اعضای کمیسیون بین‌وزارتی متشکل از وزارت معادن، وزارت مالیه، وزارت اقتصاد، وزارت تجارت، وزارت امور خارجه، مشاور امنیت ملی و اداره ملی حفاظت محیط‌زیست می‌باشد.^{۲۸۰}

281

پروسه جواز دهی

اقسام جوازها

پیش‌نویس قانون منرالها، مربوط سال ۲۰۱۲، انواع مختلف جوازهای استخراج معادن و مصوبه‌ها را اجازه می‌دهد، به شمول جواز شناسایی یا مطالعه مقدماتی، جواز اکتشاف، جواز بهره‌برداری، جواز استخراج معادن در مقیاس کوچک و جواز استخراج معادن با استفاده از روش‌های ابتدایی.^{۲۸۲} قانون هایدروکاربن‌ها انواع مختلف جوازها را در مورد گاز و نفت اجازه می‌دهد، به شمول جواز اکتشاف و جواز تولید.

مجوز اکتشاف معادن

تحت قانون منرالها، نهادهای خصوصی می‌توانند برای دریافت جواز اکتشاف سه‌ساله درخواست دهند که این درخواست می‌تواند دوباره نیز تجدید شود.^{۲۸۳} نظر به قانون منرالهای سال ۲۰۱۰، دارندگان جواز اکتشاف مجبورند مطابق با تمام قوانین و مقررات قابل اجرا در رابطه با صحت، مصونیت کارگر، حقوق بشر، استفاده آب، حفاظت محیط‌زیست و حفاظت جوامع متأثر شده عمل نماید.^{۲۸۴}

مجوز بهره‌برداری از معادن

جواز برای بهره‌برداری تحت قانون منرالها برای مدت ۳۰ سال اعطا می‌گردد و در هر ۱۵ سال به‌صورت پی‌هم تجدید می‌شود تا وقتی که ذخایر معدنی تمام شود.^{۲۸۵}

به‌خاطر اعطای جواز بهره‌برداری، حامیان پروژه باید مطالعات و برنامه‌های زیر را به‌علاوه داشتن ظرفیت مالی کافی، به وزارت معادن تحویل دهند و وزارت معادن آن را تأیید نماید. این برنامه و مطالعات عبارت‌اند از: (۱) یک مطالعه مقدماتی، (۲) ارزیابی اثرات اجتماعی و زیست‌محیطی (۳) توافق‌نامه انکشافی جامعه، در صورت ضرورت توافق‌نامه جبران خسارت و اسکان مجدد. دارندگان جواز ملزم‌اند تا ذخایر را مطابق به این مطالعات و برنامه‌ها بهره‌برداری نمایند.^{۲۸۶} بر اساس قانون معادن سال ۲۰۱۰، دارندگان جواز بهره‌برداری باید در مطابقت با تمام «قوانین قابل اجرا و مقررات راجع به صحت، مصونیت کاری، حقوق بشر، استفاده از آب، حفاظت محیط‌زیست و محافظت از جوامع متأثر شده» عمل نمایند.^{۲۸۷}

بعداً تشریح خواهیم کرد که مطالعه مقدماتی و توافق‌نامه انکشافی جامعه چیست. (ارزیابی اثرات اجتماعی و زیست‌محیطی، همچنان برنامه کاهش اثرات که در بخش قبلی «حفاظت از محیط‌زیست» آمده است را توضیح می‌دهیم)

مطالعه قابلیت اجرای کار

یک مطالعه قابلیت اجرا، قابلیت‌های مالی و تخنیکی معدن را نشان می‌دهد، همچنان نشان می‌دهد که تحت کدام شرایط و با استفاده از کدام طرح، معدن به حد کافی برای سرمایه‌گذاران سودبخش است تا در آن سرمایه‌گذاری کنند تا چه حد برای دولت عواید بار می‌آورد؟ مطالعه قابلیت اجرا شامل موارد زیر می‌شود:

اعداد: مطالعه قابلیت اجرا شامل یک مقدار مصارف قابل انتظار می‌شود مانند ساخت‌وساز معدن تا زمانی که برای تولید آماده می‌شود (بنام مصارف سرمایه‌ای نیز یاد می‌شود)، مصارف عملیاتی معدن از روز اول تولید تا ختم (بنام مصارف عملیاتی نیز یاد می‌شود) و بازدهی انتظاری معدن.

زمان‌بندی: مطالعه زمان اجرا؛ شامل تقسیم اوقات زمانی ساخت‌وساز، عملیات و بسته شدن معدن می‌گردد.

نقشه‌ها و ارزش زمین: مطالعه قابلیت اجرا، شامل نقشه‌هایی که موقعیت اجزای مختلف معدن را در روی زمین به‌صورت دقیق نشان می‌دهد می‌گردد (مانند حوضچه‌های باطله، کامیون‌ها، پمپ‌ها و غیره). این یک بازار واقعی برای معدن است، زیرا این مطالعه شامل قاعده‌ی برای تعیین ارزش دقیق زمین مربوط به اعضای جامعه محلی است که از طرف دولت یا شرکت در طول عمر اقتصادی معدن مورد استفاده قرار می‌گیرد.

فعالیت‌ها: مطالعه قابلیت اجرا همچنان شامل معلومات درباره مدیریت نگرانی‌های مربوط به محیط‌زیست، چگونگی حفظ مصونیت در ساحه کار و معلومات درباره استخدام آینده (مانند دسترسی به کارگران ماهر و یا نمودار یک سازمان) و برنامه انکشافی جامعه می‌شود.^{۲۸۸}

توافق‌نامه انکشافی جامعه

یک توافق‌نامه انکشافی جامعه (CDA) نیز بعضی اوقات بنام توافق‌نامه تأثیر سود^۱ (IBA) یاد می‌شود که عبارت از یک توافق‌نامه مورد مذاکره بین شرکت (خصوصی یا دولتی) و نمایندگان جامعه محلی در ساحه عملیاتی شرکت می‌باشد. بر اساس این توافق‌نامه تلاش می‌شود تأثیرات منفی پروژه را تشخیص داده، جامعه محلی را به‌خاطر اثرات منفی اجتناب‌ناپذیر آن جبران خسارت نموده، سهم جوامع محلی را در نفع پروژه تأمین نمایند. (جزئیات CDAS ها را در بخش ۵، بخش فرعی «مشوره‌ها در مورد توافق انکشافی

^۱Impact-benefit agreement

جامعه» توضیح داده‌ایم.)^{۲۸۹} پیش‌نویس قانون منرالها مربوط سال ۲۰۱۲، CDA را به‌حیث یک توافق‌نامه مورد مذاکره تعریف نمی‌کند، بلکه آن را به‌حیث یک توافق آماده‌شده توسط دارندگان جواز «در مشاوره با» اعضای جامعه متأثر شده می‌داند.^{۲۸۹}

ثبت جواز برای استخراج معادن

بر اساس این قانون معادن، یک بخش ثبت معادن^۱ در چهارچوب وزارت معادن ایجاد می‌گردد. بخش ثبت معادن مسئولیت دارد تا نرخ حق‌الزحمه برای پروسس درخواستی‌ها برای اعطای حق استخراج منرالها را برآورد نماید، درخواستی‌ها را اعطا نماید، ارزیابی‌های تخنیکی و زیست‌محیطی درخواستی‌ها را انجام دهد، ثبت نمودن اعطا و یا رد درخواستی‌ها برای حقوق استخراج منرالها را ثبت و تمدید نماید، لغو و انتقال حقوق، ثبت نمودن منافع امنیتی و انکشاف نقشه‌های سروی ثبت املاک را انجام دهد.^{۲۹۰}

فسخ جواز

بر اساس قانون منرالهای سال ۲۰۱۰، حقوق استخراج منرالها می‌تواند به دلایل متعدد فسخ گردد. به‌شمول تعلیق بهره‌برداری و انکشاف، عدم پرداخت حق‌الزحمه تعیین شده، ورشکستگی و نقض حقوق بشری جوامع محلی و دستورات دولت.^{۲۹۱}

بسته شدن معدن

قانون منرالها مربوط سال ۲۰۱۲ دارندگان جواز را ملزم به فراهم‌سازی امنیت مالی می‌کند تا وجایب محیط‌زیستی و محافظت اجتماعی‌شان را انجام داده بتوانند، به‌شمول احیای مجدد محل، اسکان مجدد، بسته شدن معدن و جبران خسارت جوامع متأثر شده.^{۲۹۲}

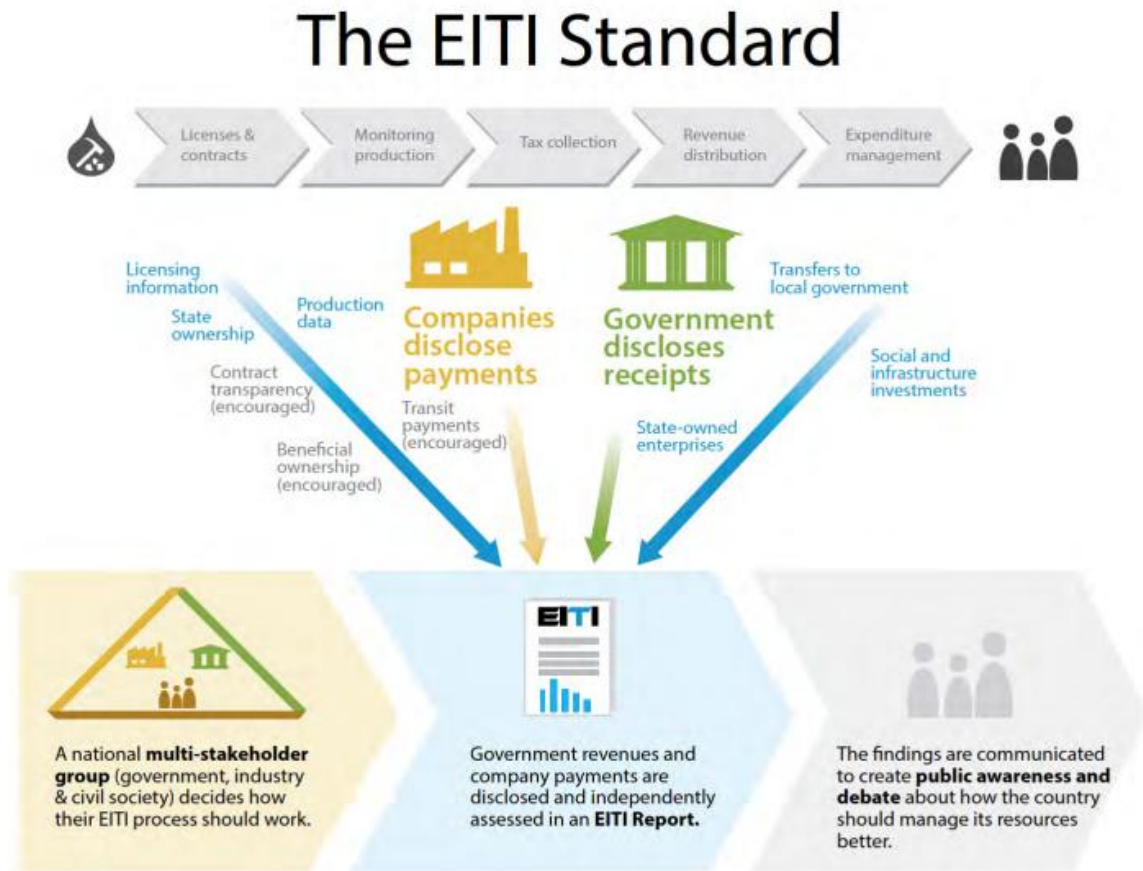
شکل ۸، کاریکاتور شبکه زیست‌محیطی

Polluting industries often have no plans or funds for ongoing or future clean-up. As a result, when a company stops production or when its profile or owner changes, all pollution is a legacy "gift" to the local authorities and populations, who have limited resources and capacities to respond to the task.

عواید ناشی از استخراج

ابتکار شفافیت صنایع استخراجی (EITI) یک ائتلاف جهانی متشکل از دولت‌ها و جوامع مدنی است که آزادی و حسابدهی را در مدیریت عواید منابع طبیعی تشویق می‌کند.^{۳۹۳}

شکل ۹، فکت شت EITI

EITI دارای معیارهای بین‌المللی می‌باشد که شفافیت را در منابع نفتی، گاز و دیگر منابع طبیعی کشورها تأمین نماید.^{۳۹۴} کشورها مطابق به معیارهای EITI در پرداخت‌های به وجود آمده از نفت، گاز و شرکت‌های استخراج معادن به دولت شفافیت را تأمین می‌کنند. شرکت‌ها آنچه را که به دولت پرداخت می‌کنند باید نشر کنند و دولت نیز آنچه را که از شرکت‌ها دریافت می‌کند باید نشر کند.^{۳۹۵} یک اداره مستقل باید پرداخت‌هایی را که در گزارش سالانه EITI اعلام شده باهم مطابقت دهد که بعداً در گزارش سالانه EITI اعلام می‌شود، به‌خصوص به‌خاطر قابل فهم شدن و دسترسی عامه به آن.^{۳۹۶}

افغانستان در ماه مارچ سال ۲۰۰۹، EITI را تأیید کرده و داوطلبی‌شان را در فبروری سال ۲۰۱۰ اعلان کرد.^{۳۹۷} جمهوری اسلامی افغانستان تعهداتش را به‌خاطر تطبیق کامل معیارهای EITI از طریق تأمین شفافیت در تمام پرداخت‌ها و دریافت‌های مربوط به صنایع

استخراجی اعلام کرد. افغانستان یک گروه چندجانبه را که متشکل از نمایندگان دولت، صنایع و جامعه مدنی می‌باشد ایجاد کرده و نقششان را در نظارت از پروسه EITI ارتقا بخشیده است.

دارالانشای جمهوری اسلامی افغانستان برای ابتکار شفافیت صنایع استخراجی افغانستان که در وزارت مالیه موقعیت دارد، اولین و دومین گزارش تفتیش^۱ ملی را ارائه کرد که در آن تمام پرداخت‌های شرکت‌های استخراجی و همچنان عواید دریافت شده توسط دولت، تفتیش و محاسبه شده است. این گزارش توسط یک شرکت مستقل تفتیش تهیه شده و این افشاسازی از بالای مجموعه پرداخت‌های سالانه نهادهای دولتی صورت گرفته است.^{۲۹۸} دارالانشا متعاقباً گزارش‌های منتشرشده را مورد بحث قرار می‌دهد. مورد EITI تأیید نموده است که افغانستان پیشرفت قابل ملاحظه‌ای در تطبیق EITI نموده است، به این دلیل کاندیداتوری افغانستان را برای ۱۸ ماه تمدید نموده است.^{۲۹۹} کاندیداتوری افغانستان تا اکتبر سال ۲۰۱۴ تمدید گردیده که تا آن زمان دولت باید اعتبار EITI را تکمیل نماید.

کار

چهارچوب قانونی

ماده ۴۸ قانون اساسی افغانستان اعلام می‌دارد که کار حق هر شخص در افغانستان است. هر شخص در مورد انتخاب پیشه‌اش آزاد است. قانون اساسی همچنان مشخص می‌کند که حق کارگر توسط قانون تنظیم می‌گردد. ماده ۴۹ کار اجباری، به شمول کار اجباری اطفال را منع کرده است.

در سال ۲۰۰۷ در مطابقت با ماده ۴۸ قانون اساسی، افغانستان یک قانون کار را با تعیین شرایط مزد، پرداخت در ساعت، رخصتی با معاش و بدون معاش، منازعات کاری، شرایط صحتی و مصونیت کاری وضع نموده است.^{۳۰۰} قانون کار در حال تعدیل و تجدید شدن است، پس لطفاً از قانونی استفاده کنید که دارای اعتبار است.^{۳۰۱} قانون کار حداقل عمر کارآموزی را ۱۴ سال، حداقل عمر شروع کار در صنایع کوچک را ۱۵ سال و حداقل عمر برای تمام انواع کارها را ۱۸ سال تعیین نموده است. ضروری نیست کارگر بیش از ۴۰ ساعت در هفته کار کند. ساعات کار تا ۳۵ ساعت در هفته برای کارگران ۱۵ الی ۱۸ سال و زنان حامله کاهش می‌یابد. هر کارگر حق استفاده از وقفه برای غذا و نماز، رخصتی عمومی (به شمول جمعه) و رخصتی سالانه را دارد. زنان مستحق ۹۰ روز رخصتی با معاش به خاطر مشکلات نسایی ولادی می‌باشند.

برخی صنایع بر اساس قانون کار مصونیت بیشتر دارد. کارگرانی که در صنایع غیرقانونی و یا تحت دیگر شرایط کار می‌کنند «مضر به صحت» ساعات کاری‌شان محدود به ۳۰ ساعت در هفته می‌باشد. زنان و نوجوانان از کار کردن در صنایع غیرقانونی و کارهای فیزیکی شاقه و مضر به صحت در صنایع دیگر منع گردیده‌اند. به کارگران شبانه باید مزد بلندتر پرداخت گردد و طول مدت ساعات کاری‌شان باید تا یک ساعت کاهش داده شود.

فصل دهم قانون کار همچنان شرایط صحتی و مصونیت کارگران را نیز تنظیم نموده و حکم می‌کند که هر محل کار باید شرایط صحتی و محیط کار مصون را برای کارگران فراهم سازد. گرچه در این مورد اینکه چگونه این معیارها تعیین و تطبیق می‌گردد معلومات اندک در دسترس هست. کارمندان در صنایع مربوطه‌شان باید آموزش و تجهیزات برای مصونیت دریافت کنند و آنها بیکه در صنایع پرخطر کار می‌کنند باید بعد از یک آزمایش طبی استخدام گردند.

^۱ National Reconciliation Report

معیارهای بین‌المللی همچنان قابل اجرا است. افغانستان کنوانسیون حقوق اطفال را در سال ۱۹۹۴ تصویب کرده است که معیارهای اشتراک اطفال را در کارهای با مزد را تنظیم می‌کند. افغانستان ۵ کنوانسیون اصلی سازمان بین‌المللی کار (ILO)، به‌شمول C100 پاداش مساوی^۱، C105 منع کار اجباری، C111 تبعیض، C138 حداقل مزد (۱۴ سال تعیین گردیده است)، بدترین انواع کار برای اطفال، استخدام طفل در معادن به‌حیث کارگر را یکی از بدترین نوع کار برای طفل دسته‌بندی نموده است.

اداره

قانون کار در افغانستان توسط وزارت کار و امور اجتماعی، شهدا و معلولین (MOLSAMD) تطبیق می‌شود. این وزارت ۲۰ مفتش را برای تفتیش وضعیت کار در سراسر کشور استخدام می‌کند. این مفتشان تنها در یک ظرفیت مشوره‌دهی کار می‌کنند و مالکین کسب‌وکار حق دارند تا آن‌ها را اجازه دخول بدهد یا رد کند. وزارت داخله نیز قانون مربوط به کار اجباری و پرمخاطره برای طفل را تطبیق و از آن واریسی می‌نماید. بعلاوه فرستادن مشاور هر دو وزارت شدیداً فاقد توانایی کافی برای تطبیق این قانون است.

بر اساس میکانیزم تطبیق سازمان بین‌المللی کار ILO، افغانستان باید به‌صورت دورانی از کارکردهایش راجع به پیمان‌های متعهد شده گزارش دهد. مؤسسات ممکن است درباره این نوع گزارش‌ها نظراتشان را ارائه کنند. بر اساس این نظریات سازمان بین‌المللی کار ممکن است نظریاتشان را به دولت ارائه کنند. یک فرد یا موسسه نیز ممکن است یک شکایت کتبی را به سازمان بین‌المللی کار ترتیب دهد که ممکن است منتج به ترتیب یک گزارش از تغییرات پیشنهادی کمیسیون تحقیق گردد. به‌هرحال، سازمان بین‌المللی کار قوای پلیس و مفتشان امور وظیفه ندارند تا به یک کشور و یا نهادی دستور پیروی از معاهدات و پیشنهادهای را دهد.

سیاست‌های محافظتی

چهار چوب قانونی

پروژه‌هاییکه در افغانستان توسط نمایندگی‌های GOIRA و شرکت‌هایی که مستحق اعطای این حق شناخته‌شده‌اند، از منابع مالی زیر می‌توانند مصارفشان را تمویل و یا قرضه اخذ نمایند:

- بانک‌های انکشافی، مانند بانک جهانی، بانک انکشاف آسیایی، بانک اروپایی برای انکشاف و بازسازی و دیگران.
- یکی از ۷۸ بانک تجارتي مطابق به اصول استوا.ⁱ
- نمایندگی قرضه صادراتی (به معنی یک اداره دولتی و یا خصوصی است که به شرکت‌های خصوصی به‌خاطر پروژه‌های پرخطر خارجی حمایت مالی فراهم می‌کند).

پروژه‌های قرض‌گیرنده مجبور به پیروی از سیاست محافظتی مالی تمویل کنند می‌باشد. هدف از سیاست‌های حفاظتی، نجات یا حفظ جوامع متأثر شده توسط پروژه می‌باشد. قواعد سیاست محافظتی مالی هر تمویل کننده متفاوت است، اما موضوع عمومی آن شامل ارزیابی اثرات، اسکان مجدد غیر داوطلبانه مردم بومی است.^{۳۰۲}

ⁱ C100 Equal Remuneration

ⁱⁱ Equator Principles

قبلاً بعضی از سیاست‌های محافظتی در بخش «زمین» و بخش فرعی آن «اکتساب اجباری و جبران خسارت» را توضیح دادیم.^{۳۰۳} زمانی که بانک‌های انکشافی پروژه‌ها را تمويل می‌نمایند، مانند پروژه بانک جهانی در وزارت معادن یا پروژه بانک انکشاف آسیایی در پروژه پایپ‌لاین تاپی (TAPI) تمام فعالیت‌های مرتبط به آن پروژه‌ها باید از سیاست‌های محافظتی پیروی نمایند. این بدین معنی است که به‌طور مثال، هر اسکان مجدد مرتبط به پایپ‌لاین TAPI باید از سیاست اسکان مجدد غیر داوطلبانه بانک انکشاف آسیایی پیروی کند که نسبت به قانون ملی بسیار مطلوب است.

اداره

در مجموع، بانک‌های انکشافی، بانک‌های تجاری و ادارات قرضه‌های صادراتی سابقه‌ای خوب در تطبیق مؤثر سیاست‌های محافظتی ندارند. نظارت و دیده‌بانی غالباً ضعیف و یا وجود ندارد. یک تعداد از بانک‌های انکشافی و ادارات قرضه‌های صادراتی با تأسیس میکانیزم‌های شفاف حسابدگی به پیشرفت‌هایی دست‌یافته‌اند و برای دریافت شکایت‌ها از افرادی که فکر می‌کنند به‌صورت منفی توسط تمويل پروژه یا توسط بانک یا اداره قرضه‌های صادراتی متأثر شده‌اند نیز میکانیزم‌هایی را ایجاد کرده‌اند.^{۳۰۴}

- بررسی شکایت؛ تحقیق در مورد شکایات است که آیا بانک و اداره قرضه دهنده از سیاست اجتماعی و زیست‌محیطی‌شان پیروی نموده‌اند یا خیر؟
- مشکل زدایی (راه‌حل منازعات)؛ ایجاد، طرح و حمایت وساطت به‌خاطر رسیدگی به موضوعات درج‌شده در شکایات راجع به طرف‌های ذی‌دخل می‌باشد.
- مشاور نهادی؛ توصیه و رایزنی به رییس بانک یا مدیریت موضوعات اجتماعی و زیست‌محیطی، بر اساس شکایت‌های دریافت شده می‌باشد.

بعضی از میکانیزم‌های مستقل حسابدگی برای تضمین تطبیق مؤثر سیاست‌ها و طرز‌العمل‌ها بسیار مؤثرتر نسبت به دیگران می‌باشد. یک تعداد از مؤسسات غیردولتی از این پروسه نظارت و از آن حمایت می‌کند.^{۳۰۵} اعضای جامعه در افغانستان قبلاً از این میکانیزم استفاده می‌کرده‌اند-جوامع در مس‌عینک یک شکایت را به پنل بازمینی بانک جهانی تحویل داده است.

بانک‌های تجاری متعدد به اصول استوا^۱ تا هنوز کدام میکانیزم حسابدگی واحد و قابل‌دسترس به افراد متأثر شده ناشی از پروژه ندارند. به‌هرصورت، انجمن اصول استوا^{۱۱} مأمور دریافت و رسیدگی به این نوع شکایت‌ها نیست. بعضی بانک‌ها برای مطابقت با سیاست‌های محافظتی عمل تفتیش را انجام می‌دهند. اگر این مفتشان به محلات پروژه بروند و با افراد متأثر شده صحبت کنند، این‌ها ممکن است شکایاتشان را درج گزارش تفتیش کنند.

حقوق بشر

چهارچوب قانونی

در قانون اساسی ۲۰۰۴، ۳۸ ماده راجع به حفظ حقوق اختصاص داده شده است؛ که مهم‌ترین آن‌ها قرار زیر است؛ حق مساوی برای مردان و زنان، حق زندگی و آزادی، ممانعت در مقابل شکنجه و مجازات خارج از محکمه، حق آزادی بیان و تجمع، حق رأی و اشتراک در انتخابات، حق تعلیم، حق کار و حق داشتن ملکیت مصون، آزد و امن.

^۱ Equator Principles

^{۱۱} Equator Principles Association

افغانستان همچنان یک تعداد از پیمان‌های دیگر راجع به حقوق بشر را نیز تأیید کرده است. یک تعداد از آن موضوعات حقوق بشری در قانون اساسی ۲۰۰۴ نیامده‌اند. پیمان‌های بین‌المللی حقوق بشر که در زیر به آن اشاره شده است در افغانستان کاربرد دارد:

کنوانسیون ضد شکنجه، رفتار و مجازات‌های اهانت‌آمیز و دیگر مجازات‌های غیرانسانی (CAT)* (01 Apr 1987)

میثاق بین‌المللی در مورد حقوق مدنی و سیاسی (ICCPR)* (24 Jan 1983)

کنوانسیون لغو تمام اشکال تبعیض علیه زنان (CEDAW)* (05 Mar 2003)

کنوانسیون بین‌المللی لغو تمام اشکال تبعیض نژادی (ICERD)* (06 Jul 1983)

کنوانسیون بین‌المللی اقتصادی، اجتماعی و حقوق فرهنگی (ICESCR)* (24 Jan 1983)

کنوانسیون حقوق طفل (CRC) (28 Mar 1994)

پروتکل اختیاری کنوانسیون حقوق طفل در مورد شرکت اطفال در درگیری‌های مسلحانه (24 Sep 2003)

پروتکل اختیاری کنوانسیون حقوق طفل در مورد فروش، فحشا و پورنوگرافی کودکان (CRPD) (18 Sep 2012)

کنوانسیون حقوق اشخاص معلول (CRPD)* (18 Sep 2012)

اداره

این ضمانت‌های قانون اساسی می‌تواند توسط کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان مورد تطبیق قرار گیرد. نهاد ملی حقوق بشر افغانستان (NHRI) نهادی مستقل است که بر اساس قانون اساسی ایجاد شده و در مورد نقض حقوق بشر نظارت و تحقیق می‌کند و موارد نقض حقوق بشر را به مراجع قانونی گزارش می‌دهد.

به‌هیئت یک نهاد ملی حقوق بشر، AIHRC نقشی واضح و شناخته‌شده بین‌المللی را در صنایع استخراجی بازی می‌کند. کمیته هماهنگی بین‌المللی (ICC) نهاد ملی حقوق بشر اعلامیه ادینبورگ را که نقش نهاد ملی حقوق بشر NHRI را در کسب‌وکار به رسمیت می‌شناسد تصویب کرده است؛ مانند وضعیت نظارت از سوء رفتار در کسب‌وکار، نهادهای مشورتی درباره نقض حقوق بشر، تعلیم و آگاه‌سازی عامه. نمایندگان AIHRC در یک ورکشاپ در مورد تطبیق اعلامیه ادینبورگ در حوزه آسیا پاسفیک در سئول پایتخت کوریا در اکتبر سال ۲۰۱۱ شرکت کردند.

کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان تنها محدود به رسیدگی نقض حقوق داخلی نیست؛ بلکه حوزه کاری آن شامل قانون اساسی و تمام پیمان‌ها و میثاق‌های بین‌المللی (به‌شمول پیمان‌های بین‌المللی حقوق بشر که در بالا ذکر شد) می‌باشد؛ بنابراین، حتی اگر یک حق در قانون اساسی ذکر نشده باشد، اگر این حق در یکی از این اسناد آمده باشد. یک شخص می‌تواند به کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان راجع به موضوع مربوطه شکایت درج کند. کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان میکانیزم‌های وسیع‌تری نسبت به کمیته‌ها در سطح ملل متحد دارد.

بعضی از پیمان‌های بین‌المللی که در اینجا لیست شده است، میکانیزم‌های انفرادی برای شکایت در سازمان ملل دارد. اگر دولت صلاحیت قضایی این نهاد را بپذیرد، برای شش پیمان لیست شده (آنهایکه دارای علامت ستاره می‌باشند)، هرکس می‌تواند یک شکایت را به پیمان مربوطه سازمان ملل یا کمیته تسلیم دهد که آن‌ها به‌نوبه خود در مورد شکایت و گرفتن یک تصمیم مشورتی تحقیق می‌کنند.^{۳۰۶} درحالی‌که این تضامیم الزام‌آور نیستند اما می‌تواند برای نهادهای داخلی در افغانستان تشویق‌کننده باشند.

انکشاف مبتنی بر حقوق؛ انکشاف مبتنی بر حقوق انکشافی است که رفاه مردم را ارتقا می‌بخشد و دارای عین معنی با انکشافی که منجر به پیشرفت اقتصاد ملی می‌گردد، نیست. انکشاف مبتنی بر حقوق به این معنی است که مردم درباره‌ی حقوقشان آگاهی دارند و آن را تقاضا می‌کنند و دولت به نحو بهتر قادر است این حقوق را عملی و از آن حفاظت کند. شرکت‌های مربوطه نیز حقوق بشری مردم را احترام می‌کنند. بعضی از این حقوق شامل: حق معلومات، حق داشتن یک محیط‌زیست سالم، حق اشتراک، حق غذا، حق آب، حق مسکن مناسب، حقوق زنان و حقوق مردم بومی می‌باشد.

حق موافقت آزاد، آگاهانه و قبلی

افغانستان در سال ۲۰۰۷، به طرفداری از اعلامیه سازمان ملل در مورد حقوق مردم بومی (UNDRIP) رأی داد. گرچه آن، یک اعلامیه الزام‌آور نیست، اما UNDRIP اصول بنیادی را در مورد ملکیت زمین از ماده ۲۶ تا ۳۲ وضع نموده است. در بخش ۳۲ (۲)، UNDRIP یک وجبیه را بالای افغانستان به‌خاطر به‌دست‌آوردن موافقت آگاهانه آزاد و قبلی (FPIC) مردم بومی، زمانی که از پروژه متأثر می‌شوند تحمیل نموده است، مخصوصاً آنهایکه به‌خاطر صنایع استخراجی متأثر شده‌اند.

این واضح نیست که کدام قانون و حکم در افغانستان FPIC یا یک پروسه مشابه را حمایت می‌کند. اگر چنین حمایتی وجود دارد آیا این حمایت از تمام جوامع متأثر شده صورت خواهد گرفت و یا محدود به گروه‌های مشخص خواهد بود؟ ماده چهارم قانون اساسی ۱۴ گروه قومی را در افغانستان به رسمیت شناخته است، به شمول اقلیت‌های کوچک در افغانستان.

درحالی‌که در اینجا میکانیزم‌های شکایت انفرادی مرتبط به UNDRIP وجود ندارد، سازمان ملل یک گزارشگر مخصوص در مورد حقوق مردم بومی دارد که در مورد تأثیرات صنایع استخراجی بالای مردم بومی تحقیق و نتیجه آن را ارائه کرده است.^{۳۰۷} سازمان ملل یک نشست سالانه را به‌خاطر رسیدگی به موضوعات بومیان برگزار می‌کند. نمایندگان سازمان‌های غیردولتی یا افراد فعال در موضوعات بومیان، ممکن در آن شرکت کنند.

ابزارها برای جامعه مدنی

این بخش با چالش‌ها برای جامعه مدنی آغاز می‌شود. یک چارت برای زمان‌بندی فعالیت‌های شما در استخراج معادن به شکل صنعتی نیز داده شده است. سپس ما به توضیح ابزارها می‌پردازیم.

توانمندسازی جوامع: از طریق بسیج‌سازی، افزایش مراکز اطلاعات محلی، تقویت حقوق اراضی جامعه، حمایت از وابستگی‌های جامعه، تسهیل ارزیابی اثرات به رهبری جامعه و دادن مشورت در مورد توافق‌نامه انکشافی جامعه.

سندسازی و نظارت: به‌شمول اینکه این کار را به‌تنهایی انجام داد و یا یکجا با دیگران، چگونه یک مطالعه مقدماتی را انجام داد، راه‌هایی که شما می‌توانید نظارت کنید، اثرات برای نظارت و. با کدام معیارها باید نظارت صورت گیرد.

ایجاد حسابدگی: در مورد دادخواهی و ترسیم جوانب ذی‌دخل برنامه‌ریزی کنید. در مورد شرکت و پروژه تحقیق کنید و مقامات دولتی و شرکت‌ها را تحت فشار قرار دهید.

سیاست و عملکردهای آگاهی‌دهی: دولت و شرکت‌ها در مورد موضوعات کلیدی شفافیت، امنیت، روش‌های اولیه استخراج معادن و ظرفیت‌های محلی.

مدیریت چالش‌ها

طوری که شما این کار مهم را برای حمایت از جوامع محلی و هم‌وطنان خود انجام می‌دهید و در دادخواهی با تمام سطوح دولت و تعداد شرکت‌های ذی‌دخل در استخراج منابع مصروف کار هستید. بدون شک شما با تعدادی از چالش‌ها مواجه خواهید شد. با پیش‌بینی این چالش‌ها، شما می‌توانید به صورت فعال‌تر آن‌ها را مدیریت کنید. مثلاً از طریق بحث و استراتژی‌سازی در موسسه‌تان، صحبت با همکارانتان که در گروه‌های دیگر جامعه مدنی کار می‌کنند صحبت با کارشناسان موضوع مربوطه و دیگران به‌خاطر استراتژی‌سازی و فائق آمدن بر این چالش‌ها.

چالش‌ها و موانع اولیه که گروه‌های جامعه مدنی، بر طبق مشاهدات ما، در دادخواهی برای استخراج عادلانه منابع با آن دست‌وپنجه نرم می‌کنند عبارت‌اند از:

ثبوت علیت و مسئولیت: ثابت کردن اینکه اثرات ایجادشده بالای جامعه تنها توسط شرکت صورت گرفته و یا یکجا با دیگران چالش‌برانگیز است. اگر توسط شرکت به وجود آمده، پس توسط کدام نهاد در ساختار شرکت، یا شبکه مرتبط به شرکت.

موانع بر سر راه دسترسی به اطلاعات: مشکل دسترسی به اطلاعات، مانند ارزیابی اثرات، سیاست‌ها و عملکردهای داخلی شرکت، تحلیل تخنیکی هوا و کیفیت آب.

پروژه‌های ضعیف اشتراک: پروژه دولت و شرکت برای مشوره‌دهی و گفتگوی معنی‌دار غالباً ضعیف بوده است.

تمویل: پیدا نمودن وجوه تمویلی برای بلند بردن ظرفیت و دانش جامعه در مورد پروژه استخراج معادن و مذاکره با آن‌ها بدون موجودیت کدام توافق قبلی می‌تواند چالش‌برانگیز باشد. عواید پروژه بعد از چندین سال حاصل خواهد شد که قبل از آن پروژه تأثیرات قابل‌ملاحظه از خود به‌جا می‌گذارد. وقتی که عواید حاصل می‌شود، به‌خاطر تغییر قیمت‌ها مقدار زیادی تفاوت خواهد بود که این به‌نوبه خود برنامه‌ریزی را مشکل می‌سازد.^{۳۰۸}

صحنه‌سازی (سناریو)

صحنه‌سازی زیرین شمارا کمک خواهد کرد تا این چالش‌ها و ضرورت استفاده از ابزارها را بهتر درک کنید.

جمهوری کیسو از منرالها در کشورش بهره‌برداری می‌کند تا توسط آن ضرورت‌های عاجل دولت را رفع کند. کیسو دارای انواع منابع منرالی است مانند مس، طلا، آهن و پترول. ماکوپر انترنشنل، یک شرکت استخراج معادن رده متوسط در بخش مس است. این شرکت یک جواز فعالیت را در مطابقت با احکام قانون معادن و نفت‌خام به دست آورده است.

این شرکت یک ملکیت انحصاری را در ناحیه تانیا به خود اختصاص داده است. در سال ۲۰۰۵، این شرکت یک برنامه اسکان مجدد و چندین نشست را ترتیب داده است. سه مرد از شورای سنتی بزرگسالان ناحیه تانیا در نشست حضور یافتند. شرکت وعده داده است تا ۵۰ عضو جامعه را به صورت جمعی درجایی اسکان دهد که بتواند به روش سنتی زندگی‌شان را ادامه دهند. در سال ۲۰۰۶، به خاطر خصومت‌ورزی گروه‌های قومی با افراد تازه‌وارد، به اعضای جامعه در دو موقعیت جداگانه اسکان مجدد داده شد. اعضای جامعه به این باور می‌باشند که در مقابل زمینشان قیمت عادلانه پرداخت نگردیده است و آن‌ها نمی‌توانند در مکان‌هایی که اسکان مجدد داده شده‌اند به روش سنتی زندگی‌شان را ادامه دهند.

برگشت اعضای مختلف جامعه به محل ملکیت شرکت (زمین سابقشان) به خاطر دسترسی به چراگاه‌ها و ادامه استخراج معدن همچنان ادامه داشته است. شرکت ماکوپر اقدامات دقیق را برای به حاشیه‌راندن متجاوزین اتخاذ نموده است. قوای امنیتی هر کس را که در ساحه مشکوک به نظر رسد، بازجویی نموده و مورد لت و کوب قرار می‌دهند.

شرکت ماکوپر همچنان یک پایپ‌لاین را برای انتقال محلول مس به یک بندر در حدود ۲۰۰ کیلومتر دورتر و یک سیستم جدید تصفیه آب را ایجاد نموده است. این شرکت می‌گوید که قبل از استفاده دوباره برای زراعت محلی، آب بر اساس معیارهای بین‌المللی تصفیه می‌شود؛ اما اعضای جامعه می‌گویند که آب تصفیه شده دارای بوی و ذائقه بد می‌باشد. آن‌ها احساس می‌کنند که هیچ گزینه دیگری به استثنای استفاده از آب‌های بسته‌بندی شده در بوتل‌ها برای استفاده خانگی ندارند. درحالی‌که آب‌های بوتلی به صورت قابل ملاحظه گران قیمت می‌باشند. آن‌ها همچنان فکر می‌کنند که آب‌های تصفیه شده تأثیرات منفی بالای کیفیت و حجم محصولات زراعتی‌شان داشته است، به ویژه گندم که بخش بزرگ برنامه غذایی آن‌ها را تشکیل می‌دهد.

تنها در این سال، یک داکتر کمبود چندین ویتامین ضروری را در بین اعضای جامعه، به ویژه اطفال مشاهده کرده است. او یک گزارش درباره‌ی اینکه چگونه انتشار سیماب (جیوه) ناشی از استخراج معدن بالای صحت جامعه تأثیر وارد می‌کند نوشته است. شرکت ماکوپر و وزارت نفت و معادن با زیر سؤال بردن اعتبار مشاهدات داکتر، از بورد طبی درخواست کرده‌اند تا جواز کاری او را بگیرند.

زمان بندی فعالیت‌ها در استخراج معادن به شکل صنعتی

جوامع & جامعه
مدنی

توانمندسازی جوامع محلی

یکی از بهترین راه‌های جلوگیری از منازعه و بهبود نظارت از فعالیت‌های استخراج منابع، اشتراک آگاهانه به‌شمول گفتگوی دوجانبه و همکاری متقابل و معنی‌دار جوامع محلی و سازمان‌های جامعه مدنی در پروسه تصمیم‌گیری می‌باشد.^{۳۰۹} اشتراک معنی‌دار جوامع محلی در پروسه تصمیم‌گیری در مورد منابع طبیعی به‌حیث حق جوامع محلی بر اساس قانون محیط‌زیست شناخته شده است. به‌هرصورت، این تنها چیزی نیست که به‌آسانی عملی گردد.

بسیج جوامع محلی

«زمانی که یک شرکت به‌خاطر بهره‌برداری می‌آید، این شرکت ممکن است این بارو را به مردم تلقین کند که آن‌ها با رییس یا کلاتری جامعه مذاکره کرده‌اند و به توافقات خوبی نائل آمده‌اند. وقتی که آن‌ها بهره‌برداری را آغاز می‌کنند، ما فوراً در ک می‌کنیم که آن‌ها تمایل به عمل کردن وعده‌هایشان را ندارند. این چیزی است که در شرکت سیگا ماین (واقع بورکینافاسو) به واقعیت پیوسته است» جامعه مدنی در جمهوری دموکراتیک کانگو برای این موضوع دادخواهی می‌کند.

شما می‌توانید باکار کردن همراه نمایندگان جامعه به بسیج‌سازی جوامع محلی کمک کنید. به اعضای جامعه گوش دهید و بین افراد جامعه وابستگی ایجاد کنید. دورنماهای آن‌ها را تنظیم کنید. این نیز بسیار مهم است که به‌خاطر شریک‌سازی معلومات و بحث در مورد استراتژی‌ها، نشست‌های منظم با اعضای جامعه داشته باشید. در صورت ضرورت نشست‌های اضطراری دایر نمایید.^{۳۱۰} اختلاف‌نظر و چندگانگی‌ها در پروسه‌های مشاوره داخلی اجتناب‌ناپذیر است. پس به‌حیث حمایت‌کننده جامعه مدنی آماده‌باشید تا گروه‌ها و دسته‌های مختلف جامعه را کمک کنید و زمینه‌ی همکاری مشترک را برایشان دریابید.

جوامعی که توسط استخراج معادن متأثر شده، به این نتیجه رسیده‌اند که به‌خاطر دانستن این موضوع که توقع جوامع از استخراج منابع چیست و جوامع چه دورنمای دارند، انجام مشورت‌های داخلی از اهمیت زیاد برخوردار است. این‌ها همچنان دریافتند که دادن پیچیدگی‌های اهداف و انواع مهارت‌های لازم مورد ضرورت جوامع، در تأسیس کمیته‌ها در جامعه به‌خاطر رسیدگی به موضوعات معین مفید می‌باشد. بعضی کمیته‌های بالقوه شامل موضوعات زیر می‌شود: مرور کردن اثرات بر محیط‌زیست، نظارت اقتصادی-اجتماعی و زیست‌محیطی، رفاه جامعه، کمیته زنان، فرصت‌های انکشاف کسب‌وکار، امنیت، فساد، آموزش و استخدام و قابلیت پایداری جامعه بعد از ختم و بسته شدن معدن.

درس دیگر؛ ایجاد پیوستگی‌ها به‌خاطر دور کردن جوامع از اشتباهات است.^{۳۱۱} در افغانستان، جوامع متأثر شده قبلاً این کار را انجام داده‌اند؛ شریک‌سازی تجارب و درس‌های گرفته‌شده از لوگر با رهبران جامعه و جامعه مدنی در بامیان و میدان وردک از طریق NRNM.

تقویت حقوق اراضی جامعه

دسترسی به زمین برای انکشاف منابع طبیعی در جریان اکتشافات پیشرفته بسیار مهم می‌باشد. وقتی که دولت یا دارنده یک جواز به زمین دسترسی پیدا می‌کند، ضرورت است تا اعضای جامعه از حقوق اراضی‌شان بر اساس قانون آگاه باشند. در افغانستان؛ جاییکه نزدیک به ۹۵

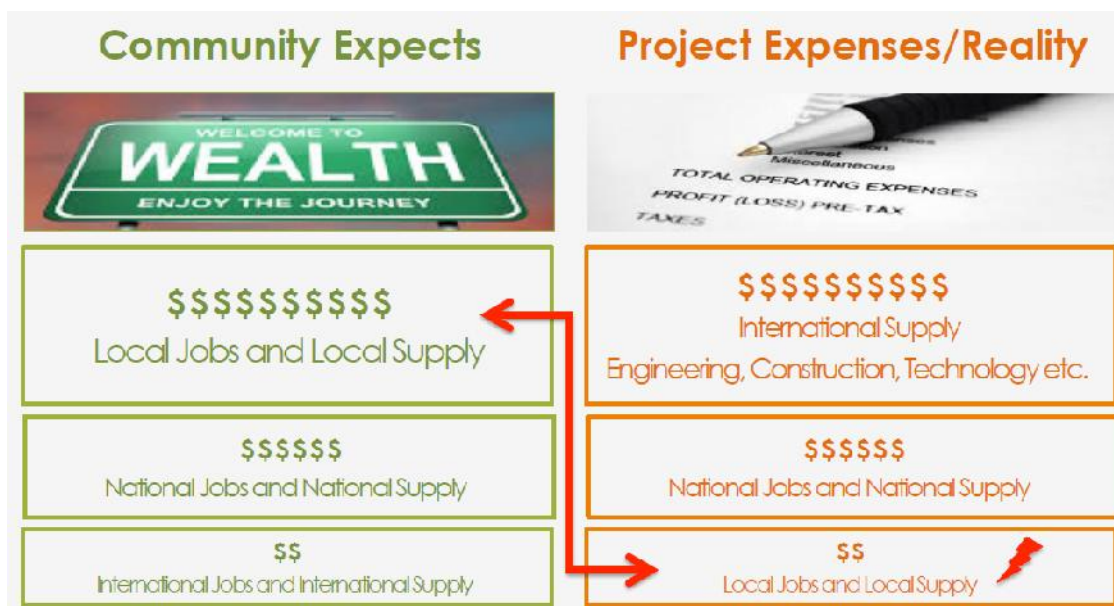
درصد معاملات زمین غیررسمی است و ملکیت‌های بسیار کم در قباله‌های قانونی ثبت گردیده است. قرار برآوردها کمتر از ۲ درصد زنان صاحب ملکیت زمین است. موضوع دیگر برگشت اشخاص بیجا شده و ادعای آن‌ها بالای زمین‌ها است. زمین‌های زراعتی، چراگاه‌ها و آب یک موضوع بسیار حساس در مس‌عینک بوده است. این منازعات در هر جاییکه استخراج معادن صورت می‌گیرد تکرار خواهد شد.

به‌خاطر مستفیدشدن پیشکی از جبران خسارت در مقابل اکتساب زمین و یا اخلال اراضی، این بسیار مهم است تا جامعه در مورد حقوق اراضی‌شان آگاهی داشته باشند و آن‌ها را در زودترین فرصت، در مرحله اکتشاف دوران زنده‌ی پروژه^{۳۱} سندسازی نمایند. شما می‌توانید جوامع را در ثبت و پیشبرد مراحل اداری آن‌ها از طریق کار مشترک با نمایندگی‌های تخصصی و اعضای جامعه کمک کنید. شما می‌توانید آن‌ها را کمک کنید تا معلومات و اسناد درباره زمین‌هایشان جمع‌آوری نمایند، چه مدت آن‌ها در آنجا زندگی کرده‌اند؟ و آن‌ها چه حقی در آنجا دارند؟^{۳۲} این شامل تهیه اسنادی که ملکیت اعضای جامعه را بالای زمین نشان دهد، مدتی که آن‌ها در بالای این زمین زندگی کرده‌اند، حقوق جمعی و یا اسنادی که سرحدات زمین را نشان دهد، می‌گردد.^{۳۳}

تأسیس یک مرکز معلومات محلی

یک مرکز معلومات برای آماده‌سازی جامعه در مقابل اثرات کوتاه‌مدت و درازمدت می‌تواند بسیار مفید باشد؛ و در مدیریت توقعات جامعه نیز کمک می‌کند. مردم افغانستان در مورد پروژه‌های بزرگ استخراج معادن تجربه کم دارند. مصاحبه‌ها با اعضای جوامع در عینک و حاجیگک نشان می‌دهند که آن‌ها تنها درباره اثرات کوتاه‌مدت فکر می‌کنند نه درباره اثرات درازمدت. این کاملاً قابل‌فهم است که بعد از سه دهه جنگ و جابجایی حس مصونیت و امنیت آن‌ها شدیداً صدمه‌دیده است.^{۳۴}

شکل ۱۰، مدیریت توقعات^{۳۵}

در اینجا و دیگر جاها، کشورها ممکن است توانایی گرفتن تصمیم فوری و الزام‌آور را درباره آینده‌شان نداشته باشند. این‌ها ضرورت به زمان دارند تا پروژه استخراج را درک کنند، در مورد گزینه‌ها و مشورت با متخصصین آگاهی داشته باشند. کارمندان، مشاوران و پیمان‌کارانی که با شرکت‌های استخراج معدن کار می‌کنند، برعکس، غالباً در یک وضعیت عاجل و یا تحت‌فشار معین زمانی سازمانی و یا ضرب‌الاجل قانونی کار می‌کنند که برای جامعه کدام معنی ندارد.^{۳۱۶} مراکز منابع محلی می‌توانند در از بین بردن این فاصله مفید باشند.

جامعه مدنی می‌تواند مراکز منبع معلومات جامعه محلی را طوری تنظیم کند که معلومات و آموزش‌ها را درباره مراحل پروژه استخراج، فاصله زمانی بین اثرات و عواید ناشی از پروژه، مزایایی فوق‌العاده و اثرات پروژه بالای جوامع محلی، وظایف قانونی و حقوق جوامع و بازیکنان ذی‌دخل شریک سازد.

این مراکز بهتر است در ولایات تأسیس گردد که استخراج معادن در سطح کلان در آنجا صورت می‌گیرد؛ مانند لوگر، بامیان، میدان وردک و مزار. مرکز باید به قریه‌جات که در حوزه تأثیرپذیری قرار دارند قابل‌دسترس باشد، به‌خصوص زنان و جوانان.

Mining companies often speak and present data in language that is too technical for the local population.

شکل 2011 کاری کارتون شبکه

حمایت از همبستگی جامعه، نمایندگی و تصمیم‌گیری

راه‌های زیادی برای جامعه مدنی وجود دارد تا جامعه را در رسیدن به پیوستگی بیشتر کمک کند، دولت‌داری و نمایندگی مشروع را تقویت کرده و موقف چانه‌زنی جامعه را در مقابل شرکت‌ها، دولت محلی و مرکزی بهبود بخشند، بالاخره کمک کند تا شرایط بین جوامع به حاشیه رانده‌شده و شرکت‌های داخلی و بین‌المللی استخراج معدن متوازن گردد. این بسیار مهم است تا ایجاد پیوستگی در جامعه در زودترین زمان ممکن و در جریان مرحله اکتشاف دوران پروژه آغاز گردد.

در این بخش ما در مرحله اول درباره به هم پیوستگی جامعه صحبت می‌کنیم، بعد دو ابزار را برای حمایت از به هم پیوستگی جامعه توضیح می‌دهیم، سیستم نمایندگی و تصمیم‌گیری قابل‌قبول و مشروع شامل یک پروتکل مشوره‌دهی جامعه و یک پروتکل همه‌جانبه جامعه.

ضرورت برای همبستگی جامعه

به هم پیوستگی جامعه به‌خاطر نجات و دفاع از منافع و حق جامعه در مقابل منافع شرکت و دولت به دلایل زیر بسیار مهم است:

اختلافات، جوامع را بیشتر آسیب‌پذیر می‌سازد. بدون به‌هم پیوستگی، جوامع در مقابل آسیب‌ها و مداخلات عمدی یا غیرعمدی دولت و شرکت‌ها بسیار آسیب‌پذیر می‌باشند. جوامع همیشه متحد نمی‌باشند که این عمل به زمان و فضای بیشتر ضرورت دارد تا تفاوت‌های داخلی را درک کند، مشروط به اینکه هیچ مداخله از جانب دولت مرکزی، محلی و شرکت‌ها وجود نداشته باشد.^{۳۱۷}

شرکت‌ها اجندا تعیین می‌کنند. معمولاً شرکت (نه جامعه) اجندا برنامه انکشافی را طرح می‌کند و دولت وعده مشوق‌های سیاسی و انکشافی می‌دهد. در جریان گفتگو و مباحثه، شرکت‌ها ترجیح می‌دهند تا به پیشنهادهای خودشان اولویت بیشتر بدهند، نسبت به منافع جامعه.^{۳۱۸}

شرکت‌ها و دولت از سیاست‌های اطلاعات نادرست استفاده می‌کنند. اعضای جامعه غالباً درباره ارائه معلومات از جانب شرکت‌ها شکایت می‌کنند که تنها بالای سود پروژه تأکید می‌کنند، اما هیچ معلوماتی راجع به اثرات مستقیم و غیرمستقیم و زیست‌محیطی، مالی و حقوق بشری پروژه را افشا نمی‌کنند. به سؤالات مردم جواب داده نمی‌شود، به بحث و ابراز انتقادات فرصت داده نمی‌شود.^{۳۱۹}

شرکت‌ها عدم‌توازن در قدرت ایجاد می‌کنند. شرکت‌ها از چندین طریق عدم‌توازن در قدرت را تشدید می‌کنند، به‌عنوان مثال از طریق انتخاب مسیر مذاکره، زبان، اجندا، زمان‌بندی، کسی که معلومات و وسایل را توزیع می‌کند، کسانی که مشاوران متخصص و حقوق‌دانان را می‌آورند، حتی از طریق کسی که وقت برای صحبت کردن می‌گیرد.^{۳۲۰}

جوامع فاقد ظرفیت کافی و بسیج‌سازی برای استفاده از توان مذاکره در مرحله آغاز پروژه است. یک شرکت یا دولت از موقف و تمایل بالایی در مذاکره کردن و جبران خسارت در مراحل اول پروژه برخوردار است، اما ظرفیت جامعه محلی برای مذاکره و اعمال تقاضاهایشان ضعیف است. ۱۰ یا ۲۰ سال بعد زمانی که اثرات عمده پروژه نمایان می‌شود، تقاضاهای مردم محل افزایش خواهد یافت و این زمانی است که دیگر فرصت برای عملی کردن وعده‌ها کم خواهد بود، در این زمان اعضای جامعه آمادگی و تمایل بیشتر به مذاکره دارند. درحالی‌که تمایل شرکت و دولت برای مذاکره قویاً کاهش پیدا می‌کند.^{۳۲۱}

درباره پروتکل مشوره‌دهی جامعه

یک پروتکل مشوره‌دهی جامعه عبارت از یک چهارچوب است که جامعه آن را به‌خاطر تنظیمات بیشتر در پروسه تصمیم‌گیری‌شان انکشاف می‌دهد. جوامع عموماً بعضی اشکال دولت‌داری را به شکل عرفی، یا توسط اسناد بجا مانده از گذشته به یاد دارند. اغلب اوقات این شکل سیستم دولت‌داری به حد کافی قوی نیست تا از پروسه تصمیم‌گیری و ایجاد به‌هم پیوستگی در مقابل تغییرات بزرگ که از پروژه‌های استخراج منابع در مقیاس کلان ناشی می‌شود حمایت کند. پیشنهادهای زیر به معنی تعویض سیستم موجود نیست (مانند شوراها یا شورای انکشافی جامعه)، اما آن‌ها را تقویت می‌کند تا برای مدیریت موضوعات حساس و پیچیده ناشی از پروژه کلان استخراج معادن از خود درایت کافی نشان دهند.

جوامع می‌توانند از پروتکل مشوره‌دهی برای مذاکره کردن درباره شرایط و جزئیات پروسه با طرف‌های دیگر مذاکره کنند، مانند شرکت استخراج منابع. جامعه مدنی می‌تواند جوامع را در مورد بعضی عناصر مرتبط به جزئیات پروسه مذاکرات که آن‌ها می‌توانند در پروتکل مشوره‌دهی‌شان به آن رسیدگی کنند، مشوره دهد.^{۳۲۲}

اولویت‌های جامعه: اولویت‌ها و منافع جامعه را در انکشاف منابع تنظیم کنید (مانند کاهش اثرات منفی، کمک به آوردن صلح، فراهم کردن آموزش، اشتغال و انکشاف فراگیر سودبخش برای زنان و مردان).

مشوره‌دهی خارجی: عبارت از تعریف و مشخص‌سازی حوزه نشست‌ها بین اعضای جامعه و بازدیدکنندگان، همچنان، کسی که اجندا را تنظیم می‌کند، اطلاعات موردنیاز جوامع قبل از نشست و تمویل برای ارائه خدمات ترجمه و مصارف برای آمادگی و حضور در نشست می‌باشد.

پروسه تصمیم‌گیری داخلی: پروسه تصمیم‌گیری داخلی جامعه را تنظیم کنید، مانند چگونگی مشاوره به تمام گروه‌ها در داخل جامعه، زمان موردنیاز برای پخش معلومات دریافت شده و به‌دست‌آوردن بازخورد، پرداخت جبران خسارت به نهادهای معتبر و مشروع که از منافع تمام گروه‌ها و اعضای جامعه نمایندگی می‌کنند، به شمول زنان، جوانان و گروه‌های آسیب‌پذیر.

لوايح مذاكرات. شرايط مذاكره بين جامعه و شركت‌ها را تنظيم كنيد، طوري كه به شكل كتبي و موردتوافق هر دو جانب باشد.

چهارچوب زمانی. شرایط مذاکره باید دارای چهارچوب زمانی قابل قبول برای نمایندگان جامعه باشد تا با اعضای جامعه مشوره نمایند. این چهارچوب زمانی طرفین را از استفاده غیرمنصفانه فشار زمانی در لحظات حساس مذاکره بازمی‌دارد.

سند، سند، سند. مذاکرات باید با تمام جزئیات آن به شکل کتبی سندسازی شود، مانند یادداشت‌هایی که جوانب مقابل آن‌ها را امضا و در مورد آن‌ها توافق کرده باشند. موارد عدم توافق نیز باید سندسازی شود.

محرمیت. شرکت‌ها غالباً خواهان محرمیت هستند. درحالی‌که بعضی طرف‌های دیگر تمایل به صحبت در یک فضای بازتر دارند، این همچنان می‌تواند مضر باشد، زیرا روزه‌های شفافیت و حسابدگی را برای عموم می‌پوشاند. یک‌راه رسیدگی به این موضوع شامل‌سازی طرف سوم می‌باشد. درحالی‌که پروسه مذاکره می‌تواند سری باشد، اما نتیجه مذاکره باید برای عامه مردم معلوم باشد.^{۳۳۳}

چشم‌پوشی‌ها^۱. شرکت‌ها غالباً خواهان چشم‌پوشی از حقوق معین می‌باشند، مانند حق استفاده از راه‌حل‌های قضایی. در اینجا چهارعنصر برای رسیدگی حمایت از چشم‌پوشی وجود دارد.

۱. این‌ها باید متقابل باشند.
۲. این‌ها باید محدود به موضوعاتی باشند که در پروسه مذاکره مورد رسیدگی قرار می‌گیرد.
۳. این‌ها باید برای جوانب در جریان مذاکره و بعدازآن الزام‌آور باشد، مخصوصاً وقتی که این‌ها در یک مورد به موافقت می‌رسند. وقتی مذاکره ناکام یا ختم می‌شود، چشم‌پوشی‌ها توجه قانونی ندارند.
۴. چشم‌پوشی‌ها نباید شامل اعمال جرمی گردد. تعقیب قانونی متخلفین شامل مذاکرات خصوصی شده نمی‌تواند و یک وظیفه قانونی دولت به‌خاطر تأمین منافع عامه می‌باشد.^{۳۳۴}

توافقات مذاکره شده. وقتی که جوانب به یک موافقت می‌رسند، مانند CDA، تمام جزئیات توافق باید سندسازی شود به شمول: ۳۲۵

- شرایط و زمان تطبیق
- منابع و مسئولیت‌های نظارت از تطبیق
- میکانیزم حل منازعات، رسیدگی به تعلل‌ها، عدم موافقت یا بی‌نظمی‌ها

درباره پروتکل‌های جامعه

طوری که در قانون عرفی ملی و بین‌المللی به رسمیت شناخته شده است، پروتکل اجتماعی جامعه عبارت از منشوری از قواعد و مسئولیت‌ها است که بر اساس آن جوامع قانون عرفی، ارزش‌ها و جهان‌بینی بر اساس منابع طبیعی، منابع فرهنگی و بیولوژیکی‌شان تنظیم می‌کنند. (پروتکل مشاوره تنها یک بخش از این پروتکل مفصل جامعه می‌باشد). یک پروتکل اجتماعی ابزار انکشاف یافته و اجتماعی است که بر اساس خواسته‌ها و نیازمندی‌های جامعه اشکال مختلف را به خود می‌گیرد تا به واسطه آن جامعه حقوق و سرنوشتشان را خود تعیین نمایند. پروتکل جامعه، قانون عرفی، ارزش‌ها، نهادهای سنتی، ارتباط آن‌ها با منابع طبیعی و اولویت‌های انکشافی را در یک جامعه تنظیم و دسته‌بندی می‌کند. این پروتکل کلی شامل موضوعات گسترده زیر می‌شود:

- ترسیم نقشه نهادها و طرز حکومت‌داری جامعه
- ترسیم نقشه منابع طبیعی جامعه به شمول وجایب و وظایف جامعه در قبال این منابع
- تشخیص ظرفیت‌های جامعه
- حقوق جوامع در چهارچوب حقوق ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی
- یک چهارچوب رسمی مشاوره (تنها بر اساس پروتکل مشاوره که در بالا توضیح داده شده) و یا چیزی که باعث موافقت قبلی، آزاد و آگاهانه در این زمینه گردد
- اولویت‌های انکشافی جامعه
- مناسب‌ترین روش به اشتراک‌گذاری سود و جبران خسارت برای جامعه

ارزش پروتکل های جامعه

جوامع دیگر که در استخراج منابع تجربه دارند درباره اهمیت دانستن حقوق و قوانین کشور، جمع‌آوری دانش سنتی و عنعنوی جامعه و همچنان ترسیم نقشه زمین‌های مورد استفاده و محلات فرهنگی صحبت می‌کنند

انکشاف پروتکل جامعه و همچنان نتیجه نهایی این پروتکل به جوامع محلی کمک می‌کند تا در روشنی قوانین عرفی تأثیرات فوق‌العاده پروژه‌های استخراج منابع، ارتباط فرهنگی و معنوی با زمین، آب، قلمرو و منابع طبیعی را تشخیص داده و حس قیمومیتشان را بازیابند. در حالی که این پروسه در هر جامعه متفاوت است، معنی و مزیت پروتکل جامعه بستگی به بزرگی، فرایند افکار جامعه و همچنان اشتراک و تلاش هر عضو از جامعه از بانفوذترین فرد جامعه گرفته تا منزوی‌ترین فرد در جامعه دارد. بخصوص سالخورده‌گان، زنان، اطفال و معلولین (به شمول معلول فیزیکی، آموزشی و رشد بدنی).

استفاده از پروتکل جامعه^{۳۲۶}

دلیل استفاده از پروتکل اجتماعی این است تا جامعه را در مباحث و مذاکرات با شرکت‌های استخراج منابع شامل سازد و آگاهی‌شان را راجع به ضرورت‌ها و اولویت‌های انکشافی بلند ببرد. برای حقوق جامعه در چهارچوب قوانین ملی و بین‌المللی ظرفیت‌سازی نماید. سیستم دولتی و نمایندگی جامعه را تقویت کند. در نتیجه اشتراک در فرایند ارزیابی اثرات را افزایش دهد.^{۳۲۷} بر این اساس پروتکل جامعه بین شرکت‌ها و جوامع در مورد معلومات و منابع توازن ایجاد می‌کند.^{۳۲۸}

این قسم پروتکل‌های جامعه در کشورهای همسایه افغانستان انکشاف داده شده است (قبایل کوچی روستایی در ایران، شترچرانان، مالداران، طبیبان سنتی در هندوستان و پاکستان) در آفریقا و همچنان در آسیای مرکزی و جنوبی. جامعه کشور گانا از این پروتکل برای همکاری مشترک با یک شرکت استخراج معدن استرالیایی استفاده کرده است.^{۳۲۹}

چالش‌ها

تمرکز کامل بالای قوانین عرفی (بدون توجه به قوانین ملی و بین‌المللی) ممکن است زنان را از ارائه کامل چالش‌ها و ضرورت‌هایشان محروم سازد. جوامع باید وادار ساخته شود تا این پروتکل را به یک روش مشارکتی، معنی‌دار و مفید انکشاف دهند. این پروسه ممکن است باعث ایجاد اختلافات و منازعات گردد که این موارد باید پیش‌بینی، جلوگیری و به‌صورت درست رسیدگی شود. انکشاف این پروسه نمی‌تواند توسط نخبگان جامعه و یا جوانب خارجی تعدیل و یا تغییر داده‌شود. قوت این پروسه متکی به آزادی و علاقه‌مندی دولت و شرکت‌های تطبیق‌کننده در جامعه می‌باشد.^{۳۳۰}

تسهیل ارزیابی اثرات اجتماعی

ضعف‌های ارزیابی اثرات نظارتی

ارزیابی اثرات اجتماعی و زیست‌محیطی یک نیاز نظارتی در جریان اکتشافات پیشرفته برای اعطای جواز بهره‌برداری می‌باشند (قسمت ۴ را ببینید).

این ارزیابی زیست‌محیطی و اجتماعی که در مشاوره با شرکت‌های مربوطه صورت گرفته است دارای نکات ضعف عمده می‌باشد:

اینجا موضوعات راجع به امانت‌داری و تمامیت شرکت‌ها نیز مطرح می‌گردد. مشاورین EIA گزارش‌هایشان را به یک شرکت استخراج معدن داده است، نه به NEPA. این موضوع به شرکت این امکان را می‌دهد تا محتویات گزارش EIA را قبل از تسلیم‌دهی به NEPA به نفع خود تعدیل و تغییر دهد. یک موضوع مرتبط دیگر این است که روابط این شرکت با EIA دارای تشریفات اداری است. (از طریق «چک باکس» موجود در لیستشان درخواست مجوز می‌کند)، این نشان می‌دهد که این‌ها قصد تطبیق مؤثر و یا نظارت از اقدامات اصلاحی پیشنهادشده در ESMP را ندارند.

درحالی‌که توقع می‌رود مشاورین برای گزارش EIA مستقل، حرفه‌ای و باکیفیت بالا باشند اما بازهم موضوع تضاد منافع وجود دارد، به‌خاطر اینکه این شرکت می‌خواهد؛ پروژه استخراج را با کمترین موانع ممکن به‌پیش ببرد. شرکت برای مشاورین EIA مبالغی را پرداخت می‌کند. این بدین معنی است که فشار بالای مشاورین EIA برای بی‌اهمیت جلوه‌دادن تأثیرات منفی زیست‌محیطی پروژه بسیار زیاد است تا مصارف تمام‌شده و تحقیقات این پروژه را به حداقل کاهش دهد.^{۳۳۱}

اینجا، موضوع دانش و منافع محلی نیز مطرح است. درحالی‌که مشاورین EIA ممکن است بسیار بااعتبار و متخصص باشند، اما دانش مشاورین خارجی هرگز درباره زمین و جوامع محلی به‌اندازه خود مردم محل نیست. مشاورین بارها برای درک موضوعات مهم جامعه ناکام گردیده‌اند و این پروسه در یک سیستم ارزشی گنجانیده شده است که دانش و درک محلی را کم‌ارزش می‌سازد. تنها جوامع محلی جزئیات کامل درباره اوضاع و شرایط، ضرورت‌ها و ارزش‌های محلی را می‌دانند. همچنان مردم محل منافع نهفته‌ی بیشتر در نتایج کار EIA نسبت به مشاورین خارجی دارند.

ارزیابی اثرات نظارتی غالباً فاقد سازوکارهای نهادی و منابع کافی برای اطمینان از یافته‌ها و توصیه‌ها می‌باشند، به‌ویژه اثرات اجتماعی که در جریان زمان تطبیق پروژه‌ها به وجود می‌آیند.

ارزیابی اثرات، تحت رهبری جامعه

ارزیابی اثرات، تحت رهبری جامعه (تحت کنترل جامعه) یک پروسه است که برای تولید اطلاعات و دانش و شناسایی اثرات احتمالی یک پروژه، مطابق به درک افراد جامعه، با در نظر داشت گرایش‌های متفاوت در جامعه درباره‌ی پروژه و استراتژی‌های مناسب برای کاهش و مدیریت این اثرات و حداکثر کردن سود پروژه از طرف جامعه طرح و رهبری می‌شود. ماهیت و هدف این ارزیابی اثرات می‌تواند شامل وضعیت صحتی، رفاه، فرهنگ، محیط‌زیست، حقوق بشر، اقتصاد و یا هر ترکیبی از این‌ها در یک جامعه باشد.^{۳۳۲} موارد بالا توسط جوامع

محلی، گروه‌های اصلی و بومی در استرالیا، کانادا، غانا، کلمبیا و در فیلیپین به‌هیئت ابزار و وسایل اشتراک آگاهانه مردم تا حد ممکن مورد استفاده قرار می‌گیرد.

اهمیت ارزیابی اثرات، تحت رهبری جامعه

ارزیابی اثرات، تحت رهبری جامعه فضای مناسب را برای مطرح کردن نگرانی‌ها و موضوعات مرتبط به جامعه ایجاد می‌کند. این ارزیابی اثرات به درک جامعه در مورد اثرات پروژه و دیدگاه ایشان درباره اینکه چگونه می‌توان پروژه را به‌طور مؤثر مدیریت کرد اهمیت می‌دهد و همچنان مشروعیت، قدرت و توانایی دانش محلی را برای مدیریت کردن منابع که معیشت آن‌ها را متأثر می‌سازند به رسمیت می‌شناسد. همچنان از روش‌شناسی و کانال‌های مناسب برای تبادل اطلاعات استفاده می‌کند؛ و رفتارهای جامعه را تا حد ممکن مطابق به پروژه‌ی پیشنهادشده عیار می‌سازد. در ضمن؛ کمک می‌کند تا مهارت‌های تحقیق و ارتباطات مردم محل را انکشاف بخشد.^{۳۳۳}

مشابه به این پروژه پروتکل جامعه و مشورت، ارزیابی اثرات تحت رهبری جامعه می‌تواند یک نقش کلیدی در حل و مدیریت منازعات در جامعه در مورد انکشاف بازی نماید. دلیل این است که این پروژه گروه‌های وسیع و منافع آن‌ها را در ارتباط به پروژه تشخیص می‌دهد و یک فضای مناسب را که در آن این موضوعات مورد بحث و تطبیق قرار گیرد ایجاد می‌کند.^{۳۳۴} یک ارزیابی اثرات تحت رهبری جامعه همچنان معلومات کامل و قابل اعتماد را درباره پروژه استخراج منابع ارائه می‌دارد که آن‌ها را قادر می‌سازد تا به‌صورت مؤثر در تصمیم‌گیری برای اعاده‌ی حقوقشان از طریق اشتراک عامه و در چوکات قانون زیست‌محیطی سهیم گردند.

چگونگی پروسه ارزیابی اثرات تحت رهبری جامعه

پروسه ارزیابی اثرات تحت رهبری جامعه می‌تواند به چندین طریق انجام گردد.

۱. توسط خود جامعه. یک گروه به نمایندگی از جامعه، یا سازمان‌های غیردولتی قابل اعتماد جامعه می‌تواند این پروسه را از طریق آموزش‌های دیداری و یا گفتاری تسهیل نمایند و شاخص‌های رفاه و آسایش برای جامعه‌شان را شناسایی نمایند. همچنان نتایج ارزیابی اثرات را تشخیص و جمع‌آوری نمایند. ابزار ارزیابی اثرات حقوق بشر یک مثال از این پروسه به رهبری جامعه می‌باشد (این بخش را در «سند و نظارت» و بخش فرعی آن «انواع اثرات» ببینید)

۲. توسط یک مشاور استخدام‌شده توسط جامعه. نمایندگان جامعه می‌توانند یک مشاور در بخش ارزیابی اثرات را که در بخش مربوطه تخصص داشته باشد و مورد تأیید جامعه باشند اجیر و استخدام نمایند. نقش مشاور این است که جامعه را در مورد روش‌ها و راه‌های ارزیابی اثرات مشاوره دهد. مردم محل را آموزش دهد. به مصونیت پروژه کمک نموده و چگونگی تمویل پروسه را مدیریت نماید. در بخش تخنیکی ارزیابی اثرات نظارتی مشاوره دهد و برای پیش‌نویس کردن گزارش ارزیابی اثرات کمک نماید.^{۳۳۵}

بدون توجه به اینکه از کدام روش استفاده می‌شود، شریک کردن معلومات و مشورت‌ها در این پروسه به صورت قابل ملاحظه‌ای از ارزیابی اثرات نظارتی متفاوت می‌باشد. شریک کردن معلومات، یک پروسه یک‌جانبه از طرف مشاورین به جامعه نیست، بلکه یک پروسه تکراری و دیداری به زبان محلی است. مشورت‌ها تنها یک فضا برای جمع‌آوری و اسناد کردن دیدگاه‌های جامعه نیست، بلکه برای آوردن آگاهی در جامعه و اجماع نظر دیدگاه‌های متفاوت در جامعه است.^{۳۳۶}

استفاده از ارزیابی اثرات تحت رهبری جامعه

یک ارزیابی اثرات تحت رهبری جامعه می‌تواند به طریقه‌های متفاوت مورد استفاده قرار گیرد. از جمله به شکل عامل ورودی ارزیابی اثرات نظارتی، به‌حیث شاهد بهبود پیشنهاد برای برنامه کاهش، یک اساس برای نتیجه نظارت مبتنی بر جامعه بالای عمر اقتصادی پروژه.^{۳۳۷} برای مثال: شما می‌توانید نتیجه ارزیابی اثرات تحت رهبری جامعه را به‌حیث عامل ورودی در جریان مرحله اشتراک نظارتی عامه ESIA به صورت مؤثر ببینید. این به شما اجازه می‌دهد تا چیزهایی را که مشاورین نادیده گرفته‌اند مقایسه و شناسایی کنید. در کل شما می‌توانید ارزیابی اثرات محیطی و اجتماعی مشاورین را با استفاده از راهنمایی^{۳۳۸} که توسط ELAW به کمک مشاورین تخنیک آماده شده ارزیابی نمایید.

رایزن و مشاوره درباره توافق انکشاف جامعه

درباره توافقات مورد مذاکره

یک تعداد از انواع مختلف موافقت‌نامه‌ها می‌توانند بین جوامع محلی، شرکت‌های استخراج معادن، دولت، (محلی و یا مرکزی) در تمام مراحل استخراج معادن مورد گفتگو قرار گیرد. این توافق‌نامه‌ها شامل تفاهم‌نامه، مرام‌نامه (LOI) توافق مشاوره، توافق در مورد انکشاف جامعه (CDA) و یا توافق در مورد سود (IBA) می‌گردد. در صحبت‌های عمومی توافق انکشاف جامعه (CDA) بنام توافق سود (IBA) نیز یاد می‌شود که یک توافق‌نامه مورد مذاکره بین شرکت‌ها (خصوصی یا عمومی) و نمایندگان جوامع محلی در ساحه عملیاتی شرکت‌ها می‌باشد که در جریان اکتشافات پیشرفته و قبل از مرحله ساخت‌وساز و یا عملیات بالای آن توافق گردیده است. در این راهنمای آموزشی ما اصطلاح CDA را به تمام توافق‌نامه‌های مورد مذاکره (LoI, MoU, CDA or IBA) اطلاق می‌نماییم.

CDA در تلاش است تا از تأثیرات منفی شناسایی شده پروژه جلوگیری و یا آن را به حداقل کاهش دهد. جوامع محلی را در مقابل تأثیرات منفی اجتناب‌ناپذیرند، جبران خسارت نماید. در ضمن به جوامع محلی اطمینان می‌دهد که آن‌ها را در سود ناشی از پروژه شریک خواهد کرد. در غیر این صورت آن‌ها نمی‌توانند از این سود بهره‌مند گردند. این مزیت‌ها ممکن است یک شانس عالی برای دستیابی به اشتغال و فرصت‌های کسب‌وکار، سرمایه‌گذاری بالای سرمایه بشری از طریق تعلیم و تربیه، آموزش، تمویل خدمات اجتماعی و یا زیربنای و به دست آوردن یک سهم از عواید پروژه باشد.^{۳۳۹}

مهم‌تر از همه، CDAs یک‌راه برای پیش‌بینی و جلوگیری از منازعه بین جوامع و شرکت‌ها از طریق ایجاد کانال‌های گفتگو، سیستم پیش‌هشدار و سازوکارهایی که باعث حل کشمکش و مشکلات در حال ظهور گردد می‌باشد.

شکل ۲۷ گفتگوی کاری، کارتون در مورد نفت در چاد^{۳۴}

اهداف CDA بر اساس مراحل و نوع پروسه استخراج معدن متفاوت است. این اهداف می‌توانند شامل موارد زیر گردد:

- استخدام باشندگان محل
- دسترسی مردم محل به فرصت‌های تجارتي (متناسب با ظرفیت محل)
- فرصت‌های تعلیمی برای مردم محل
- دسترسی مالکین زمین به اجاره کردن معادن، با توجه به دلایل ایمنی
- به اشتراک‌گذاری عواید، به شمول پرداخت‌ها به خانواده سلطنتی بر اساس دلایل تاریخی یک کشور
- اعطای سرمایه در پروژه

- آموزش رفتار با فرهنگ‌های متفاوت برای کارگران معدن
- توافقنامه امنیتی
- اشتراک جامعه در مدیریت زیست‌محیطی و برنامه‌ریزی نهادی
- مشخص نمودن اثرات حمل‌ونقل منرالها از طریق سرک و خط آهن، تولید برق، استخراج آب، پروسس منرالها و کاوش‌های منرالی
- پرداخت نقدی، بر اساس حجم و یا ارزش منرالها
- سازوکارها برای تطبیق

موضوعات راجع به CDA

تجارب نشان می‌دهد که CDA نتایج پایدار و عادلانه را ایجاد می‌کند در صورتی که تساوی بنیادی در قدرت چانه‌زنی (fundamental equality in bargaining power) بین جوامع و سرمایه‌گذاران وجود داشته باشد و در مذاکرات دقت و تخصص (care and expertise) بکار گرفته شود.^{۳۴۱} بدون چنین تساوی در قدرت چانه‌زنی، CDA به مردم احساس استفاده از جعل و تقلب را در پروژه‌های استخراج منابع می‌دهد.

تساوی در قدرت چانه‌زنی و دقت در مذاکره در این محدوده به صورت باورنکردنی چالش‌برانگیز (incredibly challenging) است. این چالش یک فرصت برای جامعه مدنی ایجاد می‌کند تا حمایت‌تخنیکی و منابع را به‌خاطر توانمندسازی جوامع محلی فراهم ساخته و توازن را در میدان بازی ایجاد کرده، جوامع محلی را در پروسه مذاکره کمک نماید. در اینجا ما لیست تعدادی از موضوعات و چالش‌ها را که شما می‌توانید پیش‌بینی کنید تهیه کرده‌ایم.

زمان: مذاکره CDA یک پروسه طولانی و زمان‌گیر است تا جوامع بتوانند خود را برای مذاکره آماده نمایند. به همین شکل منابع و مهارت‌های تخنیکی در جریان مذاکره یک CDA می‌تواند دو تا سه‌ساله وقت برای مذاکره را در برگیرد. قبل از شروع کار استخراج معدن باید پروسه مذاکره ختم گردد. CDA باید مقررات لازم را برای ارزیابی مشارکتی بعد از سه تا پنج سال دارا باشد که می‌تواند منجر به مذاکره دوباره در مورد شرایط CDA گردد. شما می‌توانید با بلند بردن آگاهی، جوامع را حمایت کنید تا نکات ضعف و قوتشان را در مورد مذاکره CDA زودتر تعیین نمایند.

مبتنی بر ارزیابی اثرات CDA برای اینکه به‌ضرورت‌ها و منافع جامعه رسیدگی کند این پروسه باید مبتنی بر یک ارزیابی کلی از اثرات عمده آن بالای جوامع محلی باشد به شمول تأثیرات زیست‌محیطی، اجتماعی، اقتصادی و حقوق بشری پروژه.^{۳۴۲} EIAs انجام‌شده توسط ۱ مشاور به‌صورت کلی دربرگیرنده کامل منافع متنوع جامعه و اثرات آن نبوده و یک تهداب ناقص برای شروع مذاکره CDA می‌باشد. شما می‌توانید به این نگرانی‌ها از طریق تسهیل کردن ارزیابی اثرات تحت رهبری و کنترل جامعه رسیدگی کنید.

قدرت چانه‌زنی نامتعادل. نتیجه CDA (مقیاس مزیت‌ها و تأثیر اقدامات برای جبران خسارت و کاهش اثرات منفی) از یک طرف مبتنی بر قدرت چانه‌زنی نسبی جوامع و مالکین زمین و از طرف دیگر به شرکتی که کار استخراج را انجام می‌دهد، می‌باشد. این قدرت چانه‌زنی نسبی توسط پیوستگی جامعه، قوت و یا ضعف سازمان‌های سیاسی محلی، نیروی بشری، منابع مالی و معلوماتی قابل‌دسترس به جوامع محلی و تجارب قبلی جامعه در استخراج معادن تعیین می‌گردد.^{۳۴۳} شما می‌توانید این چالش‌ها را با حمایت از میکانیزم‌های سازمانی و وابستگی جامعه مانند پروتکل جامعه، فراهم‌سازی حمایت تخنیکی و مالی، شریک‌سازی معلومات درباره تجارب استخراج منابع که شما درباره آن آموخته‌اید مورد رسیدگی قرار دهید.

نماینده‌گی و مشروعیت. این تقریباً ناممکن است که تمام جامعه همیشه در مورد CDA مذاکره کند. موفقیت یک CDA مبتنی بر نمایندگان مشروع است که قادر باشند تمام دامنه‌های منافع جامعه را ترسیم و تنظیم کنند.^{۳۴۴} اگر بعضی جوامع از منافعشان محروم می‌گردد، این می‌تواند به صورت جدی قدرت چانه‌زنی جوامع و توافق‌نامه را تحت تأثیر قرار دهد.^{۳۴۵} شما می‌توانید این مشکل را با حمایت از میکانیزم‌های شناسایی تنوع منافع در یک جامعه و حمایت از مشروعیت نمایندگان و وابستگی جامعه، مانند پروتکل جامعه مورد رسیدگی قرار دهید.

تعریف جوامع متأثر شده: این موضوع که کسانی را می‌توان به‌حیث جامعه متأثر شده تعریف کرد یک موضوع مورد مناقشه است. دولت و شرکت‌ها ممکن است به یک تعریف کوچک علاقه‌مند باشند. تا تقاضای جبران خسارت و مخالفت‌ها را به حداقل کاهش دهند. بعضی اوقات یک اندازه‌گیری چندین جنبه از محل زندگی مردم و موقعیت معدن صورت می‌گیرد.

این می‌تواند گاهی بسیار مستبدانه باشد، به‌خاطر اینکه تعدادی از مردم از لحاظ زیست‌محیطی، ارزش‌ها و محلات فرهنگی و تأثیرات اجتماعی که جستجوگران شغل در حومه‌ها و شهرک‌ها می‌آورد متأثر می‌گردند. این در حالی است که مردم متأثر شده خود به حاشیه رانده می‌شوند. گزارش‌های وسیع وجود دارد که شامل‌سازی بعضی جوامع و گروه‌ها و محروم کردن گروه‌ها و جوامع دیگر، یکی از منابع مناقشه را تشکیل می‌دهد.^{۳۴۶} شما می‌توانید با تسهیل کردن و ترسیم شکل اجتماعی پروسه و یا ارزیابی اثرات تحت کنترل جامعه به این موضوع رسیدگی نمایید.^{۳۴۷}

عدالت و توزیع مزایای مالی. توزیع منافع و مزایای مالی بر اساس یک موافقت‌نامه موضوعی کلیدی است. اگر تمام مردم متأثر شده در اختصاص مزایای مالی شامل نگردند، یا اینکه به بخشی از مردم متأثر شده مزایای مالی به صورت ناعادلانه و نامناسب توزیع گردد، می‌تواند سبب کشمکش جدی از نظر اجتماعی گردد. عدالت می‌تواند به دو صورت برقرار گردد: (i) عدالت بین نسل امروز و نسل فردا، (ii) معیار عادلانه اختصاص مزایای مالی به آن‌هایی که اثرات منفی شدیدتر را تجربه کرده‌اند. شما می‌توانید با بهبود بخشیدن شفافیت در پروسه مذاکرات درباره اختصاص و توزیع مزایای مالی به این نگرانی رسیدگی کنید. پروسه تصمیم‌گیری باید ساده، شفاف و قابل‌دسترس به اعضای جامع باشد.

تطبیق و قابلیت اجرا. CDAs توسط دیگر جوانب ذی‌دخل شامل یک تعهد برای تحویل‌دهی یک نتیجه مشخص گردیده است. تطبیق CDA و تحویل‌دهی نتایج مطلوب نیازمند عمل می‌باشد که می‌تواند به تعویق افتد و یا ناکام گردد. بعضی اقدامات می‌تواند به‌آسانی اندازه‌گیری گردد (پرداخت در یک حساب بانکی جامعه) نسبت به دیگر اقدامات. موضوع تطبیق با قابلیت اجرا ارتباط دارد. اگر شرکت

مربوطه نتواند مزیت یا سود قابل انتظار را به مردم ارائه کند. پس در این صورت چه گزینه‌هایی پیش روی جامعه محلی وجود دارد؟ با استفاده از زبان واضح و روشن، اهداف و تعهدات مشخص؛ اختصاص منابع برای تطبیق تعهدات CDA، نظارت و گزارش‌دهی مداوم و سیستماتیک از نتایج، تعدیل و بازبینی کردن موافقت‌نامه‌ها تا از هماهنگی و مطابقت آن‌ها با وضعیت در حال تغییر اطمینان حاصل گردد.

حمایت از جوامع

به‌خاطر مدیریت و رسیدگی به این موضوعات در توافق‌نامه‌های انکشاف جامعه، جوامع نیازمند منابعی هستند که مؤسسات جامعه مدنی ممکن است قادر به تهیه این منابع باشند. منابع برای رفع نیازها و اولویت‌های جامعه محلی در ارتباط به توافق‌نامه مورد مذاکره، برای اشتراک جامعه در آماده‌سازی و متعهد شدن به مذاکرات، برای مذاکره‌کنندگان جامعه که با متصدیان پروژه دیدار می‌کنند، برای جوامع محلی که دسترسی به حرفه و تخصص تخنیک‌ی دارند ضرورت می‌باشد تا مذاکرات مختلط را در ارتباط به پروژه‌های بزرگ راه‌اندازی کنند.^{۳۴۸}

مهارت‌های ضروری شامل توانایی یک نگرش استراتژی‌یک به مذاکره، انکشاف و استقبال از ضرورت‌ها و اولویت‌های جوانب دیگر در مذاکره، درک اهداف پیشنهادشده، طرح و پیش‌بینی به اشتراک‌گذاری عواید و جبران خسارت تا ضرورت‌های جامعه مرفوع گردد و در عین زمان واقعیت‌های تجارتي جامعه نیز شناسایی شود. طرح مؤثر کاهش اثرات و اقدامات به‌خاطر تطبیق، پیش‌نویس کردن توافق‌نامه کاملاً مشخص و قابل اجرا، در عین حال به حد کافی انعطاف‌پذیر و سازگار با تغییر اوضاع. این موضوع در حقیقت نیازمند مهارت‌های تخصصی است که دسترسی به چنین مهارت‌های تخصصی ایجاب می‌کند تا کارمندان و مشاورین خارجی استخدام گردد. ضرورت است تا جوامع محلی این مهارت‌های تخصصی را به‌خاطر انتخاب و مدیریت پرسنل تخنیک‌ی‌شان انکشاف و بکار گیرند.^{۳۴۹}

راه‌هایی که جامعه مدنی می‌تواند به این موضوعات رسیدگی کند به‌صورت کوتاه عبارت‌اند از:

- فراهم‌سازی حمایت مالی و قانونی به جوامع محلی
- فراهم‌سازی آموزش مهارت‌های مذاکره به مذاکره‌کنندگان جامعه
- مشاوره و راهنمایی مذاکره‌کنندگان جامعه به‌خاطر جلوگیری از مقاطعه در جریان مذاکره CDAs و وصل کردن آن‌ها با متخصصین خارجی
- شریک کردن معلومات با جوامع محلی درباره تجارب استخراج منابع دیگر جوامع
- تسهیل یک ارزیابی اثرات تحت رهبری و کنترل جامعه
- تسهیل پروتکل جامعه به‌خاطر حمایت از وابستگی و سیستم نمایندگی جامعه

درنهایت، درحالی که جامعه مدنی می‌تواند اعضای جامعه را مشاوره دهد. جوامع متأثر شده‌ی دیگر ناشی از استخراج معادن این موضوع مهم را بارها یادآوری کرده‌اند که تنها یک شخص متکبر و قدرتمند به نمایندگی از جامعه در میز مذاکره قرار می‌گیرد. درحالی که این شخص نه مشاور است و نه وکیل حقوقی.^{۳۵۰}

یکی از قدرتمندترین ابزارهای مدیریت تغییرات ناشی از استخراج منابع مخصوصاً تغییرات اجتماعی زیست‌محیطی برای جامعه مدنی این است تا با جمع‌آوری نمودن اطلاعات پایه، قبل از آغاز پروژه استخراج، تمام تغییرات را نظارت و سندسازی نمایند و این روند سندسازی تغییرات را تا مراحل عملیات و ساخت‌وساز ادامه دهد. این عمل از همان آغاز پروژه به جوامع محلی و گروه‌های جامعه مدنی شواهد و مدارک ضروری را برای اثبات شدت، مقیاس و محتوای آسیب‌ها می‌دهد؛ و به آن‌ها کمک می‌کند تا بدانند که این آسیب‌ها ناشی از پروژه استخراج معدن است. در این بخش ما توضیح می‌دهیم که: (۱) آیا با دیگر جوانب ذی‌دخل یکجا نظارت باید کرد و یا به تنهایی عمل نظارت را پیش برد (۲) انجام مطالعه ابتدایی (۳) طریقه‌های سندسازی و نظارت (۴) اثرات مختلف سندسازی و نظارت.

نظارت انفرادی یا جمعی؟

تصمیمی که شما اتخاذ می‌کنید که چه چیز را نظارت کنید (کدام اثرها را با کدام استانداردها) و چگونه نظارت کنید (با استفاده از روش‌های سنتی، روش‌های علمی و یا مشاهده) بر نتیجه نظر مردم مؤثر خواهد بود که آیا موردقبول آن‌ها واقع خواهد شد و یا رد خواهند کرد. وقتی شما یک چیز مسلم و قطعی را نظارت می‌کنید، مثل ارتفاع یک پل و یا عرض یک شاهراه، نظارت توسط یکجانب صورت گرفته و به راحتی و مستقلانه توسط دیگران مورد بازبینی قرار می‌گیرد.

اما وقتی شما اثرات و نتایجی را نظارت می‌کنید که از ثبات کم و حساسیت بالا برخوردار است و هم‌زمان چندین عامل مانند آب، محیط‌زیست، اثرات فرهنگی یا عوامل اجتماعی بالای آن تأثیر می‌گذارد، احتمال بسیار زیاد دارد که نتیجه نظارت، قابل‌قبول برای مردمی که شما می‌خواهید بالای آن‌ها تأثیرگذار باشد، نباشد. از اینجا همین‌جاست که باید منازعاتی از قبیل چه چیز و چگونه باید اندازه‌گیری شود و مطابق کدام استانداردها باید صورت گیرد به میان آید.

در نظر داشته باشید ما در آغاز نیز یادآور شدیم که یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های فراروی شما ایجاد رابطه بین علت و معلول و ایجاد مسئولیت می‌باشد. برای مثال، چرا دسترسی به آب در یک منطقه کم شده است؟ آیا واقعاً سطح آب پایین رفته است، چگونه این واقعیت را می‌دانید؟ آیا این پدیده به دلیل استخراج معادن و راه‌های زیرزمینی می‌باشد یا خشک‌سالی؟ یا ضعف فعالیت‌های زراعتی؟ یا چهار برابر شدن تقاضا به آب به خاطر ازدیاد تراکم مردم در این ساحه؟ اگر تمام عوامل بالا در پایین رفتن سطح آب مؤثر باشند، چه کسی و در چه سطحی مسئول می‌باشد؟

در اینجا است که باید به اهمیت استفاده از آنچه نظارت مشارکتی و یا کمیته حقیقت‌یاب مشترک نامیده می‌شود، پی برد. در نخست، شما باید با مقامات دولتی (مرکزی و محلی) و شرکت‌های تطبیق‌کننده (مخصوصاً پیمان‌کاران و عرضه‌کنندگان، مدیر و کارگران شرکت استخراج‌کننده و مشاوران) و نمایندگان قانونی جامعه صحبت کنید. در صورت نیاز، با رهبران تأثیرگذار دینی و سایر جوانب ذی‌دخل برای دست یافتن به یک توافق در مورد اینکه به چه کسی باید پرداخت شود، چه کسی باید پرداخت کند و از کدام اثرات باید نظارت شود و با چه روش‌هایی باید نظارت صورت گیرد، با کدام معیارها و چگونگی به وجود آوردن اصلاحات نیز صحبت کنید.

مطمئناً بحث‌ها و دیدارهای زیادی را می‌طلبد تا توافق حاصل شود. شما ممکن است به کمک یک شخص میانجی و یا شخص سومی نیازمند باشید. چون دولت و شرکت ممکن است که به شما باور نکنند؛ اما ارزش یک بحث و گفتگو می‌تواند چشم‌گیر و زیاد باشد. اگر شما بتوانید قبل از اینکه کی، چه را و چگونه، بر طبق کدام معیار و چه کسی متحمل هزینه آن می‌شود به یک توافق دست پیدا کنید. بعداً برای تمام مردم ذی‌دخل در پروسه، مشاجره و منازعه کردن در مورد اعتبار نتیجه نظارت، با اصول از قبل توافق شده بسیار مشکل خواهد بود. بحث‌ها و گفتگوهای زیاد باعث ایجاد اعتماد و ارتباط بهتر و همچنین مطرح کردن نگرانی‌ها در آغاز پروسه می‌شود. همچنین باعث ایجاد رویکردی سازنده و مشترک توسط جامعه‌ی مدنی می‌شود.

انجام یک مطالعه ابتدایی

یک مطالعه‌ی ابتدایی (همچنان بنام نیمرخ/نگاره/ و پروفایل جامعه نیز شناخته می‌شود) از طریق عکس، ویدیو، نقشه و اظهارات نشان می‌دهد که وضعیت امروزی جامعه، قبل از شروع پروژه استخراج منابع چگونه است. مطالعه‌ی ابتدایی می‌تواند شامل موارد زیر نیز باشد: تاریخ اجتماع، تعداد مردمی که در ساحه استخراج زندگی می‌کنند، چگونگی امرارمعاش و زندگی آن جامعه، (با ثبت مقدار و تعداد منابع آبی و غذایی، دسترسی به امکانات و خدمات اساسی و اثرات آن بر فرهنگ)، همچنین وضعیت مالکیت زمین و وضعیت مالکیت اعضای جامعه.^{۳۵۱} بهتر است نتیجه‌ی مطالعه‌ی ابتدایی توسط عوامل جنسیت، قومی، وضعیت اجتماعی و اقتصادی تفکیک گردد.

مطالعه ابتدایی جوامع و جامعه‌ی مدنی را برای درک شدت، مقیاس و محتوای (scale and scope.severity) اثرات منفی ناشی از تطبیق پروژه کمک می‌کند. همچنین به شما امکان سنجش تفاوت بین وضعیت قبل از استخراج و بعد از استخراج را می‌دهد.^{۳۵۲}

برای مثال، یک جامعه چنین اعتقاد دارد که مزه‌ی آبشان در نتیجه‌ی فعالیت‌های معادن و حفاری نفتی تغییر کرده است. اگر به دولت و یا شرکت مربوطه در رابطه با این مشکل مراجعه کنند، چنین می‌گویند که مزه‌ی آب قبلاً هم همین‌طور بوده و فعالیت‌های آنان باعث این تغییرات نشده است. معلومات ابتدایی یک مدرک مفید در این وضعیت بوده و نشان‌دهنده‌ی سند درباره کیفیت آب قبل از استخراج معادن می‌باشد. در صورت امکان، جوامع باید از آمار رسمی که از سازمان‌های حفاظت زیست‌محیطی به دست می‌آورند، استفاده کنند. چون اگر کشمکش‌ها و تنش‌ها بالا برود بعداً دولت این آمار را پخش نخواهد کرد.

طریقه‌های سندسازی و نظارت: بهتر است جمع‌آوری معلومات ابتدایی و نظارتی مطابق به یک سند استاندارد و قابل کاربرد در محکمه باشد. این کار باعث تقویت جایگاه جامعه در اتخاذ استراتژی‌های جایگزین می‌شود؛ مانند دعوی قضایی بین‌المللی و داخلی؛ بعضی موارد وجود دارد که پیشرفت مذاکرات به‌کندی مواجه می‌شود و مدت دعوا بسیار طولانی می‌گردد، در این مدت پروژه‌ی استخراج معادن ادامه خواهد داشت و مشکلات به‌صورت فزاینده‌ای افزایش خواهد یافت.^{۳۵۳}

انواع اطلاعات

در اینجا انواع مختلف اطلاعات برای آغاز پروژه و یا فعالیت‌های دیگر جمع‌آوری می‌گردد، این اطلاعات شامل موارد زیر می‌گردد:

مصاحبه و دیدار: مصاحبه‌های انفرادی یا دیدارهای گروهی، هر دو نیازمند آمادگی قبلی برای آماده‌کردن سؤال‌ها و تحقیقات درباره اشخاص و وضعیت‌ها می‌باشد.

نوت برداری: تمام اطلاعات مهم درباره فعالیت استخراج معادن را که در جریان گفتگوهای عادی، گزارش‌ها، اخبار، مصاحبه‌های رسمی، به شمول اتفاقات مهمی که رخ می‌دهد در یک کتابچه به‌صورت منظم و با جزئیات یادداشت کنید. خود را مطمئن بسازید که یادداشتان تا حد ممکن مفصل و با جزئیات است و برای هر نوت، تاریخ، زمان، محل اتفاق حادثه، نام‌ها و موقعیت‌های مردمی را که در جریان بوده‌اند، نیز بنویسید.

تحلیل اسناد: عبارت از تحلیل و تجزیه‌ی اسنادی مانند سیاست‌های شرکت‌ها و دولت، روزنامه‌ها و گزارش‌های سازمان‌های غیردولتی می‌باشد.^{۳۵۴} شما این اطلاعات را می‌توانید به شکل آنلاین یا به‌صورت شخصی به دست بیاورید.

متخصص: در بعضی موارد، ناگزیر از جستجوی نظر یک متخصص درباره‌ی یک موضوع هستید (مانند آزمایش نمونه‌ی آب، تفسیر قرارداد معدن، ارزیابی مستقلانه EIA یک شرکت) یا جاییکه می‌توان اطلاعات بیشتری پیدا کرد.

سروی: عبارت از انکشاف یک پرسشنامه‌ی استاندارد و به‌دست‌آوردن پاسخ نمایندگان انتخابی مردم به‌خاطر به‌دست‌آوردن یک آمار مبتنی بر جامعه می‌باشد. سروی می‌تواند از طریق دیدوبازدید رودرو و یا از طریق تلفون انجام گیرد.

احصائیه (آمار) رسمی: آمار و ارقام رسمی را به دست بیاورید. به گونه مثال، پروفایل یک تعداد افراد در یک ساحه‌ی مشخص، امراض، بهداشت، آموزش، پرداخت مالیات و غیره. بعضی جاهایی که می‌توانید این معلومات را پیدا کنید: وبسایت دولت شما، گزارش‌های داده‌شده به پیمان نهادهای نظارتی سازمان ملل، وبسایت نمایندگی‌های مختلف سازمان ملل مثل سازمان صحت جهانی، یونیسف یا پیمان نهادهای نظارتی. در اغلب اوقات ادغام و ترکیب این آمارها با داستان‌های شخصی بسیار مفید می‌باشد.

مدارک و شواهد دیداری: ممکن است که شما یک عکس یا فیلم ویدیویی را از اشخاصی که با آن‌ها مصاحبه کرده‌اید و یا از ساحه‌ی سرمایه‌گذاری پروژه بردارید. قبل از استفاده‌ی عکس، شما باید اجازه‌ی صاحب عکس یا اجازه‌ی شخصی که در عکس می‌باشد را بگیرید. برای مثال، شما ممکن است از یک‌خانه عکس بگیرید.

ویدیو: ویدیو می‌تواند یک ابزار مفید و مؤثر برای نشان‌دادن وضعیت جاری باشد که باعث تغییر در سیمای بشری گردیده است. ویتنس یک ابزار برنامه‌گذاری حمایت ویدیویی دارد که ممکن است برای شما مفید باشد تا در این رابطه بیشتر بیاموزید.

نقشه: نقشه‌ها یک وسیله‌ی مفید بوده که به صورت دستی هم می‌توانند ترسیم شوند و به اشکال مختلف وجود دارند. مثل نقشه‌های رسمی دولتی یا یک شرکت، یا نقشه‌های آنلاین انکشاف داده‌شده برای نشان دادن درگیری‌های اجتماعی در اطراف مواد استخراجی سایت. برای مثال شما قصد تهیه‌ی تصاویر از سرزمین‌های بومی را دارید و نمایش اینکه، این سرزمین‌ها چگونه تحت تأثیر پروژه‌های سرمایه‌گذاری قرار گرفته‌اند.^{۳۵۵}

وسایل صوتی: شاید شما به ضبط مصاحبه‌ها یا مشورت‌ها توجه کرده باشید. بسیار مهم است که درباره‌ی استفاده از مواد ضبط‌شده در شروع مصاحبه و رضایت شرکت‌کنندگان بحث کنید.

اخطار: نوت‌برداری در هنگام مصاحبه می‌تواند مفید باشد زیرا دستگاه ضبط کننده‌ی صدا بعضی اوقات خراب می‌شود.

شیوه‌های مشارکتی

حالا ما به شیوه‌های مشخص‌تر جمع‌آوری معلومات درباره جوامع محلی می‌رسیم. این شیوه‌های مشارکتی می‌تواند توسط جامعه رهبری و به کار برده شود.

ارزیابی مشارکتی سریع: این روش برای تسهیل کردن شریک‌سازی معلومات، تحلیل و عمل بین جوانب ذی‌دخل از تحرک و کار گروهی استفاده می‌کند. اصول اصلی این نگرش عبارت است از: اشتراک، کار تیمی، آموزش از مردم و با مردم، استفاده از روش مثلث شکل (جمع‌آوری حداقل سه منبع برای عین معلومات) انعطاف‌پذیری و نادیده گرفتن معلومات اضافی (فقط جمع‌آوری معلومات کافی برای اتخاذ تصمیم درست).^{۳۵۶}

ترسیم و مدل‌سازی: با استفاده از این روش از مردم خواسته می‌شود تا بعضی جنبه‌های واقعی زندگی‌شان را توسط رنگ و یا اشیای مختلف دیگر ترسیم نمایند. دهقان می‌تواند مزرعه و یا خرمن خویش را نمایش داده و درباره تغییراتی که مواجه می‌گردد توضیحات دهد. مردم بومی می‌توانند زمین‌های آبا و اجدادشان و موقعیت‌های مختلف گیاهان شفا بخش و یا جاهایی که تشریفات مذهبی‌شان را انجام می‌دادند ترسیم کنند. ترسیم و مدل‌سازی باعث انگیزه در بحث گردیده و گفتگو درباره مشکلات اصلی که اعضای جامعه تجربه کرده‌اند و همچنین ترس و توقعاتی که آن‌ها دارند را تسهیل می‌کند.^{۳۵۷}

مباحث گروه تمرکز: یک گروه تمرکز شامل شش تا دوازده نفر می‌گردد، توسط یک تسهیل‌کننده راهنمای می‌گردند. در این جریان اعضای گروه آزادانه و به طور دلخواه درباره یک موضوع صحبت می‌کنند. این یک روش کیفی است که هدف آن به دست آوردن معلومات دقیق درباره تصور، برداشت و عقیده گروه است. موضع مورد بحث گروه تمرکز وسیع‌تر از یک نشست سؤال و جواب می‌باشد.^{۳۵۸}

مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند: در این شیوه معلومات از طریق سؤالات باز جمع‌آوری می‌گردد؛ مانند «درباره وضعیت کار در این ساحه برایم توضیحات بدهید» هدف این نوع مصاحبه‌ها درک دیدگاه اشتراک‌کنندگان است، بجای اینکه هدف، ساختن فرضیات عمومی درباره وضعیت باشد. اگر شخص مصاحبه‌گیرنده بیشتر کنجکاو باشد و بخواهد یک موضوع خاص را دنبال کند در این صورت ممکن است سؤالات بیشتر را مطرح کند، مانند: «شما قبلاً تذکر دادید که... می‌توانید در این باره بیشتر بگویید؟» مصاحبه نیمه‌ساختارمند بیشتر شبیه یک مباحثه است تا مصاحبه‌های رسمی.^{۳۵۹}

Timelines (جدول زمانی): با لیست کردن رویدادهای اصلی زندگی‌شان، اعضای جامعه می‌توانند اثرات عمده یک پروژه سرمایه‌گذاری را که ممکن است تجربه کرده باشند تشخیص دهند. ارتباط واقعات با تاریخ تقریبی آن به تیم ارزیابی کمک خواهد کرد تا تغییرات را با علت آن پیوست دهند. (مثلاً؛ استفاده از مواد کیمیایی توسط شرکت و کاهش کیفیت آب و یا ورود شرکت و تغییر در استفاده از زمین توسط مردم بومی).^{۳۶۰}

دیگرام ون: در این روش، از اشتراک‌کنندگان خواسته می‌شود تا افراد، نهادها و گروه‌های تأثیرگذار جامعه را تشخیص نموده و برای نشان دادن روابط بین افراد، گروه‌ها و نهادها از نمادها و خطوط استفاده کنند. این عمل نیز ممکن است در ترسیم بهتر موضوع، سهم‌گیرندگان و جوانب ذی‌دخل را کمک کند.^{۳۶۱}

قصه‌گویی: با استفاده از این روش، شما ممکن است از مردم بخواهید تا درباره زندگی‌شان صحبت کنند. به‌شمول لحظات خوش و رویدادهای مهم. حقایق مهم می‌تواند از این داستان‌ها استخراج گردد. این روش بسیار غیررسمی است و در ارائه یک تصویر کلی از وضعیت کمک می‌کند.

تصاویر: این روش عبارت از نشان دادن تصاویر، عکس و یا مثال‌های دیگر به مردم می‌باشد، از آن‌ها خواسته می‌شود، بگویند که این عکس‌ها و تصاویر چه چیزها را برایشان ارائه می‌کند. بعضی از مردم زمانی که ارتباط تصاویر را با تجارب شخصی‌شان پیدا می‌کنند یک حس اشتیاق برایشان دست می‌دهد. استفاده از تصاویر ممکن است در تشخیص موضوعات حساس کمک کند و مطمئناً اجازه خواهد داد تا بالای یک موضوع، آزادانه بحث و تبادل نظر صورت گیرد.^{۳۶۲}

نقش‌گزاری: با استفاده از این روش، از اشتراک‌کنندگان خواسته می‌شود تا یک نقش را بازی کنند. ضروری نیست که نقش در مورد وضعیت موردنظر باشد. شما می‌توانید زمینه را فراهم کرده و نقش‌های مختلف را به هریک از اشتراک‌کنندگان اختصاص دهید (منحیث مدیر شرکت، نماینده دولت محلی، یک دهقان و یا یک کارگر مهاجر استخدام‌شده توسط شرکت). در جریان بازی، اشتراک‌کنندگان اجازه ندارند، نقششان را رها کنند. این عمل اشتراک‌کنندگان را قادر می‌سازد تا برداشتشان از وضعیت را بدون تذکر دادن مستقیم بیان کنند. این حرکات شما را وادار می‌سازد تا به ارتباطات غیرشفاهی و رفتارهای متفاوت توجه کنید. شما می‌توانید از اشتراک‌کنندگان تقاضا نمایید تا نقششان را بعد از وقت معین تغییر دهند. این روش برای افراد جوان کارایی بیشتر دارد و در مواردی که اطفال در یک شرکت کار می‌کنند می‌تواند بسیار مفید باشد.^{۳۶۳}

شکل ۲۸، حقوق و دموکراسی، ارزیابی اثرات حقوق بشر

راه‌حل مشارکتی (Participatory water monitoring): یک فرایند مشارکتی نه تنها علمی است، بلکه اجتماعی، فرهنگی و سیاسی برای جمع‌آوری و تحلیل داده‌های موثق، ایجاد اعتماد در ارایه نتایج نیز می‌باشد. این خود، تلاشی برای شناسایی و تشریک‌مسانی برای حل مشکلات ناشی از اثرات درک شده و یا واقعی می‌باشد. در اینجا یک سلسله نگرش‌های متفاوت می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد مانند، دیده‌بانی دوام‌دار جامعه، دیده‌بانی ناظرین جامعه از نظارت شرکت، یک کمیته نظارتی متشکل از جوانب ذی‌دخل (یک کمیته حقیقت‌یاب مشترک) و یا قرارداد با یک متخصص تکنیکی مستقل.^{۳۶۴}

انواع اثرات

در اینجا اثرات متفاوت وجود دارد که می‌توان از آن‌ها نظارت کرد. تعدادی از ابزارها و جداول توسط جامعه مدنی و دیگر کشورها انکشاف داده شده است تا بتوان به وسیله آن‌ها کار را آغاز کرد. در یادداشت‌های پایانی ما نام‌ها و مکان‌هایی که شما می‌توانید راهنمایی‌های نظارت را دریابید به شما می‌دهیم. به شمول نظارت از اثرات کاوش‌ها و استخراج معادن در مقیاس‌های پایین،^{۳۶۵} بالای صحت و رفاه افراد جامعه^{۳۶۶}، بالای زنان^{۳۶۷}، حقوق بشر،^{۳۶۸} و محیط‌زیست.^{۳۶۹}

نظارت از برنامه‌های محیطی و مدیریت اجتماعی را که شرکت با MoMP به‌خاطر به‌دست‌آوردن جواز آن تنظیم کرده است نباید فراموش کرد. اکثراً ESIA و ESMP توسط شرکت به‌خاطر به‌دست‌آوردن جواز انجام داده می‌شود (صرف یک تمرین تک کردن چوکات) بعد در طاقچه‌ها بدون تطبیق باقی می‌ماند. اینجا، همچنان، جامعه مدنی می‌تواند در ایجاد ابزار و امکانات برای تطبیق ESMP نقش بازی کند، مانند استفاده از شبکه مشارکتی برای نظارت از اجراءات و دادن دستور توقف کار در صورت ضرورت.

با کدام معیارها دولت تصمیم می‌گیرد تا یک شرکت خدمات عامه را فراهم سازد و یا زیربنایها را بسازد (سیستم آبرسانی، پل و شاهراهها)، یا وقتی که یک کشور دارایی‌های عامه را به یک شرکت می‌فروشد، یک قرارداد امضا خواهد شد تا مسئولیت‌ها و وظایف هر یک از جوانب را در قبال این قرارداد روشن سازد. این قرارداد شامل جزئیات خریداری‌ها، چهارچوب زمانی و قیمت می‌باشد. این قرارداد ممکن است شامل ایجاد اشتغال، سرمایه‌گذاری در جامعه توسط شرکت و یا حفظ حقوق بشر و محیط‌زیست باشد. این به‌خاطر مقایسه اجراءات شرکت می‌باشد. اگر شرکت در به دست آوردن این اهداف ناکام گردد، طوری که در قرارداد آمده است ممکن با جریمه قانونی و مالی مواجه گردد.^{۳۷۰}

جدا از قرارداد بین شرکت و دولت، شما می‌توانید از توافق قراردادی با دولت، بانک‌ها و یا موسساتی که این سرمایه‌گذاری را تمویل می‌کنند نظارت کنید. قرض‌دهندگان به خاطر اینکه به پروژه پول می‌دهند شرایط خاص و مطابق میل خود را تحمیل می‌کنند. این‌ها ممکن است محدود به اوضاع و شروط مالی باشد؛ مانند اینکه بازپرداخت پول در چه زمانی صورت گیرد؛ و یا ممکن است این‌ها شامل ساحات وسیع‌تر

شکل ۲۹، نقشه نظارت بر قرارداد بانک جهانی

گردد، مانند؛ محیط‌زیست، معیارهای کار و غیره. اگر دولت وجوه موردنیاز پروژه را فراهم کند ممکن است شروط خاص خود را نیز تحمیل کند مانند اینکه چه تعداد شغل باید ایجاد گردد، این معلومات به‌خاطر مقایسه اجراءات هست و باید توسط شرکت استفاده گردد.^{۳۷۱}

شما می‌توانید به کمک مشاوران، خواندن و درک قراردادهای دیگر صنایع استخراجی.^{۳۷۲} مانند صنایع استخراجی، نقشه نظارت بر قرارداد بانک جهانی بر این قراردادها را نظارت کنید.^{۳۷۳}

مطابقت باسیاست محافظتی، مانند معیارهای اجرای IFC، به کمک سیاست‌های محافظتی مبتنی بر جامعه.^{۳۷۴}

سیاست آگاهی‌دهی و عملکرد دولت و شرکت‌ها

جامعه مدنی یک نقش مهم را برای اطلاع‌رسانی در مورد سیاست‌ها و عملکردهای دولت در سطوح مرکزی، ولایتی و محلی دارد. همچنان درباره تعدادی از شرکت‌هایی که در تطبیق پروژه استخراج منابع سروکار داشته است. ما در این رابطه چندین ساحت کلیدی را که شامل: شفافیت، امنیت، کاوش‌ها و پروسه استخراج معادن در مقیاس کوچک و ظرفیت‌های محلی می‌گردد پیشنهاد می‌داریم.

شفافیت

پیش‌ازاین نیز تحرک و توجه زیاد در مورد شفافیت مزایده قراردادهای و مدیریت عواید در افغانستان وجود داشته است. در اینجا ما دو اقدام اضافی دیگر را که منجر به بهبود شفافیت و دسترسی به اطلاعات می‌گردد پیشنهاد می‌نمایم.

ایجاد یک مرکز معلوماتی اینترنتی ملی

NRMN می‌تواند یک مرکز معلوماتی اینترنتی را بسازد تا آخرین انکشافات در مورد منابع طبیعی را سندسازی نموده، منابع اطلاعات مختلف قابل‌دسترس را جمع‌آوری نماید. به‌ویژه ترجمه اسناد قابل‌دسترس به دری و یا پشتو را از وزارت معدن، ابتکار شفافیت صنایع استخراجی افغانستان، بورد مشورتی زیست‌محیطی و اجتماعی برای صنایع استخراجی، واحد ارزیابی و تحقیقات افغانستان، خبرگزاری پژواک؛ گزارش‌های مرتبط را از دیده‌بان شفافیت افغانستان، دیده‌بان افغانستان، نهاد ناظر جهانی (Global Witness) و سایت‌های اینترنتی دیگر مانند بانک جهانی، GOXI و دیگر منابع، جمع‌آوری نمایند. یک مثال خوب سایت ملی، وب‌سایت «نفت در یوگاندا» می‌باشد که هدف آن گرفتن معلومات در مورد نفت یوگاندا می‌باشد.^{۳۷۵}

شکل ۳۰، کارتون شبکه محیط‌زیست

Transparency, inclusiveness and trust all depend on stakeholder identification and dialogue.

جامعه مدنی، به ویژه NRMN، می‌تواند در دسترسی معلومات راجع به منابع طبیعی در مرکز معلوماتی ملی کمک کند، مانند انتشار فشرده سیاست درباره منابع طبیعی در افغانستان. این سیاست با ارائه نمودن نقشه و گراف موضوعات به این سؤالات پاسخ می‌گوید که کی؟ چه چیزی را؟ و در کجا باید انجام دهد، مانند همین، فشرده سیاست توسط *Cordiad&Openoil* نیز نشر گردیده است. ایجاد یک پروسه گفتگوی ملی

NRMN ممکن است یک جای خوب برای ایجاد یک پروسه گفتگو درباره استخراج معادن، دموکراسی و انکشاف پایدار باشد.

این اقسام گفتگوها می‌تواند به شکل بازدید شخصی، جمع‌آوری مردم از طیف‌های مختلف (دولت، شرکت‌ها، جامعه مدنی، محیط‌ها آکادمی و غیره) باشد تا درباره استراتژی انکشاف اقتصادی و استخراج معادن و پیامدهای آن صحبت کنند. یا این‌ها می‌توانند بخشی از یک کمپین معلوماتی از طریق تلویزیون، رادیو و دیگر رسانه‌ها باشد تا بحث‌های وسیع را درباره اثرات استخراج معادن نه تنها برای جوامع محلی، بلکه در کل در مورد آینده کشور راه‌اندازی نمایند (در مورد زیربناها، عواید و غیره). این دیالوگ‌ها در تعدادی از کشورهای آمریکای لاتین جاهایی که مناظره‌ها درباره استخراج معادن در سطح بالا می‌باشد راه‌اندازی شده است.^{۳۷۶}

امنیت

بدون شک امنیت برای هرکس در افغانستان یک موضوع قابل‌نگرانی است. استخراج معادن نیز نمی‌تواند مستثنا از این نگرانی باشد (در بخش ۳ درباره «امنیت» مراجعه کنید). ما در اینجا دو راه را برای معرفی این موضوع کلیدی توضیح می‌دهیم.

حمایت از تطبیق اصول رضاکارانه (VPs) Voluntary Principles

به‌خاطر تشخیص سابقه وحشتناک نقص حقوق بشر توسط نیروهای امنیتی (به بخش ۳ مراجعه کنید)، در سال ۲۰۰۰ یک گروه دولت‌ها، شرکت‌های استخراج معادن و سازمان‌های غیردولتی NGOs یک ابتکار چندین مأموریتی را بنام اصول رضاکارانه درباره امنیت و حقوق بشر انکشاف داده‌اند.^{۳۷۷}

یک شرکت می‌تواند اصول رضاکارانه را در پروژه‌های مشخصی تطبیق کند. دولت ملی می‌تواند اصول رضاکارانه را در سطح ملی عملی کند و جوانب ذیدخل می‌توانند برای تطبیق اصول رضاکارانه در سطح بین‌المللی کار کنند. از به‌کارگیری اصول رضاکارانه درباره امنیت و حقوق بشر توسط دولت و شرکت در پروژه مس‌عینک گزارش داده‌شده است،^{۳۷۸}

گروه‌های جامعه مدنی می‌توانند نقش کلیدی را در مورد بلند بردن آگاهی از اصول رضاکارانه، گزارش‌دهی و نظارت، ابزار آگاهی‌دهی و راهنمایی، تسهیل آموزش، سازمان‌دهی گفتگوها با جوامع و دولت برای بحث در مورد تطبیق، ایجاد اتحادیه‌ها با مؤسسات غیردولتی NGOs و شریک‌سازی درس‌های آموخته‌شده، حمایت از ارزیابی‌های تشخیص خطر شرکت، دادخواهی برای تصویب اصول رضاکارانه در سطح ملی بازی نمایند.

تقویت شیوه‌های حل منازعه

تا اکنون نه MoMP و نه شرکت‌های بزرگ استخراج معادن در افغانستان، تعهد مشارکتی که سنگ تهداب شیوه‌های حل منازعه را تشکیل می‌دهد نداشته‌اند.

مشارکت جوانب ذی‌دخل عبارت از یک‌نهاد مانند دولت و یا شرکت است که در یک گفتگوی دوجانبی (تنها به‌خاطر پخش اطلاعات نیست) با مردمی که زندگی و فعالیت‌هایشان متأثر می‌شود داخل گفتگو می‌گردد تا به جوانب ذی‌دخل متأثر شده اجازه دهد که در پروسه تصمیم‌گیری و تقویت حسابه‌ی اعمال نفوذ کنند.

عملکردهای دولت مرکزی تا اکنون در مورد مس‌عینک ثابت نساخته است که به‌خاطر جلوگیری از تشدید منازعات حساس است. (در بخش ۳ «امنیت» مراجعه کنید) بر اساس عملکرد شرکت، دیده می‌شود که شرکت MCC در عینک به‌صورت عمده مشارکت جوانب ذی‌دخل را عملی نکرده است (جدا از تعداد جلسات سازمان‌دهی شده توسط دولت مرکزی همراه با ذینفعان محلی و نمایندگان MCC) و شیوه‌های جلوگیری از منازعه را نیز در مراحل انکشاف و کاوش معدن مس‌عینک اتخاذ نکرده است.

به‌صورت ساده، مشارکت جوانب ذی‌دخل (ذینفعان) در افغانستان و همچنان برای MoMP یک مفهوم جدید است. شرکت‌هایی که در افغانستان سرمایه‌گذاری کرده‌اند دارای شیوه‌های مشارکتی مدرن نیستند. در حقیقت اکثریت چینی‌ها و دیگر شرکت‌های دولتی که در خارج سرمایه‌گذاری می‌کنند تنها با دولت مرکزی مذاکره می‌کنند. این‌ها یک سیاست غیر مداخله‌ای و متکی به صلاحیت دولت برای رسیدگی به موضوعات اجتماعی را تصویب کرده‌اند، این سیاست شبیه یک عدم مشارکت فعال به نظر می‌رسد.

شرکت‌های دولتی ممکن است تصور کنند (تصور نادرست) که دولت محلی و منطقه‌ای رابطه خوب با دولت مرکزی دارد. ممکن است با

موافقت دلالتان قدرت محلی مسیر دولت را تعقیب کنند. شرکت‌های چینی‌ها ممکن باور داشته باشند که حقوق بشر یک توطئه از جانب کشورهای غربی است و به نهادهای جامعه مدنی به‌هیچ‌دست‌گماشته غرب ببینند و به آن‌ها اعتماد نکنند. شرکت‌های دولتی چین در آوردن کارگران چینی شهرت دارند تا اینکه کارگران را از محل استخدام کنند. هزینه منازعه: تجارب عملی ساحوی در

کشورهای متأثر شده از منازعه و کشورهای با خطر بلند به‌صورت تکراری نشان داده است که شیوه‌های مشارکت محدود جوانب ذی‌دخل می‌تواند منجر به منازعه و نتایج منفی گردد. شرکت‌های چینی‌ها به‌صورت ویژه از نتایج منفی و زیان‌های آن منجیت نتیجه منازعه‌ی شرکت با جامعه و عدم عکس‌العمل دینامیک در مقابل منازعه موجود رنج‌برده‌اند. درحالی‌که مثال‌های زیادی در این باره وجود دارد، یک

تعدادی کمی از آنها شامل پروژه‌های برق‌آبی شرکت‌های چینی در میانمار است که به‌صورت ناگهانی در سال ۲۰۱۱ متوقف گردیدند. در جنوری سال ۲۰۱۲، در پروژه سینهو گروه در سودان کارگران بالای پروژه حمله کردند که در نهایت منجر به مفقود شدن ۲۰ کارگر چینیایی گردید. چند روز بعد، ۲۵ کارگر چینیایی در مصر توقیف گردیدند.^{۳۷۹}

تحقیقات علمی جدید نشان می‌دهد که نتایج این‌گونه اثرات منفی ناشی از اثر متقابل بین یک پروژه و منازعه به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم باعث مصارف مالی می‌گردد. به‌شمول اولین ضایعات به‌خاطر تأخیر و توقف پروژه.

مصارف دیگر شامل مصارف زمانی کارمندان در مورد مدیریت امنیت، افزایش مصارف امنیتی، مصارف تعدیلات و تغییرات پروژه، مصارف بلند بیمه، کاهش پویایی و مصارف بلند ترانزیت، خسارت مادی ملکیت‌ها و یا زیربناها، افزایش مصارف سرمایه‌ای، افزایش مصارف پرسنل (از دست دادن زندگی، گروگان‌گیری، توقیف‌ها، معاشات بلند برای نگهداری و حفاظت) هزینه از دست رفتن شهرت و قیمت سهم، مصارف دعوای قضایی، بالاخره پرداخت جریمه‌ها و جبران خسارت می‌گردد.^{۳۸۰}

شیوه‌های حل منازعه چیست؟

یک نگرش برای حل منازعه در پروژه‌های استخراج معادن در مشارکت بامعنی هدفمند و دوام‌دار جوانب ذی‌دخل نهفته است. در شیوه‌های حل منازعه تلاش می‌شود تا از منازعات خشونت‌آمیز با انکشاف دادن استراتژی‌های آگاهانه مدیریت منازعه جلوگیری گردد.^{۳۸۱}

انکشاف خطوط رهنما و مواد آموزشی

جامعه مدنی می‌تواند در مورد شیوه‌های حل منازعه برای دولت و شرکت‌ها خطوط رهنما و مواد آموزشی تهیه نماید تا اطمینان حاصل نماید که استخراج منابع منازعات را تشدید نکرده و برای آوردن صلح در افغانستان کمک می‌کند. انجام این کار می‌تواند زمانی مفید باشد که با مشارکت ائتلاف وسیع جامعه مدنی، نهادهای تجارتي و نمایندگان دولت صورت گیرد. گرچه این مفهوم کاملاً متفاوت است، اتحادیه نفتی اروپا در سودان به همین شکل اصول تجارتي را برای شرکت‌ها انکشاف داده است. به‌شمول شرکت‌های چینیایی که در سودان مصروف کار و عملیات هستند. این اصول تجارتي مبتنی بر قانون بین‌الملل، معیارهای رضاکارانه رفتار تجارتي و توافق‌نامه فراگیر صلح سودان می‌باشد.^{۳۸۲} شما می‌توانید این خطوط رهنما و وسایل آموزشی را نه‌تنها برای شرکت‌ها بلکه برای وزارتخانه‌های دولتی نیز مبتنی بر تعداد منابع انکشاف دهید، به‌شمول:

- تحلیل خود شما از منازعه، ترجیحاً انکشاف داده‌شده در قالب روش مشارکتی، دانش در مورد اثرات و مزایای یک پروژه انکشافی منابع طبیعی، در مطابقت با قوانین بین‌المللی و بهترین روش.
- تحلیل‌های موجود در مورد تأثیرات متقابل منابع طبیعی و منازعه در افغانستان، مانند گزارش جدید تهیه‌شده توسط موسسه دیده‌بان افغانستان که شامل پیشنهاد سیاست‌هایی مانند در جریان قرار دادن دلالتان قدرت منطقه‌ای و محلی، مدیریت رقابت

بالای عرضه زغال‌سنگ بین استفاده‌کنندگان صنعتی و خانوارها، شریک کردن فراگیر سود با تعریف وسیع از ساحه تحت پوشش.

- راهنمای عمومی روش‌های حل منازعه؛ برای استخراج منابعی که شامل راهنمای International Alert (تحلیل موضوعات مشارکت جوانب ذی‌دخل، اسکان دوباره، جبران خسارت، مردم بومی، حقوق بشر، تنظیمات امنیتی، فساد و شفافیت)^{۳۸۳} ابزار «جلوگیری از منازعه در جریان اکتشافات» به زبان چینیایی نیز قابل دسترس می‌باشد.^{۳۸۴} و یا ارزیابی سریع منازعات و صلح در پروژه که توسط برنامه زیست‌محیطی سازمان ملل تهیه شده است، می‌گردد.^{۳۸۵}

کاشی و استخراج معادن در سطح کوچک

در اول جمع‌آوری معلومات معتبر درباره مقیاس و اهمیت ASM، بلند بردن آگاهی در مورد اینکه چه تعداد مرد، زن و اطفال در معادن سنگ، ASM طلا، لاجورد، سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی کار می‌کنند بسیار مهم است. همچنان معلومات در مورد اینکه چه تعداد وابستگان را این کارگران و تجارتشان حمایت می‌کند. خطرها و

شکل 31، قانونی سازی ASM ی سازی

اتفاقات ناگوار که این‌ها مواجه خواهد شد (مانند مرگ، کار اجباری، تهدید و ترس) ارزش واقعی و پتانسیل اقتصادی منابعی که این‌ها استخراج می‌کنند و انتقالات غیرقانونی و یا گروه‌های مسلح که این‌ها حمایت می‌کند نیز دارای اهمیت ویژه می‌باشد.

تاریخ به اثبات رسانیده است که ممانعت از استخراج معادن به شکل غیرقانونی مؤثر نبوده و ممکن است مشکل را پیچیده‌تر کند. در عوض، گروه‌های جامعه مدنی می‌توانند از رسمی‌سازی استخراج معادن در سطح کوچک حمایت کنند؛ زیرا این پروسه‌ای است که می‌تواند حداقل، استخراج معادن در سطح کوچک را در داخل اقتصاد رسمی بیاورد. طوری که در شکل دیده می‌شود با این کار یک بعد پروسه شکل قانونی به خود می‌گیرد.^{۳۸۶} MoMP بعضی اقدامات برای رسمی‌سازی ASM را انجام داده‌اند، اما جامعه مدنی می‌تواند نقش بزرگ‌تری را در این پروسه بازی کند.

برای درک بیشتر از موضوع، گام بعدی رسمی‌سازی است. رسمی‌سازی این بخش چالش‌برانگیز است، اما نگرش موفقانه نیازمند ترکیب از دستور و اقدامات کنترلی بانگیزه اقتصادی و اقدامات سازمانی و نهادی می‌باشد.^{۳۸۷} جامعه مدنی می‌تواند پروسه‌ای را برای رسمی‌سازی ASM در افغانستان با در نظر داشت شاخصه‌های ثابت، چندبعدی بودن، موجودیت چندین سهم‌گیرنده در پروسه، استفاده از ابزار و نگرش پالسی عامه، ازدیاد دسترسی به معلومات درباره ASM و زنجیره‌های نظارت و انکشاف یک دیدگاه درازمدت برای ASM انکشاف دهد.^{۳۸۸} یک تعداد منابع از طرف اتحادیه مسئول برای استخراج معادن (Alliance for Responsible Mining)، سازمان

بین‌المللی کار، گزارش نهایی نهاد ابتکار انکشاف پایدار، استخراج معادن و منرالها و نهادهای بیشتر دیگر در این زمینه،^{۳۸۹} برای کمک به این پروسه قابل دسترس می‌باشد.

ظرفیت‌های محلی

طوری که شما در بخش ۳ آموختید، در صنعت استخراج معدن و نفت، در محلات استخراج گاز، برای کارگران ساده سطح اشتغال بسیار پایین است. در عوض، استفاده از ظرفیت‌های محلی یگانه راه امیدبخش برای استفاده از مزایای اقتصادی-اجتماعی در جریان پروژه‌های استخراج معادن می‌باشد. حداکثر ساختن ظرفیت‌های محلی حس تجارتي را، هم برای دولت و هم برای متصدیان پروژه می‌دهد. از جانب دیگر مزیت‌های زیادی برای باشندگان و جوامع متأثر شده دارد. برای دولت، عوامل خروجی صنایع استخراجی برای اقتصاد بیشتر از مساعدت مستقیم پروژه‌های استخراجی تولید سود می‌کند. استفاده از ظرفیت‌های محلی به صورت بسیار عمده می‌تواند مصارف حمل‌ونقل طولانی و پروسه‌یچر زمان‌گیر اداری را برای متصدی پروژه در صورتی که بتواند کالا و خدمات معیاری را تهیه کند به نحو قابل ملاحظه‌ای کاهش دهد. برای باشندگان کشورهای غنی از منابع طبیعی و کشورهای متأثر شده توسط پروژه‌های انکشاف منابع، ظرفیت‌های محلی می‌تواند یک فرصت برای اشتغال‌زایی و سکتور خصوصی باشد، در صورتی که شغل‌های ایجاد شده درازمدت‌تر از زمان پروژه استخراج منابع باشد.^{۳۹۰}

جامعه مدنی می‌تواند نقش بسیار عمده را در دادخواهی برای ایجاد مقررات بیشتر از جانب دولت و شرکت‌ها، نظارت از تطبیق ظرفیت‌های محلی (مخصوصاً پیش‌بینی و پیشنهاد راه‌حل برای رسیدگی به موضوعاتی که در بخش ۳ آمده است) و پخش معلومات و ابزارها برای تطبیق بازی کند. حداکثر ساختن ظرفیت‌های محلی ضرورت بیشتر از ایجاد یک سیاست و یا مقرر از طرف شرکت و یا دولت دارد. این ضرورت به انتقال دانش، نوآوری و آموزش‌های تقویتی و انکشاف مهارت‌ها دارد.^{۳۹۱} انکشاف دادن این مهارت‌ها نیاز به زمان درازتر دارد؛ بنابراین هر عملی که به خاطر بلند بردن ظرفیت‌های محلی صورت می‌گیرد باید در زمان مناسب و در فضای وسیع‌تر صورت گیرد.

پروژه‌های USAIDMIDAS می‌تواند مثالی از یک ابتکار برای حمایت از انکشاف سکتور خصوصی باشد. این‌ها حاوی تعداد زیادی از پیشنهادها، مانند ادغام کردن سطوح جامعه محلی، کسب‌وکار در زنجیره‌های استخراج معادن برای حمایت از انکشاف جامعه می‌باشد. این‌ها همچنان اشاره به ضرورت کمک‌های تخنیکی و سیاست مناسب می‌کند. به خاطر آنکه تا اکنون SMEs به‌تنهایی خود در صنایع استخراجی موفق نبوده است. این‌ها همچنان شاهد همکاری خصوصی و دولتی بین دولت، شرکت‌های تجارتي ملی، جوامع محلی و سرمایه‌گذاران به‌حیث ابزار کلیدی برای به‌دست‌آوردن هدف بهبود فراگیر سطح زندگی وضعیت کار در تمام ساحات استخراج معادن در افغانستان می‌باشد.

ایجاد پاسخ‌گویی

تمرکز راهنمای آموزشی ابزارهای در حال انکشاف برای جلوگیری از عدم شفافیت و مشارکت سازنده می‌باشد. شما در عین زمان ضرورت به آمدگی برای ایجاد حسابدگی و وسایل جبران خسارت در مقابل آسیب‌های احتمالی دارید.

برای دادخواهی برنامه‌ریزی کنید و برای جوانب ذی‌دخل نقشه تهیه کنید

طوری که زمان و منابع برای جامعه مدنی محدود است. داشتن آگاهی کامل، برنامه از قبل طرح شده به خاطر اعمال نفوذ و تطبیق سیاستها و شیوهها برای یک پروژه استخراج معادن صلح‌آمیز بسیار مهم می‌باشد. استفاده از راهنماهای آموزشی، یک‌راه برای کسب اطلاعات است. لطفاً به خاطر داشته باشید که در زمان استفاده معلومات که در این راهنمای آموزشی گنجانیده شده‌اند (مخصوصاً درباره قوانین) شما همیشه ضرورت دارید تا این معلومات را بازبینی نمایید که آیا معلومات جدید و دقیق است و یا خیر.

NRMN اهداف خود را به خاطر پیشرفت مؤثر، شفاف، متوازن، پایدار و بهره‌برداری صلح‌آمیز از منابع طبیعی و اقتصادی افغانستان تعیین کرده است. سازمان‌های انفرادی ممکن است اهداف مشخص بیشتر داشته باشند. به خاطر پیشرفت به سوی این اهداف و یا اهداف سازمان‌ها، یک استراتژی حمایتی می‌تواند بسیار مفید باشد تا بتوانید از زمان و منابع محدود استفاده اعظمی نمایید. دادخواهی، یک پروسه استراتژیکی است تا بالای سیاستها و شیوههایی که زندگی مردم را متأثر می‌کند اعمال نفوذ کند.^{۳۹۲} در این پروسه ارزیابی وضعیت و تعیین اهداف در قدم اول می‌باشد.

ترسیم نقشه جوانب ذی‌دخل یک عنصر کلیدی می‌باشد. تشخیص مردم (جوانب ذی‌دخل) که به خاطر مقیاس نفوس و اهمیتشان در سیستم مهم است. در استخراج منابع، سیستم می‌تواند تعدادی زیادی از چیزها باشد؛ مانند یک منبع معین، طریقه‌های زندگی یک جامعه، یا استخراج به‌حیث یک موضوع ملی.^{۳۹۳} با ترسیم نقشه مردم دخیل در پروژه و ساحه نفوذشان، شما می‌توانید توازن دوباره در دینامیک قدرت ایجاد کنید. همکاران و هم‌پیمانان بالقوه را تشخیص دهید. در دادخواهی و استفاده از زمان و منابع محدود بیشتر متمرکز و استراتژیکی باشید.

این یک وسیله برای ترسیم جوانب دخیل می‌باشد:^{۳۹۴}

۱. تنظیم؛ برای ترسیم نقشه جوانب ذی‌دخل افراد در چوکات یک گروه، باهم بحث می‌کند. یک شخص به‌حیث تسهیل‌کننده بحث تعیین می‌گردد. کارتان را با رسم نمودن یک نمودار بزرگ چشم و با دوایر متحدالمرکز آغاز کنید. نزدیک‌ترین حلقه به مرکز بانفوذترین حلقه می‌باشد و بزرگ‌ترین حلقه دارای کمترین نفوذ می‌باشد.

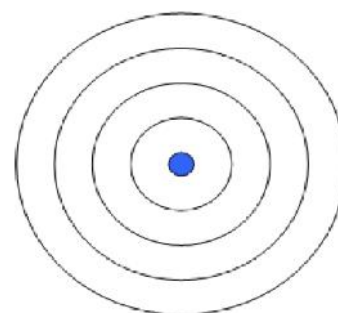

Figure 2 Example of a bull's eye diagram^{۳۹۵}

شکل ۳۲، مثال از دیاگرام نمودار چشم^{۳۹۶}

۱. کانون توافق چیست؟

نقطه مورد توافق سیستم و کانون تحلیل را دریابید (مرکز نمودار چشم) مانند استخراج معادن در سطح ملی، ASM یک منبع مخصوص، یک جامعه مخصوص و غیره. شما می‌توانید یک و یا بیشتر از یک هدف را که در مرحله ۱ آمده انتخاب کنید.

۲. مردم چه کسانی می‌باشد؟ به‌خاطر تشخیص تمثیل‌کنندگان کلیدی (به شمول نهادها، گروه‌ها و افراد) منبع و یا ساحه که شما به‌خاطر تمرکز آن را انتخاب کرده‌اید یک بحث را راه‌اندازی نمایید. شما می‌توانستید با تشخیص اعضای جامعه آغاز کنید و یا ساحه بزرگ‌تر از این.

۳. قدرت آن‌ها چیست؟ در مورد قدرت و درجه نفوذ هر تمثیل‌کننده تشخیص شده بحث کنید و آن‌ها را بر همین اساس رتبه‌بندی کنید. یک سمبل، عدد و یا دیگر علامت در پهلوی نامشان استفاده کنید تا شما را در ثبت قدرت آن‌ها کمک کند.

۴. ترسیم مردم در قالب نمودار چشم. حالا مردم را در دیگرام نمودار چشم، علامت‌گذاری نمایید. باقدرت‌ترین مردم را در نزدیک‌ترین حلقه به مرکز جاسازی نمایید و آن‌هایی که کمترین قدرت را دارند در دورترین حلقه نسبت به مرکز جای دهید. دیگران را بر اساس نفوذشان در حلقات بینی جای دهید.

۵. بازتاب. در مورد نتایج بحث کنید و پرسید که چه اتفاقی خواهد افتاد. به‌عنوان مثال اگر نقش و یا تأثیر یکی از تمثیل‌کنندگان کلیدی عوض می‌گردید، چگونه بالای سیستم و توانایی آن‌هایی که دارای قدرت کمتر هستند، تأثیر می‌کرد. شما همچنان می‌توانستید این اعمال را در دوره‌های مختلف زمانی گذشته انجام دهید تا بفهمید که چگونه تمثیل‌کنندگان کلیدی و نقششان در آخر کار عوض می‌گردد.

۶. ارتباط بین مردم. با نتایج این ترسیمات، شما می‌توانید یک بحث دیگر برای فهم بیشتر در مورد ارتباط بین مردم داشته باشید. شما می‌توانید سؤالات مانند آیا روابط مثبت است و یا منفی؟ چه کسانی در روابط داری تأثیر بیشتری دارند؟ کدام روابط بسیار مهم است مطرح نمایید.

تحقیق پروژه و شرکت

یک گام مهم در برنامه‌ریزی و تعیین استراتژی دادخواهی شما، تحقیق در مورد پروژه و شرکت‌های استخراج منابع است. درباره شرکت‌ها و پروژه‌های استخراج منابع جمع‌آوری نمایید (در مورد خصوصیات شرکت، مالکین، سرمایه‌گذاران، سیاست‌ها و آیین‌نامه‌هایشان، همچنان در مورد اجراء اجتماعی، زیست‌محیطی و حقوق بشری‌شان) در این بخش ما شما را در مورد هر یک از عناصر راهنمای می‌کنیم.^{۳۹۷}

طریقه‌های زیادی برای انجام دادن این تحقیقات وجود دارد. اگر شما دسترسی به اینترنت دارید، به‌صورت آنلاین تحقیقات را در این باره شروع کنید. در بخش پائین «انجام یک مطالعه ابتدایی» و بخش فرعی «راه‌های جمع‌آوری معلومات» به‌خاطر لیست کامل از روش‌های تحقیق مراجعه کنید. همیشه از داشتن یک کاپی معلومات که شما یافته‌اید و سندی که شما از آنجا شما معلومات را یافته‌اید اطمینان حاصل نمایید.

چه چیز را می‌توان در مورد پروژه یافت؟

نام متصدی پروژه را تشخیص و تحقیق کنید. تا حد امکان در مورد پروژه اسناد به‌دست‌آوردید؛ مانند کاپی EIA، جواز (برای کاوش و استخراج) قابلیت انجام مطالعه، برنامه انکشافی و هر نوع اسناد دیگر.

کارکرد شرکت چیست؟

نام تکمیل حقوقی شرکت، سالی که شرکت تأسیس شده است، بخش‌های صنعت که شرکت در آنجا فعالیت دارد، عواید سالانه، جای دفتر اصلی را شناسایی و در مورد تحقیق کنید. موقعیت دفتر مرکزی به‌خاطر به‌دست‌آوردن معلومات بسیار مهم است. به‌طور مثال، اگر دفتر مرکزی داخل کشور باشد؛ جاییکه قانون به شرکت اجازه می‌دهد تا معلومات را محرم نگهداری نماید. مشکل به نظر می‌رسد تا جزئیات را درباره سرمایه‌گذاری به دست‌آورد. بعضی کشورها مانند کانادا، شرکت‌ها را ملزم می‌دارد تا معلومات زیادی را نشر کنند. این معلومات درک ما را از فعالیت‌های شرکت‌ها ساده می‌سازد.^{۳۹۸} معلومات را از گزارش سالانه شرکت، از اسناد نظارتی و یا از وبسایت شرکت به دست می‌آوریم نه از منابع دسته دوم (اخبار، مقالات و گزارش‌ها)

مالکین شرکت چه کسانی هستند؟

شناسایی و تحقیق در مورد مالکیت شرکت به این معنی است که آیا شرکت خصوصی است و یا دولتی. آیا شرکت به‌صورت رسمی ثبت شده است، کدام نوع معامله، مبادله کالا و یا مبادله اسعار را انجام می‌دهد؟ آیا شما می‌توانید به اسناد نظارتی با نرخ مبادله اسعار آنلاین و یا حضوری دسترسی پیدا کنید؟ سهامداران بزرگ یا عمده و اصلی چه کسانی می‌باشند. آیا مالکین زیادترین تأثیر را در آنچه شرکت انجام می‌دهد دارد.^{۳۹۹} عین مورد برای سرمایه‌گذاران واقعیت دارد و هرکسی که در پروژه پول پرداخت کرده است در مورد چگونگی انجام پروژه نظارتی دارد، ممکن از خود شرایط وضع کند مانند بانک انکشافی و بانک‌های با اصول ایمنی (اکواتور) (Equator Principles banks).

اگر یک شرکت دولتی باشد (SOE) در این صورت کدام وزارت برای نظارت از این شرکت مسئول است؟ این به شما اجازه خواهد داد تا درباره شرکت از کدام وزارت معلومات اخذ کنید،^{۴۰۰} و تحت کدام شرایط و محدودیت‌ها شرکت کارهای عملیاتی را انجام می‌دهد.

سرمایه‌گذاران یک شرکت چه کسانی می‌باشند؟

سرمایه‌گذاران شرکت مانند دولت، بانک‌های تجاری و یا بانک‌های انکشافی را شناسایی و در مورد آن تحقیق کنید. دانستن این موضوع مهم است به‌خاطر اینکه بعضی سرمایه‌گذاران نظر به اجراء زیست‌محیطی و اجتماعی در بدل قرصه‌هایشان شرایطی را وضع می‌نمایند. این سرمایه‌گذاران کاملاً از مصارف مالی منازعه آگاهی دارند. (به بخش فرعی «سیاست محافظتی» مراجعه کنید، در بخش ۴)

سیاست‌های شرکت و یا آئین‌نامه شرکت چه می‌باشد؟

سیاست‌های اجرایی اجتماعی، زیست‌محیطی و حقوق بشر و آئین‌نامه شرکت را شناسایی و در مورد تحقیق کنید. یک آئین‌نامه شرکت ارزش‌ها و روش‌های رفتاری شرکت را تنظیم می‌کند، موضوعات اصلی که شرکت به آن مواجه خواهد شد. همچنان برنامه شرکت را که چگونه به این موضوعات رسیدگی می‌کند شناسایی کنید. یک چهارچوب برای کارگران شرکت ایجاد کنید، رفتار قابل قبول را تعریف کنید.

این اصول برای تعیین هر نوع اقدامات بجا و مطابقت شرکت با قواعد و مقررات مفید می‌باشد. آیین‌نامه ممکن است به صورت ساده یک بیانیه باشد، نه مقررات اجباری.^{۴۰۱}

اگر ساختار شرکت پیچیده است، در مورد سیاست‌ها و قوانین شرکت اصلی و شرکت‌های فرعی فعال تحقیق کنید. همچنان در مورد قوانین ضد فساد و اصول اخلاقی تحقیق و آن‌ها را شناسایی کنید. گزارش سالانه شرکت، CSR و یا گزارش قابلیت پایداری شرکت، وبسایت‌های شرکت را بازبینی و مطالعه کنید. اگر در وبسایت شرکت قابل دسترس نیست، شما ممکن یک کاپی آن را به صورت مستقیم درخواست نمایید.

یک شرکت ممکن است تابع قوانین و راهنمایی‌های اتحادیه‌های صنعتی که شرکت به آن متعلق است باشد، مانند شورای بین‌المللی استخراج معادن و فلزات (ICMM)، انجمن جهانی صنایع استخراج معادن، انجمن رسیدگی به استخراج معادن و انکشاف پایدار، یا IPIECA، انجمن جهانی نفت و صنایع گاز برای مسائل زیست‌محیطی و اجتماعی.

شرکت ممکن است عضو انجمن رضاکاران مانند پیمان جهانی سازمان ملل و یا اصول رضاکارانه امنیت و حقوق بشر باشد. اصول رضاکارانه امنیت و حقوق بشر در سال ۲۰۰۰ توسط ابتکار سه‌جانبه متشکل از دولت، شرکت‌ها در بخش انرژی و صنایع استخراجی، سازمان‌های غیردولتی (NGOs) انکشاف داده شد. این‌ها اصولی غیر الزامی‌اند که تنها راهنمایی‌ها را در بخش گاز، نفت و شرکت‌های استخراج معادن، در جریان نگهداری، مصونیت و امنیت عملیاتی‌شان با حفظ حرمت و احترام به حقوق بشر و قوانین بشردوستانه ارائه می‌کنند.

چه نوع وجایب داخلی متوجه شرکت‌ها است؟

اگر شرکت خارجی باشد، ممکن است ملزم به اطاعت از وجایب داخلی کشورش باشد؛ مانند رهنمودهای سازمان همکاری و انکشاف اقتصادی برای شرکت‌های چندملیتی، رهنمودهای صادر شده توسط وزارتخانه‌های جمهوری خلق چین.

برای مثال، شرکت‌های دولتی چین (SOEs) تحت کنترل کمیسیون ویژه جمهوری خلق چین و کمیسیون اداری و نظارت از دارایی‌های دولتی (SASAC) قرار دارد. این بدین معنی است که این شرکت‌ها تابع رهنمودهای SASAC و شرکت‌های دولتی مستقیماً تحت کنترل دولت مرکزی در رابطه با اجرای مسئولیت‌های اجتماعی شخصیت‌های حقوقی قرار دارند.^{۴۰۲} شرکت‌های دولتی SOEs ملزم به پیروی از رهنمودهای صادر شده توسط وزارت تجارت (MOFCOM) و وزارت محافظت از محیط‌زیست و تشریک‌مساعدی برای حفاظت محیط‌زیست در سرمایه‌گذاری‌های خارجی،^{۴۰۳} همچنان به صورت بالقوه تابع رهنمودهای اعتبار سبز که توسط کمیسیون نظارتی بانکداری چین (CBRC) صادر شده و دیدگاه‌ها درباره انکشاف یک فرهنگ توسط شرکت‌های چینیایی بیرون مرز که توسط هفت نهاد دولتی چین ایجاد شده‌اند می‌باشد.^{۴۰۴}

عملکرد گذشته شرکت در مورد مسائل اجتماعی، زیست‌محیطی و حقوق بشر چگونه است؟

در مورد عملکرد گذشته شرکت در مورد موضوعات اجتماعی، زیست‌محیطی و حقوق بشر تحقیق کنید. سابقه شرکت در پروژه‌های دیگر در مورد حقوق بشر چگونه بوده است؟ شما می‌توانید بگویید این شرکت به کدام سیاست محافظتی متعهد بوده تا مطابق به آن عمل کند؟ اگر شما به اینترنت دسترسی داشته باشید برای این تحقیق فرصت‌های خوبی برای آغاز وجود دارد، به شمول تحقیق در مورد نام شرکت و یا نام پروژه در وبسایت‌های زیر:

- مرکز منابع معلوماتی حقوق بشر و تجارت، مرکز تحقیقی شرکت‌های چندین ملیتی (SOMO)، نهاد فراملی (ترانزیشنل)، دیده‌بان حقوق بشر، معافیت بین‌المللی و صلح سبز.
- نهادهای خبری بزرگ بین‌المللی با پوشش وسیع و تخصصی، مانند الجزیره، رویترز و بی‌بی‌سی، سایت‌های خبری ملی.

نهادهای و مقامات فشار

تاکتیک‌ها

خودتان را نجات دهید!

آن‌هایی که برای نجات زمین، محیط‌زیست و حقوق بشر دادخواهی می‌کنند غالباً مورد حمله، اذیت و آزار، تهدید، ترس و خشونت قرار می‌گیرند. در این رهنمود تلاش گردیده است تا تمام راه‌های ممکن برای همکاری و بهبود برای شما ارائه گردد. به هر صورت، ممکن است مجبور شوید تا به روش‌های مقابله‌گرایانه متوسل شوید اگر مشکل حل نگردد. در اینجا برخی از رهنمودها داده شده است:

- متوجه خطرات بالقوه باشید. به قوانین موجود احترام بگذارید تا با دشواری‌های بیشتر مواجه نگردید. شما مجبور هستید تا فعالیت‌هایتان را در فضایی کاملاً آرام و صلح‌آمیز انجام دهید.^{۴۰۵}
- با یک یا چندین شبکه کار کنید. در انزوا بودن هیچ‌گاه برای پروسه مفید نیست. شبکه می‌تواند بسیار مفید باشد. متحدان قابل اعتماد و شناخته شده را دریابید (خبرنگاران، حقوق‌دانان، مؤسسات، نمایندگان قابل اعتماد دولت محلی). شما می‌توانید با فعالان دیگر کشورها در تماس شوید. آن‌ها ممکن است مشوره‌های خوبی برای شریک کردن با شما داشته باشند.^{۴۰۶}
- یک موسسه همکار خارجی که دارای شهرت خوب باشد و بتواند از وضع کاری‌تان به صورت منظم نظارت کند برایتان انتخاب کنید. تجارب نشان داده است که دیده‌بانی یک موسسه خارجی برای مصونیت و رفاه مدافعین حقوق بشر می‌تواند در حداقل ساختن تهدیدها و سوءاستفاده‌ها بسیار مفید باشد. در هنگام انتخاب کردن موسسه همکاران، اطمینان حاصل نمایید که در صورت پیش آمدن مشکل نیز با شما کار خواهد کرد.
- به طور منظم، عملکردهای افزایش‌دهنده کشمکش‌ها و عملکردهای کاهش‌دهنده کشمکش‌ها را ارزیابی کنید. در اکثر موارد دخیل بودن مؤسسات خارجی می‌تواند مصونیت شما را بهبود بخشد، در بعضی موارد ممکن است تأثیر نداشته باشد و حتی ممکن است وضعیت را تشدید کرده، شرایط امنیتی را بدتر سازد.

- در زمان استفاده از تلفون، ایمیل و یا فکس، در مورد مصونیت شخصی‌تان و شخصی که با او صحبت می‌کنید فکر کنید تا چه حد اطلاعات شخصی را شریک می‌کنید. برای مثال، آیا همیشه استفاده از آدرس تماس محل کارتان برای شما مصون است؟ یا استفاده از آدرس تماس خانه‌تان برای شما مصونیت دارد؟

دادخواهی آرام

اگر جوامع محلی و یا جامعه مدنی احساس ترس می‌کند و یا درباره تأثیرات پروژه نگران‌اند، اولین گام این است تا این نگرانی‌ها را با تطبیق‌کننده پروژه و مقامات در میان بگذارید. این می‌تواند به شکل حضوری از طریق یک نشست و بدون توجه عامه انجام یابد. ممکن است شرکت و یا مقامات از نگرانی‌های شما اطلاع نداشته باشند. اگر با یک شیوه غیررسمی و کمتر مقابله‌جویانه آغاز کنید، به شما این فرصت را می‌دهد تا با یک نگرش سازنده و مشترک اعتمادسازی کنید و روابط بهتری برای رسیدگی به مشکلاتتان ایجاد کنید.

یک شکایت‌نامه و یا دادخواست درج کنید

یک نامه‌ی حاوی شکایت؛ عبارت از نامه‌ای می‌باشد که از طرف اعضای جامعه یا گروه‌های اعضای جامعه‌ی مدنی به مقامات مسئول نگرانی‌ها فرستاده می‌شود. یک عریضه عبارت از نامه‌ای می‌باشد که حاوی امضا و شصت افراد جامعه می‌باشد که نشان‌دهنده حمایت آن‌ها از دادخواست می‌باشد. بهتر است که در نامه یا عریضه موارد زیر نیز شامل باشد.

نام افراد ذی‌دخل، توضیح و شرح وضعیت موجود، توضیح درباره‌ی منطقه آسیب‌دیده و کسانی که در این منطقه زندگی کرده‌اند و مشخص نمودن مدت‌زمان اقامت و زندگی در آن منطقه، مراجع قانونی مناسب، اقدامات صورت گرفته توسط مقامات و جوامع و یک بیانیه یا اظهارنامه‌ای که شما از مقامات و شرکت‌ها چه انتظارات و توقعاتی دارید برای این که چه کاری صورت بگیرد و چه کاری صورت نگیرد.^{۴۰۷}

تقاضا برای یک دیدار در پایان‌نامه می‌تواند ایده‌ای خوب باشد. اگر این تقاضا را درخواست کردید مشخص نمودن اینکه تا چه زمانی شما منتظر جواب هستید و تعیین وقت ملاقات در پایان‌نامه مفید است. همچنین مطمئن شوید که شما شخص مناسب برای دریافت نامه و یا دادخواست دارید، همچنان درج تاریخ دریافت نامه به شمول شماره تماس بسیار مهم است.

دیدار و مذاکره

نشست‌های شخصی با مقامات دولتی و نمایندگان شرکت‌ها بسیار مفید می‌باشد زیرا شما نگرانی‌ها و مشکلات را مستقیماً با کسانی که در میان می‌گذارید که آن‌ها از آنچه که در اجتماع اتفاق می‌افتد بی‌خبر هستند. شما قبل از دیدار با نمایندگان شرکت‌ها و مقامات دولتی با اعضای اجتماع در رابطه با اهداف و اینکه چه چیزی در دیدار مطرح شود مشورت کنید. مطمئن شدن از توجه و دقت اعضای جامعه نسبت به دیدار و توضیح مشخص وضعیت و نگرانی‌های اجتماع و مشخص نمودن اینکه چه چیزهایی مهم می‌باشد. شما دیدارها را می‌توانید از سطح پایین و محلی شروع نموده و در ادامه به سطح ولایتی و در نهایت کابل گسترش دهید. وقتی که شما برای دیدار و ملاقات در کابل آماده می‌شوید باید اسناد در رابطه به تمام نشست‌های قبلی را که شما درخواست کرده‌اید و یا در سطوح پایین‌تر انجام داده‌اید نشان دهید.^{۴۰۸}

ممکن است شما بازهم خواهان مذاکره باشید. اگر چنین است، شما می‌توانید برای دریافت این موضوعات به توافق‌نامه انکشافی جامعه مراجعه نموده و از مشوره‌ها در سطوح مختلف مذاکرات مستفید شوید.

تظاهرات مسالمت‌آمیز در انظار عموم

قانون اساسی اجازه‌ی تظاهرات غیرمسلحانه را برای اهداف مشروع و صلح‌آمیز می‌دهد. همچنین قانون محیط‌زیست نیز از حق مردم در اشتراک آن‌ها در دیدارها، تظاهرات، اعتراضات، راهپیمایی‌ها و همه‌پرسی و مسائل مربوط به استفاده‌ی پایدار از منابع طبیعی حمایت می‌کند. همچنین تظاهرات عمومی مردم را خشمگین نموده و آن‌ها را در معرض یک سری ریسک‌های امنیتی قرار می‌دهد. بعضی مشورت‌ها به‌خاطر امنیت مظاهره‌کنندگان:

- برنامه و ارتباط: مطمئن شوید که همه از مسیرهای برنامه‌ریزی شده برای تظاهرات آگاه می‌باشند. سازمان دهندگان اعتراضات باید لیستی از افراد و کسانی که در تظاهرات شرکت می‌کنند داشته باشند. ترتیب‌دهندگان اعتراضات باید جزئیات تماس یک وکیل را داشته باشند تا در صورتی که کسی دستگیر و یا نبار به کمک قانونی داشت با وکیل در تماس شوند.
- سند: از تظاهرات و اعتراضات عکس تهیه کنید تا نشان بدهید که تظاهرات شما صلح‌آمیز می‌باشد. یا از یک موسسه‌ی دیگر جهت دیده‌بانی و نظارت از هرگونه خشونت‌های احتمالی دعوت کنید.
- به یکدیگر پاسخگو باشید: برای گروه‌های کوچک‌تر بسیار راحت و آسان بوده تا اگر کسی از اعضای گروه مقنود یا دستگیر یا زخمی شود گزارش بدهند سازمان دهندگان باید مشکلات و راه‌حل‌های آن‌ها را تشخیص دهند.
- مصونیت و امنیت: تلاش کنید که اعضای گروه تجربه اشتراک در آموزش‌های اولیه در این رابطه داشته باشند. یک برنامه حمایتی به‌خاطر تغییرات آب‌وهوا داشته باشید. اموال گران‌بهای خویش را در خانه گذاشته و از حمل اشیایی که اشتباهاً به‌جای سلاح تصور شود پرهیز کنید. یک برنامه امنیتی برای شرکت‌کنندگان جوان و اطفال داشته باشید

رسانه‌ها را در جریان بگذارید.

قانون اساسی از حق آزادی بیان حمایت می‌کند. شما می‌توانید نگرانی‌های خویش را به شکل مستند از طریق کنفرانس‌های خبری، رادیو، روزنامه، تلویزیون و شبکه‌های اجتماعی شریک بسازید. شما همچنین می‌توانید از رسانه‌های ملی و دولتی نیز استفاده کنید. همیشه از اشخاص درباره‌ی انتشار جزئیات شخصی آن‌ها اجازه بگیرید؛ و از بد جلوه دادن داستان‌ها توسط رسانه‌ها باخبر باشید. همچنین مشخص کنید که شما به دنبال تحریک جنگ و منازعه نیستید بلکه در جهت یافتن راهی برای حل مشکلات هستید. اگر یک خلاصه از چگونگی مظاهره را برای رسانه‌ها با مشخصات زیر تهیه نمایید بسیار مفید می‌باشد. این مشخصات شامل: نام جامعه، ناحیه یا ولسوالی، ولایت، نام ملیت شرکت، چه وقت شرکت تأسیس شده است، شرکت در گذشته چه کار کرده است و در آینده برنامه انجام چه کارهایی را دارد، چه تعداد افراد توسط فعالیت‌های آن‌ها تحت تأثیر قرار گرفته‌اند یا خواهد گرفت. تأثیرات اصلی آینده و ترس از اثرات آینده، قوانین مربوطه، مطالعه‌ی یک یا چندین مطالعه موردی درباره وضعیت زندگی فامیل‌ها تهیه کنید.

چاره‌جویی از طریق مکانیسم‌های پاسخگویی

یک جستجوی آنلاین یک دیدگاه کلی در مورد تمام راه‌های ممکن برای ایجاد یک راه‌کار را برای شما می‌دهد. از طریق محاکم افغانستان، محاکم کشورهای خارجی، مکانیسم‌های پاسخگویی بانک‌های انکشافی، سیستم سازمان ملل یا سیستم سازمان کار جهانی ILO.^{۴۰۹} رهنمود تهیه‌شده توسط فدرال بین‌المللی حقوق بشر (FIDH) مفهوم هر یک از این مکانیسم‌ها را به‌صورت مفصل شرح داده و چگونگی پرونده‌سازی یک شکایت و نتایج ممکن را نیز توضیح داده است.

تحت فشار قرار دادن یک شرکت

آغاز کار با یک دادخواهی آرام و ملاقات خصوصی غیررسمی، یک فکر خوب است. اگر به نگرانی‌های

شما توجه نشد، می‌توانید یک عریضه و شکایت‌نامه را تحریر بدارید و بعد مذاکرات و نشست‌ها را برگزار نمایید. برای تقویت کردن موقعیت خودتان؛ پیدا کردن هم‌پیمانان خوب بسیار مهم است، مانند کارمندان، سازمان‌های بین‌المللی و دیگران. شکایت خویش را می‌توانید به طلبکاران، سهامداران، سرمایه‌گذاران شرکت، سفارت کشوری که شرکت به آن تعلق دارد، مصرف‌کنندگان تولیدات شرکت و عرضه‌کنندگان شرکت مربوطه تحویل دهید. اگر بازهم به شکایت شما رسیدگی نشده می‌توانید به اقدامات عمومی دست بزنید. مثل استفاده از رسانه‌ها در افغانستان یا سازمان‌دهی یک تظاهرات مسالمت‌آمیز. اقدامات عمومی می‌تواند مؤثر باشند؛ زیرا شرکت‌ها نمی‌خواهند متهم به نقض قوانین ملی، نقض سیاست شرکت مربوطه، نقض قوانین بانک‌هایی که به آن‌ها پول می‌دهند، نقض استانداردهای بین‌المللی و یا ضربه به مردم محلی شوند. اگر نگرانی‌ها به شکل عمومی تبارز داده شوند باعث می‌شود که شرکت‌ها جواز و سرمایه‌گذاری‌ها خود را از دست بدهند، شهرتشان از بین برود و همچنان درآمد شرکت را نیز می‌تواند متأثر سازد.

درنهایت شما از کانال‌های رسمی زیادی می‌توانید وارد عمل شوید مثل پر کردن فرم شکایت محکمه (در افغانستان و یا خارج) یا سایر مکانیسم‌های ایجادشده برای پاسخ‌گویی. در اینجا تعدادی از منابع و رهنمودها با مشورت‌های بیشتر در مورد تبلیغات شرکت‌ها وجود دارد.

تحت فشار قرار دادن مقامات دولتی

همان‌طوری که یک شرکت را تحت فشار قرار می‌دادید حالا نیز می‌توانید با یک دادخواهی آرام، حکومت و دولت را نیز تحت فشار قرار دهید. اگر به نگرانی‌های شما توجه نشد، می‌توانید شکایت خود را مستقیماً به اعضای پارلمان، وزارت‌ها و ریاست جمهوری تحویل دهید. برگزاری جلسات و مذاکرات را تعقیب کنید. نظارت رسانه‌ها می‌تواند دولت را تشویق کند، عملیات استخراج معادن را جدی‌تر نظارت کند.^{۴۱۰}

شما می‌توانید خواست و تغییرات موردنظر خود را بالای مقامات دولت با تفهیم ناکارآمدی سیستم به آن‌ها، گردآوردن متحدان زیاد، داشتن معلومات کامل از موضوع و تنظیم وقت ملاقات تحمیل کنید.^{۴۱۱} شما می‌توانید از رسانه‌ها برای عمومی کردن هرچه بیشتر موضوع و راه‌اندازی تظاهرات مسالمت‌آمیز استفاده کنید.

ضمیمه

تعريفات

داوری: یک شکل از حل منازعات است که در آن دو طرف منازعه موافقت می‌کنند تا ارزیابی و قضاوت طرف سوم را که کاملاً مستقل و بی طرف است قبول کنند.

تصفیه تیزاب (اسید): زمانی تشکیل می‌شود که سلفید حامل منرالها در معرض هوای آزاد و آب قرار گرفته و سلفید به سلفوریک اسید تبدیل می‌شود. این می‌تواند به موجوداتی که در آب زندگی می‌کنند آسیب برساند. درمان آن بسیار مشکل و پرهزینه است، زمانی که شروع به فعالیت می‌کند برای صدها سال ادامه می‌یابد.

اثرات مضر: هر نوع تأثیرات بالقوه چه در زمان آینده و یا زمان حال است که به محیط زیست، صحت بشری آسیب می‌رساند و یا منجر به ایجاد اختلال در توانایی مردم و جامعه گردد، آن‌ها مجبور گردند تا برای فراهم کردن صحت، مصونیت و همچنان فرهنگ و رفاه اقتصادی‌شان هزینه پرداخت کنند.^{۴۱۲}

دادخواهی: یک پروسه استراتژیک است که برای اعمال نفوذ بر سیاست‌ها و عملکردهایی بکار می‌رود که بالای زندگی مردم تأثیر می‌گذارد. دادخواهی شامل برنامه‌ریزی (تعیین اهداف و استراتژی‌های نفوذکننده) و فعالیت (تطبیق برنامه) می‌باشد.^{۴۱۳}

کاوش‌های معدنی: استخراج معادن در مقیاس کوچک می‌باشد که معمولاً توسط دست انجام می‌گردد. با استفاده از وسایل ابتدایی توسط افراد و یا گروه‌های کوچک صورت می‌گیرد. میلیون‌ها نفر در جهان زندگی‌شان را از این طریق می‌سازند. مقامات: نهادهای دولتی که استخراج معادن را کنترل می‌کنند.

پرونده‌سازی: پرونده‌سازی عبارت از جمع‌آوری معلومات درباره پروژه، تأثیرات آن و دیگر معلومات مهم در این زمینه می‌باشد.

مطالعه موردی: نه تنها یک سند است، بلکه یک داستان معین درباره یک فامیل در یک جامعه است که به معلومات داخل پرونده بیشتر شکل خصوصی می‌دهد، بنا بر همین دلیل برای رسانه‌ها و مستمعین رسانه‌ها بسیار جذاب می‌باشد.

جامعه مدنی: گروه‌های بزرگ، به شمول مؤسسات غیردولتی (NGOs) مؤسسات جامعه مدنی (CSOs) سازمان‌های اجتماعی (CBOs)، گروه‌های آنلاین و رسانه‌های اجتماعی، جنبش‌های اجتماعی، رهبران دینی، اتحادیه‌های کارگری، کارآفرینان اجتماعی، انجمن‌ها و نهادهای تعاونی محلی می‌باشد.

آئین‌نامه: قوانین داخلی که یک نهاد ملزم به پیروی از آن است.

ملکیت جمعی: ملکیتی متعلق به یک گروه بزرگ مردم، نه به یک شخص باشد.

شبکه‌های اجتماعی: یک گروه از جوامع مختلف که به خاطر موضوعات مشابه گرد هم می‌آیند. برای مثال، جامعه ماهیگیران ممکن است به خاطر حمایت از یکدیگر و حل مشکلات مشترکشان گرد هم بیایند.

پروفایل/کارنامه جامعه: مشخصات جامعه؛ عبارت از تمام معلومات است که شما می‌توانید درباره جامعه دریابید، تاریخ و وضعیت جاری آن.

پروتکل جامعه: یک منشور از قواعد و مسئولیت‌ها است که در چهارچوب آن، جوامع حقوق عرفی و ارزش‌هایشان را تنظیم می‌کنند، پروتکل جامعه با در نظر داشت منابع طبیعی، زمین، منابع فرهنگی و بیولوژیکی‌شان شکل می‌گیرد، طوری که در قوانین عرفی ملی و بین‌المللی آمده است.

نمایندگان جامعه: عبارت از افرادی می‌باشد که نمایندگی از دیدگاه‌ها، نگرانی‌ها و خواست‌های جامعه‌شان می‌کنند، به شمول زنان جامعه، اطفال و گروه‌های آسیب‌پذیر. نمایندگان جامعه باید صادق، قابل اعتماد و قوی باشند. این‌ها باید به صورت انتخابی و دوره‌ای عوض شوند. پروفایل/کارنامه شرکت: شامل تمام معلوماتی است که شما راجع به شرکت و فعالیت‌های آن دریافت می‌توانید.

مصرف‌کنندگان: افراد و یا شرکت‌هایی که تولیدات یک شرکت دیگر را خریداری می‌کنند.

مشاور: یک نهاد و یا یک فرد که برای انجام یک وظیفه خاص برای شرکت‌ها و نهادها استخدام شده است. شرکت‌ها غالباً به خاطر تهیه گزارش EIA برای پروژه‌های پیشنهادشده‌شان مشاوران را استخدام می‌کنند.

پیمان‌کار: غالباً شرکت‌های استخراج معادن شرکت‌های دیگر را برای انجام کاری‌هایی استخدام می‌کنند. برای مثال، یک شرکت استخراج معدن ممکن است یک شرکت ساختمانی محلی را در ساختن سرک‌ها استخدام کنند. این شرکت ساختمانی بنام پیمان‌کار یاد می‌شود.

سیانید: یک عنصر کیمیایی زهری است که در پروسه استخراج معادن استفاده می‌شود.

بی‌خطرسازی: بی‌خطرسازی به این معنی است که معدن بسته‌شده و ساحات اطراف آن نیز پاک‌سازی می‌گردد تا ساحه مصون و بی‌خطر گردد. قبل از اینکه یک شرکت تأیید دولت را در مورد استخراج معدن دریافت کند باید یک برنامه برای بی‌خطرسازی داشته باشد. توقف فعالیت می‌تواند شامل زدودن عناصر کیمیایی و دیگر تولیدات اضافی، تعویض خاک و زمین، پر کردن چاله‌ها، کاشت سبزی جات و آب پاک گردد.

خاک‌برداری: انتقال خاک و یا رسوب کف دریا، از جهیل و یا دریا.

مشاوران EIA: یک شرکت و یا فرد استخدام شده به خاطر انجام EIA. شرکت‌ها غالباً مشاوران را به خاطر تهیه گزارش‌های EIA برای پروژه‌های پیشنهادشده‌شان استخدام می‌کنند.

ارزیابی اثرات اجتماعی و زیست‌محیطی (ESIA): سندی است که نشان‌دهنده تمام اثرات ممکن یک پروژه پیشنهادشده بالای محیط‌زیست، مردم و جوامع می‌باشد. اگر اثرات منفی تثبیت گردید، EIA باید یک برنامه به خاطر حداقل ساختن این اثرات منفی بالای مردم و محیط‌زیست داشته باشد.

برنامه مدیریت زیست‌محیطی و اجتماعی:

این برنامه در داخل یک ESIA گنجانیده شده است، برنامه مدیریت زیست‌محیطی و اجتماعی یک برنامه درازمدت است برای؛ جلوگیری و یا حداقل ساختن آسیب‌ها به محیط‌زیست، رسیدگی به هر نوع اسکان دوباره و موضوعات جبران خسارت، برگرداندن معیشت مردم متأثر شده، برای اینکه چگونه می‌توان وضعیت محیط را بعد از بسته شدن معدن و مرحله بی‌خطرسازی به حالت اولیه بازگرداند.

اصول استوایی: یک چهارچوب کاری تصویب شده توسط نهادهای مالی معین برای رسیدگی به خطرات اجتماعی می‌باشد.

شواهد: شواهد عبارت از معلوماتی است که شامل: تصاویر، اسناد، ویدیو، نامه‌ها، گزارش‌های طبی، EIAS و غیره می‌گردد. شواهد چیزی است که به‌خاطر اثبات در یک مورد بکار می‌رود. برای مثال، شواهد مانند سند قانونی زمین که نشان دهند مالکیت قانونی یک شخص بالای آن می‌باشد. به‌طور مشابه، یک گزارش داکتر رسمی می‌تواند به‌حیث یک شاهد استفاده گردد تا نشان دهد که پروژه استخراج معدن بالای صحت مردم اثرات منفی دارد و یا خیر.

بهره‌برداری غیرقانونی: عبارت از پروسه استخراج منرالها از زمین برای فروش توسط اشخاص غیرمسئول است.

اکتشاف: پروسه نمونه‌گیری از زمین به‌خاطر آزمایش.

مصادره: عبارت از عمومی کردن ملکیت‌های خصوصی می‌باشد.

صنایع استخراجی: هر پروسه و یا عملیاتی که شامل استخراج مواد خام، مانند فلزات و منرالها از زمین به‌خاطر استفاده توسط مصرف‌کنندگان گردد. این پروسه‌ها شامل استخراج گاز، نفت، حفاری و خاک‌برداری نیز می‌گردد.

مطالعه مقدماتی: مطالعه‌ای که نشان می‌دهد آیا پروژه استخراج معدن از منفعت کافی برخوردار است یا خیر. یک مطالعه مقدماتی ارزش اقتصادی و مصارف استخراج این منرالها را نشان خواهد داد و نشان خواهد داد که کشور از لحاظ سیاسی و اقتصادی چقدر باثبات است.

تطبیق‌کننده: مردم، گروه‌ها و یا شرکت‌هایی که به‌طور واقعی در انکشاف پروژه درگیر هستند.

ورود جمعیت/ مهاجرت به داخل: تغییرات سریع جمعیت، طوری که مردم از دیگر نقاط کشور و یا از خارج به‌خاطر یافتن شغل در محل استخراج معدن می‌آیند.

میثاق بین‌المللی حقوق اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی: یکی از مهم‌ترین ابزارهای بین‌المللی حقوق بشر می‌باشد که به‌خاطر محافظت از حقوق بشر مانند حق تعلیم، مراقبت‌های صحتی و حق مسکن مورد استفاده است.

سرمایه‌گذاران: مردم و یا شرکت‌هایی که به امید به دست آوردن سود بالای یک پروژه سرمایه‌گذاری می‌کنند. برای مثال، یک سرمایه‌گذار ممکن است به یک شرکت استخراج معدن پول بدهد تا کار را شروع کند، با این توافق که هرزمانی سوددهی پروژه آغاز گردید بر اساس فیصدی، پول سرمایه‌گذار را واپس تأدیه کند.

اجاره‌داری زمین: عبارت از ارتباط بین مردم و زمین که بر اساس قانون و یا عرف تعیین می‌گردد (به‌صورت انفرادی و یا جمعی).

تصفیه: وقتی که صخره‌ها به قطعات کوچک تقسیم می‌گردد و بعد یک مواد کیمیایی بالای آن‌ها پاشیده می‌شود. مواد کیمیایی منرالهای قیمتی مانند نقره، طلا و دیگر منرالها را ذوب می‌کند که می‌تواند به‌حیث مواد زائد کیمیایی دوباره جمع‌آوری گردد.

جواز: قبل از شروع یک فعالیت معین مانند استخراج معادن، یک شخص و یا یک شرکت باید تصدیق رسمی دولت را به دست آورد. این تصدیق دولت جواز نامیده می‌شود.

وساطت: یک‌شکل از حل‌وفصل منازعه است که در آن یک جانب سوم طرفین ذینفع را وادار به مذاکره می‌کند.

سیماب: گازی بسیار سمی که در پروسه استخراج معدن استفاده می‌شود.

استخراج معدن: پروسه‌ای که در آن مردم و شرکت‌ها منرالها و سنگ‌های قیمتی را از زمین و یا از زیرآب بیرون می‌کنند.

وزارت معادن: وزارتی که در چهارچوب کابینه دولت افغانستان، در امور منابع طبیعی تصمیم می‌گیرد.

بسیج سازی: زمانی که مردم برای رسیدگی به مشکلات عمده و عمومی‌شان به صورت فعالانه گرد هم می‌آیند.

سنگ‌شکنی: استفاده از مواد انفجاری به‌خاطر شکستادن کوه‌ها تا صخره‌های منرال‌دار از زیر آن بیرون آورده شود.

اداره ملی حفاظت از محیط‌زیست: یک نمایندگی در دولت افغانستان که مسئول حفاظت از محیط‌زیست و تطبیق قوانین و مقررات زیست‌محیطی در کشور می‌باشد.

منافع ملی: عبارت از استفاده دولت از زمین به‌خاطر حفظ امنیت و قلمرو کشور می‌باشد.

شبکه: یک گروه از مردم و یا سازمان‌های غیردولتی که به‌خاطر یک موضوع عام باهم هماهنگ و سازمان‌دهی شده‌اند.

شبکه سازمان‌های غیردولتی: یک گروه سازمان‌های غیردولتی که به‌خاطر یک موضوع مشابه گرد هم آمده‌اند. برای مثال، شبکه‌های سازمان‌های غیردولتی در افغانستان که توجهشان را به حقوق زمین‌ها، خانه‌سازی و موضوعات منابع طبیعی معطوف ساخته است.

باشندگان غیرقانونی: مردمی که بالای زمین زندگی می‌کنند و یا از آن استفاده می‌کنند، درحالی‌که حق قانونی بالای آن ندارند.

معدنکاری سرگشاده: این روش وقتی استفاده می‌شود که منرالها نزدیک به سطح زمین باشد. این روش شامل برش گشاده در سطح زمین می‌گردد و معدنکاری سرگشاده ممکن است ساحه وسیعی را دربر بگیرد.

مالک: کسی که مالکیت قانونی زمین را دارد، مرد یا زن.

مالکیت: عبارت از حق عام و تام یک شخص بالای یک دارایی می‌باشد. مالکیت قوی‌ترین حق است که هرکس می‌تواند بالای زمین داشته باشد. این به مالک اجازه می‌دهد تا از زمینش به هر نحوی که بخواهد استفاده کند. مگر زمانی که مرتکب نقض قانون گردد.

دادخواست: عبارت از یک درخواست به دولت است که چه را انجام دهد و یا انجام دادن عملی را متوقف سازد. یک دادخواست غالباً توسط مردم متاثر شده و یا آسیب‌دیده تهیه می‌گردد.

برنامه‌ی عمل: اگر یک جامعه توسط عملیات استخراج معدن متأثر گردیده، یا ترس از آسیب آینده وجود داشته‌باشد، در این صورت باید یک برنامه پیشگیرانه ایجاد گردد. این برنامه باید موردتوافق جامعه باشد و در صورت ضرورت مردم مختلف باید انجام مسئولیت‌های متفاوت را به عهده گیرد.

ملکیت‌های خصوص: دارایی که شخص و یا شرکت خصوصی بالای آن ملکیت قانونی دارد.

فعالیت‌های پیشگیرانه: عبارت از اتخاذ اقدامات مناسب، قبل از اینکه چیزی به وقوع بپیوندد. این متضاد واژه واکنشی است.

حقوق ملکیت: عبارت از حق (مجوز قانونی) یک فرد و یا کنترل جمعی در استفاده از یک دارایی خاص می‌باشد. ممکن است دارایی منقول و یا غیرمنقول باشد.

آزمایش: شامل نمونه‌گیری از خاک توسط حفاری‌ها و کانال‌های خورد و همچنان گرفتن خاک و آب از سطح زمین می‌باشد. این نمونه‌ها بعداً به‌خاطر علائم منرالها مورد آزمایش قرار می‌گیرند. این کار نیازمند توافق دولت است نه مجوز.

منافع عامه: چیزهایی که مردم را در بلند بردن استانداردهای زندگی‌شان کمک می‌کنند، تهیه خدمات و یا حفظ مصونیت آن‌ها.

اشتراک عامه: اشتراک عامه عبارت از شامل‌سازی مردم در اتخاذ تصمیم که آن‌ها را متأثر می‌سازد.

اقدامات واکنشی: عبارت از روی دست گرفتن اقدامات بعد از وقوع آسیب‌ها می‌باشد. این متضاد اقدامات پیشگیرانه می‌باشد.

استخراج منابع: هر عمل و یا پروژه‌ای که منجر به بیرون کشیدن منابع از طبیعت گردد.

حق تجمع: عبارت از حقی است که به مردم اجازه می‌دهد تا بدون اینکه کسی مانع آن‌ها گردد باهم‌دیگر به صورت صلح‌آمیز دیدار داشته باشند.

حق آزادی بیان: عبارت از حق صحبت آزادانه و دریافت معلومات است. آزادی بیان در یک جامعه برای اینکه بتواند منصفانه و درست عمل کند بسیار مهم است. مردم باید قادر باشند تا چیزی را که فکر می‌کنند و یا باور دارند، بدون ترس از مجازات بگویند، حتی اگر کسانی دیگر و یا دولت مخالف این دیدگاه باشند.

ارزیابی اثرات اجتماعی: عبارت از یک سند است که تمام اثرات مثبت و منفی یک پروژه را بالای جامعه نشان می‌دهد، به شمول جمعیت، خانه‌سازی، تعلیم و تربیه، اشتغال و فرهنگ.

مجوز اجتماعی: زمانی که یک پروژه موافقت مردم جامعه را به‌خاطر انجام کار به دست می‌آورد. در این صورت پروژه دارای مجوز اجتماعی است. این پروژه‌ای دوام‌دار در طول عمر پروژه است.

مشارکت جوانب ذی‌دخل: عبارت از گفتگوی دوطرفه (نه‌تنها از طریق اشاعه معلومات) یک‌نهاد مانند دولت و یا یک شرکت با مردم می‌باشد که زندگی و فعالیت‌های آن‌ها در اثر پروژه متأثر می‌گردد. هدف این گفتگوی دوطرفه اعمال نفوذ در تصمیم‌گیری جوانب ذی‌دخل و بهبود حسابدهی و شفافیت می‌باشد.

ارزیابی استراتژیکی زیست‌محیطی (SEA)

یک سیستم تصمیم‌گیری که هدف آن در اولویت قرار دادن نگرانی‌ها راجع به محیط‌زیست است. ارزیابی استراتژیکی زیست‌محیطی ممکن است شامل استفاده از EIAs نیز گردد.

عرضه‌کننده: شرکتی که تجهیزات و اثاثیه را به شرکت استخراج‌کننده معدن می‌فروشد.

شفافیت: شفافیت عبارت از انجام دادن چیزی در ادارات دولتی و یا تجارتي به شکل آزاد و عاری از هر نوع فساد می‌باشد. به‌عنوان مثال شفافیت در یک پروژه استخراج معادن نشان می‌دهد که شرکت برای به دست آوردن مجوز چقدر پرداخت کرده است؟ چه مبلغ مالیه پرداخت کرده است؟ این مبالغ پول به کجا می‌رود؟ دسترسی به معلومات عنصر عمده شفافیت می‌باشد. مردم باید به معلومات دسترسی داشته باشند تا ببینند که آیا شرکت مطابق به قانون عمل کرده؟ یا شرکت به وجیبه‌هایشان احترام می‌گذارد؟

پس‌مانده (باطله): عبارت از یک پروژه میخانیکی و کیمیایی است که از مواد زائد پروژه استخراج معدن محصولات دیگر را تولید می‌کند.

استخراج زیرزمینی: عبارت از حفاری در زیرزمین، ساختن تونل‌ها و ستون‌ها به‌خاطر بیرون آوردن منرالها. بعضی اوقات پروژه استخراج معادن از زیرزمین در عمق بسیار پائین صورت می‌گیرد.

اعلامیه سازمان ملل در مورد حقوق مردم بومی (UNDRIP): این اعلامیه حقوق تمام مردم بومی را به رسمیت شناخته تا عاری از هر نوع تبعیض به زندگی‌شان ادامه دهند. به عنعنات دینی‌شان عمل کنند. زمین‌هایشان را بر طبق عرف و رسومشان مدیریت کنند و در تصمیم‌گیری‌هایی که زندگی آن‌ها را متأثر می‌سازد شامل گردند. گرچه این اعلامیه یک قانون نیست و تنها یک سند بین‌المللی است، اکثریت ملت‌ها به آن توافق کرده‌اند تا حقوق مردم بومی و اصلی را به رسمیت بشناسند.

-
- 1-Down to Earth, "Treasure in Troubled Land" (Oct 2013).
 - 2-Saleem H. Ali and John F. Shroder, "Afghanistan's Mineral Fortune: Multinational influence and development in a post-war economy" Institute for Environmental Diplomacy and Security (2011).
 - 3- Down to Earth, "Treasure in Troubled Land" (Oct 2013).
 - 4 –Ministry of Mines, "Mineral Resources of Afghanistan – Driver for Regional Economic Development" (Jun 2011).
 - 5–Heinrich Böll Foundation, "Facts and Figures about the Aynak Copper Mine" (Jul 2013)
 - 6– Sadaf Lakhani, "Extractive Industries and Peacebuilding in Afghanistan: The Role of Social Accountability" United States Institute of Peace, Special Report (Nov 2013); United Nations Environment Programme (UNEP), "Natural Resource Management and Peacebuilding in Afghanistan" (2013).
 - 7 –Zoi Environment Network, "Cartoon Summary of the Toolkit Companion, Mining, Development and Environment in Central Asia" (2013); United Nations Environment Programme & Zoi Environment Network, "Mercury and Other Toxic Chemicals and Waste: A Cartoon Summary" (2013).
 - 8 –United Nations Environment Programme (UNEP), "Natural Resource Management and Peacebuilding in Afghanistan" (2013) and GoIRA, "Agriculture and Rural Development Cluster: National Priority Program Two" (2010).

 - 9 –USAID, "Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile" (2010).
 - 10 –Afghanistan Watch, "Natural Resources and Conflict in Afghanistan: Seven Case Studies, Major Trends and Implications for the Transition" (Jul 2012).
 - 11 –Adam Smith International, "The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)" Second Draft (Sep 2013).
 - 12–USAID, "Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile" (2010).
 - 13 –USAID, "Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile" (2010).
 - 14 –Joanna M. Foster, "Years of Drought Exacerbate Deadly Floods in Afghanistan" Think Progress Blog (29 Apr 2014).
 - 15–Joanna M. Foster, "Years of Drought Exacerbate Deadly Floods in Afghanistan" Think Progress Blog (29 Apr 2014).
 - 16 –United Nations Environment Programme (UNEP), "Natural Resource Management and Peacebuilding in Afghanistan" (2013).
 - 17 –United States Geological Survey (USGS) and Department of Defense (DOD) Task Force for Business and Stability Operations (TFBSO), "About the Mineral Resource Information Packages", Map of Areas of Interest (Sep 2011), available at <http://afghanistan.cr.usgs.gov/information-packages>.
 - 18-¹⁸ Heinrich Böll Foundation, "Facts and Figures about the Aynak Copper Mine" (Jul 2013).
 - 19 -South China Morning Post, "Next Afghan President will face a battle for control of nation's mineral wealth" (4 Apr 2014).
 - 20–Saleem H. Ali and John F. Shroder, "Afghanistan's Mineral Fortune: Multinational influence and development in a post-war economy" Institute for Environmental Diplomacy and Security (2011).

- 21** –South China Morning Post, “Next Afghan President will face a battle for control of nation’s mineral wealth” (4 Apr 2014).
- 22** –IPCS, “Chinese Energy Explorations in Afghanistan – A Case Study” (14 Mar 2014); The Atlantic, “China’s Strategy in Afghanistan” (May 2013).
- 23** –IPCS, “Chinese Energy Explorations in Afghanistan – A Case Study” (14 Mar 2014).
- 24** –Ministry of Mines, “Currently there is no security problem in Aynak Copper Project” News Release (28 Dec 2013).
- 25** –Benish, Abdul Jalil. “Dawa Ya Bala? Implications of Kiliy Coal Mine Closure for Bamiyan’s Security Situation” Afghanistan Watch: Kabul (Mar 2014).
- 26** –Atiq Sediqi, Presentation on “Mineral Wealth of Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013).
- 27** –Motley Fool, “Eyes on Afghanistan as Next Lithium Motherlode” (25 Mar 2014).
- 28** –Saleem H. Ali and John F. Shroder, “Afghanistan’s Mineral Fortune: Multinational influence and development in a post-war economy” Institute for Environmental Diplomacy and Security (2011).
- 29**–Motley Fool, “Eyes on Afghanistan as Next Lithium Motherlode” (25 Mar 2014).
- 30** –Saleem H. Ali and John F. Shroder, “Afghanistan’s Mineral Fortune: Multinational influence and development in a post-war economy” Institute for Environmental Diplomacy and Security (2011); Motley
- 31**–Adam Smith International, “The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)” Second Draft (Sep 2013).
- 32** –Dr. Atiq Sediqi, Presentation on “Mineral Wealth of Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013).
- 33** –Dr. Atiq Sediqi, Presentation on “Mineral Wealth of Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013).
- 34** –Dr. Atiq Sediqi, Presentation on “Mineral Wealth of Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013).
- 35**–Dr. Atiq Sediqi, Presentation on “Mineral Wealth of Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013).
- 36** –Dr. Atiq Sediqi, Presentation on “Mineral Wealth of Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013).
- 37**–Dr. Atiq Sediqi, Presentation on “Mineral Wealth of Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013).
- 38** –Dr. Atiq Sediqi, Presentation on “Mineral Wealth of Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013).
- 39**–Dr. Atiq Sediqi, Presentation on “Mineral Wealth of Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013).
- 40**–Dr. Atiq Sediqi, Presentation on “Mineral Wealth of Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013).
- 41** –Dr. Atiq Sediqi, Presentation on “Mineral Wealth of Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013).
- 42**–Dr. Atiq Sediqi, Presentation on “Mineral Wealth of Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013).
- 43** –Dr. Ibrahim Jafari, Presentation on “General Overview of Mining in Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013); Afghanistan Geological Survey, “Precious Stones”, <http://www.bgs.ac.uk/AfghanMinerals/preciousStone.htm>
- 44**–Dr. Atiq Sediqi, Presentation on “Mineral Wealth of Afghanistan”, CSNRM Training (Nov 2013).
- 45** –Adam Smith International, “The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)” Second Draft (Sep 2013).
- 46**–⁴⁶ MoMP, “Mineral Resources of Afghanistan – Driver for Regional Economic Development”, London presentation (Jun 2011).
- 47**–South China Morning Post, “Next Afghan President will face a battle for control of nation’s mineral wealth” (4 Apr 2014).

- 48** -Adam Smith International, “The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)” Second Draft (Sep 2013).
- ⁴⁹ Tolo News, “Amu Darya Basin Oil Extraction Operation Halted” (20 Aug 2013).
- 50**⁵⁰ Adam Smith International, “The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)” Second Draft (Sep 2013).
- 51**–Adam Smith International, “The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)” Second Draft (Sep 2013).
- 52**–Adam Smith International, “The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)” Second Draft (Sep 2013).
- 53**-United Nations Environment Programme (UNEP), “Natural Resource Management and Peacebuilding in Afghanistan” (2013).
- 54** -Presentation by Asian Development Bank at Centre for Strategic and International Studies in Washington, DC (Jun 2014).
- 55** -Bridges Across Borders Cambodia& Development and Partnership in Action, “A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action” (2012).
- 56**-GoIRA, Constitution (2004), art. 75.
- 57**- GoIRA, National Mining Policy.
- 58** –MoMP, “Mineral Resources of Afghanistan – Driver for Regional Economic Development”, London presentation (Jun 2011).
- 59** –GoIRA, National Mining Policy.
- 60** –GoIRA, Constitution (2004), art. 81.
- 61** –United States Institute of Peace, “Extractive Industries and Peacebuilding in Afghanistan: The Role of Social Accountability” (2013).
- 62**-USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” (2010),
- 63** –South China Morning Post, “Next Afghan President will face a battle for control of nation’s mineral wealth” (4 Apr 2014)
- 64** –CSNRM, Press Release, “Civil Society Urges Afghan Government to Stop Looting of Mineral Resources” (21 Dec 2013).
- 65** –CSNRM, Press Release, “Civil Society Urges Afghan Government to Stop Looting of Mineral Resources” (21 Dec 2013).
- 66** –Rights & Democracy, “Getting it Right”, Step 11,
<http://hria.equalit.ie/en/phases/index.html#/phase/b/etape/11/>.
- 67**-Bridges Across Borders Cambodia& Development and Partnership in Action, “A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action” (2012).
- 68**-CNN, “Global 500” (2013).
- 69**- Saleem H. Ali and John F. Shroder, “Afghanistan’s Mineral Fortune: Multinational influence and development in a post-war economy” Institute for Environmental Diplomacy and Security (2011).
- 70**-SAIL, “About Us”, <http://www.sail.co.in/company/about-us>
- 71**- Heinrich Böll Foundation, “Facts and Figures about the Aynak Copper Mine” (Jul 2013).
- 72**- Economic Times, “SAIL-led consortium AFISCO bags ore mining rights in Hajigak, Afghanistan” (29 Nov 2011).
- 73**- Kilo Goldmines, “Afghanistan Hajigak”, <http://www.kilogoldmines.com/?s=afghanistan>.
- 74**⁷⁴ Watan Group, Letter to Congressman Rohrabacher (27 Sep 2012).
- 75**- MoM, “Afghan Firm Selected in Second Afghan-Tajik Oil and Gas Tender” News Release (22 Apr 2014).

- 76- MoM, "Preferred Bidder for Current Mineral Tenders" News Release (8 Dec 2012).
- 77- MoM, "Preferred Bidder for Current Mineral Tenders" News Release (8 Dec 2012).
- 78- MoM, "Preferred Bidder for Current Mineral Tenders" News Release (8 Dec 2012).
- ⁷⁹ - MoM, "Preferred Bidder for Current Mineral Tenders" News Release (8 Dec 2012).
- ⁸⁰ - MoM, "Preferred Bidder for Current Mineral Tenders" News Release (8 Dec 2012).
- ⁸¹ - Kilo Goldmines, "Afghanistan Hajigak", <http://www.kilogoldmines.com/?s=afghanistan>
- ⁸² - MoM, "Preferred Bidder for Current Mineral Tenders" News Release (8 Dec 2012).
- ⁸³ - MoM, "Preferred Bidder for Current Mineral Tenders" News Release (8 Dec 2012).
- ⁸⁴ - Pajhwok Afghan News, Special Mines Page, <http://mines.pajhwok.com/>
- ⁸⁵ - Green Tech Construction & Engineering, <http://greentech.af/>
- ⁸⁶ - Green Tech Construction & Engineering, <http://greentech.af/environmental-studies-of-amu-darya-basin-oil-tender-3/>.
- ⁸⁷ - Central Asian Mining Services, <http://cams-mining.com/>
- ⁸⁸ - Kilo Goldmines, "Afghanistan Hajigak", <http://www.kilogoldmines.com/?s=afghanistan>
- ⁸⁹ - Afghanite, <http://afghanite.net/>
- ⁹⁰ - Sociallicense.com
- ⁹¹ - Rights & Democracy, "Getting it Right", Step 11, <http://hria.equalit.ie/en/phases/index.html#/phase/b/etape/11/>
- ⁹² - Rights & Democracy, "Getting it Right", Step 11, <http://hria.equalit.ie/en/phases/index.html#/phase/b/etape/11/>
- ⁹³ - Rights & Democracy, "Getting it Right", Step 11, <http://hria.equalit.ie/en/phases/index.html#/phase/b/etape/11/>
- ⁹⁴ - ICMM, "Community Development Agreements and Mining – An industry perspective" (Jun 2011), <http://www.sds.org/wp-content/uploads/2011/06/presentation-MCDA-Aidan-Davy.pdf>
- ⁹⁵ - Shift Project, Shiftproject.org
- ⁹⁶ - Danish Institute for Human Rights.
- ⁹⁷ - Ciaran O'Faircheallaigh, "Compensation and benefit-sharing in the mining industry: The role of community development agreements" in Bread for the World & BICC, "Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments" (Mar 2014).
- ⁹⁸ - Draft Minerals Law 2012, art. 3(22).
- ⁹⁹ - Lauryn Oates, "The mother of all problems: female literacy in Afghanistan", The Guardian (Jun 2013).
- ¹⁰⁰ - Institute of Development Studies, "From the Group Up: Women's roles in local peacebuilding in Afghanistan, Liberia, Nepal, Pakistan and Sierra Leone." September 2012; Michelle Barsa, "Determining if Progress Will Prevail or Peril: The Role for Women in Defining Afghanistan's Future." The Fletcher Forum of World Affairs, Vol. 38, Winter 2014.
- ¹⁰¹ - Afghanistan Watch, "Natural Resources and Conflict in Afghanistan: Seven Case Studies, Major Trends and Implications for the Transition" (2013).
- ¹⁰² - World Economic Forum, "Future Role of Civil Society Report" (2013).
- ¹⁰³ - World Economic Forum, "Future Role of Civil Society Report" (2013).
- ¹⁰⁴ - Bridges Across Borders Cambodia & Development and Partnership in Action, "A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action" (2012).
- ¹⁰⁵ - Sohaila Weda Khamosh, "No childhood for most children" Killid Magazine (Nov 2013).
- ¹⁰⁶ - Adam Smith International, "The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)" Second Draft (Sep 2013).
- ¹⁰⁷ - Afghanistan Watch, "Natural Resources and Conflict in Afghanistan: Seven Case Studies, Major Trends and Implications for the Transition" (2013).

- ¹⁰⁸ - Afghanistan Watch, "Natural Resources and Conflict in Afghanistan: Seven Case Studies, Major Trends and Implications for the Transition" (2013).
- ¹⁰⁹ - Mining Minerals and Sustainable Development, "Breaking Ground" (2002).
- ¹¹⁰ - Mining Minerals and Sustainable Development, "Breaking Ground" (2002).
- ¹¹¹ - Leah Soroka, "MIDAS" Presentation, CSNRM Training (Nov 2013).
- ¹¹² - U.S. Geological Survey, "Map: Afghanistan Minerals Information System" (2014), <http://mapdss2.er.usgs.gov/openview/map.php>.
- ¹¹³ - Natural Resources Canada, "Exploration and Mining Guide for Aboriginal Communities" (2013).
- ¹¹⁴ - Natural Resources Canada, "Exploration and Mining Guide for Aboriginal Communities" (2013).
- ¹¹⁵ - Natural Resources Canada, "Exploration and Mining Guide for Aboriginal Communities" (2013).
- ¹¹⁶ - Natural Resources Canada, "Exploration and Mining Guide for Aboriginal Communities" (2013).
- ¹¹⁷ - Petroleum Services Association of Canada (PSAC), "Industry Overview" (2014).
- ¹¹⁸ - Petroleum Services Association of Canada (PSAC), "Industry Overview" (2014).
- ¹¹⁹ - Petroleum Services Association of Canada (PSAC), "Industry Overview" (2014).
- ¹²⁰ - Petroleum Services Association of Canada (PSAC), "Industry Overview" (2014).
- ¹²¹ - Cairn Energy, "Oil and gas exploration and production project life cycle", <http://www.cairnenergy.com/index.asp?pageid=554>
- ¹²² - Petroleum Services Association of Canada (PSAC), "Industry Overview" (2014).
- ¹²³ - Intermountain Oil and Gas BMP Project, "The Development Process" (2014),
- ¹²⁴ - Petroleum Services Association of Canada (PSAC), "Industry Overview" (2014).
- ¹²⁵ - Intermountain Oil and Gas BMP Project, "The Development Process" (2014),
- ¹²⁶ - Petroleum Services Association of Canada (PSAC), "Industry Overview" (2014).
- ¹²⁷ - International Alert, "Conflict-Sensitive Business Practice: Guidance for the Extractive Industries" (2005).
- ¹²⁸ - Afghanistan Watch, "Natural Resources and Conflict in Afghanistan: Seven Case Studies, Major Trends and Implications for the Transition" (Jul 2012).
- ¹²⁹ - Ciaran O'Faircheallaigh, "Compensation and benefit-sharing in the mining industry: The role of community development agreements" in Bread for the World & BICC, "Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments" (Mar 2014).
- ¹³⁰ - Adam Smith International, "The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)" Second Draft (Sep 2013).
- ¹³¹ - Noorani, "Afghanistan's Economic Transition in the Making ? Community Perspectives from Aynak and Hajigak Mining Sites" (2013).
- ¹³² - For Non-Designated Countries, such as Afghanistan, the Equator Principles assessment process evaluates compliance with the then applicable IFC Performance Standards on Environmental and Social Sustainability (Performance Standards) and the World Bank Group Environmental, Health and Safety Guidelines (EHS Guidelines). See Equator Principles, "About the Equator Principles", <http://www.equator-principles.com/index.php/about-ep/about-ep>.
- ¹³³ - ¹³³ Adam Smith International, "The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)" Second Draft (Sep 2013).
- ¹³⁴ - World Bank, "Inspection Panel Report and Recommendations" (Apr 2013).
- ¹³⁵ - Down to Earth, "Treasure in Troubled Land" (Oct 2013).
- ¹³⁶ - Heinrich Böll Foundation, "Resource Extraction as a Danger to the State of Security in Afghanistan? An interview with Mussa Mahmoodi" (Jul 2013).
- ¹³⁷ - Heinrich Böll Foundation, "Resource Extraction as a Danger to the State of Security in Afghanistan? An interview with Mussa Mahmoodi" (Jul 2013).
- ¹³⁸ - Down to Earth, "Treasure in Troubled Land" (Oct 2013).
- ¹³⁹ - Heinrich Böll Foundation, "Resource Extraction as a Danger to the State of Security in Afghanistan? An interview with Mussa Mahmoodi" (Jul 2013).
- ¹⁴⁰ - Noorani, "Afghanistan's Economic Transition in the Making ? Community Perspectives from Aynak and Hajigak Mining Sites" (2013).
- ¹⁴¹ - Benish, Abdul Jalil. "Dawa Ya Bala? Implications of Kilij Coal Mine Closure for Bamiyan's Security Situation" Afghanistan Watch: Kabul (Mar 2014).

- ¹⁴² - Bread for the World and Bonn International Center for Conversion, "Compensation Matters: Securing Community Interests in Large-Scale Investments" (Mar 2014).
- ¹⁴³ - Mining Minerals and Sustainable Development, "Breaking Ground" (2002).
- ¹⁴⁴ - United Nations Environment Programme (UNEP), "Natural Resource Management and Peacebuilding in Afghanistan" (2013).
- ¹⁴⁵ - Heinrich Böll Foundation, "Facts and Figures about the Aynak Copper Mine" (Jul 2013).
- ¹⁴⁶ - Adam Smith International, "The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)" Second Draft (Sep 2013).
- ¹⁴⁷ - ICMC, "Water Management in Mining: A selection of case studies" (May 2012).
- ¹⁴⁸ - Philippe Rekacewicz, UNEP/GRID-Arendal, "Mining effects on rainfall drainage" (2005).
- ¹⁴⁹ - Institute of Peace and Conflict Studies, "Chinese Energy Explorations in Afghanistan: A Case Study" (10 Mar 2014).
- ¹⁵⁰ - World Bank, "Inspection Panel Report and Recommendations" (Apr 2013).
- ¹⁵¹ - Heinrich Böll Foundation, "Resource Extraction as a Danger to the State of Security in Afghanistan? An interview with Mussa Mahmoodi" (Jul 2013).
- ¹⁵² - Environmental Law Institute & United Nations Environment Programme, "Water Management in Post-Conflict Countries Critical to Peace Building and Economic Recovery – New Study", Environmental Peacebuilding (Mar 2014).
- ¹⁵³ - Robert Goodland, "Responsible Mining: The Key to Profitable Resource Development" (2012).
- ¹⁵⁴ - Tailings.info
- ¹⁵⁵ - Tailings.info
- ¹⁵⁶ - Afghanistan Ministry of Mines, "Aynak Project Update" (May 2012).
- ¹⁵⁷ - Philippe Rekacewicz, UNEP/GRID-Arendal, "Mining effects on rainfall drainage" (2005).
- ¹⁵⁸ - Robert Goodland, "Responsible Mining: The Key to Profitable Resource Development – Defining 'Best Practice Responsible Mining'" (Apr 2012).
- ¹⁵⁹ - Oil in Uganda, "Flaring: old habits die hard" (Aug 2013).
- ¹⁶⁰ - Reuters, "Chad suspends China's CNPC over environment" (Aug 14 2013).
- ¹⁶¹ - International Alert, "Conflict-Sensitive Business Practice: Guidance for Extractive Industries" (Mar 2005).
- ¹⁶² - Down to Earth, "Treasure in Troubled Land" (Oct 2013).
- ¹⁶³ - Interviews by the author in Kabul and Bamiyan province, Nov 2013
- ¹⁶⁴ - Down to Earth, "Treasure in Troubled Land" (Oct 2013).
- ¹⁶⁵ - Benish, Abdul Jalil. "Dawa Ya Bala? Implications of Kilij Coal Mine Closure for Bamiyan's Security Situation" Afghanistan Watch: Kabul (Mar 2014); Sadaf Lakhani, "Extractive Industries and Peacebuilding in Afghanistan: The Role of Social Accountability" United States Institute of Peace, Special Report (Nov 2013).
- ¹⁶⁶ - Interviews by the author in Kabul and Bamiyan province, Nov 2013
- ¹⁶⁷ - Integrity Watch Afghanistan, "Chromite Extraction in Kunar, Factor of [In]Stability: A Case Study" (Nov 2013).
- ¹⁶⁸ - Benish, Abdul Jalil. "Dawa Ya Bala? Implications of Kilij Coal Mine Closure for Bamiyan's Security Situation" Afghanistan Watch: Kabul (Mar 2014).
- ¹⁶⁹ - Heinrich Böll Foundation, "Facts and Figures about the Aynak Copper Mine" (Jul 2013).
- ¹⁷⁰ - Mining Minerals and Sustainable Development, "Breaking Ground" (2002).
- ¹⁷¹ - World Bank, "Inspection Panel Report and Recommendations
- ¹⁷² - Sohaila Weda Khamosh, "No childhood for most children" Killid Magazine (Nov 2013).
- ¹⁷³ - Oxfam Australia, "Women, Communities and Mining" (Dec 2009).
- ¹⁷⁴ - Oxfam Australia, "Women, Communities and Mining" (Dec 2009).
- ¹⁷⁵ - Oxfam Australia, "Women, Communities and Mining" (Dec 2009)
- ¹⁷⁶ - Rachel Wareham, Presentation on "Gender and Mining" (Nov 2013).
- ¹⁷⁷ - Javed Noorani, "Afghanistan's Economic Transition in the Making ?Community Perspectives from Aynak and Hajigak Mining Sites" (2013).

- ¹⁷⁸ Bridges Across Borders Cambodia & Development and Partnership in Action, “A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action” (2012).
- ¹⁷⁹ Bridges Across Borders Cambodia & Development and Partnership in Action, “A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action” (2012).
- ¹⁸⁰ International Council on Mining and Metals, “The Role of Mining in National Economies” (Oct 2012).
- ¹⁸¹ Benish, Abdul Jalil. “Dawa Ya Bala? Implications of Kijil Coal Mine Closure for Bamiyan’s Security Situation” Afghanistan Watch: Kabul (Mar 2014).
- ¹⁸² Petroleum Services Association of Canada, “Industry Overview”.
- ¹⁸³ Heinrich Böll Foundation, “Resource Extraction as a Danger to the State of Security in Afghanistan? An interview with Mussa Mahmoodi” (Jul 2013).
- ¹⁸⁴ International Council on Mining and Metals, “The Role of Mining in National Economies” (Oct 2012).
- ¹⁸⁵ International Council on Mining and Metals, “The Role of Mining in National Economies” (Oct 2012).
- ¹⁸⁶ Benish, Abdul Jalil. “Dawa Ya Bala? Implications of Kijil Coal Mine Closure for Bamiyan’s Security Situation” Afghanistan Watch: Kabul (Mar 2014).
- ¹⁸⁷ Leah Soroka, “MIDAS” Presentation, CSNRM Training, Nov 2013
- ¹⁸⁸ Leah Soroka, “MIDAS” Presentation, CSNRM Training, Nov 2013
- ¹⁸⁹ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” 2010
- ¹⁹⁰ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” 2010
- ¹⁹¹ United States Institute of Peace, “Extractive Industries and Peacebuilding in Afghanistan: The Role of Social Accountability” (2013).
- ¹⁹² Nicholas Shaxson, “The resource curse, or the paradox of poverty from plenty” (Sep 2013), <http://taxjustice.blogspot.co.uk/2013/09/is-finance-like-crude-oil-resource.html>
- ¹⁹³ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” 2010
- ¹⁹⁴ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” 2010
- ¹⁹⁵ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” (2010).
- ¹⁹⁶ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” (2010).
- ¹⁹⁷ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” 2010
- ¹⁹⁸ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” (2010).
- ¹⁹⁹ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” (2010).
- ²⁰⁰ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” (2010).
- ²⁰¹ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” (2010).
- ²⁰² International Network to Promote the Rule of Law, “Islamic Law Guide” (2013).
- ²⁰³ International Network to Promote the Rule of Law, “Islamic Law Guide” (2013).
- ²⁰⁴ International Network to Promote the Rule of Law, “Islamic Law Guide” (2013).
- ²⁰⁵ International Network to Promote the Rule of Law, “Islamic Law Guide” 2013
- ²⁰⁶ International Network to Promote the Rule of Law, “Islamic Law Guide” (2013).
- ²⁰⁷ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” (2010).
- ²⁰⁸ Draft Minerals Law 2012, art. 35.
- ²⁰⁹ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” (2010).
- ²¹⁰ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” (2010).
- ²¹¹ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” 2010
- ²¹² USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” 2010
- ²¹³ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” 2010
- ²¹⁴ International Network to Promote the Rule of Law, “Islamic Law Guide” 2013
- ²¹⁵ International Network to Promote the Rule of Law, “Islamic Law Guide” 2013

- ²¹⁶²¹⁶ Some of the involuntary resettlement safeguard policies and international best practice include: World Bank, “Operational Policy 4.12: Involuntary Resettlement”, available at <http://go.worldbank.org/GMOOEIY580>; International Finance Corporation, “Performance Standard 5: Land Acquisition and Involuntary Resettlement”, available at http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/3d82c70049a79073b82cfaa8c6a8312a/PS5_English_2012.pdf?MOD=AJPERES; Asian Development Bank, Policy on Involuntary Resettlement; Organisation for Economic Co-operation and Development, Guidelines for Aid Agencies on Involuntary Displacement and Resettlement in Development Projects; Basic principles and guidelines on development-based evictions and displacement, developed by United Nations Special Rapporteur on the right to adequate housing, Millon Kothari (Kothari Guidelines). See also, Accountability Counsel, ADB Comparative Analysis of Involuntary Resettlement Policy, www.accountabilitycounsel.org.
- ²¹⁷
- ²¹⁸ Accountability Counsel, ADB Comparative Analysis of Involuntary Resettlement Policy, www.accountabilitycounsel.org
- ²¹⁹ Accountability Counsel, ADB Comparative Analysis of Involuntary Resettlement Policy, www.accountabilitycounsel.org
- ²²⁰ Accountability Counsel, ADB Comparative Analysis of Involuntary Resettlement Policy, www.accountabilitycounsel.org
- ²²¹ Accountability Counsel, ADB Comparative Analysis of Involuntary Resettlement Policy, www.accountabilitycounsel.org
- ²²² USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” (2010).
- ²²³ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” 2010
- ²²⁴ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” 2010
- ²²⁵ International Network to Promote the Rule of Law, “Islamic Law Guide” (2013).
- ²²⁶ International Network to Promote the Rule of Law, “Islamic Law Guide” 2013
- ²²⁷ International Network to Promote the Rule of Law, “Islamic Law Guide” 2013
- ²²⁸ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” 2010
- ²²⁹ USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” 2010
- ²³⁰ GoIRA, “National Water and Natural Resources Development: National Priority Program Two” 2010
- ²³¹ GoIRA, “National Water and Natural Resources Development: National Priority Program Two” 2010
- ²³² Afghanistan Watch, “Natural Resources and Conflict in Afghanistan: Seven Case Studies, Major Trends and Implications for the Transition” Jul 2012
- ²³³ Committee on Economic, Social and Cultural Rights, General Comment 15 2002
- ²³⁴ Robert Goodland, “Responsible Mining: The Key to Profitable Resource Development – Defining ‘Best Practice Responsible Mining’” (Apr 2012).
- ²³⁵ Robert Goodland, “Responsible Mining: The Key to Profitable Resource Development – Defining ‘Best Practice Responsible Mining’” (Apr 2012).
- ²³⁶ GoIRA, “Environment Law” 2007
- ²³⁷ GoIRA, “Environment Law” (2007), art. 76.
- ²³⁸ GoIRA, “Environment Law” (2007), art. 1.
- ²³⁹ GoIRA, “Environment Law” (2007), art. 22
- ²⁴⁰ GoIRA, “Environment Law” (2007), art. 77.
- ²⁴¹ GoIRA, “Environment Law” (2007).
- ²⁴² GoIRA, “Environment Law” (2007), art. 72
- ²⁴³ GoIRA, “Environment Law” (2007), art. 72
- ²⁴⁴ GoIRA, “Environment Law” (2007), art. 13

- ²⁴⁵ GoIRA, "Environment Law" (2007), art. 13
- ²⁴⁶ GoIRA, "Environment Law" (2007), art.4(1).
- ²⁴⁷ GoIRA, "Environmental Impact Assessment Regulations" (2008), Reg. 2, Schedule I: Screening of Activities
- ²⁴⁸ GoIRA, "Environmental Impact Assessment Regulations" (2008), Reg. 2, Schedule I: Screening of Activities
- ²⁴⁹ GoIRA, "Environmental Impact Assessment Regulations" (2008), Reg. 2.
- ²⁵⁰ GoIRA, "Environmental Impact Assessment Regulations" (2008), Reg. 2.
- ²⁵¹ World Bank, "Inspection Panel Report and Recommendations" (Apr 2013).
- ²⁵² World Bank, "Inspection Panel Report and Recommendations" Apr 2013
- ²⁵³ Bridges Across Borders Cambodia & Development and Partnership in Action, "A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action" 2012
- ²⁵⁴ GoIRA, "Environmental Impact Assessment Regulations" (2008), Reg. 7.
- ²⁵⁵ Draft Minerals Law 2012, art. 41.
- ²⁵⁶ Draft Minerals Law 2012, art. 41.
- ²⁵⁷ Draft Minerals Law 2012, art. 41.
- ²⁵⁸ Draft Minerals Law 2012, art. 41.
- ²⁵⁹ Draft Minerals Law 2012, art. 41.
- ²⁶⁰ GoIRA, "Environment Law" (2007), art. 7.
- ²⁶¹ GoIRA, "Environment Law" (2007), art.
- ²⁶² GoIRA, "Environment Law" (2007), art.
- ²⁶³ See Community Protocols, <http://www.community-protocols.org/>; Natural Justice, Bio-Cultural Community Protocols: A Toolkit for Community Facilitators (2012), <http://www.community-protocols.org/toolkit>
- ²⁶⁴ Robert Goodland, "Responsible Mining: The Key to Profitable Resource Development – Defining 'Best Practice Responsible Mining'" (Apr 2012).
- ²⁶⁵ Robert Goodland, "Responsible Mining: The Key to Profitable Resource Development – Defining 'Best Practice Responsible Mining'" (Apr 2012).
- ²⁶⁶ **Community EIA Consultants:** E-Tech International, <http://www.etechninternational.org/>; Center for Science in Public Participation, <http://www.csp2.org/>; and Environmental Law Alliance Worldwide, <https://www.elaw.org/>
- ²⁶⁷ Robert Goodland, "Responsible Mining: The Key to Profitable Resource Development – Defining 'Best Practice Responsible Mining'" (Apr 2012).
- ²⁶⁸ Draft Minerals Law 1391 (2012), unofficial English translation dated 26 May 2013
- ²⁶⁹ USAID, "Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile" 2010
- ²⁷⁰ USAID, "Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile" 2010
- ²⁷¹ USAID, "Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile" 2010
- ²⁷² USAID, "Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile" (2010)
- ²⁷³ USAID, "Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile" (2010)
- ²⁷⁴ MoM, "Strategic Environmental and Social Assessment of the Extractives Industry Sector in Afghanistan" (Dec 2013).
- ²⁷⁵ MoM, "Strategic Environmental and Social Assessment of the Extractives Industry Sector in Afghanistan" (Dec 2013).
- ²⁷⁶ GoIRA, "Minerals Law" (2010), art. 1012
- ²⁷⁷ USAID, "Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile" (2010); Draft Minerals Law 2012, arts.31, 33.
- ²⁷⁸ USAID, "Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile" 2010
- ²⁷⁹ USAID, "Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile" (2010).
- ²⁸⁰ Draft Minerals Law 2012, art. 9; USAID, "Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile" 2010
- ²⁸¹ Draft Minerals Law 2012, art. 19.
- ²⁸² Draft Minerals Law 2012, art. 19.
- ²⁸³ GoIRA, "Minerals Law" (2010), art. 28
- ²⁸⁴ GoIRA, "Minerals Law" (2010), art. 28

²⁸⁵ Draft Minerals Law 2012, art. 56.

²⁸⁶ Draft Minerals Law 2012, art. 56.

²⁸⁷ Draft Minerals Law 2012, art. 56.

²⁸⁸ Rights & Democracy, “Getting it Right”, Step 11, <http://hria.equalit.ie/en/phases/index.html#/phase/b/etape>

²⁸⁹ Draft Minerals Law 2012, art. 91.

²⁹⁰ Draft Minerals Law 2012, art. 8(2); USAID, “Afghanistan – Property Rights and Resource Governance Profile” (2010).

²⁹¹ GoIRA, “Minerals Law” (2010), art. 24.

²⁹² Draft Minerals Law 2012, art. 90.

²⁹³ Extractive Industries Transparency Initiative, “What is the EITI?”, [Eiti.org/eiti](http://eiti.org/eiti)

²⁹⁴ Afghanistan Extractive Industries Transparency Initiative, “What is EITI?”, <http://aeiti.af/what-is-eiti.html>.

²⁹⁵²⁹⁵ Afghanistan Extractive Industries Transparency Initiative, “What is EITI?”, <http://aeiti.af/what-is-eiti.html>

²⁹⁶²⁹⁶ Afghanistan Extractive Industries Transparency Initiative, “What is EITI?”, <http://aeiti.af/what-is-eiti.html>

²⁹⁷ Afghanistan Extractive Industries Transparency Initiative, “EITI and Afghanistan”, <http://aeiti.af/eiti-and-afghanistan.html>.

²⁹⁸ Extractive Industries Transparency Initiative, “EITI Board Decision on Afghanistan” (2013), eiti.org/files/Afghanistan.pdf

²⁹⁹ Extractive Industries Transparency Initiative, “EITI Board Decision on Afghanistan” (2013), eiti.org/files/Afghanistan.pdf

³⁰⁰ Adam Smith International, “The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)” Second Draft Sep 2013

³⁰¹ Adam Smith International, “The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)” Second Draft Sep 2013

³⁰² Bank on Human Rights, “What are the rules the MDBs have to follow?”, available at <http://bankonhumanrights.org/about/what-are-the-rules-the-mdbs-have-to-follow/>

³⁰³ Bank on Human Rights, “What are the rules the MDBs have to follow?”, available at <http://bankonhumanrights.org/about/what-are-the-rules-the-mdbs-have-to-follow/>

³⁰⁴ Bank on Human Rights, “What are the rules the MDBs have to follow?”, available at <http://bankonhumanrights.org/about/what-are-the-rules-the-mdbs-have-to-follow/>

³⁰⁵ These NGOs include: Accountability Counsel, www.accountabilitycounsel.org/resources/arg/; Bank Information Center, www.bicusa.org/resources/capacity-building-and-tools/; Bank on Human Rights, bankonhumanrights.org; Center for International Environmental Law, www.ciel.org/Intl_Financial_Inst/index.html; ECA Watch, www.eca-watch.org/; FIDH, www.fidh.org/IMG/pdf/guide_entreprises_uk-sectioniv.pdf; International Accountability Project, accountabilityproject.org/article.php?list=type&type=14; SOMO (Centre for Research on Multinational Corporations), www.grievancemechanisms.org/intro

³⁰⁶ See United Nations OHCHR, YouTube video, in English with Persian subtitles, “What is a human rights treaty body?”, <https://www.youtube.com/watch?v=vE0T45t040k&feature=related>

³⁰⁷ James Anaya, United Nations Special Rapporteur on the Rights of Indigenous Peoples, “Report to the Human Rights Council: Study on Extractive Industries and Indigenous Peoples” (Jul 2013).

³⁰⁸ Sustainable Development Strategies Group, “Mining CDA Problems and Issues”.

³⁰⁹ United Nations Environment Programme (UNEP), “Natural Resource Management and Peacebuilding in Afghanistan” (2013); Jane Nelson, “The Business of Peace: the private sector as a partner in conflict prevention and resolution” 2000

³¹⁰ Bridges Across Borders Cambodia & Development and Partnership in Action, “A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action” (2012).

- ³¹¹ Viviane Weitzner, North-South Institute, "Dealing Full Force: Lutsel K'e Dene First Nation's Experience Negotiating with Mining Companies" (Jan 2006).
- ³¹² Bridges Across Borders Cambodia & Development and Partnership in Action, "A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action" 2012
- ³¹³ Bridges Across Borders Cambodia & Development and Partnership in Action, "A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action" 2012
- ³¹⁴ Noorani, "Afghanistan's Economic Transition in the Making? Community Perspectives from Aynak and Hajigak Mining Sites" 2013
- ³¹⁵ Noorani, "Afghanistan's Economic Transition in the Making? Community Perspectives from Aynak and Hajigak Mining Sites" 2013
- ³¹⁶ Sustainable Development Strategies Group, "Mining CDA Problems and Issues
- ³¹⁷ Claudia Müller-Hoff, "Options for communities: Strategies for negotiation and legal action" in Bread for the World & BICC, "Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments" (Mar 2014).
- ³¹⁸ Claudia Müller-Hoff, "Options for communities: Strategies for negotiation and legal action" in Bread for the World & BICC, "Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments" Mar 2014
- ³¹⁹ Claudia Müller-Hoff, "Options for communities: Strategies for negotiation and legal action" in Bread for the World & BICC, "Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments" (Mar 2014)
- ³²⁰ Claudia Müller-Hoff, "Options for communities: Strategies for negotiation and legal action" in Bread for the World & BICC, "Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments" (Mar 2014).
- ³²¹ Geert van Vliet, "Extractive activities, dams and negotiation: Hypothesis for discussion" updated 2011
- ³²² Claudia Müller-Hoff, "Options for communities: Strategies for negotiation and legal action" in Bread for the World & BICC, "Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments" (Mar 2014).
- ³²³ Claudia Müller-Hoff, "Options for communities: Strategies for negotiation and legal action" in Bread for the World & BICC, "Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments" (Mar 2014).
- ³²⁴ Claudia Müller-Hoff, "Options for communities: Strategies for negotiation and legal action" in Bread for the World & BICC, "Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments" (Mar 2014).
- ³²⁵ Claudia Müller-Hoff, "Options for communities: Strategies for negotiation and legal action" in Bread for the World & BICC, "Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments" Mar 2014
- ³²⁶ Stephanie Booker, "Biocultural Community Protocols: A useful means of securing community interests in the context of extractive industries" in Bread for the World & BICC, "Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments" Mar 2014
- ³²⁷ Shrumm, H. & Jonas, H. eds. "Biocultural Community Protocols: A Toolkit for Community Facilitators". Natural Justice: Cape Town (2012), <http://www.community-protocols.org>
- ³²⁸ Stephanie Booker, "Biocultural Community Protocols: A useful means of securing community interests in the context of extractive industries" in Bread for the World & BICC, "Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments" (Mar 2014).
- ³²⁹ Shrumm, H. & Jonas, H. eds. "Biocultural Community Protocols: A Toolkit for Community Facilitators". Natural Justice: Cape Town (2012), <http://www.community-protocols.org>
- ³³⁰ Stephanie Booker, "Biocultural Community Protocols: A useful means of securing community interests in the context of extractive industries" in Bread for the World & BICC, "Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments" (Mar 2014).
- ³³¹ Robert Goodland, "WRI's Informative Memo for Access Law & Practice: Environmental and Social Assessment" 200
- ³³² Bridges Across Borders Cambodia & Development and Partnership in Action, "A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action" (2012).
- ³³³ Ciaran O'Faircheallaigh, "Briefing Paper for the Bank Information Centre: Community Controlled Impact Assessment, Impact and Benefit Agreements and World Bank Policies on Indigenous Peoples" Nov 2013

- ³³⁴ Ciaran O’Faircheallaigh, “Briefing Paper for the Bank Information Centre: Community Controlled Impact Assessment, Impact and Benefit Agreements and World Bank Policies on Indigenous Peoples” Nov 2013
- ³³⁵ Ciaran O’Faircheallaigh, “Briefing Paper for the Bank Information Centre: Community Controlled Impact Assessment, Impact and Benefit Agreements and World Bank Policies on Indigenous Peoples” Nov 2013
- ³³⁶ Ciaran O’Faircheallaigh, “Compensation and benefit-sharing in the mining industry: The role of community development agreements” in Bread for the World & BICC, “Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments” (Mar 2014).
- ³³⁷ Bridges Across Borders Cambodia & Development and Partnership in Action, “A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action” (2012).
- ³³⁸ Claudia Müller-Hoff, “Options for communities: Strategies for negotiation and legal action” in Bread for the World & BICC, “Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments” Mar 2014
- ³³⁹ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7, <http://hria.equalit.ie/en/phases/index.html#/phase/a/etape/7/>.
- ³⁴⁰ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7, <http://hria.equalit.ie/en/phases/index.html#/phase/a/etape/7/>.
- ³⁴¹ Rights & Democracy, “Getting it Right”, Step 11
- ³⁴² Rights & Democracy, “Getting it Right”, Step 11
- ³⁴³ MOFCOM, “Guidelines for Environmental Protection in Foreign Investment and Cooperation” (Mar 2013), available at <http://english.mofcom.gov.cn/sys/print.shtml?policyrelease/bbb/201303/20130300043226>
- ³⁴⁴ United Nations Declaration on Human Rights Defenders (1998).
- ³⁴⁵ Rights & Democracy, “Getting it Right”, Step 4.
- ³⁴⁶ GoIRA, Environment Law (2007), art. 7
- ³⁴⁷ Bridges Across Borders Cambodia & Development and Partnership in Action, “A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action” 2012
- ³⁴⁸ Ciaran O’Faircheallaigh, “Compensation and benefit-sharing in the mining industry: The role of community development agreements” in Bread for the World & BICC, “Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments” (Mar 2014).
- ³⁴⁹ Sustainable Development Strategies Group, “Mining CDA Problems and Issues”.
- ³⁵⁰ Ciaran O’Faircheallaigh, “Compensation and benefit-sharing in the mining industry: The role of community development agreements” in Bread for the World & BICC, “Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments” (Mar 2014)
- ³⁵¹ Ciaran O’Faircheallaigh, “Compensation and benefit-sharing in the mining industry: The role of community development agreements” in Bread for the World & BICC, “Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments” Mar 2014
- ³⁵² Ciaran O’Faircheallaigh, “Compensation and benefit-sharing in the mining industry: The role of community development agreements” in Bread for the World & BICC, “Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments” Mar 2014
- ³⁵³ Ciaran O’Faircheallaigh, “Briefing Paper for the Bank Information Centre: Community Controlled Impact Assessment, Impact and Benefit Agreements and World Bank Policies on Indigenous Peoples” (Nov 2013).
- ³⁵⁴ Ciaran O’Faircheallaigh, “Briefing Paper for the Bank Information Centre: Community Controlled Impact Assessment, Impact and Benefit Agreements and World Bank Policies on Indigenous Peoples” (Nov 2013).
- ³⁵⁵ Viviane Weitzner, North-South Institute, “Dealing Full Force: Lutsel K’e Dene First Nation’s Experience Negotiating with Mining Companies” Jan 2006
- ³⁵⁶ Bridges Across Borders Cambodia & Development and Partnership in Action, “A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action” 2012
- ³⁵⁷ Claudia Müller-Hoff, “Options for communities: Strategies for negotiation and legal action” in Bread for the World & BICC, “Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments” Mar 2014
- ³⁵⁸ Claudia Müller-Hoff, “Options for communities: Strategies for negotiation and legal action” in Bread for the World & BICC, “Compensation Matters: Securing community interests in large-scale investments” (Mar 2014).
- ³⁵⁹ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7, <http://hria.equalit.ie/en/phases/index.html#/phase/a/etape/7/>.

- ³⁶⁰ Bridges Across Borders Cambodia & Development and Partnership in Action, “A Community Guide to Mining: Impacts, Rights and Action” (2012).
- ³⁶¹ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7, <http://hria.equalit.ie/en/phases/index.html#/phase/a/etape/7/>.
- ³⁶² Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7, <http://hria.equalit.ie/en/phases/index.html#/phase/a/etape/7/>.
- ³⁶³ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7.
- ³⁶⁴ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7.
- ³⁶⁵ WITNESS, Video Advocacy Planning Toolkit, <http://toolkit.witness.org>
- ³⁶⁶ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7.
- ³⁶⁷ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7.
- ³⁶⁸ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7. See also Participatory Research and Development for Sustainable Agriculture and Natural Resources Management: A Sourcebook, www.idrc.ca; Participatory Rapid Appraisal, www.serda.ait.ac.th.
- ³⁶⁹ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7, <http://hria.equalit.ie/en/phases/index.html#/phase/a/etape/7/>.
- ³⁷⁰ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7, <http://hria.equalit.ie/en/phases/index.html#/phase/a/etape/7/>. See also International Development Research Centre, Module 10C: Focus Group Discussion, www.idrc.ca
- ³⁷¹ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7.
- ³⁷² Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7.
- ³⁷³ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7
- ³⁷⁴ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7.
- ³⁷⁵ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7
- ³⁷⁶ Rights & Democracy, “Getting It Right”, Step 7.
- ³⁷⁷ Office of the Compliance Advisor/Ombudsman, “Participatory Water Monitoring: A Guide for Preventing and Managing Conflict”, Advisory Note (2008).
- ³⁷⁸ **Artisanal and small-scale mining impacts:** ASM-PACE Methodological Toolkit, <http://www.asm-pace.org/projects/methodological-toolkit.html>
- ³⁷⁹ **Community health and well-being impacts:** “Community Wellbeing Impact Assessment Worksheet”, in Natural Justice, Bio-Cultural Community Protocols: A Toolkit for Community Facilitators (2012), pages 43-43 <http://www.community-protocols.org/toolkit>; Canary Research Institute for Mining, Environment and Health, “Mining & Health: A Community-Centred Health Assessment Toolkit” (2009), <http://www.miningwatch.ca/publications/mining-health-community-centred-health-assessment-toolkit>
- ³⁸⁰ **Gender impacts:** Oxfam Australia, “Women, Communities and Mining” (Dec 2009) (Dari translation available from USAID MIDAS); Alliance for Responsible Mining, “Gender Dimensions of Artisanal and Small-Scale Mining: A Rapid Assessment Toolkit”, <http://www.communitymining.org/en/gender-issues-and-child-labor2/95-gender-dimensions-of-artisanal-and-small-scale-mining-a-rapid-assessment-toolkit>
- ³⁸¹ **Human rights impacts:** Rights & Democracy, “Getting It Right: Human Rights Impact Assessment Guide”, <http://hria.equalit.ie/en/index.html>
- ³⁸² **Environmental impacts:** Hesperian Institute, “A Community Guide to Environmental Health” http://www.hesperian.org/publications_download_EHB.php; Greenwatch Uganda, “A Community-Based Guide for Monitoring Impacts of Oil and Gas Activities on the Environment” (2011), <http://www.greenwatch.or.ug/files/downloads/COMMUNITY%20BASED%20GUIDE%20BOOK.pdf>; ELAW, “Guide for Evaluating Mining Project Environmental Impact Assessments” (Jul 2010), <http://www.elaw.org/mining-eia-guidebook>
- ³⁸³ Rights & Democracy, “Getting it Right”, Step 11, <http://hria.equalit.ie/en/phases/index.html#/phase/b/etape/11/>

³⁸⁴Rights & Democracy, “Getting it Right”, Step 11.

³⁸⁵**Reading contracts:** OpenOil, “Oil Contracts: How to Read and Understand Them” (2012), <http://openoil.net/understanding-oil-contracts/>; ResourceContracts.org, “Mining Contracts: How to Read and Understand Them” (2013), <http://www.resourcecontracts.org/blog/guides-to-contract-terminology.html>; ELAW, “Natural Resource Contracts: A Practical Guide” (2013), <https://www.elaw.org/contracts>; International Bar Association, “Model Mine Development Agreement”, <http://www.mmdaproject.org>

³⁸⁶World Bank Institute, Contract Monitoring Roadmap, <http://contractroadmap.org/>.

³⁸⁷Uganda Contracts Monitoring Coalition, “A Tool for Monitoring Social and Environmental Compliance in the Extractive Sector” (2012), <http://www.ucmc.org/>

³⁸⁸Oil in Uganda, <http://www.oilinuganda.org/>

³⁸⁹Cordaid & OpenOil, Extractives Policy Briefs, <http://www.cordaid.org/en/topics/extractives/briefing-notes/>

³⁹⁰See for example the Latin American Dialogue Group on Mining, Democracy and Sustainable Development, <http://www.dialogolatinoamericano.org/english/home.html>

³⁹¹Voluntary Principles on Security and Human Rights, <http://www.voluntaryprinciples.org>

³⁹²United Nations Environment Programme (UNEP), “Natural Resource Management and Peacebuilding in Afghanistan” (2013)

³⁹³Afghanistan Watch, “Natural Resources and Conflict in Afghanistan: Seven Case Studies, Major Trends and Implications for the Transition” (2013).

³⁹⁴CDA Collaborative Learning Projects, “‘Conflict Management and Compliance Operation’ Among Chinese State-Run Enterprises” (26 Sep 2012).

³⁹⁵Shrumm, H. & Jonas, H. eds. “Biocultural Community Protocols: A Toolkit for Community Facilitators”. Natural Justice: Cape Town (2012), available at <http://www.community-protocols.org>.

³⁹⁶CDA Collaborative Learning Projects, “‘Conflict Management and Compliance Operation’ Among Chinese State-Run Enterprises” (26 Sep 2012).

³⁹⁷Daniel Franks, “Costs of Company-Community Conflict in the Extractive Sector”, Presentation in Chile (May 2014); International Alert, “Conflict-Sensitive Business Practice: Guidance for Extractive Industries” (Mar 2005).

³⁹⁸Afghanistan Watch, “Natural Resources and Conflict in Afghanistan: Seven Case Studies, Major Trends and Implications for the Transition” (2013).

³⁹⁹International Alert, “Conflict-Sensitive Business Practice: Guidance for Extractive Industries” Mar 2005

⁴⁰⁰CDA Collaborative Learning Projects, “Preventing Conflict in Exploration: A Toolkit” (2012), [http://www.cdacollaborative.org/publications/corporate-engagement/cep-tools/preventing-conflict-in-exploration-tool-\(english\)/](http://www.cdacollaborative.org/publications/corporate-engagement/cep-tools/preventing-conflict-in-exploration-tool-(english)/)

⁴⁰¹United Nations Environment Programme (UNEP), “Natural Resource Management and Peacebuilding in Afghanistan” (2013).

⁴⁰²Adam Smith International, “The Strategic Environmental and Social Assessment for the Extractives Industry Sector in Afghanistan (SESA-EI)” Second Draft (Sep 2013).

⁴⁰³Laura Barretto, Alliance for Responsible Mining, “Analysis for stakeholders on formalization in the artisanal and small-scale gold mining sector based on experiences in Latin America, Africa and Asia” (Sep 2011).

⁴⁰⁴Laura Barretto, Alliance for Responsible Mining, “Analysis for stakeholders on formalization in the artisanal and small-scale gold mining sector based on experiences in Latin America, Africa and Asia” (Sep 2011).

⁴⁰⁵Alliance for Responsible Mining, <http://communitymining.org>; MMSD, “Breaking New Ground”, Chapter 13, <http://www.ied.org/mmsd-final-report>; International Labour Organization, <http://www.ilo.org/global/industries-and-sectors/mining/lang-en/index.htm>

⁴⁰⁶World Bank, “Overview: Why is local content relevant in the oil, gas, and mining sectors?” (Oct 2013).

⁴⁰⁷ World Bank, “Local Content Policies in the Oil, Gas, and Mining Sector” Conference Presentations (Oct 2013), <http://www.worldbank.org/en/events/2013/10/01/local-content-policies-in-oil-gas-mining-sector#4>

⁴⁰⁸ Leah Soroka, “MIDAS” Presentation, CSNRM Training (Nov 2013).

⁴⁰⁹ Saferworld & Conciliation Resources, “Advocacy Capacity Building: A Training Toolkit” 2011

⁴¹⁰ Adapted from Shrumm, H. & Jonas, H. eds. “Biocultural Community Protocols: A Toolkit for Community Facilitators”. Natural Justice: Cape Town (2012), available at <http://www.community-protocols.org>; and Mayers, J. “Stakeholder power analysis” Power tools series. International Institute for Environment and Development: London UK (2005), available at <http://www.policy-powertools.org/Tools/Understanding/SPA.html>

⁴¹¹ Adapted from Shrumm, H. & Jonas, H. eds. “Biocultural Community Protocols: A Toolkit for Community Facilitators”. Natural Justice: Cape Town (2012), available at <http://www.community-protocols.org>

⁴¹²⁴¹² Shrumm, H. & Jonas, H. eds. “Biocultural Community Protocols: A Toolkit for Community Facilitators”. Natural Justice: Cape Town (2012), available at <http://www.community-protocols.org>

⁴¹³ These elements have been adapted from Rights & Democracy, “Getting it Right”, Step 11